"Elinizden bırakamayacağınız bir kitap." Ali Smith

HAMNET'IN YAZARINDAN

MAGGIE O'FARRELL

Çeviri: Kıvanç Güney

ESME LENNOX NASIL YOK OLDU

domingo

MAGGIE O'FARRELL

ESME LENNOX NASIL YOK OLDU

YAZAR HAKKINDA

İrlanda doğumlu Maggie O'Farrell, *Ben Ben* (Domingo, 2021), 2023 Women's Prize for Fiction Ödülü finalisti *Evlilik Portresi* (Domingo, 2023), *Sen Gittikten Sonra...* (Grikedi Yayınları), *Sevgilimin Sevgilisi* (Yapı Kredi Yayınları), Somerset Maugham Ödülü kazananı *The Distance Between Us*, 2010 Costa Ödülü kazananı *Elimi İlk Tutan El* (Turkuvaz Kitap), 2013 Costa Ödülü finalisti *Cehennem Sıcakları için Talimatlar* (Yapı Kredi Yayınları), 2016 Costa Ödülü finalisti *This Must Be The Place* ve 2020 Women's Prize for Fiction Ödülü kazananı *Hamnet*'ın (Domingo, 2022) yazarıdır. Edinburg'da yaşamaktadır.

MAGGIE O'FARRELL

ESME LENNOX NASIL YOK OLDU

Çeviri: Kıvanç Güney

domingo

domingo

ESME LENNOX NASIL YOK OLDU
MAGGIE O'FARRELL

Özgün ismi: The Vanishing Act of Esme Lennox
© 2006 Maggie O'Farrell

Bu kitabın Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Ajansı aracılığıyla
Maggie O'Farrell c/o A M Heath & Company Ltd.'den alınmıştır.

© 2024 Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Domingo, Bkz Yayıncılık markasıdır.
Sertifika No: 46105

Çeviri: Kıvanç Güney
Editör: Alican Saygı Ortanca
Son okuma: Buse Olçay
Kapak ve sayfa uyarlama: Özkan Köse
Kapak tasarımı: Mumtaz Mustafa
Kapak illüstrasyonu: Olga Angelloz/Shutterstock

ISBN: 978 605 198 356 1

Baskı: Ekim 2024
BPC Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.
Osmangazi Mah. Mehmet Deniz Kopuz Cad. No:17/1 Oda:1
Esenyurt İstanbul
Tel: 0212 886 83 30 • Sertifika No: 48745

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi dahil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Harbiye Mah. Cumhuriyet Cad. Pak Apt. No: 30
Kat: 1 Daire: 3 Şişli İstanbul
Tel: (212) 245 08 39
e-posta: domingo@domingo.com.tr
www.domingo.com.tr

Saul Seamus için

Böylesi Çılgınlık ilahi bir Duygudur –
Görebilen göz için –
Böylesi bir Duygu – en yalın Çılgınlık –
Çoğunluk tarafından
Her daim, her yerde bastırılan –
Boyun Eğ – akil insan ol –
İsyan Et – derhal tehlikeli ilan edil –
Zincire vurul sonra da –

Emily Dickinson

Mutluluğumu bir başkasına yapılan yanlışın –haksızlığın– üstüne kuramam... Böyle bir temelin üstüne nasıl bir hayat inşa edilebilir ki?

Edith Wharton

Dansa giden iki kızla başlayalım.

Salonun öteki ucundalar. Biri bir koltukta oturmuş, eldivenli parmaklarıyla bir dans kartını* kapatıp açıyor. Ötekiyse yanında durmuş, dansın katlanarak açılışını izliyor: daireler çizen çiftleri, tutulmuş elleri, tempo tutan ayakları, dönen etekleri, sarsılan zemini. Yılın son saati ve gece, arkalarında kalan pencereleri karartmış. Oturan kız Esme'nin ne olduğunu hatırlayamadığı açık renk bir şey giymiş, ötekinin koyu kırmızı elbisesi üstüne tam oturmamış. Eldivenlerini kaybetmiş. Burada başlıyor.

Ya da belki burada değil. Belki de daha önce, partiden, yeni cicilerini giyinmeden, mumlar yakılmadan, sundurmalara kum serpilmeden, bitişini kutladıkları yıl daha başlamadan önce başlıyor. Kimbilir. Artık her ne zamandıysa, sonunda gelip her biri tam iki başparmak tırnağı büyüklüğündeki kareleriyle pencereyi örten o parmaklıkta bitiyor.

Esme uzaklara –yani, metal parmaklığın ötesindekilere– bakmak istediğinde, bir süre sonra gözlerinin odaklanma mekanizmasına bir şey olduğunu fark ediyor. Parmaklıktaki kareler bulanıklaşıyor ve yeterince uzun süre odaklandığında, kayboluyor. Bedeni kendini yeniden hissettirinceye, gözleri

* Bir kadının resmi bir baloda birlikte dans etmeyi planladığı erkeklerin isimlerini kaydetmek için kullandığı kart. (*e.n.*)

dünyanın esas gerçekliğine yeniden ayarlanıncaya kadar her seferinde bir an geçiyor, o an bir tek o ve ağaçlar, yol ve ötesi kalıyor. O kadar.

Boyası dökülen alttaki karelerde, ağaçların içindeki halkalar misali iç içe geçen farklı renk katmanları görülüyor. Kızların çoğundan uzun olan Esme, boyanın yeni ve katran kalınlığında olduğu yere kadar uzanabiliyor.

Arkasında, kadının biri ölmüş kocası için çay demliyor. Ölmüş mü? Yoksa kaçıp gitmiş mi? Esme hatırlamıyor. Başka bir kadın oraya pek uzak olmayan bir deniz kasabasında çok zaman önce kuruyup gitmiş çiçeklere verecek su arıyor. Zamana karşı koyan, yalnızca bu anlamsız görevler işte: yıkamak, yemek yapmak, ayıklamak, temizlemek. Görkemli ya da anlamlı şeyler değil, yalnızca insan yaşamının dikişlerini bir arada tutan bu minik ritüeller. Sigaraya takan kız iki uyarı almış bile ve üçüncüyü de almak üzere olduğunun herkes farkında. Esme'yse nerede başladığını düşünüyor: Orada mı, burada mı, dansta mı, Hindistan'da mı, daha mı önce?

Bugünlerde kimseyle konuşmuyor. Yoğunlaşmak istiyor, araya konuşmalar sokarak düşüncelerini dağıtmak istemiyor. Kafasının içinde bir zoetrop var ve o durduğunda kimseye yakalanmamalı.

Pır, pır. Hop.

Hindistan'da, öyleyse. Bahçede. Dört yaşlarında, arka basamakta durmuşken.

Tepesinden ona baş sallayan mimoza ağaçları sarı tozlarıyla çimenleri pudralıyor. Üzerinden yürüse, peşinde iz bırakacak. Bir şey istiyor. Bir şey istiyor ama ne olduğunu bilmiyor. Erişemediği bir kaşıntı gibi. İçecek bir şey mi? *Ayah** mı? Bir dilim mango mu? Esme kolundaki bir böcek ısırığını ovuşturarak çıplak ayağının ucuyla sarı tozları eşeliyor. Uzaktan, ablasının ip atladığını ve aradaki ayak sürtmeleri duyabiliyor. Slap slup slap slup slap slup.

* Dadı. (*ç.n.*)

Başını çevirip öteki sesleri dinliyor. Mimoza dallarındaki bir kuşun gu-guuk-gukları, bahçe toprağının çapalanışı –hırç, hırç– ve annesinin bir yerlerden gelen sesi. Söylenenleri anlamasa da, konuşanın annesi olduğunu biliyor.

Esme basamaktan aşağı atlıyor, iki ayağı aynı anda yere değiyor ve koşarak evin etrafından dolanıyor. Nilüferli havuzun yanında, annesi bahçedeki masaya eğilmiş bir fincan çay koyarken, babası yandaki hamakta yatıyor. Beyaz giysilerinin hatları sıcakta titreşerek parlıyor. Annesiyle babası iki puslu şekil, annesi üçgen, babası çizgi oluncaya kadar gözlerini kısıyor Esme.

Çimenlerin üstünde yürürken adımlarını sayıp her on adımda bir hafifçe sıçrıyor.

"Hah." Annesi başını kaldırıp ona bakıyor. "Öğlen uykuna ne oldu senin?"

"Uyandım." Esme geceleri havuza gelen kuşlar gibi tek bacak üstünde duruyor.

"*Ayah* nerede? Jamila'ya ne oldu?"

"Bilmem. Çay alabilir miyim?"

Annesi duraksayarak peçetesini dizlerine yayıyor. "Tatlım, bence sen..."

"İstiyorsa, biraz veriver." Babası bunu gözlerini açmadan söylüyor.

Annesi içine çay dökülen bir tabağı havaya tutuyor. Esme uzanan elin altından dalıp annesinin kucağına tırmanıyor. Tenine sürtünen danteli, beyaz ketenin altındaki vücudun sıcaklığını hissediyor. "Sen üçgendin, babam çizgi."

Annesi yerinde kıpırdanıyor. "Efendim?"

"Dedim ki, sen üçgendin..."

"Hımm." Annesinin elleri Esme'nin kollarını kavrıyor. "Bugün kucak için cidden çok sıcak." Esme yeniden çimlerin üstüne indiriliyor. "Neden gidip Kitty'yi bulmuyorsun? Bak bakalım, ne yapıyormuş."

"İp atlıyor."

"Sen de atlasan?"

"Olmaz." Esme uzanıp bir kurabiyenin üstündeki şekerleri elliyor. "O çok..."

"Esme," diyerek elini masadan itiyor annesi, "hanımefendiler ikram edilmesini bekler."

"Nasıl olduğuna bakmak istemiştim sadece."

"Öyleyse, isteme lütfen." Annesi arkasına yaslanıp gözlerini kapıyor.

Esme bir an ona bakıyor. Uyudu mu acaba? Boynunda atan mavi bir damar var ve gözkapaklarının altındaki gözleri hareketli. Dudağının üstünde ancak iğne ucu büyüklüğünde minik minik su benekleri çıkmış. Ayakkabı bantlarının bitip teninin başladığı yerlerde, şişkin ve kırmızı izler var. Karnı da şişkin, yeni bebek dışarı ittirmiş. Esme bebeğin oltaya yakalanmış bir balık gibi kıpırdandığını hissetmiş. Jamila'ya sorarsanız bu bebek şanslı, bu kez yaşayacak.

Esme gökyüzüne, nilüferli havuzun üzerinde daireler çizen sineklere, babasının hamağın altından kumaştan yapılmış baklavalar gibi çıkan giysilerine bakıyor. Uzaktan, hâlâ Kitty'nin ip atlayışını, çapanın hırç hırçlarını duyabiliyor; yoksa bu farklı bir ses mi? Sonra bir böcek vızıltısı duyuyor. Görmek için başını çeviriyor ama böcek gitmiş, arkasında, sol tarafta. Tekrar dönüyor ama bu kez böcek yaklaşmış, vızıltı artık daha yakın ve Esme böceğin ayaklarını saçlarında hissediyor.

Esme ayağa fırlıyor, kafasını sallayıp dursa da vızıltı hâlâ çok yüksek ve çırpınan kanatların kulağının içine süzüldüğünü hissediyor birden. Ellerini başına vurarak bir çığlık atıyor ama vızıltı artık sağır edici, diğer bütün sesleri kesiyor ve Esme böceğin kendi kulağındaki dar geçide sokulduğunu hissediyor; peki şimdi ne olacak, kulak zarını kemirip beynine girerek Kitty'nin kitabındaki kız gibi onu da mı sağır mı edecek? Yoksa ölecek mi? Ya da böcek başının içinde yaşamaya devam edecek ve Esme o sesi sonsuza kadar içinde mi duyacak?

Esme keskin bir çığlık daha atıp başını sallamaya devam ederek çimlerin üstünde sendeliyor, çığlığı hıçkırıklara dönüşüyor

ve tam vızıltı uzaklaşmaya başlayıp böcek kulağından çıkarken babasının, "Nesi var bu çocuğun?" dediğini, annesinin Jamila'ya seslendiğini duyuyor.

En eski anısı bu olabilir mi? Belki de. Bir çeşit başlangıç; hatırladığı ilk anı.

Ya da belki Jamila'nın avucuna kınayla çizdiği o dantel gibi desen. Yaşam çizgisinin, kalp çizgisinin yeni bir desenle kesiştiğini görmesi. Ya da Kitty'nin düştüğü havuzdan çıkarılıp havluya sarılarak eve götürülüşü. Bahçe sınırları dışında aşçının çocuklarıyla beş taş oynayışı. Güçlü banyan ağacının çevresinde kaynayan karıncalara bakışı. Bunların hepsi de olabilir aslında.

Şu da olabilir: Sıkı bir düğümle göbeğinden sandalyeye bağlandığı bir öğle yemeği. Çünkü annesinin bütün salona ilan ettiği gibi, Esme'nin nasıl davranılacağını öğrenmesi gerekiyor. Yani, Esme'nin anladığı kadarıyla, yemek bitmeden önce sandalyeden kalkmaması gerektiği anlamına geliyor bu. Masanın altında olmayı seviyor, onu oradan, örtünün altındaki o yasak mahremiyetten uzak tutamıyorlar çünkü. İnsanların ayaklarında her nedense dokunaklı bulduğu bir şeyler var. Alakasız yerlerden aşınmış ayakkabıları, kendilerine has bağcık bağlama şekilleri, su toplayan yerler, nasırlar, kim bileklerini bitiştirmiş, kim bacak bacak üstüne atmış, kimin çorabı delik, kim yanlış çorap giymiş, kimin eli kimin kucağındaymış; Esme bunların hepsini biliyor. Bir kedi kıvraklığıyla sandalyesinden aşağı kayıverdiğinde, kimse yetişip onu yukarı çekemiyor.

Sandalyeye annesinin bir eşarbıyla bağlanmış. Esme eşarbın üstündeki deseni seviyor: mor, kırmızı ve mavi renklerde tekrarlayan döngüler. Annesi buna *paisley** dendiğini söyler, Esme bunun İskoçya'daki bir yer olduğunu biliyor.

Salon dolu. Kitty, annesi, babası ve birkaç misafir var: birkaç çift; saçları skandal yaratacak kısalıkta, annesi tarafından genç mühendisin karşısına oturtulan bir kız; yaşlıca bir kadınla oğlu; bir de Esme'nin babasının yanında oturan, tek başına

* Şal deseni. (*ç.n.*)

gelmiş bir adam. Esme çok da emin değil ama çorba içtiklerini zannediyor. Kaşıkların kaldırılıp kâselere daldırılışını, metalin porselene çarpışını hatırlıyor sanki; kibarca alınan yudumların yutuluşunu.

Konuşuluyor, durmaksızın. Bu kadar çok anlatılacak ne olabilir ki? Görünüşe göre çok fazla şey. Esme'yse bu insanlara açıklamak isteyebileceği bir şey, tek bir şey bile bulamıyor. Kaşığını kâsenin bir tarafına, sonra öteki tarafına çekerek gümüşün çevresinde dönen çorbanın nasıl da girdaplar yarattığına bakıyor. Masadakileri dinlemiyor; daha doğrusu kulaklarını sözcükleri değil, hep birlikte yarattıkları o gürültüyü duyacak şekilde ayarlamış. Yüksek ağaçlardaki papağanların ya da akşam karanlığında toplanan kurbağaların çıkaracağı türden bir gürültü. O aynı gurk-gurk-gurk sesi.

Hiç haber vermeden, ansızın hepsi birden ayaklanıyor. Kaşıklarını bırakıp sandalyelerinden fırlayarak kapıya doğru koşuyorlar. Aklı beş karış havadayken, çorbadaki girdaplarla kurbağaları düşünürken, Esme bir şey kaçırmış olmalı. Kapıya doğru giden herkes heyecanlı heyecanlı konuşuyor ve Kitty kapıdan ilk çıkan olabilmek için babasını itmeye çalışıyor. Annesi o aceleyle, Esme'yi sandalyeye bağlı bırakmış.

Esme'yse kaşığı elinde, ağzı beş karış açık, olanları izliyor. Kapı herkesi yutuyor, en son mühendis konuğun da gözden kaybolduğunu gören Esme koridorda uzaklaşan ayak seslerini dinliyor. Hayretler içinde bomboş kalan salona dönüyor. Cam bir vazoda tepkisizce duran mağrur zambaklar, saniyeleri sayan saat, kayarak sandalyelerden birine düşen peçete. Haykırmayı, avazı çıktığı kadar bağırmayı düşünüyor. Ama yapmıyor. Açık pencerenin yanındaki perdelerin titreyişine, tabaklardan birine konan sineğe bakıyor. Sırf ne olacağını görmek için, kolunu uzatıp parmaklarını açıyor. Dümdüz yere düşen kaşık, kıvrık ucundan bir kez sıçrayıp havada bir takla atarak büfenin altına kadar kayıyor.

* * *

Iris tek elinde anahtarlar, tek elinde kahveyle sokakta yürüyor. Patileriyle betonu tıktıklayan köpek tam arkasında. Yüksek binaların arasındaki boşluklardan aşağı, güneşten yapılmış merdivenler inerken gece yağan yağmurun kaldırımlardaki izleri silinmek üzere.

Karşıdan karşıya geçerken köpek hemen peşinde. Iris kapıya bırakılmış bir bira kutusunu tekmeyle uzaklaştırmayı deniyor ama kutu umduğu gibi kaldırıma yuvarlanmaktansa, yana devrilip dükkânın girişine bira püskürtüyor.

"Lanet olsun," diyor Iris. "Lanet, lanet."

Öfkeyle bir kez daha tekmelediğinde, artık boşalan kutu tangır tungur kaldırım kenarına yuvarlanıyor. Iris omzunun üstünden arkasına bakıyor. Kayıtsızca yükselen taş duvarlı köhne apartmanların göz kırpmadan parıldayan pencerelerine. Köpeğe bakıyor. Köpek kuyruğunu sallayarak hafifçe inliyor.

"Senin için hava hoş," diyor Iris.

Kapıyı örten kepenge birden hızla asılınca, kepenk ürkek bir tangırtıyla yukarı yükseliyor. Iris eşikteki bira havuzunun üstünden atlayıp posta kutusunun yaylı kapanından bir tomar mektup alıyor. Dükkânda ilerleyerek mektupları karıştırıyor. Fatura, fatura, hesap özeti, kartpostal, fatura ve üçgen kapağı mühürlenmiş kahverengi bir zarf.

Zarfın üstündeki yazı tipi, tezgâha giderken yarı yolda durmasına neden oluyor. Küçük ve dar harflerin hepsi fazla mürekkepli, *e* harflerinin yarım daireleri silik çıkmış. Zarfa daha yakından bakınca, silik kısımların kalın kâğıdın dokusuna nüfuz ettiklerini görüyor. Parmak uçlarını üstlerinde dolaştırıp girintileri hissederek, yazının daktiloda yazıldığını fark ediyor.

İçeri süzülen soğuk hava akımı ayak bileklerinin etrafında yılan gibi kıvrılıyor. Iris başını kaldırıp dükkâna bakınıyor. Şapkalıkların boş ve dümdüz yüzleri yukarıdan ona bakarken, tavana asılı ipek manto esintide hafifçe sallanıyor. Zarfın kapağını çektiğinde, mühür kolayca açılıyor. İçindeki tek kâğıdı açarak üstünde yazanlara bakıyor. Aklı hâlâ birada, orayı

nasıl temizleyeceğinde, sokaktaki teneke kutuları tekmelememeyi öğrenmesi gerektiğinde ama yine de *hasta, toplantı* ve *Euphemia Lennox* sözcüklerini ayırt edebiliyor.

Tam baştan okumaya başlayacakken, dükkânın arkasındaki minik mutfakta biraz deterjan olduğunu hatırlıyor. Mektubu ötekilerle birlikte bir çekmeceye tıkıştırıp ağır kadife perdenin ardında kayboluyor.

Elinde paspas ve bir kova deterjanlı suyla kaldırıma çıkıyor. Suyu kapıdan sokağa doğru döküyor. Yüzünü gökyüzüne çeviriyor. Yoldan, ardında bıraktığı esintiyle saçlarını havalandıracak kadar yakınından, bir minibüs geçiyor. Görünmeyen bir yerde bir çocuk ağlıyor. Köpek kapıda durmuş, tepelerindeki köprüden geçen minik insanları izliyor. Bu sokak şehrin o kadar derinlerine oyulmuş ki Iris bazen kendini yeraltında yaşar gibi hissediyor. Paspasına dayanıp kapıyı inceliyor. *Euphemia Lennox* ismi yeniden aklına geliyor. Herhalde bir çeşit bildirimdir, diyor içinden. İyi ki şu kovayı saklamışım, diyor. Yağacak gibi, diyor.

Iris, New Town'daki bir barda, Alex'in karşısında oturmuş. Gümüş rengi ayakkabısını parmak ucunda sallayarak bir zeytini ısırıyor. Alex parmaklarının arasında yuvarlayarak, Iris'in bileğindeki bilezikle oynuyor. Sonra saatine bakıyor. "Normalde bu kadar geç kalmazdı," diye mırıldanıyor. Gözleri, Iris'e kendisinin ve arkasındaki salonun yamuk bir görüntüsünü yansıtan koyu renk camlı gözlüğünün ardında gizli.

Iris güzelce temizlenmiş zeytin çekirdeğini tabağa atıyor. Alex'in eşi Fran'in de onlara katılacağını unutmuş. "Öyle mi?" Bir zeytin daha alıp dişlerini zeytine geçiriyor.

Alex cevap vermeden paketi sallayarak çıkardığı sigarayı dudaklarına götürüyor. Iris parmaklarını yalayıp bardaktaki kokteylini döndürüyor. "Biliyor musun?" diyor, Alex kibrit aranırken. "Bugün bir fatura aldım ve adımın yanına 'cadı' yazılmıştı. Kurşunkalemle."

"Cidden mi?"

"Evet. 'Cadı'. İnanabiliyor musun? Şu an kimden geldiğini hatırlamıyorum."

Alex sesini çıkarmadan kibriti çakarak alevi ağzına götürüyor. "Belli ki seni tanıyan biriymiş," demeden önce sigarasından derin bir nefes çekiyor.

Iris karşısında oturan Alex'e, ağzından kıvrılarak yükselen dumana bakarak bir an düşünüyor. Sonra uzanıp gömleğinden içeri bir zeytin atıyor.

Fran bir telaş bara giriyor. Gecikmeli olarak. Kuaförde ymiş. Kumral saçlarına altı haftada bir röfle yaptırıyor. Canı yandığı halde. Saçlarını daracık bir başlığın içinden parça parça dışarı çekip üstlerine yakıcı kimyasallar sürüyorlar. Başı öyle feci ağrıyor ki, kafası hâlâ o başlığın içinde sanki.

Fran barı gözden geçiriyor. Üstünde Alex'in sevdiği ipek bluzu var. Alex bir seferinde o bluzun göğüslerini şeftali gibi gösterdiğini söylemiş. Altına dar keten eteğini giymiş. Giysileri hışır hışır ses çıkarırken, yeni saçları temiz bir perde gibi yüzünün etrafına dökülüyor.

Onları görüyor; bir sütunun ardında yarı gizlenmiş halde. Işıkların altında birbirlerine doğru eğilmişler, çok yakınlar. Aynı içkiden içiyorlar –şıkır şıkır buzlu, berrak, kırmızı bir şey– ve başları değdi değecek vaziyette. Iris kalçasına kadar düşen bir pantolon giymiş. Pantolonun beli çıkık kalça kemiklerinin altında kalmış, hâlâ zapzayıf. Üstünde yakasıyla kolları kesilmiş gibi görünen bir bluz var.

"Selam!" Fran el sallıyor ama görmüyorlar. El ele tutuşmuşlar. Ya da hayır. Alex elini Iris'in bileğine koymuş.

Fran çantasını kalçasına yapıştırıp masaların arasından ilerliyor. Yanlarına kadar gittiğinde, Alex içine bir şey kaçmış gibi gömleğini sallayıp dururken, ikisi de kahkahalar atıyor.

"Komik olan nedir?" diyor Fran, ikisinin arasında durup gülümseyerek. "Neye gülüyorsunuz?"

"Yok bir şey," diyerek gülmeye devam ediyor Alex.
"Ay, hadi ama," diye sızlanıyor Fran, "lütfen."
"Yok bir şey. Sonra anlatırım. Bir şey içer misin?"

Şehrin öteki ucunda, Esme bir pencerede durmuş. Solunda yukarıya, sağındaysa aşağı doğru uzanan birer merdiven var. Nefesi serin camda yoğunlaşıyor. Camın öteki tarafına yağmurdan iğneler çarparken, ağaçların üstüne akşam karanlığı çökmeye başlamış. Esme sokağa, birbirine karşı akan iki trafik şeridine, ilerideki göle, gölün lacivert yüzeyine çizgiler çizen ördeklere bakıyor.

Aşağıda, gün boyu arabalar gelip gitmiş. İnsanlar arka kapılardan arabalara binmiş, motorlar çalışmış ve virajı alan arabalar çakıllar sıçratarak uzaklaşmış. Bay bay, diye seslenmiş kapıdaki insanlar ellerini sallayarak, baybaybaybaybaybay.

"Hey!" Yukarıdan gelen bir ses.

Esme arkasına dönüyor. Merdivenin tepesinde bir adam var. Tanışıyorlar mı? Adam yabancı gelmiyor ama emin değil.

"Ne yapıyorsun sen?" diye sesleniyor adam, Esme'nin tanımadığını zannettiği biri için şaşırtıcı kızgınlıkta bir ses tonuyla. Esme nasıl cevap vereceğini bilemiyor ve vermiyor.

"Pencerede durma öyle. Gel hadi."

Sokağa çıkan yola son bir kez bakan Esme, bir zamanlar yanındaki yatakta yatan kadının kahverengi bir arabanın yanında durduğunu görüyor. Yaşlı bir adam da bagaja bavul yerleştiriyor. Kadın eldivenlerini çekiştirerek ağlıyor. Adam bakmıyor bile. Esme dönüp merdivenden çıkmaya başlıyor.

Iris dükkânın vitrinine çıkıyor. Mankenin üstündeki kadife takımı çıkarıp silkeliyor, pantolonun paçalarını bitiştirip askıya asıyor. Sonra tezgâha gidip kırmızı bir elbisenin üzerine koruyucu olarak sarılmış kat kat tülbenti açıyor. Omuzlarından tutarak dikkatle kaldırıp şöyle bir salladığı elbise, önünde çiçek gibi açılıyor.

Elbiseyi ellerinin üzerinde tutarak vitrinden gelen ışığa doğru gidiyor. Çok nadir ele geçirebilecek bir parça. Hayatta bir kez belki. Ünlü bir moda evinden, *haute couture*, saf ipek. Kadının biri arayıp ölen annesinin dolaplarını boşaltırken bir sandığın içinde "güzel elbiseler" bulduğunu söylediğinde, Iris pek ciddiye almamış. Ama yine de gitmiş. Kadın sandığı açmış ve hep gördüğü buruşuk şapkalarla rengi atmış eteklerin içinde çapraz kesimli, aşağı doğru daralan, kıpkırmızı bir elbise çarpmış Iris'in gözüne.

Iris elbiseyi mankenin omuzlarından geçirip çevresinde dolaşarak düzeltiyor, eteğini aşağı, tek omzunu yukarı çekiyor, belini birkaç yerden iğneliyor. Köpek de kehribar gözleriyle sepetinden onu izliyor.

İşi bitince, Iris kaldırıma çıkıp eserini inceliyor. Köpek kapıya kadar peşinden gidip orada durarak yürüyüşe çıkma ihtimaline karşı kesik kesik soluyor. Elbise hatasız, dikimi kusursuz. Yarım yüzyıllık ve üstünde tek bir leke yok; belki de hiç giyilmemiş. Iris annesinin nereden almış olabileceğini sorduğunda, kadın omzunu silkip, çok seyahate çıkardı, demiş.

"Ne düşünüyorsun?" diye soruyor Iris köpeğe, bir adım geri çekilerek, köpek de esneyerek ağzındaki pembe kirişleri gösteriyor.

Iris, kırmızı elbiseli kadın vitrinden dışarı adım atıp sokağa çıkacakmış gibi görünsün diye içeri girip mankeni kırk beş derece çeviriyor. Dükkânın arkasındaki odadan kutuya benzer, sivri köşeli bir çanta bulup mankenin ayakları dibine bırakıyor. Bir daha bakmak için dışarıya çıkıyor. Olmayan bir şey var. Mankenin açısı mı? Yılan derisi ayakkabılar mı?

Iris içini çekerek vitrine sırtını dönüyor. Bu elbise konusunda tedirgin ama nedenini bilemiyor. Fazla kusursuz, fazla güzel. Bu kadar el değmemiş şeylerle uğraşmaya alışkın değil. Biliyor ki, aslında elinde tutmak isterdi. Ama bu düşünceyi hemen bastırıyor. Elinde tutamaz. Üstünde deneme zevkinden bile kendini mahrum bırakmış çünkü bir kez giyerse bir daha çıkarmak

istemeyeceğini biliyor. Elinde tutacak kadar paran yok, diyerek kendi kendini azarlıyor. Satın alan kişi elbiseye âşık olacak. Bu fiyata, olmak zorunda. Elbise iyi bir eve gidecek.

Iris bir şeyler yapmış olmak için, cep telefonunu çıkarıp Alex'i arıyor. Arama sinyalinin bir klikle kesilmesini beklerken vitrine haset dolu bir bakış daha atıyor ve nefes alarak konuşmaya hazırlanıyor. Ama duyduğu ses Fran'in sesi: "Alo, Alex'in telefonu." Iris cep telefonunu kulağından çekip çat diye kapatıyor.

Akşamüstüne doğru, dükkâna bir adam geliyor. Ayakkabılarını uzun süre paspasa silerek, içeri bakışlar fırlatıyor. Iris adama gülümseyip başını tekrar kitabına eğiyor. Müşterileri fazla zorlamayı sevmiyor çünkü. Ama yine de kaşlarının altından onu izliyor. Dükkânın içinde ilerleyen adam gecelik ve kaşkorselerle dolu bir rafa gelince, ürkmüş bir at gibi geri çekiliyor.

Iris kitabını bırakıyor. "Yardımcı olabilir miyim?" diyor.

Adam oraya dayanacakmış gibi elini tezgâha doğru uzatıyor. "Karım için bir şeyler bakıyordum," diyor. Iris adamın endişeli yüzünde karısını ne kadar sevdiğini, onu memnun etmek istediğini görebiliyor. "Arkadaşı bana bu dükkânı çok sevdiğini söylemişti."

Iris adama funda rengi kaşmir bir hırka, üstüne turuncu balık deseni işlenmiş Çin terlikleri, altın tokalı süet bir çanta, baloncuklu timsah derisinden bir kemer, gümüşten örülmüş bir Etiyopya eşarbı, yapma çiçeklerden bir korsaj, yakası tavus kuşu tüyünden yapılmış bir ceket, içinde böcek olan plastik bir yüzük gösteriyor.

"Açacak mısınız?" diyor adam başını kaldırarak.

"Efendim?" diyen Iris, aynı anda tezgâhın altındaki telefonun çaldığını duyuyor. Tezgâhın altına dalıp telefonu kapıveriyor. "Alo?"

Sessizlik.

"Alo?" diyor Iris, sesini yükseltip elini öteki kulağının üstüne bastırarak.

"İyi günler," diyor kültürlü bir erkek sesi. "Aramak için uygun bir zaman seçtim umarım?"

Iris birden işkilleniyor. "Olabilir."

"Aramamın nedeni..." Hattaki parazit dalgasının ardında kaybolan ses birkaç saniye sonra yeniden duyuluyor.

"... ve bizimle görüşmeniz."

"Pardon, orayı kaçırdım."

"Euphemia Lennox'la ilgili aramıştım." Adamın sesi biraz bozulmuş gibi.

Iris kaşlarını çatıyor. İsim biraz tanıdık. "Üzgünüm," diyor, "bu kişiyi tanımıyorum ben."

"Euphemia Lennox," diye tekrarlıyor adam.

Kafası karışan Iris başını iki yana sallıyor. "Korkarım ki ben..."

"Lennox," diye tekrarlıyor adam yeniden, "Euphemia Lennox. Tanımıyor musunuz?"

"Hayır."

"O zaman herhalde yanlış aradım. Kusura bakmayın."

"Bir saniye," diyor Iris ama telefon kapanmış bile.

Bir an telefona bakıyor, sonra almacı yerine bırakıyor.

"Yanlış numara," diyor adama. Adamın elinin Çin terlikleriyle bağa klipsli boncuklu bir çanta arasında gidip geldiğini görüyor. Sonra çantanın üstünde duruyor.

"Bu," diyor adam.

Iris çantayı altın rengi bir kâğıda sarıyor.

"Sizce beğenir mi?" diye soruyor adam, Iris paketi uzatırken.

Adamın karısının neye benzediğini, nasıl biri olduğunu merak eden Iris evli olmanın, birine sımsıkı bağlarla bağlı olmanın, o çantanın tokası gibi iç içe geçmenin ne kadar garip olabileceğini düşünüyor. "Bence beğenir," diye yanıtlıyor. "Beğenmezse, geri getirip başka bir şey de seçebilir."

Iris dükkânı kapattıktan sonra arabayla kuzeye doğru giderek eski şehri geride bırakıyor, bir zamanlar içinde göl olan vadiden geçiyor ve yeni şehirdeki anayolu kesen sokakları da geçip

doklara doğru gidiyor. Arabayı yalnızca orada yaşayanların girebildiği bir koyda gelişigüzel park edip büyük bir avukatlık şirketinin giriş kapısındaki zile basıyor. Buraya daha önce hiç gelmemiş. Bina terk edilmiş gibi, kapının üstünde yanıp sönen bir alarm ışığı var ve bütün pencereler karanlık. Ama Luke'un içeride olduğunu biliyor. Sesini duymayı umarak başını hoparlöre doğru uzatıyor. Ses yok. Tekrar zile basıp bekliyor. Sonra kilidin öteki taraftan açıldığını duyuyor ve kapı dışa doğru açılıyor.

"Bayan Lockhart," diyor Luke. "Randevunuz mu vardı?"

Iris tepeden tırnağa Luke'u süzüyor. Gömlekli, kravatını gevşetmiş, kollar kıvrılmış. "Şart mı?"

"Hayır." Luke dışarı uzanıp Iris'i bileğinden, sonra kolundan, sonra omzundan tutarak eşiğin üstünden kendine doğru çekiyor. Boynundan öperek tek eliyle kapıyı kapatırken, öteki eli de Iris'in mantosunun içinde dolaşarak bluzunun altından içeri giriyor ve belinde, göğüslerinin üzerinde, bel kemiğinin girintilerinde dolaşıyor. Onu yarı taşıyıp yarı sürükleyerek merdivenden çıkarırken, Iris topuklarının üstünde sendeliyor. Luke dirseğinden yakalıyor ve cam bir kapıdan içeri dalıyorlar.

"Peki," diyor Iris, kravatı yırtarcasına çıkarıp bir tarafa fırlatırken, "burada güvenlik kameraları yok mu?"

Luke başını iki yana sallayarak onu öpüyor. Eteğinin fermuarıyla cebelleşirken okkalı bir küfür savuruyor. Iris ellerini ellerinin üzerine koyunca fermuar açılıyor ve aşağı kayan eteği bir tekmeyle havaya uçurarak Luke'u güldürüyor.

Iris ve Luke iki ay önce bir düğünde karşılaşmışlar. Iris düğünlerden nefret ediyor. Bütün benliğiyle nefret ediyor. Komik elbiselerin içinde sıraya dizilmeler, özel bir ilişkinin topluma mal edilmesi ritüeli, kadınlar adına erkekler tarafından yapılan bitmez tükenmez konuşmalar. Ama bu düğünde bayağı bir eğlenmiş. Bu kez en iyi arkadaşlarından biri Iris'in de sevdiği bir adamla evleniyormuş, gelinlik çok güzelmiş, ne oturma planı ne konuşmalar ne de berbat fotoğraflar için oraya buraya sürüklenmeler varmış.

Tanışmalarına Iris'in giydiği şey vesile olmuş: Üstünde özel olarak değişiklik yaptırdığı, yeşil krepdöşinden sırt dekolteli bir kokteyl elbisesi. Iris bir süredir bir arkadaşıyla sohbette olmasına rağmen sessizce yanlarına yaklaşan adamın farkındaymış. Adam şampanyasını yudumlayarak sakin bir özgüven içinde büyük çadırın içine göz gezdiriyor, birilerine el sallıyor, elini saçlarının arasından geçiriyormuş. Arkadaşı, "Bu harika bir elbise, Iris," deyince, adam da onlara bakmadan hatta o tarafa doğru bile eğilmeden, "Elbise değil ki bu," demiş. "Eskiden bunlara tuvalet denmez miydi?" Iris adama ilk kez alıcı gözle bakmış.

Iris'in önceden tahmin ettiği gibi, adam iyi bir âşık çıkmış. Düşünceli ama fazla titizlenmeyen, ihtiraslı ama fazla yapışmayan bir âşık. Fakat bu gece, Iris âşığının tavrında hafif bir telaş olabileceğinden şüphelenmeye başlıyor. Gözlerini açıp kısık gözkapaklarının arasından onu inceliyor. Luke'un gözleri kapalı, kendinden geçmiş, yoğun bir yüz ifadesi var. Iris'i kendine çekiyor, masadan kaldırıp yere indiriyor ve evet, Iris onun bilgisayarın üstündeki saate bakış attığını gördüğünden emin.

Luke sonradan, solunumları normale dönmeden, kalp atışları yavaşlamadan önce, "Tanrım," dediğinde, işi biraz aceleye getirdiğini hissediyor Iris, "sen bana her akşam uğrasan?"

Iris dönüp karın üstü yatınca, halının diken diken tüylerini teninde hissediyor. Luke belinden öpüyor, ellerini yukarı aşağı omurgasında gezdiriveriyor. Sonra ayağa kalkıp masasına gidiyor ve Iris giyinişini izliyor. Pantolonunu çekişinde, gömleğini sırtına geçirişinde bir telaş var gibi.

"Evden mi bekliyorlar?" Hâlâ yerde yatan Iris, sözcükleri teker teker vurgulamaya özen gösteriyor.

Luke koluna taktığı saate bakarak yüzünü ekşitiyor. "Geç saate kadar çalışacağımı söylemiştim."

Iris yere düşmüş bir ataşı alıp açmaya başlarken, her nedense Fransızcada ataşa *trombon* dendiğini hatırlıyor.

"Aramam lazım aslında," diye mırıldanıyor Luke. Masasına oturup telefona uzanıyor. Beklerken parmaklarını masaya tıklatarak –"Gina? Benim. Hayır. Daha bitmedi," dediğinde hemen kaybolan– kısacık ve koca bir tebessümle Iris'e bakıyor.

Iris açıp düzleştirdiği ataşı bir kenara atarak külotuna uzanıyor. Luke'un karısıyla bir sorunu yok ama konuşmalarını dinlemek de pek ilgisini çekmiyor açıkçası. Giysilerini yerden teker teker toplayıp giyiniyor. Luke telefonu kapadığında botlarının fermuarını çekmek için oturmuş vaziyette. Luke yanına doğru yürürken zemin sarsılıyor. "Gitmiyorsun, değil mi?" diye soruyor Luke.

"Gidiyorum."

"Gitme." Luke diz çöküp Iris'in beline sarılıyor. "Hemen gitme. Gina'ya biraz daha geç kalacağımı söyledim. Bir şeyler yiyebiliriz. Aç mısın?"

Iris yakasını düzeltiyor. "Gitmem lazım."

"Ondan ayrılmak istiyorum, Iris."

Iris donakalıyor. Sandalyeden kalkmaya çalışıyor ama Luke bırakmıyor. "Luke..."

"Ondan ayrılıp seninle olmak istiyorum."

Bir an Iris'in dili tutuluyor. Sonra Luke'un parmaklarını belinden ayırmaya başlıyor. "Tanrı aşkına, Luke. Şimdi bunun sırası mı? Benim gitmem lazım."

"Değil. Biraz daha kalabilirsin. Konuşmamız gerek. Artık bu şekilde devam edemem. Beni deli ediyor, Gina'yla her şey yolundaymış gibi davranıp günün her ânı seni..."

"Luke," diyor Iris, kendi saç tellerinden birini Luke'un gömleğinden silkelerken. "Ben gidiyorum. Alex'e sinemaya gidebileceğimizi söyledim ve..."

Luke alnını kırıştırıp onu serbest bırakıyor. "Bu gece Alex'le mi buluşacaksın?"

Luke'la Alex bir kez karşılaşmışlar ama bir daha denk gelmemişler. Alex habersiz ona uğradığında, Iris yaklaşık bir haftadır Luke'la görüşüyormuş. Ne zaman yeni biriyle tanışsa,

Alex hep böyle yapar. Altıncı hissi bunu algılayabilecek şekilde gelişmiş sanki.

"Bu Alex," demiş Iris mutfağa dönerken, gerginlikle sıkılmış dişleri arasından, "kardeşim. Alex, bu da Luke."

"Selam." Alex mutfaktaki masanın üzerinden eğilip elini uzatmış.

Luke ayağa kalkıp kardeşinin elini sıkmış. Koca eklemli parmakları Alex'in bütün parmaklarını kaplıyormuş. Aralarındaki fiziksel farklılık Iris'i çarpmış: Luke koyu tenli ve iriyarı bir mezomorfken, Alex ince yapılı ve açık tenli bir ektomorfmuş. "Alexander," demiş Luke başını bir kez sallayarak, "tanıştığımıza sevindim."

"Alex," diye düzeltmiş Alex.

"Alexander."

Iris, Luke'a bakmış. Bunu kasten mi yapıyormuş acaba? Kendini birden cüce gibi, tepesinde yükselen iki erkek yüzünden olduğundan daha ufak tefek hissetmiş. "Adı Alex," diye atılmış. "Şimdi oturun, tamam mı, ikiniz de, bir şeyler içelim."

Luke oturmuş. Iris, Alex için de bir kadeh çıkarıp içine biraz şarap koymuş. Luke bir ona bir Alex'e, sonra yine ona bakmış. Gülümsemiş.

"Ne?" demiş Iris, şişeyi bırakırken.

"Hiç benzemiyorsunuz da."

"Eh, benzemeyiz tabii," diye araya girmiş Alex. "Kan bağımız yok da, ondan."

Luke'un aklı karışmış. "Ama ben..."

"O benim üvey kardeşim." Alex, Luke'a bir bakış atmış. "Üvey kız kardeşim," diyerek konuya açıklık getirmiş. "Babam annesiyle evliydi."

"Ah." Luke başını yana eğmiş. "Anlıyorum."

"Söylememiş miydi?" diye sormuş Alex, şişeye uzanarak.

Luke banyoya gittiğinde, Alex arkasına yaslanıp bir sigara yakarak mutfağa göz gezdirmiş, masadaki külü silkeleyip

yakasını düzeltmiş. Iris'in gözleri üzerindeymiş. Ne cüretle orada öylece oturup aydınlatmaları inceleyebiliyormuş ki öyle? Iris peçetesini alıp kıvırarak uzun bir sopa yapmış ve Alex'in koluna geçirivermiş.

Alex gömleğinin önünden biraz daha kül silkelemiş. "Acıttın ama," demiş.

"Güzel."

"Ee?" Alex sigarasından bir nefes çekmiş.

"Ee ne?"

"Güzel bluz," demiş Alex, gözlerini kaçırmaya devam ederek.

"Benimki mi, onunki mi?" diye karşılık vermiş Iris.

"Seninki." Alex yüzünü ona dönmüş. "Elbette."

"Teşekkürler."

"Boyu çok uzun," demiş Alex.

"Çok mu uzun?" diye tekrarlamış Iris. "Nasıl yani?"

Alex omuzlarını silkmiş. "Kendimden bu kadar iri biriyle yapabilir miydim, bilmiyorum."

"Saçmalama."

Alex sigarasını kül tablasına bastırmış. "Peki, aranızda..." diyerek elleriyle havada bir daire çizmiş "... neler olduğunu sormama izin var mı?"

"Yok," demiş Iris çabucak, sonra dudağını ısırmış. "Bir şey de yok zaten."

Alex kaşlarını kaldırmış. Iris peçetesini kıvırıp uzun bir sicim yapmış.

"Peki," diye mırıldanmış Alex. "Anlatma, o zaman." Başıyla kapıyı, çıplak ahşap parkelerin üstünde çıkan ayak seslerinin geldiği yeri işaret etmiş. "Romantik âşık geliyor."

Esme ders masasında oturmuş, yana yığılıp alnını koluna dayamış. Masanın karşı tarafındaki Kitty, kitabındaki Fransızca fiil alıştırmalarını yapıyor. Esme kendisine verilen aritmetik alıştırmalarına bakmıyor bile. Onun yerine ışık demetlerinde kaynaşan tozlara, Kitty'nin tarafını ayıran beyaz çizgiye,

ahşap masanın üstündeki izlerle boğumların nasıl da su gibi aktığına, bahçedeki zakkumun dallarına, tırnak derilerinin altından çıkan soluk yarım aylara bakıyor.

Kalemiyle kâğıdı hafifçe yırtan Kitty iç çekip kaşlarını çatarak yeniden odaklanıyor. Esme topuğunu sandalyenin bacağına çarpıyor. Kitty bakmıyor. Esme tekrardan, daha sert vurunca, Kitty'nin çenesi yukarı kalkıyor. Göz göze geliyorlar. Kitty'nin dudakları ancak Esme'nin görebileceği, mürebbiyeleri Bayan Evans'ın göremeyeceği kadar hafif bir tebessümle aralanıyor ve dili dışarı çıkıyor. Esme sırıtıyor. Gözlerini şaşı yapıp dudaklarını içe çekince, Kitty dudaklarını ısırarak gözlerini kaçırmak zorunda kalıyor.

Fakat sırtını odaya dönmüş bahçeye bakan Bayan Evans, yine de tekdüze bir sesle konuşuyor: "Aritmetik alıştırması tamamlanmak üzeredir umarım."

Esme önündeki dizi dizi rakamlara, artı işaretlerine, eksi işaretlerine bakıyor. Eşittir anlamına gelen iki çizginin karşısında hiçbir şey yok: Kapkara bir boşluk var. Birden Esme'nin zihninde şimşek çakıyor. Küçük karatahtasını kenara itip sandalyesinden aşağı kayıyor. "Müsaade isteyebilir miyim acaba?"

"Müsaade isteyebilir miyim..?"

"Müsaade isteyebilir miyim lütfen, Bayan Evans?"

"Mazeretin nedir?"

"Bir..." Esme söylemesi gereken şeyi hatırlamakta zorlanıyor. "Bir... şey..."

"Doğal bir ihtiyaç," diyor Kitty başını fiillerinden kaldırmadan.

"Ben sana hitap ettim mi, Kathleen?"

"Hayır, Bayan Evans."

"O zaman lütfen diline hâkim ol."

Esme burnundan içeri çektiği nefesi ağzından ağır ağır bırakarak konuşuyor, "Doğal bir ihtiyaç için, Bayan Evans."

Bayan Evans yüzünü odaya dönmeden başını eğiyor. "Gidebilirsin. Beş dakika içinde burada ol."

Esme duvarın önüne dizilmiş saksılardaki çiçeklere elini değdirerek avlu boyunca seke seke ilerliyor. Peşinden taçyapraklar uçuşuyor. Günün en sıcak saatleri yaşanmak üzere. Çok geçmeden uyku saati gelecek, Bayan Evans yarına kadar ortadan kaybolacak ve Esme'yle Kitty'nin cibinliklerin pusu içinde yatarak tavandaki vantilatörün ağır ağır dönüşünü izlemelerine izin verilecek.

Esme yemek odasının kapısında duruyor. Şimdi nereye? Mutfağın nemli havasıyla birlikte, burnuna sıcak *chai* ve tereyağı kokuları geliyor. Annesinin verandada bir şeyler mırıldandığını duyabiliyor. "... dosdoğru kulübe gideceğimizi açıkça söylememe rağmen göl tarafındaki yoldan gitmekte ısrar etti ama sen de biliyorsun ki..."

Esme dönüp avlunun öteki tarafından dolaşarak bebek odasına gidiyor. Güneşten ısınmış kupkuru kapıyı avucunda hissederek itiyor. İçeride küçük ocaktaki bir şeyi karıştıran Jamila'yla tahta bir küpü ağzına bastırmış bir sandalyenin bacağına tutunarak ayakta duran Hugo var. Kardeşi, Esme'yi görünce çığlığı basıp kendini yere atıyor ve kurulmuş oyuncak gibi sarsak hareketlerle ona doğru emekliyor.

"Merhaba, bebek, merhaba, Hugo," diye şakıyor Esme. Hugo'ya bayılıyor. O inci gibi, tombik kollarına, eklemlerindeki gamzelere, süte benzeyen kokusuna bayılıyor. Yanında diz çökünce, Hugo önce parmaklarına yapışıyor, sonra da saç örgülerinden birine doğru uzanıyor. "Kucağıma alabilir miyim, Jamila?" diye yalvarıyor Esme. "Lütfen."

"Almasan daha iyi. Çok ağır. Sana ağır gelir bence."

Esme yüzünü Hugo'nun yüzüne bastırıp burnunu onunkine sürünce, Hugo da keyifle gülerek parmaklarını saçlarına geçiriyor. Yanlarına doğru gelen Jamila'nın sarisi hışırdayarak âdeta bir şeyler fısıldıyor ve Esme omzunda serin ve yumuşak bir el hissediyor.

"Burada ne işin var?" diye mırıldanıyor Jamila, alnını okşayarak. "Ders saati değil mi?"

Esme omuz silkiyor. "Kardeşime bir bakmak istedim."

"Kardeşin çok iyi." Jamila eğilip Hugo'yu kucağına alıyor. "Seni özlemesi dışında. Bugün ne yaptı biliyor musun?"

"Hayır. Ne yaptı?"

"Ben odanın öbür tarafındayken..."

Jamila sözünü yarıda kesiyor. İri siyah gözleri Esme'nin gözlerine kenetleniyor. Uzaktan Bayan Evans'ın kesik kesik konuşmasını ve onunla aynı anda konuşarak arada sözünü kesen Kitty'nin kaygılı sesini duyuyorlar. Ardından sözcükler netleşiyor. Bayan Evans annesine kızının yine sıvıştığını, Esme'nin ne kadar inatçı, söz dinlemez, ders çalışmayan, yalancı bir kız olduğunu anlatıyor.

Derken Esme aslında bir elinde çatal, ötekinde bıçakla, yemekhanedeki uzun masada oturduğunu anlıyor. Önünde bir tabak yahni var. Yemeğin yüzeyinden süzülen daire şeklindeki yağları parçalamaya çalıştığında, daireler yalnızca uzayarak dağılıp kendilerinin daha küçük klonlarına ayrılıyorlar. Sosun içinde biçimsiz kesilmiş havuçlar ve ne olduğu belirsiz et parçaları var.

Yahniyi yemeyecek. Asla. Ekmekten yiyecek ama margarinsiz. Margarini kazıyacak. Sonra da metal kabın tadını alan sudan içecek. Portakal jölesini de yemeyecek. Jöleler kâğıt tabaklarda geliyor ve üstleri ince bir toz tabakasıyla kaplı oluyor.

"Sana kim geliyor?"

Esme dönüp bakıyor. Yanında oturan kadın ona doğru eğilmiş. Başına sardığı büyük eşarp kayarak kadına hafiften korsan havası vermiş. Sarkık gözkapakları ve çürümeye bırakılmış bir dizi dişi var. "Efendim?" diyor Esme.

"Benim kızım geliyor," deyip koluna yapışıyor korsan kadın. "Buraya gelecek. Arabasıyla. Sana kim geliyor?"

Esme önündeki yemek tepsisine bakıyor. Yahni. Yağdan daireler. Ekmek. Düşünmesi gerek. Hemen. Bir şeyler söylemek zorunda. "Annemle babam," diye atılıyor.

Mutfaktaki boş demlikten çay çıkarmaya çalışan kadınlardan biri gülünce, Esme'nin aklına ağaçlarda gaklayan kargalar geliyor.

"Saçmaladın," diyor kadın, yüzünü Esme'nin yüzüne yaklaştırarak. "Senin annenle baban öldü."

Esme bir an düşünüyor. "Biliyordum zaten," diyor.

"Ya, tabii," diye homurdanıyor kadın, kahve fincanını masaya vurarak.

"Biliyordum." Esme kızgın ama kadın koridorda uzaklaşmaya başlamış bile.

Esme gözlerini yumuyor. Yoğunlaşıyor. Dönüş yolunu bulmaya çalışıyor. Yok olmaya, yemekhaneyi kendinden uzaklaştırmaya çalışıyor. Kendini ablasının yatağında yatarken hayal ediyor. Görebiliyor. O maun yatak başını, dantel yatak örtüsünü, cibinliği. Ama bir yanlışlık var.

Ters duruyordu. Tamam. Görüntüyü zihninde ters çeviriyor. Yüzüstü değil, sırtüstü yatıyordu, başını yatağın kenarından sarkıtmış, odaya tersten bakıyordu. Görüş alanına girip çıkan Kitty bir dolaba bir sandığa gidiyor, bir giysiyi alıp ötekini bırakıyordu. Esme tek burun deliğini tıkayıp nefes alıyor, ötekini tıkayıp nefes veriyordu. Bunun huzura giden yol olduğunu ona bahçıvan söylemişti.

"Orada iyi zaman geçirir misin sence?" diye sormuştu Esme.

Kitty elindeki kombinezonu pencereye doğru tutmuştu. "Bilmem ki. Herhalde. Keşke sen de gelseydin."

Esme parmağını burnundan çekip karın üstü dönmüştü. "Bence de." Ayak başparmağını yatağın başına vurmuştu. "Neden kalmam gerektiğini anlamıyorum."

Ablası annesi ve babasıyla "sayfiyedeki" bir ev partisine gidiyordu. Hugo çok küçük olduğu için, Esme de sokağa giden yolda yalınayak yürüyerek annesini utandırdığı için evde kalacaktı. Olay iki gün önce olmuştu, o denli kavurucu bir öğleden sonraydı ki Esme ayaklarını pabuçlarına sokamamıştı. Annesi salonun penceresini tıklatıp geri dönmesini işaret edinceye kadar bunun yasak olabileceği aklına bile gelmemişti. Ayaklarının altındaki keskin çakıltaşları ona hem zevk veriyor hem de rahatsız ediyordu.

Kitty dönüp bir an ona bakmıştı. "Belki de annem biraz yumuşar."

Esme yatak başına son bir kez, sertçe vurmuştu. "Hiç sanmam." Birden aklına bir fikir gelmişti. "Sen burada kalabilirsin. Kendini iyi hissetmediğini söylersin ve..."

Kitty kombinezonunun kurdelesini çekmeye başlamıştı. "Gitmem lazım."

Ses tonu –sesindeki o gergin ve havalı teslimiyet hali– Esme'yi meraklandırmıştı. "Niye ki?" diye sormuştu. "Neden gitmen lazımmış?"

Kitty omuz silkmişti. "İnsanlarla tanışmalıyım."

"İnsanlar mı?"

"Erkekler."

Esme debelenerek doğrulmaya çalışmıştı. "Erkekler mi?"

Kitty kurdeleyi parmaklarına dolamıştı. "Evet, aynen."

"Erkeklerle tanışmayı niçin istiyorsun ki?"

Kurdelesine bakarak gülümsemişti Kitty. "Senin de, benim de," demişti, "kendimize evlenecek birilerini bulmamız gerekiyor."

Esme'yi yıldırım çarpmış gibiydi. "Öyle mi?"

"Elbette. Bütün hayatımızı burada geçiremeyiz ki."

Esme gözlerini ablasına dikmişti. Bazen ikisi aynı yaşta, eşit gibilerdi ama bazen de aradaki altı yıl iyice uzuyor, arada doldurulamaz bir boşluk yaratıyordu. "Ben hiç evlenmeyeceğim," diye ilan etmişti Esme, kendini tekrardan yatağa bırakarak.

Odanın öteki tarafından, Kitty bir kahkaha atmıştı. "Öyle mi?" diye sormuştu.

Iris geç kalmış. Uyanamamış, kahvaltısıyla giyeceklerine karar vermesi fazla uzun sürmüş ve işte şimdi de geç kalmış. Cumartesileri dükkânda ona yardımcı olması konusunda bir kadınla görüşecek ve köpeği de yanında götürmesi gerekiyor. Kadın için sakıncası olmayacağını umuyor. Telefon çaldığında mantosu kolunda, çantası omzunda, köpeğin tasması takılmış ve

tam çıkmak üzere. Bir an duraksadıktan sonra kapıyı çarpıp tekrar mutfağa koşunca, bunu oyun zanneden köpek heyecanla üstüne atlayarak tasmayı bacağına doluyor ve Iris sendeleyerek düşüp mutfak kapısına çarpıyor.

Omzunu ovuşturarak bir küfür savurup telefona atılıyor. "Evet, alo," diyor almaçla tasmayı bir elinde, mantosuyla çantayı ötekinde tutarak.

"Bayan Lockhart'la mı görüşüyorum?"

"Evet."

"Adım Peter Lasdun. Aramamın nedeni..."

İsmi tam duyamayan Iris, "hastane" sözcüğünü yakalıyor. Kalbi yerinden hoplayarak almaca yapışıyor. Aklından geçenler: Kardeşim, annem, Luke. "Birine... bir şey mi oldu?"

Adamın, "Yo, yo," diyerek kıkırdayışı sinirine dokunuyor. "Korkmanıza gerek yok, Bayan Lockhart. İzinizi bulmak biraz uzun sürdü. Ben Euphemia Lennox'la ilgili arıyordum."

Iris'in içinden rahatlamayla öfke karışımı bir dalga geçiyor. "Bakın," diyor bir çırpıda, "kim olduğunuz ve ne istediğiniz konusunda hiçbir fikrim yok ama Euphemia Lennox adını hiç duymadım. Cidden çok meşgulüm ve..."

"İlişki kurulabilecek aile üyesi olarak sizin adınız verilmiş." Adam bunu çok sakin bir tavırla açıklıyor.

"Ne?" Iris o kadar gergin ki çantasını, mantosunu ve tasmayı yere bırakıyor. "Siz neden söz ediyorsunuz?"

"Kızlık soyadı Lennox olan, eskiden Edingburgh'daki Lauder Caddesi'nde oturan, Kathleen Elizabeth Lockhart'ın akrabası değil misiniz?"

"Evet." Iris köpeğe bakıyor. "O benim babaannem."

Adam "Ve sürekli bakım altına alındığından beri..." derken kâğıt hışırtıları duyuluyor "... tam yetkili vekâletnamesi sizde bulunuyor." Birkaç kâğıt hışırtısı daha geliyor. "Elimde avukatı tarafından bize beyan edilmiş, Bayan Lockhart tarafından imzalanmış bir belge var; Euphemia Esme Lennox ile

ilgili konularda ilişki kurulacak aile üyesi olarak sizin isminizi vermiş. Kız kardeşi oluyor."

Iris artık iyice huysuzlanıyor. "Onun kız kardeşi yok ki."

Adamın dişlerini dudaklarına bastırdığının duyulabildiği bir sessizlik oluyor. "Korkarım sizi şaşırtmak zorundayım," diyor sonunda adam.

"Yok. Olmadığından eminim. Babaannem tek çocuk, aynı benim gibi. Kendi soyağacımı bilmediğimi mi söylüyorsunuz siz bana?"

"Cauldstone'un mütevelli heyeti bir süredir sizi..."

"Cauldstone mu? Orası o, o..." diyerek *tımarhaneden* başka bir sözcük bulmak için çaba harcıyor Iris, "... akıl hastanesi değil mi?"

Adam öksürüyor. "Psikiyatride uzmanlaşmış bir birim. Birimdi desem daha doğru."

"Birimdi mi?"

"Kapanıyor. Sizinle bu yüzden temasa geçtik."

Iris, Cowgate'e doğru giderken cebi çalıyor. Mantosunun cebinden zar zor telefonu çıkarıyor. "Alo?"

"Iris," diyor Alex kulağının içinde, "çoğunluk için yapılmış şeyleri kullanırken, her yıl iki bin beş yüz solağın öldüğünü biliyor muydun?"

"Bilmiyordum, hayır."

"Ya, öyleymiş. Burada öyle yazıyor, tam önümde. Bugün ev güvenliğiyle ilgili bir internet sitesi üstünde çalışıyorum; böyle de bir hayatım var. Seni arayıp uyarmam gerektiğini düşündüm. Varoluşunun bu kadar pamuk ipliğine bağlı olduğunu bilmiyordum."

Iris sımsıkı direksiyonu tutan sol eline bakıyor. "Ben de."

"En kötüsü konserve açacaklarıymış galiba. Ama onu kullanırken tam olarak nasıl ölündüğü yazmıyor. Bütün sabah nerelerdeydin? Saatlerdir sana ulaşıp bu haberi vermeye çalışıyorum. Bana haber vermeden göç ettiğini zannettim."

"Ne yazık ki hâlâ buradayım." Önündeki trafik ışığında sarı yandığını gören Iris gaz pedalına basınca araba altından kayıyor. "Şu âna kadar vasat bir gündü. Kahvaltı yapıp dükkân için biriyle görüştüm ve varlığından habersiz olduğum ihtiyar bir kaçıktan sorumlu olduğumu öğrendim."

Alex'in arkasından, ofisinden, yazıcının şakşak sesleri geliyor. "Ne?" diyor Alex.

"Babamın teyzesiymiş. Cauldstone'da kalıyormuş."

"Cauldstone mu? Tımarhanede mi?"

"Bu sabah biri aradı..." Minibüsün teki önünde ani dönüş yapınca, Iris yumruğunu kornaya geçirip bağırıyor, "Pislik!"

"Sen araba mı kullanıyorsun?" diyor Alex otoriter bir sesle.

"Yoo."

"Tourette sendromun mu var, o zaman? Kullanıyorsun işte. Duyuyorum."

"Öf, kes söylenmeyi," diyerek gülmeye başlıyor Iris, "yok bir şey."

"Bundan nefret ettiğimi biliyorsun. Bir gün araba kazasında öldüğünü duyacağım kesin. Ben kapatıyorum. İyi günler."

"Dur, Alex..."

"Kapıyorum. Araba kullanırken telefona bakmaktan da artık vazgeç. Sonra konuşuruz. Nerede olacaksın?"

"Cauldstone'da."

"Oraya bugün mü gidiyorsun?" diye soruyor Alex birden ciddileşerek.

Iris onun bir kalemi masasına vurup durduğunu, koltuğunda kıpırdandığını duyuyor. "Sakın bir şey imzalama," diyor Alex sonunda.

"Hiç anlamıyorum," diyerek araya giriyor Iris. "Babaannemin kardeşi, babamın da... babamın da teyzesiyse, o zaman neden hiç adını duymadım?"

Peter Lasdun göğüs geçiriyor. Sosyal yardım uzmanı göğüs geçiriyor. Bakışıyorlar. Saatlerdir o odada, o masanın etrafındalar sanki. Peter Lasdun "Rutin Prosedürler" dediği şeyi

özenle ve sabırla Iris'e anlatmaya çalışıyor. Bunların arasında Bakım Planlamaları, Toplumda Bakım Değerlendirmeleri, Rehabilitasyon Programları ve Taburcu Etme Çizelgeleri de var. Adam sürekli büyük harflerle konuşur gibi. Iris sosyal yardım uzmanını –ya da Lasdun'ın deyimiyle, Kilit Görevli'yi– hemşire zannederek gücendirmeyi başarmış ve kadıncağızın sosyal hizmet yetkileriyle üniversite diplomalarını bir bir sıralamasına neden olmuş durumda. Iris'in canı bir bardak su istiyor, pencereyi açmak istiyor, başka bir yerde olmak istiyor. Neresi olursa olsun.

Peter Lasdun bir dosyayı masanın kenarıyla aynı hizaya getirmek için uzun zaman harcıyor. "Son konuşmamızdan beri," diye soruyor sonsuz bir sabırla, "Euphemia'yla ilgili aileden hiç kimseyle görüşmediniz mi?"

"Kimse kalmadı ki. Babaannem Alzheimer'lılar âleminde kayıp. Annem Avustralya'da ve adını bile duymamış. Babam biliyor olabilirdi ama o da öldü." Iris boş kahve fincanıyla oynuyor. "Hiç mümkün görünmüyor. Size neden inanayım ki?"

"Bizim hastalarımızın... nasıl desem, geçmişte bırakılmaları az rastlanan bir durum değildir. Euphemia oldukça uzun zamandır bizlerle birlikte."

"Tam olarak ne kadar?"

Lasdun dosyasına danışarak tek parmağını yukarıdan aşağı doğru sayfalarda dolaştırıyor.

Sosyal hizmet uzmanı öksürerek öne doğru eğiliyor. "Aşağı yukarı altmış yıl sanırım, Peter..."

"Altmış yıl mı?" Iris neredeyse bağıracak. "Hep burada mıydı? Nesi var ki?"

Bu kez masadakilerin ikisi birden dosyalarına sığınıyor. Iris öne doğru eğiliyor. Tersten okumakta oldukça başarılı. *Kişilik bozukluğu*, diye deşifre etmeyi beceriyor, *bipolar, elektrokonvulsif.* Baktığını gören Lasdun çat diye dosyasını kapatıyor.

"Cauldstone'da kaldığı süre boyunca... Euphemia'ya bu işin uzmanı birçok kişi tarafından çeşitli teşhisler konuldu. Şu kadarını söyleyeyim ki, Bayan Lockhart, meslektaşım da, ben de,

son Rehabilitasyon Programları boyunca Euphemia ile çok yakından ilgilendik. Uysal davranacağından ve topluma yeniden uyum sağlamada başarılı olacağından kesinlikle eminiz." Iris'e şüphesiz şefkatli olduğunu zannettiği bir tebessümle bakıyor.

"Ben de eminim ki," diyor Iris, "buranın arsa fiyatına satılıp kapatılıyor oluşunun, bu görüşlerinizle hiçbir ilgisi yoktur."

Lasdun kalemliğiyle oynuyor, aldığı iki kalemi masaya bıraktıktan sonra tekrar kalemliğe koyuyor. "Tabii, bu da ayrı bir konu. Size sorduğumuz şey," diyerek yine o sahte tebessümünü yolluyor, "onu almak istiyor musunuz, istemiyor musunuz?"

Iris alnını kırıştırıyor. "Nereye alacağım ki?"

"Almak," diye tekrarlıyor Peter Lasdun. "Barındırmak."

"Yani..." diyor Iris afallamış bir sesle, "... kendi evimde mi?"

Lasdun belirsiz bir hareket yapıyor. "Nereyi uygun görürseniz..."

"Yapamam," diyor Iris. "Yapamam. Onu hiç görmedim. Tanımıyorum. Yapamam."

Lasdun bezgin bir tavırla bir kez daha başını sallıyor. "Anlıyorum."

Masanın öteki ucundaki sosyal hizmet uzmanı bir hışırtıyla önündeki kâğıt yığınını toparlıyor. Peter Lasdun dosyasının üstündeki bir şeyi silkeliyor.

"Peki, zaman ayırdığınız için teşekkürler, Bayan Lockhart." Lasdun masasının altına dalıp yerdeki bir şeye uzanıyor. Tekrar masanın üstünde belirdiğinde, aldığı şeyin üstünde farklı bir isim yazan başka bir dosya olduğunu görüyor Iris. "Gelecekte herhangi bir konuda fikrinize ihtiyaç duyarsak, sizinle temasa geçeriz. Size yolu göstersinler." Danışma masasını işaret ediyor.

Iris sandalyesinde doğruluyor. "Bu kadar mı? Bitti mi?"

Lasdun avuçlarını açıyor. "Konuşulacak bir şey kalmadı. Benim görevim, hastanenin temsilcisi olarak size bunu sormak, sizden cevap almaktı."

Iris ayağa kalkıp çantasının fermuarıyla oynamaya başlıyor. Dönüp kapıya doğru iki adım atıyor. Sonra duruyor. "Onu görebilir miyim?"

Sosyal hizmet uzmanı alnını kırıştırıyor. Lasdun boş gözlerle ona bakıyor. "Kimi?"

Adamın aklının şimdiden bir sonraki dosyada, bir sonraki isteksiz akrabalar grubunda olduğunu görüyor Iris. "Euphemia'yı."

Peter Lasdun gözlerinin arasındaki deriyi çimdikliyor, bileğini çevirip saatine bakıyor. Bir an sosyal hizmet uzmanıyla bakışıyorlar. Sonra sosyal hizmet uzmanı omuz silkiyor.

"Olabilir," diyor Lasdun içini çekerek. "Sizi aşağı indirmesi için birini çağırayım."

Esme düşünmesi güç olanı düşünüyor. Zor olanı. Nadiren yaptığı bir şey bu. Ama bazen canı istiyor ve bugün de Hugo'yu görebileceği o günlerden biriymiş gibi geliyor ona. Göz ucuyla, rüzgârı tutan bir kapının gölgesinden içeri emekleyen minik şekli, yatağın altındaki boşluğu görüyor. Ya da yerde sürüklenen bir sandalyenin üstünden neşeyle bağırdığını duyuyor Hugo'nun. Ne şekilde gelmeyi seçeceğini önceden kestirebilmek imkânsız. Salonun öteki ucundaki masada pişti oynayan kadınların sesleri ve kartların hışırtısıyla birlikte bebek odasındaki tavan vantilatörünün sesi var. Yağlı, lekeli, ahşap bir şey. Tabii ki hiç serinletmiyor. Sıcak çayın içindeki kaşık gibi, bir tek bunaltıcı havayı karıştırmaya yarıyor. Esme'nin tepesinde odanın içindeki sıcaklığı çalkalıyor ve Esme, Hugo'nun beşiğinin üstünde kâğıttan yapılmış bir kuşu döndürüyor.

"Bak, Hugo." Kuşu Hugo'ya doğru uçurup sonra havalandırarak parmaklığın üstüne konduruyor ama Hugo yakalamak için elini uzatmıyor. Esme kuşu yeniden sallıyor, Hugo'nun yüzüne doğru. "Hugo. Kuşu görüyor musun?

Hugo gözleriyle kuşu takip ediyor ama sonra bir kez hıçkırıp sırtını dönerek parmağını ağzına sokuyor.

"Uykusu var," diyor odanın öteki tarafında yıkanmış bezleri asan Jamila, "ve ateşi biraz yüksek. Dişi yüzünden olabilir. Sen neden biraz bahçeye çıkmıyorsun?"

Esme koşarak hamağın bomboş sallandığı havuzu, banyan ağacının çevresini kaplamış portakal çiçeklerini geçiyor. Kriket sahasından koşup kalelerin yanından yola ve çalıların arasına çıkıyor. Çitin üstünden atlayıp duruyor. Gözlerini kapatıp nefesini tutarak kulak kabartıyor.

İşte. O ağlama sesi, sıvılarını akıtan kauçuk ağaçlarının ağır ağır ağlayışı. Bir kilometre ötedeki yaprakların hışırtısı, sürünen minik yaratıkların çıkardığı ses gibi. Bunu duyabildiğine dair Kitty'ye yeminler etmiş ama Kitty bir tek kaşlarını kaldırmakla yetinmiş. Esme gözlerini açmadan, başını sağa sola eğerek ağaçların ağlayışını dinliyor.

Gözlerini açıyor. Dağılıp yerde tekrar şekillenen güneş ışığına bakıyor. Etraftaki ağaçların spiral kesiklerine bakıyor. Çitin üstünden, kriket sahasından, havuzun etrafından, annesiyle babasının uzakta oluşunun, evin tek sahibi oluşunun sevinciyle dolu, koşuyor.

Salona gelince, gramofonu çeviriyor, kadife perdeleri okşayıp pencere kenarındaki fildişinden yapılmış filleri yeniden düzenliyor Esme. Annesinin dikiş kutusunu açıp içindeki renkli ipek iplikleri inceliyor. Halıyı dürüp çoraplı ayaklarıyla yerde kayarak uzun zaman geçiriyor. Pençe ayaklı büfeden içki dolabına kadar kayabildiğini keşfetmiş. Kütüphanenin cam kapağını açıp deri ciltli kitapları çıkarıyor, koklayarak altın kenarlı sayfalarına dokunuyor. Piyanoyu açıp parmaklarını tuşlarında kaydırarak görkemli glissandolar çalıyor. Annesiyle babasının yatak odasına gidip annesinin mücevherlerini elden geçiriyor, bir pudriyerin kapağını açıp yanaklarına biraz pudra sürüyor. Oval aynaya baktığında, yüzü hâlâ çilli, saçı yine karman çorman. Aynaya sırtını dönüyor Esme.

Cilalı karyolanın kenarına çıkıp kollarını iki yana açarak kendini yatağa bırakıyor. Yorgan onu kucaklarken

–pof!– giysileri kabarıyor, saçları uçuşuyor. Yatağın sarsılması durduğunda, bir süre öylece kalıyor; eteklikten, önlükten, saçlardan bir yığın halinde. Alnını kırıştırarak tırnağını ısırıyor. Bir şey hissediyor.

Esme doğrulup tekrar karyolanın kenarına çıkarak kollarını kaldırıyor, gözlerini kapayarak kendini bırakıyor ve... işte. Yine orada. Bir sızı, göğsündeki iki noktada hissettiği bir hassaslık, tuhaf ve yoğun bir acı. Sırtüstü dönüp vücuduna bakıyor. Beyaz önlüğünün altında, her şey hep olduğu gibi. Esme elini kaldırıp göğsüne bastırıyor. Acı, bir göldeki dalgacıklar gibi dışa doğru yayılıyor. Oturmasına neden oluyor, aynada tekrar kendi gözlerini yakalıyor ve yüzünü görüyor; kıpkırmızı, şaşkın.

Esme her gün biriken tozu toprağı tekmeleyerek verandada dolaşıyor. Bunu Kitty'ye bir soracak. Bebek odasına girdiğinde, içerisi loş ve soğuk. Lambalar neden yakılmamış ki? Karanlıkta bir hareketlenme, bir hışırtı ya da iç çekiş. Esme beşiğin pastel beyazını, divanın kambur sırtını seçebiliyor. Karanlıkta sendeleyerek ilerleyip kanepeye umduğundan erken ulaşıyor. "Jamila," diyerek dadının koluna dokunuyor. *Ayah*'ın teni terden yapış yapış. "Jamila," diyor Esme bir kez daha.

Jamila hafifçe irkilerek içini çekiyor ve içinde "Esme" geçen bir şeyler mırıldanıyor. İsmini her zaman söylediği gibi söylüyor: İzmi. Ezmi.

"Ne dedin?" Esme, Jamila'ya doğru eğiliyor.

Jamila yine mırıldanıyor, kendi dilinde bir dizi ses çıkartıyor ama bu anlamadığı hecelerde Esme'yi korkutan bir şeyler var. Esme doğruluyor. "Pran'i çağıracağım," diyor. "Hemen dönerim."

Koşarak kapıdan çıkıp verandaya doğru gidiyor. "Pran!" diye sesleniyor. "Pran! Jamila hastalandı ve de..." Mutfak kapısının eşiğinde duruyor. Fırında için için yanarak cızırdayan bir şey var ve arka kapıdan içeri dikdörtgen bir ışık vurmuş.

"Kimse yok mu?" diyor Esme, tek elini duvara dayayarak.

İçeri giriyor. Yerde kap kacaklar, bir leğenin içinde bir yığın un, içine bıçak sokulmuş bir kişniş demeti. Kılçığı çıkarılmış

bir balık, kenarda hazır bekliyor. Akşam yemeği hazırlanıyormuş ama herkes bir dakikalığına dışarı çıkmış ya da toprak zemindeki *ghee** damlaları gibi kaybolmuş sanki.

Esme dönüp avludan geri dönüyor ve yürürken ansızın hiç ses olmadığını fark ediyor. Ne hizmetçilerin birbirine seslenişi, ne bir ayak sesi ne de açılıp çarpılan kapılar. Çıt yok. Bir tek yaprakların hışırtısı ve bir yerlerde kendi kendine çarpıp duran bir kepenk. Evin bomboş olduğunu fark ediyor. Herkes gitmiş.

Ciğerleri yanarak hızla sokağa giden yola fırlıyor Esme. Karanlık hızla çökmüş ve en üstlerdeki dallar kararak huzursuzlanmaya başlamış. Kilitli bahçe kapısının ardındaki yoğun yabani bitkileri görüyor, karanlıkta hareket eden minik ışıklarla beneklenmişler.

"Affedersiniz," diye bağırıyor. "Affedersiniz, pardon."

Yolun kenarında, uzakta duran bir grup adam var, bir lambanın titrek ışığı yüzlerini aydınlatmış.

"Beni duyuyor musunuz?" diye bağırarak kapıyı sarsıyor. "Yardıma ihtiyacım var. *Ayah* hasta ve de..."

Adamlar aralarında bir şeyler mırıldanarak uzaklaşırken dönüp ona baktıklarında, Esme içlerinden birinin eskiden onu sırtında gezdiren bahçıvanın oğlu olduğundan emin, kesinlikle emin.

Esme bebek odasına dönüp lambayı yakabilmek için birkaç kibrit harcıyor. Işık durduğu yerden zemine, tavana doğru yayılarak duvarlardaki dini resimleri, emzirme koltuğunu, Jamila'nın uzandığı kanepeyi, ocağı, yemek yedikleri masayı, kitap raflarını aydınlatıyor.

Oda yeteri kadar aydınlanınca, beşiğe doğru yürümek uzun süre oturup kalkmış gibi bacaklarını ağrıtıyor. Beşiğin ucuna geldiğinde, kibritleri hâlâ elinde tuttuğunu fark ediyor. Hugo'yu almak için bir yere bırakması gerek ama koyacak yer olmadığı için eğilip yere bırakıyor. Hugo'yu kucağına almaya

* Sade yağ. (*ç.n.*)

çalıştığında, zorlanıyor. İyice eğilmek zorunda kalıyor ve üstünde o kadar çok örtüyle battaniye var, ayrıca Hugo normalden o kadar ağır ve soğuk ve kaskatı ki, bir yerlerinden tutabilmesi çok zor. Kardeşi her zaman uyuduğu pozisyonda donup kalmış: Sırtüstü ve kollarını kucak ister, boşluktan aşağı düşer gibi öne doğru uzatmış.

Esme sonradan insanlara bütün gece onunla birlikte odada oturduğunu anlatacak. Ama ona inanmayacaklar. "İmkânsız," diyecekler. "Uyumuşsundur. Hatırlamıyorsundur." Ama hatırlıyor. Sabahleyin, güneş kepenklerin arasından süzülmeye başladığında, kibritler hâlâ yerde ayakkabılarının yanında duruyor, bezler hâlâ ateşin yanında kuruyormuş. Jamila'nın ne ara öldüğünüyse hiç anlamamış.

Onu kütüphanede bulmuşlar. Kendini içeri kilitlemiş.

Esme sessizlik içinde geçen o uzun saatleri hatırlıyor. Hayal bile edemeyeceği kadar mutlak ve güçlü bir sessizlik. Zayıflayıp tekrar canlanan lamba ışığı. Kumaştan geçen iğneler misali ağaçların arasından geçen kuşlar. Hugo'nun kırılgan, bakırla kalay karışımı bir renk alan teni. Zembereği kopmuş saat gibi durduğunu, yavaşladığını zannediyor. Sonra birden annesi gelip uluyarak çığlıklar atmaya, babası burnunun dibinde, herkes nerede, nereye gittiler, diye sormaya başlamış. Günlerdir oradaydı, diyecekler sonradan ama ona daha uzun, asırlar gibi hatta daha fazla, sonsuza kadar, birkaç buzul çağı gibi gelmiş.

Hugo'yu kimselere vermemiş. Kollarından sökerek almak zorunda kalmışlar. Babası nereden çıktığı belli olmayan bir adamla birlikte ancak alabilmiş. Bütün bunlar olurken, annesi hep pencerede durmuş.

Iris asansörde, bir hemşire ve sosyal hizmet uzmanıyla birlikte aşağı iniyor. Sanki çok uzun sürüyor. Iris şehrin üstünde oturduğu dipkayanın içine girdiklerini hayal ediyor. Sosyal hizmet uzmanına kaçamak bir bakış atıyor ama kadının gözleri ışıklı kat numaralarına sabitlenmiş durumda. Hemşirenin cebinde küçük,

kutu gibi, elektrikli bir cihaz var. Iris o şeyin ne işe yaradığını düşünürken, asansörün hafiften sarsılarak durduğunu hissediyor. Kapılar açılıyor. Önlerinde parmaklıklardan bir göğüs kafesi var. Hemşire şifreyi girmek için uzanırken, Iris'e dönüyor. "Bizden uzaklaşmayın," diyor. "Kimseyle göz göze gelmeyin."

Sonra parmaklığı geçip dışarı çıkıyorlar, parmaklık arkalarında kayarak kapanıyor ve floresanlarla aydınlanan, kahverengi marley döşeli bir koridordalar. Havada ciğerlerine batan bir çamaşır suyu kokusu var.

Hemşire lastik topuklarını gıcırdatarak yürümeye başlıyor. Bir dizi kapıdan, sıra sıra kilitli odaların arasından, sarı ışıklı bir hemşire kabininin, yere sabitlenmiş bir çift sandalyenin önünden geçiyorlar.

Garip bulduğu şeyin ne olduğunu anlaması biraz zaman alıyor Iris'in. Ne beklediğini bilmiyor –saçma sapan konuşan Bedlam'lılar* mı? uluyan deliler mi?– ama beklediği şey bu derin sessizlik değil. Önceden gittiği bütün hastaneler tıklım tıklım kalabalık, koridorları yürüyen, sıraya giren, bekleyen insanlarla dolu yerler. Ama Cauldstone bomboş, hayaletli bir hastane. Duvarların yeşil boyası radyum gibi parlıyor, yerler ayna gibi cilalı. Herkes nerede, diye sormak istiyor ama hemşire geldikleri bir kapıya tekrar şifre girmeye başlıyor ve Iris'in burnuna aniden farklı bir koku çarpıyor.

Yoğun, ekşi bir koku. Giysilerini uzun süre değiştirmemiş bedenler. Tekrar tekrar ısıtılmış yemekler. Pencereleri asla sonuna kadar açılmayan odalar. Açık duran ilk kapıdan geçerlerken, Iris kaldırılıp duvara dayanmış bir yatakla kâğıt kaplı bir kanepe görüyor. Başını çeviriyor ve koridorun kırılmaz camlı penceresinin ardında duvarlarla çevrili bir bahçe var. Betonların üstüne kâğıt, plastik bardak ve bilumum çöpler saçılmış. Önüne dönerken, sosyal hizmet uzmanıyla göz göze geliyorlar. Gözünü ilk kaçıran Iris oluyor. Bir dizi kapıdan daha geçiyorlar ve hemşire duruyor.

* Londra'daki, dünyanın ilk akıl hastanesi. (*ç.n.*)

Duvarlarına sandalyeler dizilmiş bir odaya giriyorlar. Üç kadın bir masaya oturmuş iskambil oynuyor. Dar ve yüksek pencerelerden içeri süzülen zayıf güneş ışığında, tavana yakın bir televizyon homurdanıyor. Hemşire başka bir hemşireyle konuşurken, Iris televizyonun altında duruyor. Uzun ve her yeri sünmüş gri hırkasıyla, bir kadın gelip önünde, yakınında, fazla yakınında, sağa sola sallanarak dikiliyor. "Sigaran var mı?" diye soruyor kadın.

Iris kadına kaçamak bir bakış atıyor. Genç, belki ondan da genç bir kadın, saç kökleri siyah ama uçları samansarısı. "Yok," diyor Iris, "kusura bakma."

"Bir tanecik," diyor kadın çabucak, "lütfen."

"Gerçekten yok. Üzgünüm."

Kadın ne cevap veriyor ne de yerinden kıpırdıyor. Ekşi nefesini boynunda hissedebiliyor Iris. Odanın öteki ucunda, yaşlıca bir kadın buruşuk elbisesinin içinde bir sandalyeden ötekine giderek net ve yüksek bir ses tonuyla konuşuyor, "Geldiğinde hep yorgun olur, her zaman yorgundur, çok yorulur, çaydanlığı koymam lazım." Bir başkası tortop olmuş, yumrukları başının üstünde, öylece oturuyor.

Sonra Iris birinin bağırdığını duyuyor: "Euphemia."

Hemşirenin biri elleri belinde kapı aralığında durmuş. Iris kadının gözlerini takip edip odanın öteki tarafına baktığında, yüksek pencerenin önünde sırtı onlara dönük duran uzun boylu bir kadın görüyor.

Hemşire tekrar, "Euphemia!" diye seslenip Iris'e bakarak gözlerini deviriyor. "Duyduğunu biliyorum. Euphemia, ziyaretçin var."

Kadının, önce başı, sonra boynu, sonra tüm bedeniyle döndüğünü görüyor Iris. Umulmayacak kadar uzun sürmüş gibi gelen dönüşü, uykusundan gerinerek uyanan bir hayvanınkini andırıyor. Euphemia gözlerini kaldırıp odanın öbür ucundan Iris'i inceliyor. Hemşireye, sonra yine Iris'e bakıyor. Tek eliyle pencerenin parmaklığına tutunmuş. Dudakları aralansa da bir

şey demiyor ve bir an için hiç konuşmayacakmış gibi görünüyor. Ardından boğazını temizliyor.

"Sen kimsin?" diyor.

"Ne güzel!" diye araya giriyor hemşire yüksek bir ses tonuyla, öyle yüksek sesle konuşuyor ki Euphemia'nın biraz ağır işitiyor olabileceğini düşünüyor Iris. "Çok fazla ziyaretçisi gelmez de. Değil mi, Euphemia?"

Iris ona doğru yürümeye başlıyor. "Ben Iris," diyor. Arkasından sigaracı kızın kendi kendine, Iris, Iris, diye tısladığını işitiyor. "Beni tanımazsın. Ben... ablanın torunu oluyorum."

Euphemia kaşlarını çatıyor. Birbirlerini inceliyorlar. Iris zayıf ve güçsüz birini, kaşık kadar kalmış bir bunağı, masallardan fırlamış bir cadıyı beklediğini fark ediyor. Ama bu kadının uzun boyu, keskin hatlı bir yüzü ve meraklı gözleri var. Yüz ifadesi gergin, kaşları kalkık ve hafiften gururlu bir havaya sahip. Yetmişlerinde olması gerek ama yaşına uymayan çocuksu bir tarzı var. Saçları tek taraftan tokayla tutturulmuş ve üzerindeki elbise çiçekli, kloş etekli, yaşlı kadın elbisesi gibi değil.

"Kathleen Lockhart benim babaannem," diyor Iris, Euphemia'nın yanına kadar gidip. "Yani senin ablan. Kathleen Lennox?"

Penceredeki el hafifçe irkiliyor. "Kitty mi?"

"Evet. Sanırım..."

"Sen Kitty'nin torunu musun?"

"Evet."

Euphemia'nın eli birden atılıp Iris'i bileğinden yakalıyor. Iris kendini tutamıyor: Geriye sıçrayıp dönerek sosyal hizmet uzmanıyla hemşireye bakınıyor. Euphemia hemen bileğini bırakıyor. "Korkma," diyor yüzünde tuhaf bir gülüşle. "Isırmam. Otursana, Kitty'nin torunu." Bir sandalyeye yerleşip yanındaki sandalyeyi işaret ediyor. "Seni korkutmak istemezdim."

"Korkmadım ki."

Euphemia yeniden gülümsüyor. "Evet, korktun."

"Euphemia, ben..."

"Esme," diye düzeltiyor Euphemia.

"Efendim?"

Euphemia gözlerini kapatıyor. "Benim adım," diyor, "Esme."

Iris hemşirelere doğru bir bakış atıyor. Bir yanlışlık mı var acaba?

"Onlara bir kez daha bakarsan," diyor Euphemia ciddi bir sesle, "tek bir kez daha bakarsan, gelip beni alırlar. Bir günlüğüne, belki de daha uzun zaman, tek başıma odama kilitlenirim. Senin de anlayacağından emin olduğum nedenlerle bunu hiç istemiyor ve tekrarlıyorum ki, sana zarar vermeyeceğim, ben ne dediğimi biliyorum, lütfen onlara bir daha bakma."

Iris bakışlarını yere çeviriyor, etekliğini düzelten kadının ellerine, bağcıklarla ayakkabılarına sabitlenmiş kendi ayaklarına bakıyor. "Tamam. Özür dilerim."

"Benim adım hep Esme'ydi," diye devam ediyor Euphemia aynı ses tonuyla. "Ne yazık ki onlar yalnızca resmi adımı, kayıt ve belgelerdeki ismim Euphemia'yı biliyor. Euphemia Esme. Ama ben hep Esme'ydim. Ablam," diyor Iris'e yan yan bakarak, "'*Euphemia* hapşırır gibi söylenen bir isim,' derdi."

"Onlara söylemedin mi?" diye soruyor Iris. "Esme olduğunu?"

Esme gözlerini Iris'in gözlerine kenetleyerek gülümsüyor. "Dinleyen olmuş mudur sence?"

Iris gözlerini kaçırmamaya çalışsa da elbisenin yıpranmış boynuna, çukura kaçmış gözlerin çevresine, sandalyenin kollarına yapışmış ellere bakarken buluyor kendini.

Esme ona doğru eğiliyor. "Kusuruma bakma," diye mırıldanıyor. "Konuşmaya pek alışkın değilim. Son zamanlarda bu alışkanlığımı kaybetmiştim ama şimdi de konuşmadan duramıyorum. Hadi," diyor, "biraz da sen anlat. Kitty'nin çocukları mı oldu?"

"Evet," diyor Iris, kafası karışmış halde. "Bir tane. Benim babam. Sen... bunu bilmiyor muydun?"

"Ben mi? Yoo." Esme'nin loş odada gezinen gözleri parıldıyor. "Gördüğün gibi, ben uzun zamandır yoktum."

"O öldü," diyor Iris pat diye.

"Kim?"

"Babam. Ben çok küçükken öldü."

"Ya Kitty?"

Sigaracı kız fısıldayarak hâlâ Iris'in ismini şakırken, öteki kadın da bir yerlerde yorgun adamla çaydanlıktan söz etmeye devam ediyor.

"Kitty mi?" diye tekrarlıyor Iris, dikkati dağıldığı için.

"O..." diyor Euphemia öne doğru eğilip dudaklarını yalayarak, "... hayatta mı?"

Iris bunu nasıl anlatacağını düşünüyor. "Sayılır," diyor fazla açıklama yapmadan.

"Sayılır mı?"

"Alzheimer'ı var."

Esme gözlerini ona dikiyor. "Alzheimer mı?"

"Bir çeşit hafıza kay..."

"Alzheimer'ın ne olduğunu biliyorum."

"Tamam. Pardon."

Esme bir an susup pencereden dışarı bakıyor. "Burayı kapatıyorlar, değil mi?" diyor bir çırpıda.

Duraksayan Iris tam hemşirelere bakacakken, bakmaması gerektiğini hatırlıyor.

"İnkâr ediyorlar," diyor Esme, "ama öyle. Değil mi?"

Iris başını sallıyor.

Esme uzanıp ellerini Iris'in elinin üstüne koyuyor. "Beni almaya geldin," diyor ısrarcı bir ses tonuyla. "Bu yüzden buradasın."

Iris o yüzü inceliyor. Esme'nin, babaannesiyle hiçbir benzerliği yok. Bu kadınla akraba olmaları cidden mümkün mü? "Esme, daha düne kadar senin varlığından habersizdim. Sana yardım edebilmeyi isterdim, cidden..."

"Bu yüzden mi geldin? Bana evet ya da hayır de."

"Yardımcı olmak için elimden gelen..."

"Evet ya da hayır," diye tekrarlıyor Esme.

Iris şöyle bir yutkunuyor. "Hayır," diyor, "yapamam. Ben... benim öyle bir olanağım..."

Ama Esme ellerini çekmeye başlıyor. Yüzünü başka tarafa çevirirken, sanki bir şeyler değişiyor. Yüzünden geçen şeyi, suyun üstüne düşen bir gölge gibi gördüğünde, Iris nefesini tutmak zorunda kalıyor. O izlenim geçtikten, Esme ayağa kalkıp yürüyerek kapıların birinden çıkarak gözden kaybolduktan çok sonra bile, öylece bakakalıyor. Buna inanamıyor Iris. Esme'nin yüzünde, bir an için, babasının yüzünü gördüğüne.

"Hiç anlamıyorum," diyor Alex tezgâhın öteki tarafından. Cumartesi öğle vakti ve Fran'le ikisi dükkâna uğrayıp fahiş fiyatlar uygulayan bir şarküteriden aldıkları, Iris'in yiyemediği bir sandviç getirmişler. "Anlayamıyorum."

"Alex, şu âna kadar dört kere anlattım," diyor Iris, tezgâhın üstüne eğilip incecik deri bir çocuk eldivenine dokunarak. Derinin yumuşaklığı öyle rahatsız edici ki içi ürperiyor. "Kafanın içine girmesi için daha kaç kez tekrarlamam gerekiyor?"

Fran, "Bence Alex anlaşılması zor bir durum olduğunu kastediyor, Iris," diyerek usulca araya giriyor. "Kabullenmesi zor şeyler bunlar."

Iris şöyle bir yengesine bakıyor. Fran sanki tek renk gibi, açık bejimsi bir renkte. Saçları, teni, giysileri. Iris'in soyunma odasının yanına koyduğu sandalyelerden birine oturmuş, bacak bacak üstüne atmış ve –yoksa hayal mi görüyor?– yağmurluğunu üstüne örtmüş. Fran ikinci el giysileri sevmiyor. Bir seferinde Iris'e böyle demiş. Ya biri onlar üstündeyken öldüyse, demiş. Öldüyse ne olacak ki, diye yanıtlamış Iris de.

Alex hâlâ Euphemia Lennox'tan bahsediyor. "Yani hiç kimsenin haberi yok muymuş?" diyor. "Ne sen ne de annen, hiçbiriniz bilmiyor muydunuz?"

Iris iç çekiyor. "Evet. Aynen öyle dedim. Annem diyor ki, babam kesinlikle babaannemin tek çocuk olduğunu sanıyormuş ve zaten babaannem sık sık bundan söz edermiş. Hiç kardeşi olmadığından."

Alex sandviçinden dev bir ısırık alıp çiğnerken konuşmaya devam ediyor. "O zaman bu insanların bir hata yapmadığı nereden belli?"

Iris eldiveni avucunda ters çeviriyor. Minik bileğinde üç adet sedef düğme var. "Yapmadılar. Onu gördüm, Alex, o..." diyerek susup, Fran'den tarafa bir bakış atıyor. Sonra birden eğilip alnını tezgâhın serin camına değdiriyor. "Belgeler var," diyerek tekrar doğruluyor. "Yasal belgeler. Tartışmasız kanıtlar. O, söyledikleri kişi. Babaannemin bir kardeşi var, hayatta, sağlıklı ve bir deliler evinde kalıyor."

"Bu çok..." diyen Fran'in aradığı sözcüğü bulması için uzun zaman harcarken gözlerini kapatması gerekiyor. "... çok acayip," diyor sonunda, bir ve dördüncü harfleri yutarak. "Bir ailede böyle bir şey olması. Çok... çok..." Tekrar gözlerini kapatıp alnını kırıştırarak düşünmeye başlıyor.

"Acayip mi?" diyerek yardım elini uzatıyor Iris. Öteden beri hiç hazzetmediği bir sözcük bu.

"Evet." Fran'le Iris bir an göz göze geliyor. Fran gözlerini kırpıştırıyor. "Acayip bir ailen var demek istemiyorum, Iris. Ben yalnızca..."

"Ailemi tanımıyorsun."

Fran bir kahkaha atıyor. "Alex'i tanıyorum ya." Kocasının koluna dokunmak için uzanıyor ama Alex çok uzakta olduğu için eli aralarındaki boşlukta kalarak aşağı düşüyor.

Iris bir şey demiyor. Sen ne bileceksin ki, demek istiyor. Senin düğünün için kalkıp lanet olası Connecticut'a kadar geldim ve ailenden hiç kimse benimle iki laf etmeyi akıl edemedi, demek istiyor, bu ne kadar acayip sence? Altmışlardan kalma, muhtemelen hayatımda gördüğüm en güzel İskandinav elbisesini düğün hediyesi olarak sana verdim ama bir kere bile üstünde görmedim, demek istiyor.

Alex öksürüyor. Iris dönüp ona bakıyor. Yüz kaslarında hafif, belli belirsiz bir kasılma var, tek kaşı bir seğirimlik havaya kalkmış, dudakları çok hafif aşağı doğru kıvrılmış.

"Esas sorun," diyor Iris başını çevirerek, "bu konuda ne yapmam gerektiği. Onu..."

"Yo, dur bakalım," diyor Alex, su şişesini bırakıp otoriter ses tonuyla Iris'in tüylerini diken diken ederek. "Bunun seninle hiçbir ilgisi yok."

"Var, Alex, bu durumda..."

"Yok. Yani o yalnızca uzaktan akraban ve..."

"Babamın teyzesi," diyor Iris. "Çok da uzak sayılmaz."

"Neyse ne. Bu haltı başkası yemiş, babaannenin marifetiymiş belli ki. Seninle bir ilgisi yok. Daha fazlasını yapman gerekmiyor. Duydun mu? Iris? Yapmayacağına söz veriyorsun."

Iris'in babaannesi sırtında bir hırkayla deri koltuğa oturup ayaklarını bir iskemleye uzatmış. Pencereden, elleri arkasında, taraçada ileri geri ayak sürüyen yaşlıca bir adam görünüyor.

Iris kapıda durmuş. Çok sık geldiği bir yer değil. Çocukken, haftada bir babaannesini ziyarete gelirlermiş. O kasvetli eski evi, fazla bakım görmeyen bahçeyi severmiş. Yosun kaplı, karmakarışık patikalarda koşar, kameriyeye girip çıkarmış. Cici elbiselerini giyip gelmesi babaannesinin de hoşuna gider, onu arkadaşlarına gösterirmiş. "Iris'im benim," dermiş ona, "çiçeğim." Fakat ergenlik dönemine girdiğinde, Iris'e olan bütün ilgisi kaybolmuş. "Berbat görünüyorsun," demiş bir seferinde, Iris kendi yaptığı bir etekle karşısına çıktığında, "kendini böyle teşhir edersen, aklı başında hiçbir erkek almaz seni."

"Akşam yemeğini yeni yedi," diyor bakıcı kadın, "değil mi, Kathleen?"

Babaannesi adını duyunca başını kaldırıyor ama onun için anlam ifade eden birini göremeyince, gözlerini tekrar kucağına dikiyor.

"Selam," diyor Iris. "Ben geldim, Iris."

"Iris," diye tekrarlıyor babaannesi.

"Evet."

"Oğlumun Iris diye bir kızı var."

"Doğru," diyor Iris, "ben o..."

"Elbette doğru," diye paylıyor babaannesi. "Beni budala mı sandın?"

Iris bir iskemle çekip otururak çantasını kucağına koyuyor. "Yok. Sanmadım. Yalnızca o benim demek istemiştim. Ben senin oğlunun kızıyım."

Babaannesi ona uzun ve sert bir bakış atarken, yüzü kararsız, âdeta korkmuş gibi. "Saçmalama," diyerek gözlerini kapıyor.

Iris etrafa bakınıyor. Babaannesinin odası kalın halılarla kaplı, boğucu antika eşyalarla dolu ve yukarıdan bahçeye bakan bir oda. Uzakta şehrin üstünde dönen bir vince benzeyen fıskiye var ve eski şehrin çatılarını seçebilmek mümkün. Yatağın yanında iki kitap var ve Iris tam ne olduklarına bakmak için başını uzatırken, babaannesi gözlerini açıyor. "Birinin hırkamı iliklemesini bekliyorum," diyor.

"Ben yaparım," diyor Iris.

"Üşüdüm."

Iris ayağa kalkıp öne eğilerek düğmelere uzanıyor.

"Ne yapıyorsun sen?" diye haykırıp, Iris'in ellerine vurarak koltuğa siniyor babaannesi. "Ne yapıyorsun?"

"Hırkanı iliklemene yardım ediyordum."

"Niye ki?"

"Üşüdüğün için."

"Ben mi?"

"Evet."

"Hırkam ilikli olmadığı içindir. İliklenmesi lazım."

Iris oturup derin bir nefes alıyor. "Babaanne," diyor, "bugün gelmemin nedeni, sana Esme'yi sormaktı."

Babaannesi ona doğru dönecekken, gözü kolundan çıkan mendile takılıyor.

"Esme'yi hatırlıyor musun?" diye üsteliyor Iris. "Kız kardeşini?"

Babaannesi kolundan çıkan mendili çekince, mendil açılarak

kucağına düşüyor ve Iris her nedense hepsi birbirine düğümlü bir dizi mendil daha çıkmasını bekliyor.

"Öğle yemeğini yemiş miydim?" diye soruyor babaannesi.

"Evet. Akşam yemeği de yedin."

"Ne yemiştim?"

"Biftek," diye uyduruyor Iris.

Bu söz babaannesini çok öfkelendiriyor. "Biftek mi? Biftek demenin âlemi var mı şimdi?" Kapıya bakmak için hırsla koltuğunda dönüyor. "Kimsin sen? Seni tanımıyorum."

Iris iç çekişini bastırıp dışarıdaki fıskiyeye bakıyor. "Ben senin torununum. Benim babam..."

"Bebeği bırakmıyordu," diyor babaannesi birden.

"Kim?" diye atılıyor Iris. "Esme mi?"

Babaannesinin gözleri pencerenin ötesindeki bir yere odaklanmış. "Onu uyuşturmak zorunda kaldılar. Bırakmıyordu."

Iris sakinliğini korumaya çalışıyor. "Hangi bebek? Senin bebeğin mi?"

"*Bebek* işte," diyor babaannesi huysuzlanarak. "Bebek. Bilirsin."

"Bu ne zamandı?"

Babaannesi kaşlarını çatınca, Iris paniklememeye çalışıyor. Fazla zamanı olmadığı ortada.

"Sen de orada mıydın," diyerek farklı bir taktik deniyor, "bebek olayı olduğunda?"

"Ben başka odada bekliyordum. Benim suçum değildi. Sonradan öyle dediler."

"Kim?" diye soruyor Iris. "Kim söyledi?"

"İnsanlar."

"İnsanlar?"

"Kadın." Babaannesi başının etrafında anlaşılmaz bir hareket yapıyor. "İki taneydiler."

"Ne iki taneydi?"

Babaannesinin yüz ifadesi belirsiz. Iris onun yeniden o bataklığa gömüldüğünü görebiliyor.

"Bebekle Esme'den sana kim söz etti?" Babaannesi kendini tekrar kaybetmeden önce hızlı hızlı konuşarak her şeyi öğrenebilmeyi umuyor Iris. "Kimin bebeğiydi? Kendi bebeği mi? Onu bu yüzden mi..."

"Akşam yemeğimi yemiş miydim?" diyor babaannesi.

Danışmadaki biri nereye gideceğini söylüyor ve Iris dönerek tavanında bir dizi floresan sıralandığı halde kötü aydınlatılmış bir koridora giriyor. Bir kapının üstünde "Kayıtlar" tabelası var ve bulanık akvaryum camının ardından dalga dalga, raflarla dolu, büyük bir oda görüyor.

İçeride, önünde bir dosyayla yüksek taburede oturan bir adam var. Iris elini tezgâha dayıyor. Bu göreve dair bir şüphe spazmı geçiriyor. Belki de Alex haklı. Belki bu işe hiç bulaşmamalı. Ama tezgâhın arkasındaki adam beklentiyle ona bakıyor.

"Bir şey öğrenmek istiyordum..." diye başlıyor söze. "Giriş kayıtlarını arıyordum da. Peter Lasdun buraya gelebileceğimi söylemişti."

Adam gözlüğünü düzeltip aniden sancılanmış gibi yüzünü ekşitiyor. "Bu kayıtlar gizlidir," diyor.

Iris çantasını karıştırmaya başlıyor. "Burada ondan gelmiş, hasta yakını olduğumu kanıtlayan bir mektup olacaktı." İyice derinlere dalıp cüzdanını, bir ruju, anahtarları, faturaları kenara itiyor. Lasdun'un daha bugün dükkâna faksladığı mektup nerede ki? Parmakları katlanmış bir kâğıda değince, faksı bir zafer ifadesiyle çekip çıkartıyor. "İşte," diyor adamın yüzüne doğru tutarak. "Burada."

Adam uzun bir süre, önce mektubu, sonra da Iris'i inceliyor. "Hangi dönemi istiyorsunuz?" diyor sonunda. "Tarih nedir?"

"Aslında," diyor Iris, "tam emin değiller. Bin dokuz yüz kırklar ya da elliler."

Adam uzun uzun içini çekerek taburesinden iniyor.

Ciltler çok büyük ve ağır. Iris ayakta okumak zorunda

kalıyor. Kenarlarında ve sayfaların tepesinde kalın bir toz katmanı oluşmuş. İçlerinden bir tanesini seçip açıyor ve sararıp kurumuş bir sayfada Mayıs 1941 yazdığını görüyor. Amy isminde bir kadın, hastaneye Dr. Wallis diye biri tarafından kabul edilmiş. Bir savaş dulu olan Amy, doğum sonrası yüksek ateşi olduğundan şüpheleniyormuş. Hastaneye abisi tarafından getirilmiş. Abisi evde durmadan temizlik yaptığını söylemiş. Iris hiç sözü edilmeyen bebeğe neler olduğunu merak ediyor. Yaşamış mı? Ona Amy'nin abisi mi bakmış? Yoksa abisinin eşi mi? Abisi evli miymiş? Amy hastaneden çıkabilmiş mi?

Iris birkaç sayfa daha çeviriyor. Her nedense telsizlerin herkesi öldürdüğüne inanan bir kadın. Geceleri sürekli evden kaçan bir kız. Sürekli uşaklarından birine saldırıp duran bir leydi. Libidinal ve kontrolsüz davranış belirtileri gösteren, Cockenzie'li bir balıkçı eşi. Bir avukatın asistanıyla İrlanda'ya kaçan, evin en küçük kızı. Iris tam tek başına tedbirsizce uzun yürüyüşlere çıkan ve bütün evlenme tekliflerini reddeden bir kızın kayıtlarını okurken, şiddetli bir hapşırık krizine yakalanarak bir, iki, üç, dört kez hapşırıyor.

Burnunu çeke çeke ceplerinde mendil arıyor. Hapşırıkların ardından, kayıt odası garip bir sessizliğe bürünmüş gibi. Etrafa bakınıyor. Masanın arkasındaki adamla mavi ışıklı bir mikrofiş ekranına yapışmış gibi görünen başka bir adam dışında, oda bomboş. Bütün bu kadınların bir zamanlar orada, o binanın içinde bulunmuş olması, o koca damın altında günler, haftalar hatta aylar geçirmiş olmaları, Iris'e çok tuhaf geliyor. Ceplerini dışarı çekerken, bazılarının Esme gibi hâlâ orada olabileceğini fark ediyor. Uzun yürüyüşlere çıkan Jane o duvarların arasında bir yerlerde olabilir mi hâlâ? Ya da âşığıyla evden kaçan, evin en küçük kızı?

Mendil falan yok tabii. Iris tekrar önündeki kayıt yığınına bakıyor. Dükkâna dönse, cidden iyi olacak. Bunların içinden Esme'yi bulması saatler sürebilir. Haftalar alabilir. Peter Lasdun telefonda "kesin kayıt tarihini" belirleyemediklerini

söylemiş. Belki Iris adamı tekrar bir aramalı. Bulmak zorundalar. Mantıklı olan, tarihi bulup ondan sonra tekrar gelmek.

Ama yeniden Jane'in uzun yürüyüşlerine dönüyor. Tarihlerde geriye doğru gidiyor.. 1941, 1940, 1939, 1938. İkinci Dünya Savaşı başlıyor ve başlamamış gibi davranılıyor, insanların zihninde yalnızca bir fikir, bir tehdit haline geliyor savaş. Erkekler hâlâ evlerinde, Hitler gazetelerdeki bir isimden ibaret, bombalar, yıldırım hücumlar ve toplama kampları henüz hiç duyulmamış, kış güze, sonra yaza, sonra ilkbahara dönüyor. Nisandan sonra mart, sonra şubat geliyor ve Iris bu arada konuşmayı reddedenlerin, ütüsüz giysilerin, komşu kavgalarının, isteriklerin, yıkanmayan bulaşıkların ve süpürülmeyen yerlerin öykülerini okuyor, evlilik ilişkisi kurmayı istemeyenlerin ya da çok fazla isteyenlerin, yeteri kadar istemeyenlerin ya da yanlış şekilde isteyenlerin, sevgiyi yanlış yerlerde arayanların öykülerini. Sabrın sınırına kadar gelmiş kocaların, küçük kızlarının nasıl bir kadına dönüştüğünü anlayamayan ailelerin, eskiden ne kadar da tatlı bir şey olduğunu söyleyip duran babaların. Hiç söz dinlemeyen kız çocuklarının. Bir gün bavullarını toplayıp kapıyı çarparak giden, evi terk eden ve izleri bulunup geri getirilmeleri gereken kadınların öykülerini.

Bir sayfayı daha çevirip nihayet Euphemia Lennox ismini bulduğunda, Iris'in görmeden geçmesi işten değil çünkü başladığından bu yana artık saatler geçmiş olmalı ve aklı o kadar karışmış durumda ki kendini toparlaması, oraya bunun için gittiğini kendine sürekli hatırlatması gerekiyor. Esme'nin antika değerindeki kayıt formunu, parmaklarını üstüne bastırarak düzlüyor.

On altı yaşında, yazısını görüyor önce. Sonra da: *Saçlarını uzun tutmakta ısrarcı.* Iris bütün formu baştan sona okuduktan sonra başa dönüp bir kez daha okuyor. Belge şöyle bitiyor: *Annesi ve babası aynanın karşısında annesinin elbiseleriyle dans ederken bulduklarını bildirdi.*

Iris dükkâna dönüyor. Onu gören köpek birkaç saatliğine değil de bir haftalığına gitmiş gibi aşırı seviniyor. Iris

bilgisayarı açıyor. E-postalarına bakıp annesinden gelen mesajı açıyor. *Iris, beynimi defalarca zorladım ama babaannenin kız kardeşi olduğundan söz ettiğini hiç hatırlamıyorum*, diye yazmış Sadie. *Bir yanlışlık olmadığından emin misin?* Iris de, *Evet, söyledim ya*, diye yanıtlıyor, *gerçekten kız kardeşi.* Bir de o gün Brisbane'de havanın nasıl olduğunu soruyor. Birkaç e-postayı daha cevaplıyor, bazılarını siliyor, geri kalanlara boş verip bazı satışlarla açık artırmaların tarihlerini not ediyor. Muhasebe dosyasını açıyor.

Ama *fatura*, *peşinat* ve *vadesi dolmayanlar* sözcüklerini girerken dikkati dağılıp duruyor çünkü zihninin bir köşesinde bir oda imgesi var. İkindi vakti ve odadaki küçük kız saçındaki tokaları çıkarmakla meşgul. Ona çok büyük gelen çok güzel bir elbise giymiş; uzun zamandır bakıp bakıp imrendiği ipek bir elbise bu ve sonunda üstünde işte, bedenini kaplamış. Bacaklarına yapışarak ayaklarının etrafında su gibi akıyor. Kız içinde sen, gece ve müzik sözcüklerinin olduğu bir şarkı mırıldanırken, bu arada odada geziniyor. Vücudu rüzgârdaki bir dal gibi savrulurken, ipek çoraplı ayakları halının üstünde kelebekler gibi süzülüyor. Aklı söylediği şarkı ve ipeğin serin hışırtısıyla öyle dopdolu ki merdivenden çıkan insanları, hiçbir şeyi duymuyor. Birkaç dakika sonra kapının ardına kadar açılacağından ve insanların öylece durup ona bakacaklarından habersiz. Yalnızca müziği duyuyor ve elbiseyi hissediyor. O kadar. Elleri minik birer kuş gibi etrafında uçuşuyor.

Peter Lasdun, Cauldstone'un otoparkında yürürken, bir yandan da yağmurluğunu giymeye çalışıyor. Forth Halici'nden kesik kesik gelen şiddetli bir rüzgâr var. Tek kolunu sokuyor ama öteki kol elinden kaçınca yağmurluk ters dönüyor ve kırmızı ekoseli astar tuzlu havada bayrak gibi uçuşmaya başlıyor.

Lasdun yağmurluğuna boyun eğdirmeye çalışırken birinin seslendiğini duyuyor. Rüzgâra doğru dönünce, telaşla ona doğru gelen kadını görüyor. Kim olduğunu anlaması için biraz

zaman geçmesi gerekiyor. Yine şu Lennox denen kadın ya da Lockhart mı her kimse, yanında da dev gibi bir köpek var. Lasdun bir adım geriliyor. Köpeklerden hiç hoşlanmıyor.

"Söyler misiniz bana," diyor kadın ona doğru yürüyerek, "şimdi ona ne olacak? Onun gibi insanlara ne yaparlar?"

Peter iç çekiyor. Çıkış saatini on dakika geçmiş. Karısı akşam yemeğine bakmak için fırının kapağını açıyor olmalı. Mutfağa et suyunun ve kızaran sebzelerin kokusu dolmuş olmalı. Çocuklarının odalarında ödev yaptıklarını umuyor. Bu kadın tarafından rüzgârlı bir otoparkta esir alınmak yerine, onun da arabayla yan geçide sapmış olması gerekirdi. "Randevu almanızı rica edebilir miyim..."

"Tek bir şey soracağım, çok kısa," diyen kadının yüzünde bakımlı dişlerini gözler önüne seren bir tebessüm beliriyor. "Sizi çok tutmam. Arabaya kadar sizinle geleyim."

"Pekâlâ." Peter giymeye çalışmaktan vazgeçtiği yağmurluğun ayak bileklerinde uçuşmasına izin veriyor.

"Peki, şimdi Esme'ye ne olacak?"

"Esme?"

"Euphemia. Aslında, ne diyeceğim..." Kadın sözünü yarıda kesip tekrar o tebessümü yolluyor. "O adı unutun. Euphemia demek istedim."

Peter arabanın bagajını açıp çantasını içine bırakıyor. "Akrabaları tarafından yardım görmeyen hastalar," diyerek gözünün önüne getirebildiği sigorta belgesini yüksek sesle okuyor Peter, "devletin sorumluluğu altına girer ve uygun bir yere yerleştirilir."

Kadın alnını kırıştırırken altdudağı da hafifçe aşağı sarkıyor. "Ne demek oluyor bu?"

"Başka bir yere yerleştirilecek." Peter bagajın kapağını çarpıp arabanın kapısına doğru yürüyor. Ama kadın hâlâ peşinde.

"Nereye?"

"Bir devlet kurumuna."

"Başka bir hastaneye mi?"

"Hayır." Peter tekrar içini çekiyor. Bu işin hemen bitmeyeceğini bilmesi gerekirdi. "Euphemia taburcu edilmeye uygun bulundu. Topluma Uyum Programı'ndan ve Rehabilitasyon Programı'ndan başarıyla geçti. Bir huzurevinin bekleme listesinde. O yüzden bir yer boşalır boşalmaz umarım oraya transfer edilecek." Şoför koltuğuna oturup anahtarı kontağa sokuyor. Kadından kurtulmak için bu kadarı yeterlidir herhalde.

Ama hayır. Kadın açık duran kapıya doğru eğilirken, köpek de burnunu kapıdan Peter'a doğru uzatıp havayı kokluyor. "Ne zaman gerçekleşir bu?" diye soruyor kadın.

Peter başını kaldırıp ona bakıyor. Bu kadında kendini iyice bezmiş hissetmesine neden olan bir şeyler var; belki ısrarcılığı, inatçılığı. "Cidden bilmek ister misiniz? Haftalar sürebilir. Hatta aylar. Bu kurumların nasıl bir baskı altında olduklarını hayal bile edemezsiniz. Yetersiz bütçe, yetersiz personel, talep edilenden daha az yer olması. Bayan Lockhart, Cauldstone beş hafta içinde kapanıyor ve size söylemem gerekir ki..."

"Bu arada gidebileceği başka bir yer yok mu? Burada kalamaz. Mutlaka bir yer vardır. Ben... yalnızca onu buradan çıkarmak istiyorum."

Dikiz aynasıyla oynayarak aynayı önce öne sonra geriye çeken Lasdun, içine sinen bir görüş açısı bulamıyor. "Euphemia gibi hastaların kalıcı bir yer bulununcaya kadar geçici yerlerde kaldıkları durumlar oldu. Ama işi bilen biri olarak, bunu hiç tavsiye etmem."

"Geçici yer derken, nereyi kastediyorsunuz?"

"Kısa süreli bir barındırma projesi, bir hostel. Böyle şeyler."

"Bu ne kadar zaman alır?"

Peter arabanın kapısına asılıyor. Artık cidden yeter. Bu kadın yakasını hiç bırakmayacak mı? "Bir nakil aracı bulunur bulunmaz," diye patlıyor.

"Ben götürürüm," diyor kadın hiç duraksamadan. "Ben kendim götürürüm."

* * *

Iris elinde bir kitapla yan yatmış. Kolunu belinin üstüne atan Luke'un nefesini ensesinde hissediyor. Karısı kız kardeşine gittiği için, Luke gece ilk kez onda kalacak. Erkeklerin geceyi kendi yatağında geçirmelerine genelde izin vermiyor ama Luke aradığında çok müşterisi olacağı tutmuş ve konuyu tartışacak zamanı, mahremiyeti olmamış.

Iris sayfayı çeviriyor. Luke kolunu okşadıktan sonra gerisi gelir mi diye omzuna bir öpücük konduruyor. Iris tepki vermiyor. Luke iç çekip kıpırdanarak ona iyice sokuluyor.

"Luke," diyor Iris omzunu silkip kurtulmaya çalışarak.

Luke burnunu boynuna sürtmeye başlıyor.

"Luke, kitap okuyorum."

"Görüyorum," diye mırıldanıyor Luke.

Iris tek bir parmak hareketiyle bir sayfa daha çeviriyor. Luke daha sıkı sarılıyor.

"Burada ne yazıyor biliyor musun?" diyor Iris. "Erkekler eskiden tek bir pratisyen hekimin imzasıyla karılarını ve kızlarını akıl hastanesine gönderebiliyormuş."

"Iris..."

"Düşünsene. Karından bıkacak olursan, ondan hemen kurtulabilirsin. Kızın sözünü dinlemezse, başından atıverirsin."

Luke kitabı kapmaya çalışıyor. "Şu depresif şeyi okumaktan vazgeçip benimle konuşur musun?"

Iris başını çevirip ona bakıyor. "Konuşmak mı?"

Luke gülümsüyor. "Konuşalım işte. Ya da canın ne isterse onu yapalım."

Iris kitabı kapatıp sırtüstü dönerek tavana bakıyor. Luke saçlarını okşayıp yüzünü omzuna gömerken, elleri aşağılara doğru iniyor. "İlk ne zamandı?" diye soruyor Iris durup dururken. "Kaç yaşındaydın?"

"İlk ne?"

"Anladın işte. İlk seferi."

Luke, Iris'in yanağından, şakağından, kaşından öpüyor. "Şimdi bunu mu konuşacağız?" diyor.

"Evet."

Luke içini çekiyor. "Peki. Adı Jenny'ydi. On yedi yaşındaydım. Yılbaşı partisinde, onların evinde oldu. Anlattım işte. Tamam mı?"

"Nerede?" diye üsteliyor Iris. "Onların evinde, nerede oldu?"

Luke gülmeye başlıyor. "Annesiyle babasının yatağında."

"Onların yatağında, ha?" diyor Iris burnunu kırıştırarak. "Umarım çarşafı değiştirme inceliğini göstermişsinizdir." Oturup kollarını kavuşturuyor. "Biliyor musun, orayı düşünmeden duramıyorum."

"Nereyi?"

"Cauldstone'u. Neredeyse bütün hayatını öyle bir yerde geçirdiğini düşünebiliyor musun? Öyle bir yere kapatılmanın nasıl hissettireceğini düşünemiyorum bile, hem de daha çocuk..."

Luke birden Iris'i kucaklayıp yana devirerek yatağa bastırıyor.

"Senin çeneni kapatacak tek bir şey var," diyor. Yorganın altında kaybolup Iris'in vücudunda ilerlerken aşağıdan sesi geliyor: "İlk kiminle olmuştu?"

Iris başının altında sıkışmış bir tutam saçı kurtarıp yastığı düzeltiyor. "Üzgünüm," diyor. "Gizli bilgi."

Luke yalpalayarak yorganın altından çıkıyor. "Hadi ama." Tepesi atmış. "Mızıkçılık yapma. Ben söyledim."

Iris hiç tepki vermeden omuz silkiyor.

Luke onu kaburgalarından kavrıyor. "Anlatmak zorundasın. Tanıdığım biri miydi?"

"Hayır."

"Reşit değil miydin?

Iris başını iki yana sallıyor.

"Gülünecek kadar geç mi oldu?"

"Hayır." Iris elini uzatıp yatağın yanındaki lambanın abajurunu elleyerek hemen geri çekiyor. Luke'un şişkin pazusuna

koyuyor. Oradaki deriyi, beyaz omzuyla kolundaki daha kahverengi tenin birleştiği yeri inceliyor. Kardeşim, diye düşünüyor. Alex, diye düşünüyor. İçinde titreşen anlatma isteği gitgide güçlendikten sonra sönüyor. Luke'un ne diyeceğini, nasıl tepki vereceğini hayal bile edemiyor.

Luke'un elleri sımsıkı omuzlarına yapışmış vaziyette ve hâlâ ısrarcı, "Anlatsana, anlatmak zorundasın."

Iris geri çekilince, başı tekrar yastığa düşüyor. "Hayır," diyor, "değilim."

Bombay'dan denize açılıyorlarmış. Gemi ayaklarının altında titreşerek homurdanıyor, rıhtıma toplanmış insanlar havada bayrak ve flamalar sallıyormuş. Esme iki parmağının arasında tuttuğu mendilin esintide uçuşarak çırpınışını izliyormuş.

"Kime el sallıyorsun?" diye sormuş Kitty.

"Kimseye."

Esme korkuluğun yanında duran annesine doğru dönmüş. Annesi şapkasını tek eliyle sımsıkı başında tutuyormuş. Cildi sıkı, gergin bir görünüm almış ve gözleri çukura kaçmış gibiymiş. Dantelli kolundan çıkan bileği incecik kalmış, altın saat bilekliği eline kadar sarkmış. Elini annesinin bileğine koymak, o kemiğe dokunmak, tek parmağının ucunu teniyle bileklikteki halkaların arasından geçirmek gelmiş Esme'nin içinden.

Annesi ağırlığını öteki ayağına verip yanında kim var diye bakmak ister gibi başını çevirmiş, sonra yine önüne bakmış. Öteki eli iplere bağlıymış gibi, reflekse benzer bir hareketle uzanmış, Esme'nin parmaklarına pat pat vurup bileğinden ayırmış.

Kitty annelerinin gidişini izlemiş, Esme izlememiş. Esme gözlerini rıhtıma, bayraklara, gemiye yüklenen koca kumaş balyalarına dikmiş. Kitty'nin koluna girmesi Esme'nin çok hoşuna gitmiş, ablasının sıcaklığını hissederek başını omzuna yaslamış.

İki gün sonraysa, gemi ilk başta çok hafif, sonra yalpalayarak baş kıç vurmaya başlamış. Masa örtülerinin üstündeki

bardaklar kayıyor, kâselerdeki çorbalar dökülüyormuş. Sonra lombozlardaki ufuk çizgisi yükselip alçalmaya başlamış ve camlar hiç kaybolmayan su damlalarıyla kaplanmış. Kamaralarına koşturan insanlar, gemi altlarında hoplayıp sıçrarken sendeleyip yerlere düşmüşler.

Esme oyun odasının duvarına raptiyelenmiş haritayı, kırmızı çizgiyle gösterilen rotayı incelemiş. Gördüğü kadarıyla, Umman Denizi'nin ortasındalarmış. Koridordan geri dönerken dengesini sağlamak için trabzana tutunmuş, içinden o sözcükleri tekrarlamış: "Umman," "deniz" ve "kasırga". "Kasırga" güzel bir sözcükmüş. "Kas" ve "hırka" arası bir sözcük. "Kaş" ve "yaygara" arası. Ya da "hasır" ve "kaburga".

Mürettebat ıslak güvertelerde koşturuyor, bağrışıp çağırıyormuş. Ötekilerin hepsi kaybolmuş. Esme bomboş kalan balo salonunun başında dururken, yanından ok gibi geçen bir garson durup sormuş: "Sen iyi misin?"

Esme adama dönmüş. "Neden olmayayım?"

"Hasta değil misin? Deniz tutmadı mı?"

Esme düşünmüş, tüm varlığının envanterini çıkartarak rahatsızlık belirtileri bulmaya çalışmış. Ama bir şeyi yokmuş. Kendini utanç verici seviyede, aşırı derecede sağlıklı hissediyormuş. "Hayır," demiş.

"Şanslısın," demiş garson, hızla yoluna devam ederek. "Tanrı'nın bir lütfu bu."

Annesiyle babasının kaldığı kamaranın kapısı kilitliymiş ve kulağını kapıya dayayıp öksürüklerle karışık ağlama sesleri duymuş. Kendi kamarasına gittiğinde, Kitty ceset gibi bembeyaz bir yüzle yatağa serilmiş yatıyormuş.

Esme, "Kit," diyerek ona doğru eğilirken, ablasının hastalandığından, ölüyor olabileceğinden korkmuş birden. Koluna yapışmış. "Kit, benim. Beni duyuyor musun?"

Kitty gözlerini açıp bir an Esme'ye bakmış, sonra yüzünü duvara dönüp, "Denizi görmeye dayanamıyorum," demiş.

Esme ona su vermiş, kitap okuyup yatağın yanında duran kaptan aldığı suyu yüzüne serpmiş. Kitty o vahşi ve çalkantılı

denizi görmesin diye lombozun üstüne jüpon asmış. Kitty uyuyunca da, dolaşmak için dışarı çıkmış. Tahta güverteler, yolcu ve yemek salonları bomboşmuş. Gemi şaha kalkan bir at gibi havalandığında aynı açıya göre eğilmeyi öğrenmiş. Oyun oynamış, halattan yapılmış halkaları teker teker atarak bir sırığa geçirmiş. Geminin ardında bıraktığı köpüklü izi izlemeyi, dirseklerini kanca gibi yapıp tırabzanlara takarak üstünden geçtikleri o gri ve köpüklü dalgalara bakmayı seviyormuş. Kamarotlardan biri her an gelip omuzlarına bir battaniye sarabilirmiş.

İkinci haftada, daha çok insan dışarı çıkmaya başlamış. Esme Wells-next-the-Sea* diye bir yere dönüş yolculuğu yapan misyoner bir çiftle tanışmış.

Kadın, "Denizin yanında olduğu için tabii," demiş, Esme de gülüp bunu Kitty'ye anlatmayı unutmaması gerektiğini düşünmüş. Kolundaki siyah bandı ikisinin de görüp gözlerini kaçırdıklarını fark etmiş. Şehrin altında uzanan büyük plajı ve Norfolk'un çakıltaşından yapılmış evlerle dolu olduğunu anlatmışlar ona. İskoçya'ya hiç gitmediklerini ama duyduklarına göre çok güzel bir yer olduğunu söylemişler. Esme ısmarladıkları limonatayı içerken şezlonglarda onunla oturmuşlar.

"Minik erkek kardeşim," diye anlatırken bulmuş Esme kendini, bardağın dibinde kalan buzları çevirirken, "tifodan öldü."

Kadın elini boğazına götürmüş, sonra Esme'nin koluna koymuş. Çok üzüldüğünü söylemiş. *Ayah*'ın da öldüğünü söylememiş Esme; Hugo'yu köydeki kiliseye gömdüklerini ve hep birlikte İskoçya'ya giderken onu orada bırakmanın onu ne kadar rahatsız ettiğini, o günden beri annesinin ona ne baktığını ne de onunla konuştuğunu anlatmamış.

"Ben ölmedim," demiş çünkü bu konu hâlâ aklını kurcalıyor, geceleri minik ranzasında yatarken uykusunu kaçırıyormuş. "Oradaydım ama ölmedim."

---

* İngiltere'de bir kasaba. Bire bir çevirince "denizin yanındaki kuyu" anlamına geliyor. (*e.n.*)

Adam boğazını temizlemiş. Esme'ye Afrika sahili olduğunu söylediği o yamru yumru, yeşilimsi çizgiyi göstermiş. "Sen bir amaç için kurtarılmış olmalısın," demiş. "Özel bir amaç için."

Esme gözlerini boşalan bardağından ayırıp hayretle adamın yüzünü incelemiş. Bir amaç. Önünde özel bir amaç varmış. Adamın dik yakası bronzlaşmış boynunda bembeyaz parlıyormuş, dudakları ciddi bir tavırla aşağı doğru kıvrılmış. Esme için dua edeceğini söylemiş adam.

Annesiyle babasının "memleket" dediği yerde Esme'nin ilk gördüğü şey, Tilbury'nin bulanık ve nemli bir ekim sabahında beliren düzlükleri olmuş. Kitty'yle birlikte üst güvertede bekliyor, sisin içinde gözlerini zorluyorlarmış. Ansiklopediden İskoçya'ya baktıklarında gördükleri dağları, haliçlerle dar vadileri beklerken, bu basık ve sisli bataklıkla karşılaşmak tam bir hayal kırıklığıymış.

Soğuk inanılmazmış. Âdeta yüzlerindeki deriyi soyuyor, etlerini ta kemiklerine kadar donduruyormuş. Babaları havanın daha da soğuyacağını söylediğinde, hiç inanmamışlar. Trenle İskoçya'ya giderken –sonunda gördükleri yerin İskoçya değil, yalnızca İngiltere'nin kıyısı olduğu anlaşılmış çünkü– Kitty'yle ikisi tuvalete tıkışmış, birbirlerine çarpa çarpa buldukları bütün giysileri üst üste giymişler. Annesi yol boyunca yüzünde bir mendil tutmuş. Edinburg'da indiklerinde, Esme'nin üstünde beş elbise ve iki hırka varmış.

Waverley'den bir arabaya ya da tramvaya binmiştik herhalde, diye düşünüyor Esme ama orasını hatırlamıyor. Kare kare görünen yüksek ve karanlık binaları, tül gibi yağan yağmuru, gaz lambalarının ıslak kaldırım taşlarına vuran ışığını hatırlıyor ama bu daha sonra da olabilir. Taş duvarlı büyük bir evin kapısında önlüklü bir kadın tarafından karşılanmışlar.

"*Ocht*," demiş kadın, "*ocht*," ve buyurun gibisinden bir şey söylemiş. Evlatlarla, gürbüzlük ve genç kızlıkla ilgili bir şeyler söyleyerek Esme'yle Kitty'nin yüzlerini, saçlarını okşamış.

Esme bir an bu kadının babaannesi olduğunu düşünmüş ama sonra annesinin el sıkışırken yalnızca parmak uçlarını uzattığını görmüş.

Babaanneleri salonda bekliyormuş. Üzerinde yere kadar uzanan siyah bir etek varmış ve yürürken teker üstünde ilerliyormuş sanki. Esme babaannesinin ayaklarını gördüğünü hiç hatırlamıyor. Öpmesi için oğluna yanağını uzattıktan sonra kelebek gözlüğünün ardından Esme'yle Kitty'yi incelemiş.

"Ishbel," demiş, şöminenin önünde birden dikleşerek kulak kesilen annelerine, "giysileri konusunda bir şeyler yapmak lazım."

Esme'yla Kitty o gece büyük bir yatağın içinde, dişlerini takırdata takırdata birbirlerine sarılarak yatmışlar. Esme saçlarının bile üşüdüğüne yemin edebilir. Bir süre öylece yatıp seramik termofordaki sıcağın çoraplarından geçmesini bekleyerek evdeki sesleri, kendi nefeslerini, sokaktan geçen bir atın dıgıdık gidişini dinlemişler.

Esme bir an susmuş, sonra o karanlıkta tek bir sözcük söylemiş: "*Ocht*."

Kitty gülme krizine girip koluna yapışırken, Esme ablasının başının omzuna sürtündüğünü hissetmiş.

Esme gülmekten katılarak defalarca, "*Och, ocht ocht ocht*," demiş.

Kapı açılmış ve babaları kapıda belirmiş. "Sessiz olun," demiş, "ikiniz de. Anneniz dinlenmeye çalışıyor."

–o öğleden sonra manastırda mutfak bıçağıyla çobanpüskülü topladı. Ben olsam yapmazdım, dikenlerin batacağından korkuyordum (ellerimi haftalardır limonlu ılık suya sokuyordum tabii, herkes öyle yapardı). Ama o bıçağı elimden çekti ve, korkak tavuk, ben yaparım, dedi. Elbisen yırtılır, annem çok kızar, dedim ama dinlemedi. Hiç söz dinlemezdi. Oldu da, elbise yırtıldı yani, döndüğümüzde annem ikimize de çok kızdı. O sorumsuzsa senin de mi olman lazım, dedi bana, o sorumsuz

olduğu için sorumluluk sende, ayrıca Bayan MacPherson'a bir dahaki gidişimizde, çelengi ona götürmek zorunda kaldık. O gece giydiğim elbiseyi de Bayan Mac dikmişti, ona böyle hitap edilmesinden hoşlanırdı. Hayal edebileceğim en güzel elbiseydi. Üç prova yapılacaktı, tam oturması için, diyordu annem. Kenarları turuncu çiçekli beyaz organzadandı, çobanpüsküllleri yırtacak diye ödüm kopuyordu, o yüzden yürürken hep Esme taşıdı, ayakkabılarımız ince olduğu için yerdeki buzlara dikkat ettik. Onun elbisesi garipti: Organza istememişti, kırmızı istediğini söylemişti, kıpkırmızı demişti. Kadife. Kıpkırmızı kadifeden istiyorum, demişti, Bayan Mac şöminenin önünde dururken. Olmaz, demişti annem divandan, sen avukat torunusun, salon kızı değil, tabii parasını da o verdiği için Esme koyu kırmızı bir taftayı kabul etmek zorunda kalmıştı. Bayan Mac şarap rengi diyordu, herhalde onu birazcık–

–divanın yanındaki masanın üstünde duran kesme camdan karaflara konurdu şarap. Amcaların birinden gelen bir düğün hediyesiydi ama, sözüm meclisten dışarı, deli gibi toz çekerlerdi. Bütün o desenlerin içine girebilmek için küçük bir fırça, yumuşamış eski bir diş fırçası falan kullanmak gerekirdi. Aslında onlardan kurtulmak istiyordum, aileden daha genç birine verebilirdim mesela, düğün hediyesi olarak, iyi bir hediye olurdu ama o orada durmalarını istiyordu. Akşam yemeğinde bir kadeh alır, sadece bir tane, cumartesi gecesiyse iki kadeh, yalnızca yarıya kadar doldurması gerekir çünkü nefes alması lazım, der, ben de, hayatımda böyle saçmalık duymadım, derim, şarap nefes mi alırmış, mankafa seni, bu son bölümünü kendi kendime söylerdim tabii, çünkü duyması pek–

–ve annem saçını kesmesi gerektiğini söyledi, hepsini, çene hizasında. Ama Esme inat ediyordu. Annem mutfaktaki dolaptan bir puding kâsesi aldı ve Esme ne yapsa beğenirsin, kâseyi elinden kapıp bütün gücüyle yere fırlattı. Saç benim saçım, diye haykırdı, canım ne nasıl isterse öyle yaparım. Nasıl desem? Annem konuşamadı, o denli sinirlenmişti. Baban eve dönünceye

kadar bekle bakalım, dedi annem, sesi hâlâ buz gibiydi, gözüm görmesin seni, okuluna git. Kâse taşların üstünde paramparça olmuştu. Annem–

–benim okula gitmem gerekmiyordu. Benim yaşımdaki kızlar gitmezdi. Evde kalıp işlere yardım eder, annemle birlikte ziyaretlere giderdim. Annem çok geçmeden benim de evleneceğimi söylerdi. O zaman kendime ait bir evim olacaktı. Senin kadar güzel bir kız, derdi. Beni tanıdık ziyaretlerine, çaylara, golf partilerine, kilise toplantılarına falan götürürdü ve eve genç erkekler davet ederdi. Bir aralar sekreterlik kursuna gitmek istemiştim. Daktilo yazmayı iyi becerebileceğimi düşünmüştüm, telefonlara da cevap verebilirdim, sesim güzeldi, ben ne düşünürsem düşüneyim, babam doğru olanın–

–gittiğimde hep o yatağı düşündüm, bizim yatağı, o yatağın boş kaldığını, her gece. Yanlış anlama, evli olmaktan memnundum. Fazlasıyla mutluydum. Çok da güzel bir evim vardı. Ama bazen geri dönmeyi, paylaştığımız o yatakta uzanmayı, onun hep yattığı yerde onun yanında olmayı, birlikte tavana bakmayı istiyordum ama elbette–

–Bayan Mac'le ilgili o kadar komik bulduğu şey neydi? Unutmuşum. Bir şey vardı ve onun evindeyken Esme hep lafı oraya getirmeye çalışırdı. Gülmemeye çalışmaktan her yerime ağrılar girerdi! Annem çok kızardı. Uslu olacaksın, Esme, duydun mu, diye ikaz ederdi, Bayan Mac'in kapısına vardığımızda. Bayan Mac'in ağzında hep iğneler olurdu ve prova için alçak bir taburenin üstüne çıkmamız gerekirdi. Ben bayılırdım. Esme nefret ederdi tabii. Kıpırdamadan durmak onun için daha zordu. Hayal ettiğin kadar güzel olmuyor hiç, demişti şarap rengi elbiseyi giydiğinde. Önünde kutuyla yatakta oturuyordu ve elbiseyi çıkarıp beline tutmuştu. Dikişleri düz olmamış, demişti ve bakınca cidden de değildiler ama ben, elbette olmuş, çok güzel, dediğimde, bana nasıl baktığını görmeliydin–

–feci üşüdüm. Çok feci. Nerede olduğumdan da pek emin değilim açıkçası. Ama bunu kimsenin anlamasını

istemiyorum, o yüzden dimdik oturacağım ve belki o zaman biri gelip–

–düğme diye buna derim. İşte buydu. Esme en çok buna bayılırdı ve Bayan Mac'in sesini taklit edip eline bir şey, bilhassa çok sıradan bir şey alır, işte ben kaşık diye buna derim, işte perde diye buna denir, derdi çünkü o özel prova taburesinin üstündeyken Bayan Mac bize bakar ve derdi ki, işte tam şuraya koyacağım şeye ben düğme derim. İkimiz de gülme krizine girince, annem çok kızardı. Sizin kadar talihli olmayanlarla alay etmeyin, derdi dudaklarını sarkıtarak. Ama Esme, Bayan Mac'in bunu söyleme tarzına bayılırdı ve ben de hep o ânı beklediğini bilirdim, oraya her gidişimizde, bu beni çok–

–biri var. Odada biri var. Beyaz bluzlu bir kadın. Perdeleri kapıyor. Sen kimsin, deyince bana dönüyor. Ben senin hemşirenim, diyor, artık uyuman gerek. Pencereye bakıyorum. Ben pencere diye buna derim, diyerek gülüyorum ve–

Iris, Cauldstone'a ulaştığında, sosyal hizmet uzmanı ya da Kilit Görevli, adına her ne deniyorsa, lobide onu bekliyor. Hastabakıcı ikisini bir koridordan geçiriyor. Girdikleri odada, Esme yumruğunu bir tezgâhın üstüne koymuş, ayakta dikiliyor. Sert bir hareketle dönüp tepeden tırnağa Iris'i süzüyor ve, "Kutumu getirecekler," diyor.

Ne bir merhaba, diye düşünüyor Iris, ne bir nasılsın ne de beni almaya geldiğin için teşekkür ederim. Hiçbir şey. Gözünde onu tanıdığına dair bir titreşim var mı bari? Esme onun kim olduğunu biliyor mu? Hiçbir fikri yok. "Kutunu mu?" diye soruyor Iris.

"Şahsi eşyaları," diyerek söze karışıyor hastabakıcı. "Buraya geldiğinde yanında olan şeyler. Ne zamandı kimbilir. Ne kadar zaman oldu Euphemia?"

"Altmış bir yıl, beş ay, dört gün," diye şakıyor Esme, kesik kesik çıkan pürüzsüz bir sesle.

Hastabakıcı köpeğine en sevdiği numarayı yaptırmış gibi

kıs kıs gülüyor. "Her günü böyle kayda alır, değil mi, Euphemia?" Başını iki yana sallayıp sesini bir fısıltıya dönüştürüyor. "Aramızda kalsın ama," diye mırıldanıyor Iris'e, "bulamazlarsa, vay hallerine. İçinde neler vardır, Tanrı bilir. Bütün sabah kutuyu isteyip durdu. Hatırlaması bile çok şaşırtıcı, onca zaman sonra..."

Hastabakıcı sözünü yarıda kesiyor. Tulumlu bir adam elinde kapaklı bir teneke kutuyla tezgâha gelmiş.

"Mucizeler hiç bitmez." Hastabakıcı gülerek Iris'i dürtüyor.

Iris ayağa kalkıp Esme'nin yanına gidiyor. Esme kutunun kilidiyle uğraşıyor. Iris uzanıp klipsi çekince, Esme kapağı kaldırıyor. Kutudan eski kitap kokusu gibi küflü bir koku geliyor. Esme elini kutunun içine daldırıyor. Onun kahverengi ve bağcıklı, derisi çatlamış, tabanı kıvrılmış bir ayakkabıyı kutudan çıkarışını izliyor Iris; soluk mavi kareli ve ne olduğu belirsiz bir giysi, üstüne düz gitmeyen zincir dikişle E harfi işlenmiş bir mendil, bağa bir tarak, bir de saat çıkarıyor.

Esme hepsini teker teker çıkarıp bir an elinde tuttuktan sonra tezgâha koyuyor. Iris'i ve hastabakıcıyı görmezden gelerek, bir şey arar gibi hızla çalışıyor. Iris yere düşen saati almak için çömelmek zorunda kalınca, akreple yelkovanın on ikiyi on geçede durduğunu görüyor. Kutunun derinlerine dalan Esme'ye bakarken, acaba öğlen miydi yoksa gece yarısı mı, diye düşünüyor ve yine tezgâhtaki eşyalara bir göz atıyor.

"Sorun nedir?" diye soruyor Iris.

Esme yaptığı yığına dalıp aramaya devam ederek eşyaları oraya buraya saçıyor.

"Ne arıyorsun?" diye soruyor Iris. Saati Esme'ye uzatıyor. "Bunu mu?"

Esme başını kaldırıp Iris'in elindeki saati görerek başını iki yana sallıyor. Iris mavi kareli kumaşı kaldırınca, bunun buruş buruş olmuş ve iki düğmesi eksik yünlü bir elbise olduğunu, düğmelerin kumaştan yırtılarak koptuğunu görüyor. Esme katları arasında kalmış olabilecek bir şeyi düşürmek ister gibi elbiseyi sallıyor, sonra tezgâha atıyor.

"Yok," diyor. Önce Iris'e, sonra hastabakıcıya, sonra sosyal hizmet uzmanına ve kutuyu getiren adama bakıyor. "Burada yok," diyor yeniden.

"Ne?" diyor Iris. "Ne yok?"

"Bir kutu daha olmalı," diyor Esme, adama yalvarırcasına. "Ne olur arar mısın?"

"Bir tek bu var," diyor adam. "Başka yok."

"Olması gerek. Emin misin? Bir kontrol etsen?"

Adam başını iki yana sallıyor. "Bir tek bu var," diye tekrarlıyor.

Iris, Esme'nin ağlamak üzere olduğunu görüyor. Uzanıp elini koluna koyuyor. "Kaybolan nedir?" diye soruyor.

Esme nefes nefese kalmış. "Kumaş... parçası," diyor avuçlarını açıp kumaşı tuttuğunu hayal eder gibi, "yeşil... galiba yünlüydü."

Bir an dördü birden Esme'ye bakakalıyor. Hastabakıcı usulca sabırsız bir ses çıkarıyor, tulumlu adam gitmek üzere sırtını dönüyor.

"Burada olmadığına emin misin?" diyor Iris. Kutunun yanına gidip içine bakıyor. Sonra tezgâhtakileri tek tek elden geçiriyor. Onu izleyen Esme'nin yüz ifadesi o kadar ümit dolu, o kadar çaresiz ki Iris yeşil kumaşın cidden de orada olmadığını anladığında, kendini dayanamayacakmış gibi hissediyor.

Esme bir sandalyeye çöküyor ve Iris bir formu imzalar, hastabakıcı Esme'yi götüreceği hostelin adresini verir, sosyal hizmet uzmanı Esme'ye birkaç gün içinde gelip nasıl olduğuna bakacağını söyler, Iris ayakkabı tekini ve mendille saati mavi kareli elbisenin içine sararken, omuzlarını düşürüp gözlerini boşluğa dikerek öylece bakıyor.

Esme'yle birlikte gün ışığına çıkarlarken, Iris ona dönüyor. Esme elinin üstünü yanağına sürtüyor. Bezgin, uysal bir hareket. Güneşe, ağaçlara ya da önlerinde uzanan yola bakmıyor. Bağa tarağı elinde tutmuş. Merdivenleri indiklerinde karmakarışık bir yüz ifadesiyle Iris'e dönüyor. "Orada duracağını söylemişlerdi. Kutuya koyacaklarına söz vermişlerdi."

"Üzgünüm," diyor Iris, başka ne diyeceğini bilemeden.

"Onu istiyordum," diyor Esme. "Bir tek onu istemiştim. Söz vermişlerdi."

Esme uzanıp torpido gözünün üstüne dokunuyor. Güneşte ısınan yüzey hafifçe titreşiyor. Araba tümseklerin üstünden zıplarken, Esme geriye savrulup koltuğa yaslanıyor.

Birden arkaya dönüyor. Cauldstone'u bir makarayla çeker gibi ondan uzaklaştırıyorlar sanki. Sarı duvarlar o uzaklıktan kirli ve bulanık görünüyor, pencereler bir tek gökyüzünü yansıtıyor. Binanın gölgesinde ileri geri hareket eden minik şekiller var.

Esme tekrar önüne dönüyor. Arabayı kullanan kadına bakıyor. Saçları enseden tıraş edilmiş, başparmağında gümüş bir yüzük, altında kısa etek, bileklerini saran kırmızı ayakkabıları var. Alnını kırıştırmış, yanağının içini ısırıyor.

"Sen Iris'sin," diyor Esme. Bunu zaten bilse de, emin olması gerek. Bu kadın çok garip bir şekilde Esme'nin annesine benziyor çünkü.

Kadın ona bir göz atıyor ve yüz ifadesi... nasıl denir? Öfkeli mi? Hayır. Endişeli belki. Esme niye endişelendiğini merak ediyor. Sormayı düşünüyor ama sormuyor.

"Evet," diyor kadın. "Doğru."

Iris, Iris. Esme dudaklarını aralamadan bu adı içinden tekrarlarken dilinin aldığı şekilleri inceliyor. Yumuşak, âdeta gizli bir sözcük, dilini oynatması bile gerekmiyor neredeyse. Mavimsi mor taçyapraklarını, gözün kaslı yuvarlağını düşünüyor.*

Kadın tekrar konuşmaya başlıyor. "Ben Kitty'nin torunuyum. Geçen gün seni görmeye..."

"Evet, evet, biliyorum."

Gözlerini kapatan Esme sol eline üç kez üçer kere vuruyor, kendisini kurtaracak bir şeyler bulabilmek için zihnini tarıyor ama bir şey bulamıyor. Gözünü tekrar ışığa, bir göle, ördeklerle

* (İng.) Iris: Süsen çiçeği. (*ç.n.*)

kuğulara açıyor ve hepsi burnunun dibinde, o kadar yakın ki arabadan dışarı uzansa elini kaygan kanatlarından geçirebilecek, serin gölün yüzeyini parmak uçlarıyla tarayabilecek sanki.

"Hiç dışarı çıktın mı?" diye soruyor kadın. "Yani, oraya girdiğinden..."

"Hayır," diyor Esme. Tarağı elinde çeviriyor. Arkasını çevirince, kaplumbağa kabuğundaki minik deliklere yapıştırılmış taşlar görünüyor. Bunu unutmuş.

"Hiç mi? Bunca zamandır?"

Esme tarağı dişleri yukarı gelecek şekilde tekrar ters çeviriyor. "Benim koğuşumdakilerin çıkış izni yoktu," diyor. "Nereye gidiyoruz?"

Kadın yerinde kıpırdanıyor. Arabanın tavanına takılmış bir aynayla uğraşıyor. Tırnaklarının bir böceğin kanat yuvasında görebileceğiniz parlaklıkta bir zümrüt yeşiline boyalı olduğunu görüyor Esme.

"Seni devlete ait bir hostele götürüyorum. Orada çok kalmayacaksın. Yalnızca huzurevinde yer açılıncaya kadar."

"Cauldstone'dan ayrılıyorum."

"Evet."

Esme bunu biliyor. Bir süredir biliyor. Ama gerçek olacağını hiç düşünmemiş. "Hostel nedir?"

"Orası... uyunabilecek bir yer. Yani... yaşanabilecek bir yer. Orada da bir sürü kadın olacak."

"Cauldstone gibi bir yer mi?"

"Hayır, hayır. Alakası yok."

Esme arkasına yaslanıp kucağındaki çantasını düzeltiyor, alevler içinde yanıyormuş gibi görünen bir ağacın kırmızı yapraklarına bakıyor. Zihnindeki şeyleri çabucak gözden geçiriyor. Bahçe, Kitty, gemi, papaz, babaanneleri, mendil. Babaannelerinde ve o büyük mağazada karar kılıyor.

Babaanneleri onları şehre götüreceğini söylemiş. Sabahın çoğu bu yolculuğun hazırlıklarıyla geçmiş. Esme kahvaltıdan sonra hazır ama babaannelerinin yazması gereken birkaç

mektup olduğu, sonra çay hakkında hizmetçiyle görüşmesi gerektiği anlaşılıyor ve bir baş ağrısının tehdidiyle yolculuk olasılığının üzerine tümden gölge düşüyor, tentür hazırlanması ve iyice karışmasının beklenmesi gerekiyor, sonra o şeyi içiyor ve etkisini göstermesini bekliyor. Babaanneleri Ishbel'in "istirahat" ettiğini ve "karınca kadar sessiz" olmalarını söylüyor. Esme'yle Kitty soğuktan ayaklarını hissetmemeye başlayıncaya kadar bahçedeki patikalarda yürüyüp duruyorlar, odalarını topluyorlar, birbirlerinin saçlarını fırçalıyorlar, yüz kere, babaannelerinin tembihlediği gibi, yapabilecekleri her şeyi yapıyorlar. Esme üst katlarda gizli bir geziye çıkmalarını teklif ediyor –yukarı çıkan bir merdiven keşfetmiş ve hizmetçinin tavan arasından bahsettiğini işitmiş– ama Kitty biraz düşündükten sonra hayır diyor. O yüzden şimdi Esme de piyanonun başına çökmüş, tek eliyle minör dizileri çalmakta. Kitty arkasındaki koltuktan durması için yalvarıyor. "Güzel bir şey çalsana, Es. Da-dam diye giden var ya, onu çal."

Esme gülümseyerek sırtını dikleştirip ellerini kaldırıyor ve parmaklarını Chopin'in si bemol minör Scherzo'sunun ilk vurgulu akoruna doğru indiriyor. "Bence gidemeyeceğiz," diyor bir baş hareketiyle, es verdiği anda.

"Öyle söyleme," diye inliyor Kitty. "Gideceğiz. Babaannem insanların dilenci gibi giyindiğimizi görmelerinin utancına dayanamayacağını söylüyordu."

Esme domuzcuk gibi gülüyor. "Ne utanç, Tanrım," diye homurdanıyor parmaklarını tuşlara geçirirken. "Palton olmaması utanç verici bulunuyorsa, Edinburg'u seveceğimden pek emin değilim. Belki de Avrupa'ya kaçmalıyız. Paris'e ya da..."

"Bu evden dışarı bile çıkamayabiliriz," diyor Kitty, "kaldı ki oralara..."

Kapı sonuna kadar açılıyor. Babaanneleri kenarları kürklü muhteşem bir paltoyla, elinde sımsıkı tuttuğu kocaman bir çantayla eşikte duruyor. "Nedir bu korkunç patırtı?" diyor otoriter bir sesle.

"Chopin, babaanne," diyor Esme.

"Şeytanın ta kendisi bacadan aşağı iniyor sanki. Evimde böyle gürültü istemiyorum, duydunuz mu? Zavallı anneniz istirahat etmeye çalışıyor. Hadi, hazırlanın kızlar. Beş dakika içinde çıkıyoruz."

Babaanneleri çok hızlı yürüyor. Kitty ve Esme ona yetişmek için parmak uçlarında hafifçe koşturmak zorunda kalıyorlar. Babaanne yol boyunca önünden geçtikleri bazı komşularla, yağmur bastıracak gibi olmasıyla, Ishbel'in gelememesinin çok fena olduğuyla, evlat kaybetmenin acısıyla, Ishbel'in ikisine ne kadar az kıyafet aldığıyla ilgili, kendi kendine söylenip duruyor.

Tramvay durağına geldiklerinde dönüp ikisine şöyle bir bakıyor. Esme dışarı çırılçıplak çıkmış gibi, yutkunup elini boğazına götürüyor. "Senin şapkan nerede, çocuk?"

Esme'nin başına giden elleri saçlarına gömülüyor. "Ben... takmamışım..." Yardım için Kitty'ye bakınca, hayretler içinde ablasının başında gri bir bere olduğunu görüyor. O bereyi nereden bulmuş ve takması gerektiğini nereden bilmiş acaba?

Babaannesi derin derin iç çekiyor. Gözlerini semaya çevirerek birine ya da bir şeye, bitmeyen sınavlardan ve çekilmesi gereken çilelerden söz ediyor.

Princess Caddesi'ndeki Jenners'a gidiyorlar. Kapıyı açan silindir şapkalı adam, "Hangi reyon, efendim?" diye soruyor. Yol gösteren tezgâhtar kızın peşine düşüp koridorlarda vals yaparak dönen mankenlerin arasından geçiyorlar. Esme yukarı bakınca, gemideki oyunun halkaları gibi üst üste binmiş, balkon üstüne balkonlar görüyor. Asansöre bindiklerinde Esme'nin elinden tutan Kitty, kapılar açılırken elini iyice sıkıyor.

İçerideki şeyler inanılmaz. Bütün hayatları pamuklu birer elbisenin içinde geçmiş iki kızın karşısında üst korseler, yelekler, külotlu çoraplar, dizüstü çoraplar, etekler, jüponlar, pileli etekler, Shetland kazaklar, bluzlar, şapkalar, eşarplar ve atkılar, mantolar, gabardinler var ve görünüşe göre hepsinin bir arada

giyilmesi gerekiyor. Esme eline birkaç yünlü alıp bu karmaşık kombinasyonlar içinde hangisini neyle giymesi gerektiğini soruyor. Tezgâhtar kız babaannelerine bakıyor, babaanneleri başını iki yana sallıyor.

"Kolonilerden geldiler de," diyor kıza.

"Şurayı imzalayın." Hostelin resepsiyonundaki kırılmaz camın ardında duran adam kayıt defterini ona doğru itip kalemi işaret ediyor.

Kalemi alan Iris duraksıyor, tam deftere değdirecekken duruyor. "Onun atması gerekmez mi?" diyor camın ardından.

"Ne?"

"Onun atması gerekmez mi, dedim," diyor Iris, Esme'yi göstererek. Esme kapının yanındaki plastik sandalyeye oturup ellerini dizlerine koymuş. "Burada kalacak olan o, onun imzası gerekmiyor mu?"

Adam esneyerek gazetesini sallıyor. "Fark etmez."

Iris deftere karalanmış imzaları ve duvara zincirle tutturulmuş kalemi inceliyor. Göz ucuyla, başka bir sandalyeye çökmüş oturan ergenlik çağında bir kız olduğunu görüyor. Kız önündeki bir şeye odaklanmak için eğilmiş, saçları yüzünü gizliyor. Iris daha dikkatli bakıyor. Kızın elindeki mavi tükenmezle kolundaki her bir deliği, her bir izi, her bir morartıyı daire içine aldığını görüp başını çeviriyor. Boğazını temizliyor. Düşüncelerini toparlamakta zorlanıyor. Bir şeyler sorması, bir şeyleri açıklığa kavuşturması gerektiğini bilse de, nereden başlayacağını bilemiyor. Alex'i aramamak için kendini zor tutuyor. Onun sesini duymak, şimdi hosteldeyim, ne yapmam gerekir, diye sormak istiyor.

"Şey... ben..." diye söze başlıyor Iris. Kalemi bırakıyor. Ne diyeceğini hâlâ bilemiyor. "Odayı görebilir miyiz?" diye bir şey çıkıyor sonunda ağzından.

"Hangi odayı?"

"Odayı," diye tekrarlıyor daha özgüvenli bir sesle. "Kalacağı yeri."

Adam gazeteyi kucağına bırakıyor. "Oda mı?" diyor teklifsizce. "Odayı mı görmek istiyorsun? Hey!" Oturduğu yerden arkaya uzanıp birine sesleniyor. "Hey! Burada imzayı atmadan önce odayı görmek isteyen bir küçükhanım var."

Bir kahkaha tufanının içinde, kapıda bir kadının başı beliriyor.

"Sen burayı ne sandın?" diyor adam. "Ritz mi?"

Kahkahalar devam ederken, adam birdenbire gülmeyi kesip tezgâhın üzerinden eğilerek gürlüyor: "Sen!"

Iris şaşkınlıkla yerinden sıçrıyor.

"Sen!" Adam bir de ayağa kalkıp cama vurmaya başlıyor. "Buraya girmen yasak. Dışarı."

Iris dönüp oraya baktığında, gür saçlarının rengi oryalle açılmış bir kadının ellerini sımsıkı üstündeki kirli anorağın ceplerine bastırmış vaziyette, çekine çekine resepsiyondan geçtiğini görüyor.

"Kuralları biliyorsun," diye bağırıyor adam. "İğne yok. Kapıda açık seçik yazıyor. Git buradan."

Kadın uzun bir an boyunca adamı süzdükten sonra maytap gibi patlayıp el kol hareketleri yaparak bir dizi akıcı küfür sıralıyor. Adam bundan etkilenmiş görünmüyor. Yerine oturup gazetesini kaldırıyor. Öfkesine muhatap bulamayan kadın da tükenmezkalemli kıza dönüyor. "Sen ne bokuma gülüyorsun öyle?" diye bağırıyor.

Kız saçlarını geriye itip kadını şöyle bir süzüyor. "Hiçbir şeye," diyor şarkı söyler gibi.

Kadın öne doğru bir adım atıyor. "Sana sordum," diyor tehdit eder gibi, "ne bokuma olur gülüyorsun sen öyle?"

Kız çenesini havaya kaldırıyor. "Ben de, hiçbir şeye, dedim. Yoksa sen hem kafayı yemiş hem de sağır bir hatun musun?"

Iris, Esme'ye bakıyor. Esme yüzünü duvara dönmüş, elleri kulaklarında. Iris onun yanına gidebilmek için kızın sırt çantasının üstünden atlamak zorunda kalıyor. Gider gitmez de, koluna yapışıp çantasını alarak onu kapıya doğru sürüklüyor.

Dışarıdaki kaldırıma çıktıklarında, Iris ne yaptığını, şimdi ne yapacağını düşünürken, Esme birden duruyor.

"Tamam," diye söze başlıyor Iris, "tamam, orada kalmak zorunda..."

Fakat Esme'nin yüzüne garip bir ifadenin yayıldığını görüyor. Gökyüzüne, binalara, yola bakıyor Esme. Yüzü aydınlanmış, meraklı. Bir o tarafa, bir bu tarafa dönüyor. "Burayı biliyorum," diye haykırıyor birden. "Burası..." diyor tekrar dönüp göstererek, "... burası Grassmarket, şu taraf."

"Evet." Iris başını sallıyor.

"Şurası Royal Mile," diyor Esme heyecanla, "ve Princess Caddesi. Şurası da," diyerek tekrar dönüyor, "Arthur's Seat."

"Aynen öyle."

"Hatırlıyorum," diye mırıldanıyor Esme. Yüzündeki tebessüm siliniyor. Parmaklarıyla paltosunun önünü bitiştiriyor. "Aynı. Ama farklı."

Iris'le Esme yolun kenarına park edilmiş arabada oturuyor. Esme emniyet kemerinin kilidini takıp takıp çıkarıyor ve çıkardığı her seferinde yüzüne yaklaştırarak bir ipucu arar gibi inceliyor.

"Hastane," diyor Iris Bilinmeyen Numaralar'daki, yardımseverliğiyle gözlerini yaşartan kadına. "Cauldstone Hastanesi sanırım. Ya da 'Psikiyatri Hastanesi'? 'Psikiyatri'yi deneyin... Yok mu? Bir tek 'Cauldstone' olarak denediniz mi? Hayır, bitişik... C-A... Hayır. D. Delinin D'si... tamam, bekliyorum."

Esme emniyet kemerini bırakıp öndeki flaşör düğmesine basıyor. Arabanın içini cırcırböceğininkine benzeyen bir ses dolduruyor. Çok eğlenmiş olacak ki gülümseyerek düğmeye tekrar basıp kapıyor ve bir an bekleyip tekrar açıyor.

"Öyle mi?" diyor Iris. "Bir tek 'hastane' olarak deneyemez misiniz? Hayır, herhangi bir hastane olmaz. Özellikle burayı arıyorum. Evet." Iris deli gibi terliyor. Paltosunun altına o kazağı giymeseydi keşke. Uzanıp tek eliyle flaşör düğmesinin

üstünü örtüyor. "Lütfen şunu yapmaz mısın?" diyor Esme'ye ve Bilinmeyen Numaralar'daki kadına, "Hayır, hayır, size söylemedim," demek zorunda kalıyor ve kadın mucizevi bir şekilde Cauldstone'un sistemdeki yerini keşfederek, Hasta Kabul mü, Dışarıdan Tedavi Gören Hastalar mı, Danışma mı yoksa Gündüz Bakımı mı istediğini soruyor.

"Danışma," diyor Iris doğrulup birden canlanarak. Bu kâbus artık bitmek üzere. Cauldstone'a Esme'yi şimdi nereye götürmesi, yoksa geri mi getirmesi gerektiğini soracak. Bu kadar basit. Görevini fazlasıyla yerine getirmiş olacak. Sinyal sesi geldikten sonra bir zil sesinin ardından bir dizi seçenek sıralanıyor. Bir tuşa basıp dinliyor, bir tuşa daha basıp tekrar dinliyor ve dinlerken de, Esme'nin kapıyı açmış inmek üzere olduğunu fark ediyor.

"Dur!" diye haykırıyor Iris. "Nereye gidiyorsun?"

Kendi kapısını da itip sendeleyerek arabadan iniyor, telefon hâlâ elinde: Şu anda hastanenin kapalı olduğuna, çalışma saatlerinin sabah dokuzla akşam beş arası olduğuna ve bu saatler arasında araması ya da sinyal sesinden sonra mesaj bırakması gerektiğine dair bir şeyler duyuyor.

Esme başını kaldırmış havaya bakarak kaldırımda hızla ilerliyor. Bir yaya geçidinde duruyor ve bipleyerek yanıp sönen yeşil adama iyice bakabilmek için boynunu uzatıyor.

"Es... Euphemia Lennox'la birlikte Grassmarket'tayım," diyor Iris, kaldırımda tabana kuvvet koşarken çıkarabileceği en sakin ve özgüvenli sesle. "Bizi gönderdiğiniz hostel pek iç açıcı bir yer değil. Orada yaşayamaz. Orası kesinlikle uygun bir yer değil ve... ve... orada kalan insanlar... Orada kalması mümkün değil. Onu çıkarmak benim hatamdı, biliyorum ama..." derken, Esme'yi bir hamlede paltosunun kolundan yakalayıveriyor, "lütfen, birinin beni aramasını istiyorum çünkü onu geri getiriyorum. Hemen şimdi. Teşekkürler. Hoşça kalın."

Iris telefonu kapadığında, nefes nefese. "Esme," diyor, "arabaya bin."

Grassmarket'tan güneye doğru giderek merkezden uzaklaşırken, trafiğin en sıkışık saatinde kendilerine zar zor yol açıyorlar. Esme gelip geçen şeyleri görmek için oturduğu yerde başını arkaya çevirip duruyor: bir kilise avlusu, köpeğini gezdiren bir adam, bir süpermarket, bebek arabası iten bir kadın, bir sinemanın önünde kuyruk olmuş insanlar.

Iris hastaneye giden yola dönünce, Esme başını aniden ona çeviriyor. "Burası..." Susuyor. "Burası Cauldstone."

Iris yutkunuyor. "Evet. Biliyorum. Ben... o hostelde kalamazdın, sen de gördün," diye söze başlıyor, "o yüzden biz de..."

"Ama oradan ayrılacağımı sanmıştım," diyor Esme. "Ayrıldığımı söylemiştin."

Iris arabayı park edip el frenini çekiyor. Alnını direksiyona dayamamak için kendini zor tutuyor. Direksiyon şu an çok serin ve pürüzsüz olmalı. "Biliyorum. Ayrılacaksın da. Sorun şu ki..."

"Öyle demiştin." Esme gözlerini kapayıp iyice sıkarak başını öne eğiyor. Zar zor duyulan bir sesle, "Söz vermiştin," diyor ve elleriyle elbisesini buruşturuyor.

İnmeyecek. Dışarı çıkmayacak. Orada, o koltukta, arabanın içinde öylece oturacak ve son seferinde olduğu gibi onu sürüklemek zorunda kalacaklar. Nefes alıp veriyor ve o sakinleştirici sesi dinliyor. Ama kız arabanın önünden dolaşıp kapısını açıyor, çantasını almak için içeri uzanıyor ve elini şefkatli bir dokunuşla Esme'nin koluna koyuyor.

Esme elbisesini buruşturmaktan vazgeçiyor ve parmaklarını çektiği halde kumaşın hâlâ buruşuk durmasını, tepeler oluşturmasını ilgiyle izliyor. Kolundaki basınç hâlâ orada, hâlâ şefkatli ve duruma rağmen, her şeye rağmen, bu kızın –bunca zaman sonra birdenbire ortaya çıkıveren bu kızın– elinden gelenin en iyisini yaptığını biliyor. Bunun farkında ve bir an bunu ona da anlatmanın bir yolu olabilir mi, diye düşünüyor. Galiba yok.

Böylece bacaklarını aşağı sarkıtıyor ve tabanlarının altında çakıltaşlarının sesini duyduğunda ağlamak istediğini fark ediyor. Çok ilginç. Arabanın kapısını iterek kapatınca –yerine oturan kilidin o tatmin edici *trank* sesiyle– ağlama isteği de geçiyor. Merdivenlerden çıkıp içeri girerlerken hiçbir şey hiçbir şey hiçbir şey düşünmüyor ve girişteki mermer zeminin –siyah beyaz siyah beyaz siyah– hiç değişmemiş olması çok şaşırtıcı geliyor ve sonra bir de yeşil mozaikli çeşme var, duvardaki, bunu unutmuş, nasıl unutabilmiş ki, babasının başını uzatıp o çeşmeden su içtiğini hatırlıyor çünkü...

Kız gece bekçisiyle konuşuyor ve adam olmaz diyor. Ağzı sonuna kadar açık, başı öne arkaya doğru sallanıyor. Olmaz, diyor. Yetkim yok, diyor. Kız el kol hareketleri yapıyor. Kamburunu çıkarmış, kaşları çatık, gergin görünüyor. Esme neler olabileceğini görüyor. Ağzını kapıyor, nefesini tutup parmaklarını birbirine geçirerek en iyi yaptığı şeyi yapıyor. Uzmanı olduğu şeyi. Kendini görünmez yapmak, ortadan yok olmak. Bayanlar baylar, sıkı durun. En önemlisi, hiç kıpırdamadan durabilmek. Nefes alışınız bile onlara orada olduğunuzu hatırlatabilir, o yüzden çok kısa, çok sığ nefesler. Hayatta kalmaya yetecek kadar. Daha fazlası değil. Sonra kendinizi uzatmanız gerek. İşin zor kısmı bu. Şef faflaşıncaya kadar, kendinizi upuzun ve ipince düşüneceksiniz. Yoğunlaşın. Cidden yoğunlaşın. Öyle bir duruma geçmelisiniz ki varlığınız, sizi siz yapan, bir odanın içinde üç boyutlu olarak durabilmenizi sağlayan o parçanız başınızın tepesinden akıp gidebilsin, ta ki, bayanlar baylar, ta ki o yerden geçene...

Gidiyorlar. Kız arkasına dönüyor. Iris olan. Torun olan. Çantayı saplarından kaldırıp omzunun üstünden bekçiye bir şeyler söylüyor. Ters bir şeyler, diye düşünüyor Esme, son bir söz ve kızı bu yüzden kutlamak istiyor çünkü o adamdan öteden beri hiç hoşlanmamış. Ortak salonun ışıklarını erkenden kapatıyor, çok erken kapatıp hepsini koğuşlarına yolluyor ve Esme bu yüzden adamdan nefret ediyor. Kendisi de iki çift söz etmek isterdi ama etmiyor. Ne olur ne olmaz. Bilinmez ki.

İşte şimdi de çakılların üstünden arabaya dönüyorlar ve Esme bu kez sesleri dinliyor. Yavaş yürüyor. Ayakkabısının altından tabanına batan her bir çakıltaşını, taşların yaptığı basıncı hissetmek istiyor. O yolu son yürüyüşünde sıçrayan her bir taşı, taşların ona verdiği rahatsızlığı bütünüyle hissetmek istiyor.

–bir daha da bundan söz etmedik elbette. Bebek, kardeşimiz yani, ölen. Çok acıydı. Bu konuyu açmamamız söylenmişti. Ama Esme ondan bahsetmekte ısrar ediyordu, şunu hatırlıyor musunuz, bunu hatırlıyor musunuz, derdi durmadan, Hugo aşağı, Hugo yukarı. Ve bir gün öğle yemeğimizi yerken, emeklemeyi öğrendiği günü hatırlattığında, babaannemiz avucunu masaya vurdu. Yeter, diye gürledi. Babam onu çalışma odasına götürmek zorunda kaldı. Neler söylediği hakkında hiçbir fikrim yok ama dışarı çıktığında yüzü çok solgun ve huzursuz görünüyordu, dudakları titriyordu, kollarını göğsünde kavuşturmuştu. Ondan bir daha hiç söz etmedi, bana bile, çünkü o gece ben de artık ondan bahsedildiğini duymak istemediğimi söyledim ona. Genellikle yatağımızda yalnızken ondan söz etmeyi alışkanlık haline getirmişti. Bunu da her şeyi kabullendiği gibi kabulleniyordu: Fazlasıyla zorlanarak. Oysa tüm ilgimizi hak eden kişi aslında annemdi. Annemin buna nasıl dayanabildiğini cidden bilmiyorum, bilhassa bütün öteki–

–ve ben de onunkini aldım. Yaptım işte. Hiç kimse anlamadı sanırım–

–ondan sonra da, o garip transları yaşamaya başladı. "Halleri", diyordu annem. Yine o halleri geldi, derdi salonun öteki ucundan, ilgilenmeyin. Piyanonun başında, çay sehpasında ya da pencerede ona bu haldeyken rastlayabilirdin, pencerede oturmayı çok severdi, çocuklara verilen kurmalı oyuncaklar gibi, mekanizması tümden bozulmuş. Tamamen hareketsiz, hiç kıpırdamadan otururdu. Neredeyse nefes bile almadan. Öylece boşluğa bakardı ve bakardı diyorum ama aslında bir yere bakmıyor gibiydi. Konuştuğunda ya da ismini seslendiğinde,

seni duymazdı. Böyle olduğu zamanlarda ona bakmak, kendini garip hissetmene neden olabiliyordu. Hiç doğal değil, içine cin girmiş gibi, derdi babaannemiz. Söylemem gerekir ki, zamanla ben de onlara hak vermeye başladım. Kendini kontrol edebilecek kadar büyümüştü sonuçta. Kitty, Tanrı aşkına, derdi annem, onu şu halinden çıkarır mısın, lütfen? Geri gelmesi için ona dokunmak, bazen bayağı sert sarsmak gerekirdi. Annem nedenini öğrenmemi istedi, ben de sordum ama tabii asla öğrenemedim çünkü–

–ve Esme, onun kendi blazeri olmadığında ısrar ediyordu. Onu tramvaydan almaya gitmiştim, olay buydu, çünkü o sabah kahvaltıda kendini pek iyi hissetmediğini söylemişti, başı mı ağrıyordu ne, hatırlamıyorum, cidden çok solgun görünüyordu ve saçlarını açık bırakıp omuzlarından arkaya atmıştı, okuldayken yüzüne düşmesinler diye taktığı onca toka neredeydi kimbilir. Okulu pek sevmezdi sanırım. Onun kendi ceketi olmadığını söylüyordu. Başkasınınmış. Eh. Ben de yakasını çevirip, bak, senin adın, dedim, bu senin ceketin–

–çünkü demişti ki, hep onu düşünüyorum. Kimi kastettiğini anlamadım. O kim, dedim. Onu tanımadığımı söylemişim gibi baktı bana. Hugo, dedi çok açıkmış gibi, düşüncelerinin girip çıktığı yerleri benim de takip etmem gerekirmiş gibi. O ismi uzun zaman sonra ilk kez duymanın tam bir şok olduğunu söylememe gerek yok. Bazen oraya geri dönüyorum, kütüphaneye, dedi, hep aklımda, hani hepiniz gitmiştiniz ve ben orada... onu susturmak zorunda kaldım. Sus, dedim, kes artık. Çünkü duymaya dayanamıyordum. Düşünmeye bile dayanamıyordum. Ellerimle kulaklarımı kapamıştım. Kafanda bunu kurup durmak korkunç bir şeydi. Orada üç gün boyunca tek başınaymış derler, onunla birlikte... Her neyse. Böyle şeyleri düşünmek beyhude. Bunu ona da söyledim. Başını pencereye çevirip dedi ki, peki ya elinde değilse? Sustum. Ne diyebilirdim ki? Düşünmekle meşguldüm, yani, bunu anneme söyleyemezdim, öyleyse ne diyecektim, yalan söylemek doğamda yok ki, o yüzden–

–Robert'sa bir tek omuz silkti. O sırada küçük kızı, Iris'i omzuna almış, kahkahalar atarak avizeye uzanmaya çalışıyordu ve, dikkatli ol, kafası çarpmasın, dedim. Bir yandan da, ne yalan söyleyeyim, avizeyi düşünüyordum. Daha yeni temizletmiştim ve eve adam getirtip üst kattaki odanın parkelerini çıkarttırmak, sonra da avizeyi bir kumaşın üstüne indirmesini sağlamak epey bir uğraş gerektiriyordu. Merdivenler, fırçalar ve tulumlu delikanlılar günler boyunca holü tıkıyordu. Ama Robert, endişelenme, dedi, kafası cam değil ki. Ben de Iris'e bakarak dedim ki, çünkü çok tatlı bir şeydir, her zaman öyleydi, beni ziyarete gelmeyi çok sever, bahçedeki yolda babaanne, babaanne, diye bağırarak koşturur. Müthiş bir fikir, dedim, cam kafa, cidden, kimin aklına gelirdi–

–ve cam bardağı masadan kaptığı gibi yere fırlattı, paramparça oldu. Ben oturduğum sandalyeye yapışmıştım. Ayaklarını yere vurdu, aynı Rumpelstiltskin gibi ve bağırdı, gitmiyorum, gitmeyeceğim, beni zorlayamazsın, ondan nefret ediyorum, hiç sevmiyorum onu. Halıdaki cam kırıklarına bakacak cesaretim yoktu. Annem çok soğukkanlıydı. Duvarın dibinde duran hizmetçiye dönüp, Esme Hanım'a yeni bir bardak verir misin lütfen, diyerek babama döndü ve–

Esme'nin çantasını sandık odasındaki yatağın yanına bırakıyor Iris. Bunun olduğuna inanmakta güçlük çekiyor. Bir baş ağrısının ilk belirtileri şakaklarına basınç yapmaya başlamış ve salona gidip yere uzanmak istiyor.

"Burada rahat edeceksin," diyor, daha çok kendini inandırmak için. "Biraz küçüktür. Ama yalnızca birkaç geceliğine. Pazartesiye başka bir yer ayarlarız. Sosyal hizmet uzmanını ararım ve..." Esme'nin konuştuğunu fark edip susuyor.

"... hizmetçi odası," diyor Esme.

Iris'in tepesi atıyor. "Eh, bir tek burası var," diyor kızgın bir sesle. Evet, küçük bir daire olabilir ama evini seviyor ve bu hanımefendiye seçeneklerinin bir tek bu oda ve cehennemin dibindeki o hostel olduğunu hatırlatmaya niyetli.

"Eskiden yeşildi."

Iris bir sandalyeyi duvara yaslayıp yorganı düzeltmekle meşgul. "Ne yeşildi?"

"Bu oda."

Yorganla uğraşmayı bırakıyor Iris. Doğrulup kapının yanında durmuş avucunu kapı koluna sürten Esme'ye bakıyor.

"Burada mı yaşamıştın?" diyor Iris hayretle. "Bu evde mi?"

"Evet," diyor Esme, bu kez duvara dokunarak, "yaşadım."

"Ben... hiç bilmiyordum." Iris her nedense sinirlendiğini hissediyor. "Neden söylemedin?"

"Ne zaman?"

"Yani..." Iris neden bahsettiğini, ne demek istediğini anlamaya çalışıyor. Ne demeye çalışıyor ki böyle? "... işte," diyor ters ters, "ilk geldiğimizde."

"Sormadın ki."

Iris derin bir nefes alıyor. Bütün bunların nasıl olabildiğini algılayamıyor: Unutulmuş, muhtemelen kaçık bir bunağın nasıl olup da sonunda kendi evindeki boş odada uyuyacağını anlayamıyor. Onunla ne yapacak? Bir şeyler yapılması için Cauldstone'a ya da Sosyal Hizmetler'e ya da nereye gidilecekse oraya gideceği pazartesi gününe kadar nasıl zaman geçirecek? Ya korkunç bir şeyler olursa?

"Burası tavan arasıydı," diyor Esme.

"Evet. Doğru." Iris o an kendi ses tonundan nefret ediyor. O kadına bir zamanlar içinde büyüdüğü, sonra da koparılıp alındığı evin orası olduğu gerçeğini teslim ederken takındığı o patronluk taslayan havadan nefret ediyor. Babaannesinin o zamanlar Esme'ye dair söylemiş olabileceği şeylerle ilgili anılarını deliler gibi tarıyor. Bir kız kardeşi olduğundan nasıl söz etmez ki?

"Yani Hindistan'dan döndüğünüzde burada mı yaşadınız?" diyor Iris öylesine.

"Eh, benimle Kitty için geri dönüş sayılmazdı pek. Biz orada doğmuştuk."

"Ha. Doğru."

"Ama annemle babam için öyleydi. Geri dönüştü yani." Esme tekrar odaya bakınıp kapının çerçevesine dokunuyor.

"Kitty evi dairelere böldürdü," diye söze başlıyor Iris, bu kadına bir çeşit açıklama borçlu olduğunu düşünerek. "Bundan başka iki daire daha var, onlar daha büyük. Ne zamandı, hatırlamıyorum. Kendisi yıllarca zemin katta yaşadı. Öteki daireler bakım masrafını karşılamak için satıldı. Bu hariç, burayı benim üstüme yapmıştı. Çocukken onu ziyarete gelirdim ve o zamanlar ev hâlâ eskisi gibiydi. Kocamandı. Büyük bir bahçesi vardı. Çok güzeldi." Iris çenesinin düştüğünü fark edip susuyor.

"Evet, öyleydi. Annem bahçeyle uğraşmayı severdi."

Iris gözünün önündeki bir tutam saçı tutup yana çekiyor. Bütün bunların tuhaflığı ona biraz fazla geliyor. Yeni bir akrabası var artık. Kendi evini ondan daha iyi bilen bir akraba. "Senin odan hangisiydi?" diye soruyor.

Esme dönüyor. Parmağıyla gösteriyor. "Alt katta. Sokağa bakan oda. Kitty'yle ikimizindi. Paylaşırdık."

Iris kardeşinin numarasını tuşluyor. "Alex, benim." Telefonu mutfağa götürüp kapıyı ayağıyla kapıyor. "Dinle bak, o burada."

"Kim orada?" diyen Alex'in sesi sanki çok yakından geliyor.

"Esme Lennox."

"Kim?"

Iris kızgınlıkla içini çekiyor. "Söylediklerimin tek kelimesini dinliyor musun acaba? Esme..."

"Yani deli kadın mı?" diyor Alex bir çırpıda.

"Evet. Burada. Benim evimde."

"Niye ki?"

"Çünkü..." Iris'in bunu biraz düşünmesi gerekiyor. İyi bir soru. Esme neden orada? "Çünkü onu o uyuşturucu batağında bırakamazdım."

"Neden bahsediyorsun sen?"

"Hostelden."

"Hangi hostelden?"

"Boş ver. Bak," diyen Iris parmak uçlarını alnına bastırarak birkaç kez masanın etrafında dönüyor, "ben ne yapacağım şimdi?"

Bir sessizlik oluyor. Arkadan, Alex'in ofisindeki telefon sesleri, bağırarak internetle ilgili bir şeyler söyleyen birinin sesi geliyor. "Iris, hiç anlamadım," diyor Alex. "Senin evinde ne işi var onun?"

"Bir şeyler yapmam gerekiyordu! Gidebileceği başka bir yer yok. Ne yapacaktım ki?"

"Ama bu çok saçma. Bu senin sorumluluğun değil ki. Belediyeye falan gitseydin ya."

"Alex, ben..."

"Tehlikeli mi?"

Iris tam hayır diyecekken, bu konuda hiçbir fikri olmadığını fark ediyor. Lasdun'ın dosyasındaki, tersten okuduğu sözcükleri hatırlamamaya çalışıyor. Bipolar. Elektrokonvulsif. Etrafa bakınıyor. Duvardaki bıçak rafına, gaz düğmelerine, tezgâhtaki kibritlere. Sonra yüzünü boş duvara dönüyor. "Yani... pek sanmıyorum."

"Sanmıyor musun? Sormadın mı?"

"Şey, hayır, ben... kafam çok karışıktı."

"Tanrım, Iris, hakkında hiçbir şey bilmediğin bir kaçığı evine almışsın sen."

Iris iç çekiyor. "O kaçık değil."

"Orada ne kadar kalmıştı?"

Iris tekrar içini çekiyor. "Bilmem ki," diye homurdanıyor. "Altmış yıl falan."

"Iris, insanı durduk yere altmış yıl bir yere tıkmazlar." Iris ofisteki birinin Alex'e seslendiğini duyuyor. "Bak," diyor Alex, "gitmem lazım. Sonra ararım, tamam mı?"

"Tamam." Iris telefonu kapatıp ellerini tezgâha dayıyor. Bir parkenin gıcırdadığını, hafifçe adım atıldığını, birinin boğaz

temizleme sesini duyuyor. Başını kaldırıp bir kez daha yan yana dizilmiş bıçaklara bakıyor.

Anlatması gerekirse, Alex'i nasıl anlatabileceğini düşünüyor bazen Iris. Nereden başlayacak? Birlikte büyüdük mü diyecek? Ama kan bağımız yok mu diyecek? Alex'in en az yirmi yıl önce verdiği bir taşı hâlâ çantasında taşıdığını mı söyleyecek? Ama onun bunu bilmediğini?

Onu ilk gördüğünde Alex'in altı, kendisinin de beş yaşında olduğunu söyleyebilir. Onsuz geçen zamanları pek hatırlamadığını. Bir gün hayatına giriverdiğini ve o günden beri hiç çıkmadığını. İsmini ilk duyduğu ânı hatırlayabildiğini.

Iris banyodaymış. Annesi de banyoda yere oturmuş ve Iris'in sınıfındaki kızlardan söz ediyorlarmış. Iris'in çok hoşuna giden sohbetin ortasındaysa, annesi damdan düşer gibi George diye bir adamı hatırlayıp hatırlamadığını sormuş. Geçen hafta onları gezmeye götürüp Iris'e uçurtma uçurmayı öğreten George'u. Hatırlıyor muymuş? Iris hatırlıyormuş ama hatırladığını söylememiş. Sonra George'un gelecek hafta onlara taşınacağını ve Iris'in bundan hoşlanacağını, George'u seveceğini umduğunu söylemiş annesi. Iris'in omzundan, kollarından aşağı su dökmeye başlamış.

"Belki de," demiş annesi, "ona George Amca demek istersin."

Iris teninden akan banyo suyunun çatallanarak minik derelere ayrılışını izlemiş. Lifini avuçlarının arasında sert, ıslak bir top haline gelinceye kadar iki eliyle sıkmış.

"Amcam değil ki ama," diyerek lifi tekrar sıcak suya sokmuş.

"Peki." Annesi topuklarının üstüne oturup Iris'in havlusuna uzanmış. Iris'in havluları hep kırmızı, annesininkilerse mormuş. Iris, George'un ne renk havlu kullanacağını merak ederken, annesi boğazını temizlemiş.

"George oğlunu da yanında getiriyor. Alexander. Yaşıt sayılırsınız. Ne güzel, değil mi? Boş odayı onun için hazırlamama yardım etmek istersin diye düşündüm. Burada istendiğini hissetsin. Ne dersin?"

George'la oğlu geldiğinde, Iris masanın altından onları izlemiş. Masa örtüsünü iyice aşağı çekip bağdaş kurarak onları beklemiş. Eteğinin katları arasına üç tane zencefilli kurabiye saklamış. George geç kalırsa diye. Çünkü uzun zaman orada kalmayı düşünüyormuş. Bunu ona da söylediğinde, annesi, "Peki, hayatım," diyerek havuç soymaya devam etmiş.

Kapının zili çaldığında, Iris ağzına iki tane zencefilli kurabiye tıkıştırmış. İki yanağına da birer tane. Acil durumlar için geriye bir tanecik kalmış olsa da, bunu umursamamış. Annesinin kapıyı açışını, komik bir vurguyla mer-*haba*, deyişini duymuş ve sonra da, seni tekrar görmek ne güzel Alexander, buyurun, buyurun. Iris kurabiyelerinden minik bir ısırık alma iznini vermiş kendine. Annesi çocuğu önceden tanıyor muymuş yani?

Iris dönüp karın üstü uzanmış. Böylece masa örtüsünün altından onları gözetleyebilecek, mutfak parkelerini, divanı, hole açılan kapıyı rahatça görebilecekmiş. Derken o kapıda bir adam belirmiş. Açık kumral, dalgalı saçları, dirsekleri yamalı yeşil bir ceketi ve elinde bir buket çiçek varmış adamın. Narin çiçeği. Çiçekler hakkında çok şey biliyormuş Iris. Babası öğretmiş.

Çocuğu gördüğünde bunları, bahçede babasıyla birlikte yaptıkları yürüyüşleri düşünüyormuş. Iris onu anında tanımış. Daha önce de görmüş çünkü. Defalarca. Geçen yaz annesinin götürdüğü, duvarlarında melek resimleri olan İtalyan kiliselerinde. Baktığınız her yerde melekleri gördüğünüz. Kanatları, lirleri ve uçuşan giysileriyle. Alexander'da da aynı kocaman mavi gözler, dalgalı sarı saçlar ve ince uzun parmaklar varmış. Babasıyla ilgili gerçeği de, annesi o kiliselerden birinde anlatmış ona. Iris, demiş, baban öldü. Seni çok sevdi, demiş. Kimsenin suçu değildi, demiş. Garip pencereleri olan bir kilisenin arka sıralarında otururlarken. Pencereler camdan değil, annesinin dediğine göre, incecik, ışığı geçirecek kadar ince kesilmiş altın rengi bir taştanmış. "Su mermeri," deniyormuş bu taşa. Bunu annesinin çantasında taşıdığı kitaptan okumuşlar.

Annesi gerçeği anlattıktan sonra Iris'in elinden tutmuş, sımsıkı tutmuş ve Iris o pencerelere, arkadan vuran güneşin hepsini nasıl da kor gibi parlattığına, duvarlardaki meleklere, açılmış kanatlara, yukarı doğru çevrilmiş yüzlerine bakmış. Cennete doğru, demiş annesi.

Böylece Iris karnının üstüne yatmış, gırtlağında lapalaşan kurabiyeyi zar zor yutarak, sıradan bir ölümlü gibi divana oturan o melek çocuğa bakmış. Annesiyle George koridorda kaybolduktan sonra aralarında gülüşerek kapıdan girip çıktıklarını, çantalarla kutuları içeri taşıdıklarını duymuş.

Masa örtüsünü bir parmak yukarı çekmiş. Çocuğa doğru dürüst bakması gerekiyormuş. Sandaletli ayaklarından biri ötekinin üstünde, hiç kıpırdamadan oturuyormuş çocuk. Elleri kucağında duran küçük sırt çantasının etrafında kenetliymiş. Iris annesinin Alex hakkında neler söylediğini hatırlamaya çalışmış. Çekingen olduğunu. Annesinin çekip gittiğini ve o zamandan beri hiç görüşmediklerini. Bu yüzden üzgün olabileceğini. Daha yeni suçiçeği geçirdiğini.

Iris'in yaptığı ve annesinin duvara bantladığı bir günbatımı resmine bakışını izlemiş. Sonra çocuk hemen başını çevirmiş. Pencereye doğru baktıktan sonra tekrar önüne dönmüş.

Iris dayanamayıp birden ayaklanarak masa örtüsünün altından dışarı fırlamış. Divandaki melek ürkmüş, yüzünden bir dehşet ifadesi gelip geçmiş ve Iris o melek mavisi gözlerin yaşla dolu olduğunu görerek şaşırmış. Alnını kırıştırmış. Önce bir ayağının, sonra ötekinin üstünde durmuş. Çocuk yaşlardan kurtulmak için gözlerini kırpıştırırken, Iris de ne diyebileceğini düşünmüş. Bir meleğe ne söylenebilirmiş ki?

Çocuğun karşısında durup düşünceli bir tavırla son zencefilli kurabiyeyi de yemiş. Kurabiyesi bitince, başparmağını ağzına sokup çıkarmış. Saç örgülerinden birini öteki parmağına dolamış. Çocuğun sırt çantasını, sandaletlerini, şortunu, altın rengi saçlarını incelemiş. "Kurbağalara bakmak ister misin?" demiş.

Iris on bir, Alex on iki yaşındayken, George'la annesinin

yolları ayrılıyor. George başka biriyle tanışmış. Gidiyor ve Alex'i de yanına alıyor. Iris'in annesi Sadie, Iris'in duymadığını zannettiği zamanlarda odasına kapanıp ağlıyor. Iris ona fincan fincan çay götürüyor –başka ne yapacağını bilemiyor– ve Sadie yatağında sıçrayıp telaşla yüzünü silerken, o sene saman nezlesinin hiç geçmediğini söylüyor. Ocak ayında pek saman nezlesi olunmayacağı gerçeğini annesinin yüzüne vurmuyor Iris.

Kendisi ağlamasa da, bazen Alex'in eski odasına girip yumruklarını sıkarak gözlerini kapıyor. Odada hâlâ onun kokusu var. Gözlerini yeteri kadar uzun kapalı tutarsa, hiçbir şey olmamış, Alex hiç gitmemiş gibi davranabilecek sanki.

İki hafta geçmeden, Alex geri dönüyor. George'un yeni karısı cehennemden çıkma bir sürtük, dediğinde, Iris annesinin bu küfürlü söze kızmadığını fark ediyor. Alex onlarla yaşayabilir mi? Iris ellerini çırpıp, evet, diye çığlıklar atıyor. Ama Sadie emin değil. Bunu George'la konuşması lazım. Ama George'la konuşmuyorlar. İşte, diyor, sorun bu.

Alex babasını arıyor ve aralarında uzun bir tartışma geçiyor. Alex babasına bağırırken, Iris onunla aynı koltuğa sığışmış tartışmalarını dinliyor. Alex kalıyor. Bir hafta sonra, George gelip Alex'i alıyor. Alex tekrar onlara geliyor. George da tekrar geliyor, bu kez arabayla gelip Alex'i tekrar geri götürüyor. Alex yine geliyor. George, Alex'i kuzeydoğudaki yatılı bir okula yolluyor. Alex okuldan kaçıp otostopla şehre dönerek ertesi sabah yine Sadie'nin kapısına dayanıyor. Kolundan tutulduğu gibi tekrar yatılı okula götürülüyor. Yine kaçıyor. Sadie onu eve alıyor ama babasını araması gerektiğini söylüyor. Alex aramıyor. Gecenin bir yarısında uyanan Iris, Alex'in yanında olduğunu görüyor. Giyinmiş, paltosu üstünde, yanında bir çanta var. Fransa'ya kaçıp annesini bulacağını, onun yanında kalmasına izin vereceğinden emin olduğunu söylüyor. Iris de onunla gelir mi acaba?

Polise yakalanmadan Newcastle'a kadar gidiyorlar. Edinburg'a bir polis arabasıyla geri götürülmeleri, Iris'e müthiş

heyecanlı geliyor. Onu babasının evine sokacaklarsa, ellerini kelepçelemeleri gerektiğini söylüyor Alex. Arabayı kullanan polis zaten yeterince sorun yarattığını söylüyor. Alex başını Iris'in omzuna yaslayıp uykuya dalıyor.

Sadie ve George, Şehir Sanat Galerisi'nin kafesinde zirve toplantısı yapıyorlar. Gündem konusu: Alex. Herkes fazlasıyla kibar. Cehennemden Çıkma Üvey Anne köşedeki bir masada oturup Sadie'yi gözlüyor. Iris, Sadie'nin saçlarını yıkayıp kırmızı biyeli mavi elbisesini giydiğinin farkında. George elbisenin kırmızı kenarlı, düşük V yakasına bakmamakta zorlanıyor. Iris'le Alex karşılarında oturuyor. Toplantının ortasına doğru Alex, siktir et, deyip Cockburn Caddesi'ndeki ikinci el plakçılara bakacağını, Iris'se orada kalması gerektiğini söylüyor.

Derslerine iyi çalışması ve bir daha okuldan kaçmaması şartıyla, Alex'in Edingburgh'daki bir yatılı okula geçmesine izin verilmesi kararlaştırılıyor. Bunun karşılığında, tatillerini Sadie ve Iris'in yanında geçirebilecek. Ama haftada bir gün babası ve üvey annesiyle akşam yemeği yiyecek ve –burada George çelik sertliğinde gözlerle oğluna bakıyor– bu yemek sırasında Alexander'ın görgü kurallarına uyan kibar bir beyefendi gibi davranması gerekecek. George bunları söylerken, Alex, göt herif, diye mırıldanınca, Iris gülmemek için kendini zor tutuyor. Ama ondan başka kimsenin duyduğunu zannetmiyor.

Sonraki her Noel'de, yaz tatillerinde ve Paskalya'da, Alex yanlarına gelip Newington'daki eski dairenin penceresiz sandık odasında kalıyor. Alex on altı, Iris on beş yaşındayken, Sadie artık yeterince büyüdüklerini ve bir süre kendi başlarına kalacak kadar sorumluluk alabileceklerini söyleyerek Yunanistan'daki bir yoga kampına gidiyor. Kapıdan ona el sallıyor ve taksi köşeden dönerek kaybolurken, sevinç içinde birbirlerine bakıyorlar.

Fazla zaman almıyor. Sadie'nin olmadığı ilk gece, bütün kapıları kilitleyip kepenkleri kapatıyorlar, müzik setini açıp dolaptaki bütün yiyeceklerin buzlarını çözüyorlar, salondaki

yataklı kanepeyi açıp yorgan ve yastıkları üstüne yığıyorlar ve bir yorganın altına girip eski bir film izliyorlar.

"Hiç dışarı çıkmayalım," diyor Alex. "Bütün hafta evde kalalım."

"Olur." Iris iyice yastıklara gömülüyor. Yorganın altındaki dirsekleriyle dizleri birbirine çarpıyor. Alex'in üstünde pijama altı var. Iris'in üstündeyse aynı pijamanın üstü.

Ekrandaki insanlar vahşi ve radyoaktif yeşili bir dağ yamacından yukarı doğru koşarken, Alex uzanıyor. Iris'in elini tutuyor. Kaldırıyor. Yavaşça, çok yavaş, kendi göğsüne koyuyor. Tam kalbinin üzerine. O kalbin özgür kalmak istercesine, deliler gibi attığını hissediyor Iris. Gözlerini ekrandan ayırmıyor. Artık dağın tepesinde duran insanlar heyecanla bir gölü işaret ediyor.

"Bu benim kalbim," diyor Alex, gözlerini televizyondan ayırmadan. Eli Iris'in elinin üstünde, göğsüne bastırıyor. Sesi pürüzsüz, sohbet eder gibi. "Ama aslında senin." Bir süre daha ekrandaki insanların safları sıklaştırmış vaziyette bir yeşillikten geçişini izliyorlar. Sonra Alex titreşen karanlıkta ona yaklaşıyor ve kendi de ona doğru döndüğünde Alex'in duraksadığını fark eden Iris, kendileri için başka bir seçenek göremeden, Alex'i yanına, daha da yakınına çekiyor.

Esme duvarın ardında, ağır ve telaşsız adımlarla bir kapıya bir raflara gidiyor. Kapı koluna dokunuyor: pirinçten yuvarlak bir kol, hafif ezilmiş ve Esme'nin hatırladığından daha küçük. Belki de alt kattakiler daha büyüktü. Onun için fark etmiyor çünkü fırfırlı monte yeri aynı ve bu hoşuna gidiyor. Fırfırları sayıyor –taçyapraklar da denebilir ama pirinçten yapılmış bir çiçek, çirkin bir öykünme, tam bir çelişki sanki– ve dokuz taneler. Kesinlikle güzel bir sayı. Tam üç tane üç.

O odada, çatı saçaklarının altında kalmış olabilecek hizmetçilerin isimlerini hatırlamaya çalışıyor. Bunu yıllardır hiç düşünmemiş. Daha önce düşünmüş mü, onu da bilmiyor. Bunu hatırlayabilmek çok saçma gelse de, isimlerin aklına geldiğini

fark ederek şaşırıyor. Maisie, Jean. Doğru sıralamayla değil belki. Martha. Ama geliyorlar. Sanki bir radyo frekansı yakalamak gibi. Janet. Doğru zamanda doğru yerdeyseniz, sinyali alabilirsiniz.

Esme rotasını değiştiriyor. Kapıyı ve pirinçten yapılmış çiçeği bırakıp köşedeki lambanın yanına gidiyor. Başını çeviriyor; sağa ve sola. Başka hangi frekansa girebileceğini görmeye çalışıyor.

Iris uyandığında, bir süre odasının penceresindeki çekilmiş kepenge bakıyor. Yorganı çekiştiriyor. Saçıyla oynuyor. Midesinde neden huzursuz bir düğüm olduğunu merak ediyor. Odaya göz gezdiriyor: Her şey olması gerektiği gibi. Giysileri yere ve sandalyelere saçılmış, kitapları raflara dizili, saati duvardan ona göz kırpıyor. Sonra kaşlarını çatıyor Iris. Mutfaktaki bıçaklar şifonyerindeki bir çekmecede, makyaj malzemeleriyle takılarının yanında.

Aniden doğrulup yatakta oturarak yorganı göğsünde tutuyor. Nasıl unutabilmiş? Uyku böyle yapabiliyor, en önemli şeyi zihninizden silebiliyor işte. Iris kulak kabartıp bir şeyler duymaya çalışıyor. Hiç ses yok. Tamir edilen bir borunun tıngırtısı, alt kattaki televizyondan gelen anlaşılmaz mırıltılar, sokaktan geçen bir araba. Sonra başına oldukça yakın bir yerden, tuhaf bir sürtünme sesi duyuyor. Ses bir an kesiliyor, sonra yeniden başlıyor.

Önce tek ayağını, sonra ötekini yere basıyor. Sabahlığını üstüne geçiriyor. Parmak uçlarında yürüyerek odadan çıkıp koridordan geçiyor ve sandık odasına gidiyor. Ses burada daha yüksek. Iris elini kaldırıp bir an duraksadıktan sonra kapıyı çalmak için kendini zorluyor. Sürtünme sesi hemen kesiliyor. Sessizlik. Iris tekrar kapıyı çalıyor, bu kez daha sert, eklemleriyle. Yine sessizlik. Sonra birkaç ayak sesi ve yine sessizlik. "Esme?" diye sesleniyor Iris.

"Evet?" Yanıt o kadar çabuk geliyor ve öyle net duyuluyor ki Esme'nin kapının hemen arkasında durduğunu anlıyor Iris.

Duraksıyor. "Girebilir miyim?"

Çabuk çabuk yere sürtünen ayak sesleri duyuluyor. "Evet."

Esme'nin kapıyı açmasını bekliyor ama bir şey olmuyor. Kapının kolundan tutup yavaşça çeviriyor. "Günaydın," derken, sesinin o an hissettiğinden daha canlı çıkmasını umuyor. Kapının ardında ne göreceğine dair bir fikri yok.

Esme odanın ortasında durmuş. Üstünü giyinmiş, saçlarını fırçalayıp tek yandan güzelce tokalamış. Paltosunu da giymiş ve her nedense boynuna kadar iliklemiş. Yanında durduğu koltuğu bir yerlerden oraya kadar ittiğini anlıyor Iris. Yüzündeki mutlak, çaresiz dehşet ifadesini görmek, onu çok şaşırtıyor. Vurmasını bekler gibi baktığını düşünüyor. Öyle afallıyor ki ne diyeceğini bilemiyor. Sabahlığının kuşağıyla oynuyor. "İyi uyudun mu?" diye soruyor.

"Evet," diye yanıtlıyor Esme, "teşekkürler."

Yüzünde hâlâ korku ve kararsızlık dolu bir ifade var. Tek eliyle paltosunun düğmesini çekiştiriyor. Nerede olduğunu biliyor mu acaba? diye düşünüyor Iris. Benim kim olduğumu?

"Sen..." diye söze başlıyor Iris, "... Cauldstone'dan ayrıldın. Benim evimdesin. Lauder Caddesi'nde."

Esme alnını kırıştırıyor. "Biliyorum. Tavan arası. Hizmetçi odası."

"Evet," diyor Iris rahatlayarak. "Evet. Sana başka bir yer bulacağız ama... ama bugün cumartesi ve bu işi pazartesine kadar halledemeyiz..." diyerek susuyor çünkü o anda Esme'nin yatağının yanındaki küçük masaya salondaki fildişinden fillerin dizilmiş olduğunu fark ediyor. Esme bütün gece ortalarda dolaşıp bir şeylerin yerlerini mi değiştirmiş?

"Pazartesi mi?" diye soruyor Esme.

"Birkaç yeri arayacağım," diyor Iris dalgın dalgın. Başka nelerin değişmiş olabileceğini merak ederek odaya göz gezdiriyor ama yan yana konmuş bir saç fırçası, üç firkete, bir diş fırçası ve bağa taraktan başka şey göremiyor. Dizilişlerinde fazlasıyla vakur bir hava var. Esme'nin sahip olduklarının bundan ibaret olabileceği geliyor aklına.

Dönüyor. "Kahvaltı hazırlayayım."

Iris mutfağa gidip su ısıtıcıyı dolduruyor, dolaptan tereyağını çıkarıp kızartma makinesine ekmek atıyor. Hiçbir şey olmamış gibi, her gün yaptığı şeyleri yapıyor olmak birden çok tuhaf geliyor. Yalnızca o hafta sonu için kalan kaçık bir kadın var evinde, ne olacak ki? Kadının orada olduğundan emin olmak için, bir noktada arkasına dönmesi gerekiyor. İşte. Esme, unutulmuş teyze, onun masasında, köpeğin başını okşuyor.

"Yalnız mı yaşıyorsun?" diyor ona.

Iris iç çekişini bastırmak zorunda kalıyor. Bu işe nasıl bulaşabildi ki? "Evet," diye cevaplıyor.

"Yapayalnız mı?"

Iris masaya oturup kızarmış ekmekleri koyduğu tabağı Esme'ye uzatıyor. "İşte, köpek var. Ama onun dışında, evet, yalnız yaşıyorum."

Esme elini hemen ekmeğin üstüne koyuyor, sonra tabağa, masanın kenarına, peçeteye. Daha önce hiç görmemiş gibi masaya, marmelata, tereyağına, çay fincanlarına bakıyor. Bir bıçağı alıp elinde çeviriyor.

"Bunları hatırlıyorum," diyor. "Jenners'tan gelmişlerdi, içi kadife kaplı bir kutuda."

"Öyle mi?" Iris eski bıçağa, rengi atmış kemik sapına bakıyor. Eline nasıl geçtiği hakkında hiçbir fikri yok.

"Peki, çalışıyor musun?" diyor Esme ekmeğine tereyağı sürerken.

Esme'nin her şeyi tuhaf bir boyun eğişle yaptığını fark ediyor Iris. Acaba ne kadar çılgın? diye merak ediyor. Böyle şeyler nasıl ölçülür ki? "Tabii. Kendi işim var bugünlerde."

Esme gözlerini incelediği marmelat etiketinden kaldırıyor. "Harika," diye fısıldıyor.

Iris şaşkınlıkla bir kahkaha atıyor. "Şey, ne desem bilmem ki. Bana pek harika gelmiyor."

"Öyle mi?"

"Evet. Her zaman değil. Bir süre Glasgow'daki büyük bir

şirket için çevirmenlik yaptım ama o işten nefret ettim. Sonra biraz gezdim, dünyayı dolaştım falan işte, garsonluk yaparak. Sonra da bir şekilde bu dükkânı açtım."

Esme kızarmış ekmeğini minik minik, geometrik üçgenler halinde kesiyor. "Evli değil misin?" diyor.

Iris ağzında ekmek kırıntılarıyla başını iki yana sallıyor. "Hayır."

"Hiç evlenmedin mi?"

"Hayır."

"İnsanlar bir şey demiyor mu?"

"Hangi insanlar?"

"Ailen."

Iris bir an düşünüyor. "Annemin ne düşündüğünü bilmiyorum. Hiç sormadım."

"Sevgililerin var mı?"

Iris öksürmek için çayını zorla yutmak zorunda kalıyor.

Esme'nin aklı karışmış gibi. "Bunu sormak kabalık mı?" diye soruyor.

"Yok... yani, olabilir. Benim için önemli değil ama bazıları hoşlanmayabilir." Iris çayından bir yudum alıyor. "Var, evet... vardı... var... tabii."

"Peki, onları seviyor musun? Bu sevgilileri?"

"Ee." Iris alnını kırıştırıp köpeğe biraz ekmek kabuğu atıyor, köpek de patileriyle parkeyi tırmalayarak kabuğa doğru atılıyor. "Ben... bilmem ki." Iris kendine biraz daha çay koyup düşünmeye çalışıyor. "Aslında biliyorum. Bazılarını sevdim, bazılarını da sevmedim." Karşısında oturan Esme'ye bakarak onun kendi yaşındaki halini hayal etmeye çalışıyor. O elmacıkkemikleri ve gözlerle güzel bir kız olsa gerek ama o zamana kadar da hayatının yarısını bir kurumda geçirmiştir herhalde.

"Şimdi de birisi var," derken buluyor Iris kendini ve bunu yaptığına inanamıyor çünkü Luke'la ilişkisini Alex'ten başka bilen yok ve bilinmesini de istemiyor, "ama... biraz karışık."

Esme, "Öyle mi?" deyip gözlerini kısarak ona bakıyor.

Iris gözlerini kaçırıyor. Ayağa kalkıp sabahlığındaki kırıntıları silkeliyor. Kirli tabakları lavaboya bırakıyor. Fırının kapağındaki saatte bakıp daha dokuz olduğunu görüyor. Esme'nin normal insanlar gibi tekrar yatmasını bekleyebileceği zamana daha on iki, belki on üç saat var. Bütün hafta sonu onu nasıl meşgul edecek? Birlikte ne yapabilirler ki?

"Şimdi," diyor Iris ona dönerek, "bugün ne yapmak istersin bilemiyorum. Yapmak istediğin herhangi..?"

Esme yeniden odaklandığı kemik saplı bıçağı avucunun içinde çevirip duruyor. Iris onun bir şey demesini bekliyor. Ama demiyor tabii.

"Belki..." diyerek düşünmeye çalışıyor Iris, "... arabayla dolaşabiliriz. İstersen. Şehirde. Ya da... yürüyüşe çıkalım. Belki görmek istediğin bazı yerler..." Hevesi kaçıyor. Sonra aklına gelen bir fikirle canlanıyor. "Gidip ablanı görebiliriz. Ziyaret saatleri..."

"Denize," diyor Esme bıçağı bırakarak. "Denize gitmek isterim."

Esme suyun içinde ilerleyerek inip kalkan dalgacıkları göğüslerken kesik kesik nefes alıyor. Dalgaların kırılma noktasının ötesinde, o tuhaf, köpüksüz, terk edilmiş yerde. Bacaklarının çevresinde derin ve soğuk suyun güçlü kavrayışını hissediyor.

Dönüp karaya bakıyor. Kavisli Canty Körfezi'ne, kahverengimsi sarı kumlara, örtünün üstünde oturan annesiyle babasına, katlanır sandalyede dimdik oturan babaannesine, yanlarında duran ve elini gözlerine siper etmiş plaja doğru bakan Kitty'ye. Babasının daha yakına gelmesini işaret ettiğini görüyor. Görmezden geliyor.

Gitgide güçlenen, çevresindeki bütün suyu kendinde toplayan bir dalga geliyor. Okyanustaki kayıtsız bir çıkıntı halinde, sessizce ona doğru geliyor. Esme kendini hazırlıyor ve dalga onu kaldırıp şamandıra gibi gökyüzüne yaklaştırırken o tatlı

yükselişi hissediyor ve dalga geçip giderek onu usulca tekrar aşağı indiriyor. Esme suyun ilerleyişini, başka dalgalara çarparak kırılışını, çılgın bir beyazlıkta uzaklaşıp kumlara doğru gidişini izliyor. Birilerine el sallayan Kitty'nin bonesinden tutam tutam saçların kurtulduğunu görüyor Esme.

Yaz için Kuzey Berwick'te ev tutmuşlar. Herkes böyle yapıyor, demiş babaanneleri. Esme'yle Kitty'nin "doğru insanlarla tanışmasını" sağlamanın kendi görevi olduğunu söylemiş. Esme'nin bütün kalbiyle nefret ettiği golf derslerine gidiliyor, Pavilion'da yapılan çay danslarına giderlerken Esme yanına bir kitap almayı hiç unutmuyor ve babaanneleri her öğleden sonra onlara en güzel elbiselerini giydirip deniz kenarında yürüyüşe götürerek karşılaştıkları insanlara iyi günler dedirtiyor. Özellikle erkek çocuğu olan ailelere. Esme bu saçma yürüyüşlere çıkmayı reddediyor. Kendini satışa çıkmış bir at gibi hissediyor. Garip ama Kitty bütün bunlara bayılıyor. Hazırlanmak için saatler harcayıp saçlarını tarıyor, yüzüne krem sürüp eldivenlerine kurdele geçiriyor. Bunu neden yapıyorsun ki, diye sormuş Esme bir seferinde, Kitty aynanın karşısında oturmuş yanaklarını çimdikleyip dururken. Kitty de tabureden kalkıp cevap vermeden odadan çıkmış. Babaanneleri, davranış tarzını değiştirmediği takdirde Esme'nin asla koca bulamayacağını söyleyip duruyor. Dün kahvaltı yaparlarken yine söyleyince, Esme de, isabet olur, demiş ve yemeğini mutfakta bitirme cezası almış.

Bir dalga daha geliyor, sonra bir tane daha. Esme babaannesinin örgüsünü çıkardığını, babasının gazete okuduğunu görüyor. Kitty birileriyle konuşuyor. Gördüğü kadarıyla, iki çocukla ve anneleriyle. Esme kaşlarını çatıyor. Ablasına neler olduğunu anlayamıyor. Çocuklar hantal, elleri kocaman ve Kitty'nin hevesli sorularından kaçar gibiler. Kitty'nin onlarla konuşacak nesi olduğunu çok merak ediyor. Tam yüzmeye gelmesi için ona seslenecekken, bir şeyler değişiyor. Altındaki derin ve soğuk su kıpırdanarak bacaklarından çekmeye

başlıyor. Hızla geriye doğru çekilince, çevresindeki su da açık denizlere karışıyor. Esme aksi yöne, kıyıya doğru yüzmeye çalışıyor ama kollarıyla bacakları zincirlenmiş gibi. Fırtınadan önceki anda duyulan türden bir gürleme sesi geliyor. Esme arkasına dönüyor.

Önünde sudan yeşil bir duvar var. Tepesi sivri ve öne doğru sarkmış. Esme çığlık atmak için ağzını açarken, başına ağır bir şey çarpıyor. Birden aşağı doğru çekiliyor. Yeşilimsi bir bulanıklıktan başka hiçbir şey göremiyor ve ağzıyla ciğerlerine acı su doluyor. Oraya buraya doğru çırpınsa da yüzeyin ne tarafta olduğunu, hangi yöne doğru gitmeye çalışması gerektiğini bilemiyor. Başına katı ve sert bir şey çarpınca dişleri de birbirine çarpıyor ve Esme dibe vurduğunu, tekerleğinde dönen Azize İskenderiyeli Katerina gibi tepetaklak olduğunu anlıyor ama bu nerede olduğunu bilme hissi yalnızca bir an sürüyor çünkü ileri doğru, sonra aşağı doğru itiliyor ve dalganın gücüyle sürükleniyor. Sonra kumun ve taşların karnına sürtündüğünü hissediyor. Ellerini bastırıp bütün gücüyle itiyor ve –mucize eseri– başı suyun üstüne çıkıyor.

Işık bembeyaz ve göz kamaştırıcı. Martıların hüzünlü çığlıklarını ve annesinin domuz bifteğine dair bir şeyler dediğini duyuyor. Nefes almaya çalışıyor Esme. Aşağı baktığında, sığ bir yerde dizüstü durduğunu görüyor. Bonesi gitmiş ve saçları ıslak bir halat gibi sırtına yapışmış. Çevresinden geçen minik dalgacıklar kıyıda hışırdıyor. Alnında keskin bir acı var. Alnına bastırıp baktığı parmaklarında benek benek kan olduğunu görüyor.

Sendeleyerek ayağa kalkıyor. Topuklarına sivri taşlar batıyor. Düşecek gibi olsa da, ayakta kalmayı başarıyor. Başını kaldırıp plaja doğru bakıyor. Çok mu kızacaklar? Fazla açılmamasını söylediklerini yüzüne mi vuracaklar?

Ailesi örtünün üstünde oturmuş birbirlerine sandviç ve soğuk et dilimleri uzatmakla meşgul. Babaannesi tığ işini örerken, yün çilesini döndürüp duruyor. Babası başına bir mendil

örtmüş. Üstelik orada, örtünün üstünde kendisi de oturuyor. Kitty çizgili mayosuyla, şapkasını iyice aşağı çekmiş ve işte o da orada. Esme. Ablasının, Kitty'nin yanında oturmuş, onunla birörnek mayo giymiş, annesinin uzattığı soğuk tavuk budunu alıyor.

Esme gözlerini onlara dikiyor. Karşısındaki sahne titreşerek parçalara ayrılacak gibi. Mıknatısla çekilir gibi kuvvetle oraya doğru çekiliyor; hâlâ o dalgaya yakalanmış gibi ama sığ bir yerde kıpırdamadan durduğunu biliyor. Gözlerini ovuşturup tekrar bakıyor.

O ya da ona benzeyen kız bağdaş kurmuş. Mayosunun omzunda aynı sökük var ve Esme kızın o yünlü sert örtüyü çıplak teninde nasıl hissettiğini, arkadaki sahilotlarının dikenli parmaklarını giysilerinin içine kadar nasıl soktuğunu biliyor. Tam o anda bunları hissedebildiğini fark ediyor. Ama denizin içinde dururken, nasıl olabilir ki bu?

Hâlâ orada olduğundan emin olmak, bir şekilde başka birisiyle yer değiştirip değiştirmediğini kontrol etmek ister gibi aşağı bakıyor. Minik ve belli belirsiz hissedilen bir dalga gelip baldırlarını yalayarak geçiyor. Tekrar oraya baktığında, görüntünün kaybolduğunu görüyor.

Şimdi denizdeyse, örtünün üstünde ne işi vardı? Dalgaya kapılan o muydu ve eğer oyduysa, öbür kız kimdi?

Ben buradayım, diye haykırmak istiyor, buradayım.

Şimdiki zamandaysa, yine orada. Canty Körfezi'nde duruyor. Üzerinde gökyüzü, ayaklarının altında kumlar, karşısında deniz var. Sahne çok basit. Kaçınılmaz, tartışmasız gerçeğini dayatan bir sahne.

Deniz bugün çok sakin, sakinliğinde bir tekinsizlik var. Minik yeşil dalgalar kıyıya çarpıp dönüyor ve daha açıklarda denizin yüzeyi içinde kıpırdanan bir şey varmışçasına kabararak gerilmiş.

Az sonra dönüp karaya doğru bakacağını düşünüyor Esme. Ama tereddüt ediyor çünkü ne göreceğinden emin değil. Ekose piknik örtüsünün üstünde oturan ailesini mi? Yoksa Iris denen

kız kumların üstüne oturmuş onu mu izliyor olacak? Kendisini mi görecek? Hangi Esme'yi? Bilmesi mümkün değil.

Esme dönüyor. Rüzgâra kapılan saçları başının tepesinde uçuşarak tutam tutam yüzüne yapışıyor. İşte kız orada, Esme'nin beklediği gibi kumlara oturup bağdaş kurmuş. O hafif endişeli kaş çatışıyla onu izliyor. Ama yo, Esme yanılmış. Kız ona değil, daha da ileriye, ufka doğru bakıyor. Sevgilisini düşündüğünü anlıyor Esme.

Kız ona olağanüstü geliyor. Mucize gibi bir şey.

Bütün ailesinden –ondan ve Kitty'den, Hugo'dan, önceki bütün bebeklerden ve annesiyle babasından– hepsinden, bir tek bu kız kalmış. Geriye bir tek o kalmış. Herkes elleriyle gözlerini, başını yan yatırışını, yanlara düşen saçlarını Esme'nin annesinden aldığından habersiz kumların üstünde oturan bu siyah saçlı kızda toplanmış. Esme herkesin kimliklerin içinden geçip gittiği birer kanal olduğuna karar veriyor: Özellikleri, tavırları, alışkanlıkları ödünç alıyor, sonra iade ediyoruz. Hiçbir şey bize ait değil. Dünyaya bizden önce yaşayanların anagramları olarak geliyoruz.

Esme tekrar denize, martıların yaslı çığlıklarına, şaha kalkmış Bass Rock'ın dev başına dönüyor; yalnızca onlar değişmemiş. Ayaklarını kuma sürterek minyatür vadiler ve sıradağlar yaratıyor. Aslında her şeyden çok yüzebilmeyi istiyor. Unutulmadığı söylenir. Bu varsayımı test edebilmeyi istiyor. Kendini Forth Halici'nin soğuk, sabit sularına bırakabilmeyi istiyor. Altında yayılan akıntıların aralıksız çekişini hissetmeyi istiyor. Ama bunun kızı korkutacağından endişe ediyor. Esme insanları korkutuyor, artık bu kadarını öğrenmiş. Belki bir tek ayakkabılarını çıkarmakla yetinmeli.

Cep telefonu çaldığında, Iris deniz kıyısındaki Esme'yi izliyor. Ekranda "LUKE" ismi yanıp sönüyor.

"Selam."

"Iris?" diyor Luke. "Sen misin?"

"Evet. Nasılsın? İyi misin? Sesin biraz garip geliyor."

"Ben... biraz garibim zaten."

Iris kaşlarını çatıyor. "Nasıl yani?"

"Sanırım..." Luke içini çekerken arkadan gelen trafik sesini, çalınan bir kornayı duyan Iris onu aramak için evden çıkmak zorunda kaldığını anlıyor. "Bak, Gina'ya söyleyeceğim. Bugün söylüyorum."

"Luke," diyerek panikten kasılmış vaziyette biraz doğruluyor Iris, "yapma. Lütfen söyleme."

"Söylemem lazım. Söylemeliyim bence."

"Hayır. Söylemen gerekmiyor. Luke, sakın yapma. Hiç olmazsa bugün. Söz verir misin?"

Bir sessizlik oluyor. Iris, yapma, sakın yapma, diye bağırmamak için kendini zor tutuyor.

"Ama... ben sanmıştım ki..." Luke'un sesi gergin, vurgusuz. "Benimle birlikte olmak istediğini sanmıştım."

Iris parmak uçlarını saçlarından geçirmeye başlıyor. "İstemediğimden değil," diye söze başlıyor, nasıl devam edeceğini bilemeden. Luke'un karısını terk etmesi felaket olur. İsteyebileceği en son şey. "Yalnızca..." diyerek söyleyecek bir şey bulmaya çalışıyor, "... onu benim için bırakmanı istemiyorum." Dişlerini sıkarak susuyor. Kumun üstüne deli gibi kavisler çiziyor. Hattın öteki ucundaki sessizliği dinliyor. Luke'un nefes alışını bile duyamıyor; bir tek trafiğin homurtusu ve keşmekeşi. "Luke? Orada mısın?"

Luke öksürüyor. "Hı hı."

"Bak, bu telefonda konuşulacak bir şey değil. Bence oturup doğru dürüst konuşmamız lazım. Sen..."

"Günlerdir seninle doğru dürüst konuşmaya çalışıyorum zaten."

"Biliyorum, ben..."

"Geleyim mi?"

"Şey. Olmaz."

Luke'un bir kez daha iç çektiğini duyuyor. "Iris, lütfen. İstersen hemen gelebilirim ve..."

"Evde değilim. Babamın teyzesiyle deniz kenarındayız."

"Babanın..." Luke duruyor. "Yani Cauldstone'daki kadınla mı?" diyor farklı bir ses tonuyla.

"Evet."

Luke yepyeni, otoriter bir ses tonuyla, "Iris, onunla ne işin var?" diye hırlarken, Iris gülmemek için kendini tutuyor. Bir an için, Luke'un mahkemede nasıl biri olduğunu hayal ediyor. "Ayrıca ne demek denize geldik? Yanınızda kimse yok mu?"

"Luke, sakin ol, tamam mı? Sorun yok."

Luke derin bir nefes alınca, Iris onun sinirini bastırmaya çalıştığını anlıyor. "Iris, ben ciddiyim. O şimdi orada mı? Neden senin yanında? Hani bir yere bırakacaktın?"

Iris cevap vermiyor. Uzaktan gelen motor homurtusunun deldiği bir sessizlik oluyor yine. Iris, Canty Körfezi'ne bakıyor. Köpek biraz ileride, bir yosun yığınını kokluyor. Esme eğilmiş kumdaki bir şeyi inceliyor.

"Sorumluluğunu üstüne alman tam bir aptallık," diyor Luke. "Aptallık. Iris, beni dinliyor musun? Aklına esen her şeyi yapamazsın. Böyle yaşanmaz. Bunun nasıl bir delilik olduğunu anlamıyorsun. Bu işin eğitimini almış olsan belki, o da belki, bu yaptığına normal..."

Iris gözlerini kırpıştırıyor. Bir an neler olduğunu anlayamıyor. Canty Körfezi'nde oturmuş. Luke hâlâ telefonda onunla konuşuyor. Köpek kayanın üstündeki bir martıya bakıyor ve yaşlı akrabası elbiseleriyle denize girmek üzere.

"Esme!" diye bağırıyor ayağa kalkmaya çalışırken. "Esme, hayır!" Sonra Luke'a, "Kapatmam lazım," diyerek telefonu bırakıyor. "Esme!" diye bağırıyor yeniden, plajda koşmaya başlayarak.

Esme'nin duyup duymadığını bilmiyor. Iris kumları savurarak ona doğru koşuyor. Yüzecek mi yani? Yoksa...

Iris kıyıya ulaşıyor. Esme cam gibi parlak, ıslak kumlara

basmış ve çıplak ayak bileklerine minik dalgalar çarpıyor. Bir elinde ayakkabıları var, ötekiyle eteğinin ucunu kaldırmış.

"Çok ilginç," diyor Esme, "değil mi? Dokuzuncu dalga hep en büyük ve en güçlü dalgadır. Mekanizmasını hiçbir zaman anlayamadım. Belki mekanizma da değil. Belki de başka bir şey."

Iris ellerini bacaklarına dayayıp soluklanmaya çalışıyor.

"Sen iyi misin?" diye soruyor Esme.

Kız ona Kuzey Berwick'in öbür ucundaki bir kafede öğle yemeği ısmarlıyor. Dışarıdaki yükseltilmiş platformun üstünde otururlarken, Iris, Esme'nin kumpirine tereyağı koyuyor. Bunu sormadan yapması Esme'ye komik geliyor ama umurunda değil. Martı çığlıkları birer ok gibi tuzlu havayı yarıyor.

"Çocukken buradaki havuza gelirdik," diyor Iris, çatalı Esme'ye uzatarak.

Esme yine ona sezdirmeden gülmek zorunda kalıyor. Sonra Iris'in kolundaki kesik izlerine baktığını fark ediyor ve çatalı alıp kolunu izlerin, o sarkmış beyaz dudakların görünmeyeceği şekilde yere doğru çeviriyor. Bir an için zoetropa girip Hindistan'daki Kitty'yi, Lauder Caddesi'ndeki evde yatağında yatan annesini görüyor. Ama sonra konuşması, bir şeyler söylemesi gerektiğini hatırlayarak kendini toparlıyor. "Öyle mi?" diyor. "Ben de hep isterdim ama hiç gelemedim. Annem halka açık yerlerde yüzmemizi tasvip etmezdi."

Esme havuzun üzerindeki düz beton alana, sonra öteki masalara bakıyor. Bir cumartesi, güneşin altında yemek yiyen insanlar. Yaşam bu kadar basit olabilir mi?

Iris masanın üstünden ona doğru uzanıyor. "Başına neler geldi orada," diyor, "Cauldstone'da? Sana neler yaptılar?"

Ses tonu yumuşak, meraklı. Esme bunu sorduğu için onu suçlamıyor. Ama çekindiğini hissediyor. Cauldstone ve o kafe, denizin üstündeki o platform, birbirine hiç uymayan yerler. Burada bundan nasıl söz edecek? Düşünmeyi bile becerebilecek

mi? Düşüncelerini cümleye bile dönüştüremiyor. Nereden başlayacağını bilemiyor.

Ağzına bir lokma atan Esme, yemeye başladıktan sonra kendini durduramıyor. Yanakları şişip dilini hareket ettiremeyinceye kadar, ağzını çatal çatal yumuşak ve sıcak patatesle dolduruyor.

"Bir süre burada yaşamıştık, babam öldükten sonra," diyor Iris.

Esme konuşmadan önce birkaç kez yutkunmak zorunda kalıyor ve bu yutkunmalar boğazını acıtıyor. "Nasıl öldü?" diye soruyor.

"Ah, çok saçmaydı. Saçma bir kaza. Rutin bir ameliyat için hastaneye yatmıştı ve alerjisi olan bir ilaç verdiler. Daha çok gençti, otuz birindeydi."

Esme bu sahneden kareler görüyor. Bunu ya da benzer bir şeyi görmüş sanki. Ne zaman? Hatırlayamıyor. Ama o spazmları, çırpınan bedeni, dışarı sarkan dili, ardından gelen o korkunç hareketsizliği hatırlıyor. Bunlardan kurtulmak için tabağına odaklanmak zorunda kalıyor.

"Çok üzücü," derken, bir şey söylemek ona iyi geliyor çünkü düşünceleri artık heceleri oluşturmaya yoğunlaşmış durumda.

"Öldüğünde annemle çoktan boşanmışlardı, o yüzden fazla görüşmüyorduk ama onu hâlâ özlüyorum. Gelecek hafta yaş günü."

Iris bir şişeden ikisine de birer bardak su doldururken o minik baloncukları, binlercesini, yüzeye doğru çıkarak kenarlara yapışan binlerce baloncuğu görmek Esme'yi şaşırtıyor. Bardağı alıp kulağına yaklaştırıyor. Patlayan baloncuklardan hafif bir cızırtı çıkıyor. Iris'in, yüzüne kazınmış gibi görünen bir endişeyle ona baktığını görünce bardağı bırakıyor.

"Hangi gün?" diye soruyor Esme, aradaki boşluğu doldurmak, Iris'i rahatlatmak için.

"Efendim?" Iris hâlâ endişeli görünüyor ama az önceki kadar değil.

"Babanın yaş günü kaçındaydı?"

"Yirmi sekizi."

Esme tekrar su bardağına uzanacakken, bir şey onu durduruyor. O rakamları görüyor sanki. Sekizin iki dairesine doğru kıvrılarak uzayan ikinin kuğu gibi boynunu. Yerleri değişince seksen iki oluyorlar. Bir sıfır eklenince de iki yüz seksen, sekiz yüz yirmi, iki yüz sekiz ve sekiz yüz iki olabiliyorlar. Kafasının içinde çarpılıp çoğalan dizi dizi ikiler ve sekizler tüm zihnini kaplıyor.

Onlardan kurtulmak için ayağa kalkıp korkuluklara doğru gitmek zorunda kalıyor ve oraya kadar gittiğinde, herkesin güneş altında oturduğu o yükseltilmiş platformun altında, bir yığın sivri uçlu, siyah kaya görüyor.

–annemlerin evlilik yıldönümlerini bilmediğimi fark ettim. Anneme sorsaymışım keşke. Hiç kutlamazlardı ya da bizim haberimiz olmazdı. Düğün Hindistan'da yapılmış olmalı tabii, annem tam bir koloni kızı, babamsa yeni gelmiş biriyken. Daha sonra kulüpte harika bir resepsiyon. Herkes gelmiştir. Hatırı sayılır herkes. Fotoğrafları görmüştüm, annem çok güzel saten bir gelinliğin içinde–

–ben de onunkini aldım, bu kadar basitti, ama babam asla söylememem gerektiğini söyledi, o–

–kocam almıştı ya da başka biri alıp ona vermişti, sonuçta parasını o ödedi ve fikir ondan çıkmış olsa gerek. Çok güzeldi, cidden. Minik minik, çokyüzeyli taşlardan mükemmel bir daire. Işığı hep çok güzel yansıtırdı. İlk çocuk doğduğunda sonsuzluk yüzüğü vermek âdettendir demişti tam ben kendimi çok memnun ve de mesut hissederken, elbette bu her şeyi berbat etmişti. O müdahaleci ses tonu. Her şeyi kitabına göre yapmayı severdi. Çalışma masasında bu türden şeylerin bir listesi vardı. Oradan bakardı. Ne zaman mektup yazılır, ne zaman altın verilir, şu ne zaman yapılır, bu ne zaman yapılmalıdır vesaire–

–bizi New Town'daki bir kuaföre götürdüler ve ikimize de aynı saçtan yapmaya çalıştılar ama tabii beyhudeydi çünkü onun çok gür, upuzun ve çok dalgalı saçları vardı: Asla benim saçlarım gibi görünemezdi. Benimkiler kolayca fırçalanıp şekle girer, oradan buradan kabarmazdı. Uzun zaman hiç kıpırdamadan poz vermek zorunda kaldık. Bu tür portrelerde kardeşlerden büyük olanın oturup küçük olanın arkada ayakta durması normaldir, diye düşünüyordum. Ama benden daha uzun olduğu için onu koltuğa oturttular ve ben de arkasında durup tek elimi omzuna koymak zorunda kaldım, bu durum sonradan beni çok üzdü çünkü bütün sabah elbisemin önündeki pileleri kolalamıştım ve tabii ki resimde çıkmadılar bile, önümde–

–o saten gelinlik de bizimle İskoçya'ya geldi. Annem bir seferinde denememize izin vermişti. Önce Esme denedi çünkü ben çok istiyordum, denemeyi öyle çok istiyordum ki annem ilk kimin deneyeceğini sorduğunda, konuşmayı bile beceremedim. Esme aynanın karşısına geçince, başını arkaya atıp kahkahalarla gülmeye başladı. Üstüne çok kısa gelmişti! Zürafa gibiydi, bacakları öyle uzundu ki cidden komik görünüyordu. Ama ben onunla gülemedim çünkü annemin yüzünün ne şekle girdiğini görmüştüm, Esme'nin gelinliğe gülmesinden hiç hoşlanmamıştı. Benim üstümde mükemmel durdu. Annem öyle demişti. İkimizin boyu aynıydı. Düğününde de giyebilirsin, hayatım, demişti annem. Esme arkamızda duruyordu, onu aynadan görebiliyordum, ben giyemez miyim yani, dedi. Yalnızca şımarıklık yapıyordu çünkü elbette onun giymesi düşünülemezdi ve üstüne annemden azarı işitti çünkü Esme sürekli onu kızdırmaya çalışırdı–

–çığlığı kesilince ipimi sarıp hemen oraya koştum. Çimenlerin üstüne külçe gibi yığılmıştı, annemle babam ne yapacaklarını bilemeden dikilmiş ona bakıyorlardı. Eh, ben bu hallerine onlardan daha alışkındım. Ona sarılıp, ne oldu, dedim, söyle bana, ne oldu? Ne olmuştu ki? Unutmuşum. Hep bir şeyler olurdu, hep bir nedeni vardı, tuhaf tuhaf şeyler, onu bu hale

getiren, ama ne olabileceğini tahmin edemezdin. O söz konusu olduğunda, bir dakika sonra neler olacağını kestiremezdin. Sanırım bu yüzden–

–portre eve geldiğinde, annem Esme'ye bütün gün odasından çıkmama cezası verdi. Esme resimde çok sıkıntılı çıkmıştı. Yüzü al al ve kızgın görünüyordu. Annem öfkelenmekte çok haklıydı tabii. Eh, orada oturmanın falan ne kadara mal olduğu düşünülünce, haksız da sayılmazdı pek. Ayrıca ben de bozulmuştum. Bütün sabah elbiselerimi hazırlamış, güzel görünmek için saçlarıma suyla gülyağı sürüp öyle fırçalamıştım. Hepsi boşa gitmişti. Annem aklı başında hiçbir ailenin böyle bir portreyi salonuna koymayacağını söyledi. Esme tınmadı bile. Koltuk çok rahatsızdı, iki tane yay bacağıma batıyordu dedi. Böyle tuhaf bir kızdı, gülünç bir duyarlılığı vardı hep. Bir bezelyeyle bir sürü döşeğin olduğu o masaldaki prensese benziyordu. Bezelye var mı, diye sorardım, geceleri yatakta kendini oradan oraya atıp rahat bir pozisyon bulmaya çalıştığı zamanlarda, hem de bir sürü, derdi–

–Duncan'ın verdiği o yüzüğü, eskiden takardım. Sonsuzluk yüzüklerinin takılması gerektiği gibi, nikâh yüzüğünü taktığım parmağa. Ama şimdi yok. Parmağımda değil. Emin olmak için ellerimi önümde tutuyorum, ikisini birden. Yok, diyorum kıza, çünkü her zaman bir kız var. Yakınlarda, seni gözleyen. Ne dediniz, diyor ve beni duyduğunu gayet iyi biliyorum (sesim çok iyidir, çok net duyulur, defalarca söylenmiş bir şey) yalnızca dinlemiyor. Duvardaki bir çizelgeyle uğraşıyor. Yüzüğüm, diyorum sesimi yükselterek, ciddi olduğumu anlasın diye, bu kızlar bazen çok uçarı olabiliyor. Haa, diyor gözlerini çizelgeden ayırmadan, ben olsam şimdi bunu düşünmezdim, bu söz beni çok sinirlendiriyor ve koltuğumda dönüp diyorum ki–

–dönüp durarak rahat bir pozisyon bulmaya çalışırken, hem de bir sürü, derdi ve bu beni çok güldürürdü, güldüğümü görünce de, üst üste aynı şeyi söylerdi. Bunu çok iyi becerirdi, insanı güldürmeyi. Ta ki–

* * *

Esme sivri kayalara bakıyor. Gözlerini dikip üçüncü boyutları yitinceye, bir hayal gibi görününceye, ona yabancı gelinceye kadar bakıyor. Üst üste söylenen sözcüklerin anlamsız bir tekerleme haline gelmesi gibi. Bunu düşünüyor. Sözcük sözcüğünü "cüksöz" gibi duyana kadar içinden defalarca tekrarlıyor. O rakamların, ikiyle sekizin, yeniden zihnine süzülecek bir yer bulmaya çalıştıklarının farkında. Onları ittiği köşelerde pusuya yatmışlar ve bir hücum, baskın hazırlığı içindeler. Buna izin vermeyecek. Vermeyecek. Esme bütün kapıları çarpıyor, sürgüleri çekiyor, kilitliyor. Gözlerini kayalara, platformun altındaki kale suru misali sivri kayalara dikerek başka bir şey bulabilmek için zihnini tarıyor çünkü kayalar ve "sözcük" sözcüğü sonsuza kadar işe yaramayacak, bunu biliyor ve birden ödülü geliyor çünkü durup dururken blazeri düşündüğünü fark ediyor. Kendini çabucak kontrol ediyor. Bunu düşünebilir mi? Düşünebileceğine karar veriyor.

Blazer, blazer. Ceketin o hafif tüylü dokusunu, kaşındıran yakasını, cebindeki o berbat işlemeli armayı tam olarak hatırlayabiliyor. Okulu hiç sevmemiş. Ders çalışmayı, dersleri, öğretmenleri severmiş. Keşke okul bu kadarla kalabilseymiş. Ama sürekli saçlarını fırçalayan ve ellerinin ardında kıkırdayıp duran o kız sürüleri yok mu. Dayanılmazmış.

Esme kayalara sırtını dönüyor. Artık güvende. Yine de tek elini ahşap korkulukta tutuyor. Her ihtimale karşı. Plaj yolunda dip dibe sıralanmış dizi dizi evlere bakıyor. Kızı görüyor, Iris'i, masada bacak bacak üstüne atmış ve daha demin kendisinin de o masada oturduğunu düşünmek Esme'ye çok tuhaf geliyor. Az önce onun yeri olan –hâlâ onun yeri olan– sandalyeye bakıyor. Masadan biraz uzakta ve kendi tabağı, yarısı yenmiş patatesi de orada. Bir masadan, bir tabak yemekten, hiç kimse sizi durdurmadan, oradaki birinin sizi durdurulabileceğini aklınıza bile getirmeden öylece kalkıp uzaklaşabilmek ne tuhaf.

Bunları düşünerek gülümsüyor. Okul aklının bir köşesinde dönmeye devam ediyor. Kıkırtılar, sırıtmalar, arkasından gelen ve o döndüğünde kesilen kahkahalar. Umurunda değilmiş, kesinlikle. O kızlar ve saçma sapan hafta sonları, sosyeteye takdim baloları, erkek okullarındaki mümessillerden aldıkları mektuplar hiçbir zaman ilgisini çekmemiş. Öğretmenleri dinlemek, notlarının da iyi, hemen herkesten daha iyi olduğunu bilmek onu kendinden geçirebilirmiş. Ama bazı günler kızlara tahammül edemediği oluyormuş. Bize Hindistan'ı anlatsana, Esme, diye şakırlarmış, Esme'nin hiç anlamadığı bir nedenle, "İn-dis-tan" diyerek. Bunun nedeniyse bir seferinde sorularını içten zannedip onlara sarı mimozanın tozunu, yusufçukların yanardöner kanatlarını, siyah suratlı sığırların kıvrık boynuzlarını anlatmasıymış. Hepsinin de gülmemek için kazaklarının kollarına üflediklerini fark etmesi biraz zaman almış.

Kahkahalar. Ders sırasında arkasında kopan, koridorlarda yürürken kuyruk gibi peşinden takip eden kahkahalar. Esme bunun nedenini, onda bu kadar gülünecek ne bulduklarını hiç anlamazmış. Saçların kendinden mi dalgalı, diye sorup kıkırdamaya başlarlarmış. Annen sari giyiyor mu? Evde köri mi yiyorsunuz? Elbiselerini kim dikiyor? Okuldan ayrılınca sen de ablan gibi kız kurusu mu olacaksın?

Bu kadar fazlaymış. Esme bunu duyar duymaz arkasına dönüvermiş. Catriona McFarlane'in, kıkırdak grubun başrahibesinin iletkisini elinden kapıp büyücü asası gibi ona doğru tutmuş. "Sen nesin biliyor musun, Catriona McFarlane?" demiş Esme. "Zavallı bir yaratıksın. Kötü kalpli, ruhsuz bir kızsın. Ölürken yanında kimse olmayacak. Duydun mu beni?"

Catriona afallamış, ağzı hafif açık, öylece kalakalmış ve Esme kızın bir şey demesine fırsat vermeden dönüp gitmiş.

Iris adındaki kız ahşap platformun üstünde, oturduğu yerde kıpırdanıyor. Biraz fazla tedirgin. Esme ona mı bakıyor? Pek emin değil. Masalarında dumanı tüten iki fincan kahve belirmiş. Iris fincanlardan birini iki eliyle tutmuş kahvesini

yudumluyor ve Esme buna gülümsüyor çünkü annesinin asla izin vermeyeceği bir şey ve Iris annesine öyle çok benziyor ki: Esme yaşam sonrası mesut bir varoluşta annesini güneşin altında keyif yaparken izler gibi; saçlarını farklı kestirmiş, on parmağının onunu birden kullanarak bir kahve fincanını ağzına doğru eğiyor. Esme tekrar gülümseyerek avucunu ahşap korkuluğa vuruyor.

Blazerleri değiştiren Catriona'ydı. Bundan emin. Bunu söylemiş olabilecek tek insansa–

Kız sandalyesinden öne doğru eğilip bir şey söylerken, annesinin bir fincan nefis çay içen görüntüsü dağılıyor. Artık bir tek kendisi ve Iris denen kız var, deniz kenarındaki bir kafedeler, bütün bunlarsa uzun zaman önceydi. Bunu unutmaması lazım.

Ama Catriona olduğundan emin. Esme o akşam vestiyerlere gittiğinde, orası ağzına kadar kancalardan şapkalarıyla paltolarını çeken kızlarla doluymuş. Koridora girerken, blazerini giymeye çalışıyor, tek kolunu soktuktan sonra öteki eliyle diğer kolu aranıyormuş. İşe yaramamış. Kolu bulamamış. Çantasını bırakıp tekrar denemiş ama parmakları astarın içine kayınca kolu bulmayı yine beceremediği. Sonraları tam o sırada koridordan bir gölge gibi geçen Catriona'yı uzaktan, belli belirsiz gördüğünü düşünecek. Esme blazeri yırtarcasına kolundan çıkarıp –zaten berbat bir şeymiş, neden giymek zorunda olduklarını anlayamıyormuş– incelemiş. Doğru ceket miymiş acaba? Aynı görünüyormuş ama hepsi aynıymış zaten. Ayrıca yakasına E. LENNOX diye kendi ismi işliymiş. Esme iki kolunu da sokup blazeri sırtına geçirmiş.

Etkisi çok ani olmuş. Hareket bile edemiyor, neredeyse nefes alamıyormuş. Blazerin kumaşı omuzlarının üstünde gerilmiş, kollarını yukarı kaldırıp koltuk altlarını kesmiş. Ona çok kısa gelen kolları bilek kemiklerini iyice ortaya çıkarmış. Kendi blazerine benziyormuş, üstünde kendi adı varmış ama onun ceketi değilmiş işte. Göğsü iliklenmiyormuş. İki küçük kız yanından geçerken gözlerini ona dikmişler.

Esme masaya otururken, "Sana da kahve ısmarladım ama çay mı isterdin?" diyor Iris. Fincanlardan tekini gösteriyor. Esme fincana bakıyor. Üstündeki beyaz köpükler taşacak gibi. Tabağın yanında gümüş bir kaşık var. Bir de minik, kahverengi bir bisküvi. Normalde ne çay ne de kahve içen Esme, bu seferlik bir istisna yapmaya karar veriyor. Elini uzatıp parmak uçlarıyla kızgın porselene dokunduktan sonra geri çekip öteki eliyle aynı şeyi yapıyor. "Hayır," diyor, "kahve iyi."

Tramvaydan aşağı atladığında, köşedeki duvara yaslanmış onu bekleyen Kitty'yi görmüş.

"Ne oldu?" demiş, Esme ona doğru yürürken.

Esme de yürümeye devam ederek, "Kahrolası blazerim," diye homurdanmış.

"Küfretme." Kitty de peşine düşmüş. "Senin olmadığından emin misin? Seninkine benziyor."

"Değil dedim ya. Aptal kızın teki değiştirmiş, ne bileyim..."

Kitty uzanıp yakasını ters çevirmiş. "Senin adın yazıyor."

"Baksana." Esme kaldırımın ortasında durup kollarını havaya kaldırmış. Ceketin kolları ancak dirseklerinin altına kadar geliyormuş. "Tabii ki benim değil."

"Büyüdün, hepsi bu. Son zamanlarda çok büyüdün sen."

"Bu sabah üzerime olmuştu."

Lauder Caddesi'ne dönmüşler. Günün o saatinde hep olduğu gibi, lambalar yanıyormuş ve yakan adam da sopası omzunda karşı kaldırımdaymış. Esme'nin görüşü yanlardan daralınca, bayılacağını zannetmiş.

"Of," diye patlamış. "Nefret ediyorum... Nefret ediyorum."

"Neden?"

"İşte, bundan. Kendimi sürekli bir şeyi bekler gibi hissediyorum ve o şeyin asla gelmeyeceğinden korkuyorum."

Kitty durup hayretler içinde on bakmış. "Neden söz ediyorsun sen?"

Esme bir bahçe duvarına oturup çantasını yere atarak gaz lambasının sarı ışığına bakmaya başlamış. "Ben de bilmiyorum."

Kitty ayağının ucunu kaldırıma sürtmüş. "Bak, sana söylemek için geldim... Bay McFarlane aradı. Annem sana çok kızgın. Bay McFarlane... kızını lanetlediğini söylüyor."

Esme ablasına bakıp gülmeye başlamış.

"Hiç komik değil, Esme. Adam cidden çok kızmış. Annem eve gelir gelmez babamın çalışma odasına gidip orada beklemen gerektiğini söyledi. Bay McFarlane, Catriona'nın ölümünü haber verdiğini söylüyor. Vahşi bir kedi gibi üstüne atlayıp kızı lanetlemişsin."

"Lanet mi?" Esme gülmeyi sürdürerek gözlerini silmiş. "Keşke yapabilsem."

Yemekten sonra, Iris'le Esme kafeden çıkıp ağır ağır şehre giden yolda ilerliyor. İki taraftan sıkıştıran rüzgâr yüzünden ürperen Iris, ceketini ilikliyor. Esme'nin rüzgâra doğru eğildiğini, yüzünü rüzgâra verdiğini görüyor. Esme'de, diye düşünüyor Iris, insana tuhaf gelen bir şeyler var. Hayatının yarısını bir yerde kilitli geçirdiğini belki düşünmezsiniz ama onu öteki insanlardan ayıran –belirgin bir saflık, kurallara takmayışı belki– bir şey var.

"Ohh," diyor diyor Esme yüzünde bir sırıtışla, "ne zamandır rüzgârı böyle hissetmemiştim."

Çimlerin içinden çürük dişler gibi fırlayan bir harabenin önünden geçiyorlar. Esme bakmak için duruyor.

"Burası eski bir manastır," diyor Iris, ayak ucuyla dökülen alçak bir duvarı eşeleyerek. Sonra okuduğu bir şeyi hatırlayıp, "Şeytanın burada bir grup cadıya görünüp kralı boğmaları için büyü öğrettiği söylenir," diyor.

Esme ona dönüyor. "Öyle mi?"

Sesindeki yoğunluk Iris'i şaşırtıyor. "Şey," diyor şaşkınlığını gizleyerek, "içlerinden birinin iddiası bu."

"Doğru değilse, neden öyle desin ki?"

Iris bir an düşünüp bunu nasıl açıklayacağını bulmaya çalışıyor. "Sanırım," diyor çekinerek, "parmaklarının kırılması insanı oldukça yaratıcı yapabiliyor."

"Ya," diyor Esme. "İşkence mi görmüşler yani?"

Iris boğazını temizlerken öksürmeye başlıyor. Bu konuşmayı ne demeye başlattı ki? Hangi akla hizmet? "Galiba," diye mırıldanıyor, "evet."

Esme topuklarını parmaklarının önüne koya koya duvarlardan biri boyunca ritmik hareketlerle kukla gibi ilerliyor. Temel taşlarından birine gelince duruyor. "Sonra ne olmuş?" diye soruyor.

"Şey..." Iris çılgınlar gibi etrafa bakınıp Esme'nin dikkatini başka yere çekebilecek bir şey arıyor. "Emin değilim." Abartılı bir hareketle denizi gösteriyor. "Bak! Gemiler! Gidip bakalım mı?"

"Öldürülmüşler mi?" diye ısrar ediyor Esme.

"Ben... şey... galiba." Iris başını kaşıyor. "Gidip gemilere bakmak ister misin? Ya da dondurma. Dondurma yer misin?"

Esme doğrulup avucuna aldığı bir çakıltaşını tartıyor. "Hayır," diyor. "Onları yakmışlar mı yoksa boğmuşlar mı? İskoçya'nın bazı bölgelerinde cadıları boğazlarlarmış, değil mi? Ya da canlı canlı gömerlermiş."

Iris ellerini yüzüne örtmemek için kendini zor tutuyor. Onun yerine Esme'yi kolundan tutup manastırdan uzaklaştırmaya başlıyor. "Belki de eve gitsek daha iyi olacak. Ne dersin?"

Esme başını sallıyor. "Peki."

Iris arabaya giden yolu aklından geçirip başka tarihi yerlerden geçmemeye çalışarak dikkatle yürümeye başlıyor.

–bir adı vardı, eminim vardı. Biliyorum. Dün biliyordum. Garip bir şey, üstüne mor kumaş geçirilmiş, telden bir iskelet, tavandan sarkan. İçinde bir ampul var, içine asılmış. Hava kararduğında, duvardaki bir düğmeden yakılıyor. Ama ne deniyordu? Bildiğimden eminim, gözümün önünde, şey diye başlıyordu–

–leen, Kathleen. Bir kadın bana doğru eğilmiş, elinde tahta kaşık var. Kaşığa etekle önlük giydirilmiş, saç yerine yünden püsküller takılmış, yüzünde mürekkepten koca bir tebessüm. Saçma sapan bir şey, berbat bir şey, o şeyi neden kucağıma

koyuyor ki? Şimdi anlıyorum ki bunlardan herkese birer tane verilmiş ama nedenini bilmiyorum. Yere atıp kırmaktan başka işe yaramazdı. Kaşığın eteği yukarı kalkınca, soluk renkli, tek bacağını görüyorum ve–

–ve annem onu köşede durdurup eldivenlerini alması için eve geri yolladı. O günlerde dışarı çıkılırken eldiven takmak gerekirdi, çıplak elle olmazdı, bilhassa bizimki gibi bir aileden geliyorsan. Deri eldivenler, ele cuk oturan, herkes kendi ölçüsünü bilirdi. Onun parmakları fazlasıyla uzundu, Maule'un eldiven bölümündeki adam da öyle demişti. Bir iki oktav kadar, demişti o da gülümseyerek. Adamcağız ne dediğini hiç anlamamıştı. İyi bir piyanistti ama disiplinsizdi, babaannemiz öyle derdi. Ama annem eldivenlerini alıp çorabını düzeltmesi için onu eve yolladı, çorabı düştüğü için eteğinin altından bacağı görünüyordu ki bu da, tabii ki, olacak şey değildi. Yüzündeki fırtına bulutlarını görünce, ben de onunla gitmiştim. Dayanamıyorum, dayanamıyorum, diye tıslıyordu yürürken ve her zamankinden daha hızlı yürüdüğü için neredeyse koşmak zorunda kalmıştım. Bu kurallar, bu saçma sapan kurallar, hepsini birden nasıl aklımda tutabilirim ki? Yalnızca bir çift eldiven, demiştim, evden çıkarken sana hatırlatmıştım. Ama o çok öfkeliydi, sürekli bir şeylere kafayı takıp söylenirdi böyle. Eldivenleri bulamadık tabii. Belki tekini bulmuştuk. Unutmuşum. Her yere baktığımızı hatırlıyorum. Her şeyi de ben düşünemem ki, demiştim ararken çünkü tekini hep kaybederdi ve hem kendime hem ona bir şeyleri hatırlatmak hep bana düşerdi ve artık–

–DAA-DAM, da-da-da-da-da-da-dam, dın-dın-dın, dın-dın-dın, DAA-DAM, da-da-da-da-dam. Chopin. Durmadan bunu çalardı. Piyanonun üstündeki doldurulmuş mirket sarsılırdı. Annemse nefret ederdi. Güzel bir şeyler çal, Esme, derdi, bu berbat bir şey–

–adını mutlaka biliyordum. Biri içeri girip ışıkları yakmış. Ötekiler kalkıp televizyonun düğmesiyle uğraşıyor ve odama

dönmek istiyorum ama şu anda bana yardım edecek kimse olmadığı için oturup beklemek ve tavanda asılı o şeyin adını hatırlamaya çalışmak zorundayım. Telden bir iskelet üstüne kumaş gerilmiş ve içinde bir ampul var, ışıklı–

–blazeri anlatmış olmalıyım. Anlattım mı? Unutuyorum. Esme. İzmi. Ezmi. Bırakmıyordu, dediler. Söylemesi zor, acaba–

–onu ilk gördüğümde, sudaki şeker gibi eriyeceğimi zannettim. Tollcross'ta tramvaydan iniyorduk, bozulmuştu, kabloyla temas eden yer kopmuştu ve alışverişte anneme yardım ettiğim için elimiz kolumuz kutular ve torbalarla doluydu. Kaldırıma indiğimizde oradaydı. Annesinin yanında. Kutu ve torbalarla. Aynaya bakar gibiydik. Annem ve Bayan Dalziel havalardan, tramvaydan ve kocalarının sağlığından bahsettiler, bu sıralamayla, sonra Bayan Dalziel oğlunu tanıştırdı. Bu da bizim James, dedi ama ben bunu zaten biliyordum tabii. Jamie Dalziel'in adını Edinburg'daki bütün kızlar duymuştu. James, dedim ve el sıkıştık. Tanıştığımıza çok memnun oldum, Kitty, dedi ve Kitty'yi söyleyiş tarzına, annem bir sonraki tramvay geliyor mu diye bakarken sezdirmeden bana göz kırpışına, kutuları tüy kadar hafif şeyler gibi taşıyışına bayılmıştım. O gece dokunduğu eldiveni yastığımın altına koydum. Ayrılırken, Bayan Dalziel yılbaşı partilerine mutlaka gelmem gerektiğini söyledi. Sen de, kız kardeşin de, dedi. Giderken ona Jamie dedi. Jamie, torbalara dikkat et. Ona Meadows'ta tekrar rastladığımda daha bir hafta geçmişti. Arkadaşı Duncan Lockhart'la birlikteydi ama o çocuğa ikinci kez bakmadım bile. Nereye gidiyorsun bakalım, dedi yanımdan yürümeye başlayarak, ben de, kardeşimi bekliyorum, dedim. Benim de küçük bir kız kardeşim var, deyince, ah, benimki artık o kadar da küçük sayılmaz, dedim, boyu boyumu geçti, yakında okuldan ayrılacak. Bunu söylerken, Esme'yi yolda görmüştüm. Yoldan bize doğru yürüdü ve cidden de, ona doğru dürüst bakmadı bile. Bana merhaba dedi, ben de bu kardeşim Esme, dedim. O da o bildik tebessümünü

takınıp elini uzattı ve, büyülendim, dedi. Söylediği şey buydu: Büyülendim. Esme buna güldü, resmen bir kahkaha atıp elini çekti. Söylediği şeye bak, dedi ve ancak onun duyabileceği kadar alçak bir sesle ekledi, budala şey. Tekrar ona baktığımda Esme'ye baktığını, ona nasıl baktığını, o an Jamie'nin sudaki şeker gibi eriyebileceğini gördüm ve bunu gördüğümde–

–başka bir sorun da onunla ne zaman bir yere gitsek, ki oldukça sık davet alıyorduk, soyadımız yüzünden elbette, Esme okuldan kızlarla arkadaş olmayı reddettiği halde. Koca avcıları, diyordu onlara, kullandığı deyim buydu. Ama ne zaman bir yere, bir tenis partisine, çaya ya da dansa gitsek, her seferinde tuhaf, beklenmedik bir şey yapardı. Piyanoyu tıngırdatır, bütün zamanını bir köpekle konuşarak geçirirdi, bir seferindeyse ağaca tırmanıp orada oturmuş, o vahşi saçlarını parmaklarına dolayıp durarak öylece boşluğa bakmıştı. Bizi davet etmekten vazgeçen birkaç kişi olmuştur eminim. Onun davranış tarzı yüzünden. Söylemem gerekir ki bunu pek de hoş karşılamadım. Annem de beni haklı buldu. Senin gibi terbiye ve görgü kurallarını asla ihmal etmeyen bir kıza, demişti, onun yüzünden böyle davranılması. Haksızlık. Bir seferinde kulak misafiri olmuştum–

–benimki beyaz organzadan ve kenarları turuncu çiçekli. Çobanpüsküllerinin yırtmasından korktuğum için çelengi o taşımıştı. Kendi elbisesi pek umurunda değildi. Al rengi kadifeden istemişti. Kıpkırmızı. Ama bordo taftaya razı oldu. Üstüne tam uymadığını söyledi, dikişleri düz olmamıştı ve bunu ben bile görebiliyordum ama bu türden şeyler onun için öyle önemliydi ki–

–bir kız gelip önümde çömelerek ayakkabılarımın bağcıklarını çözmeye başlıyor ve ona, ben aldım, ben aldım, diyorum, ama hiç kimseye söylemedim. Kız bana bakıp kıkır kıkır gülüyor. Bize her gün söylüyorsun ya, diyor. Yalan söylediğini bildiğim için, kardeşimindi diyorum, anlarsın ya. Biriyle konuşmak için omzunun üstünden arkaya bakıyor ve–

–kulak misafiri olmuştum, onunla ilgili bir şeyler söyleyip arkasından gülüyordu. Kız gofre kumaştan bir bluz giymişti, çok hoştu, önünde kare dikişler vardı. Yanındaki iki erkeği dürterek Esme'yi gösteriyordu. Tuhafiyeye bakın, diyordu. Tuhafiye, derlerdi ona. Ona baktım ve inanır mısın, kucağında bir kitapla bir koltuğa oturup tek bacağını kolundan aşağı sarkıtmış, eteğin altında bacaklarını sonuna kadar açmıştı. Danstaydık yani, Tanrı aşkına. Ben çağrıldığımız için çok mutluydum, iyi bir aileydi ama bir daha çağrılmayacağımızdan emindim. Yanına gitmem gerekti, yüzüm alev alevdi ve salondaki herkes beni izliyordu, iki kez ismini söyledim ama okuduğu şey her neyse, kitaba öyle dalmıştı ki beni duymadı ve kolundan tutup sarsmak zorunda kaldım. Başını kaldırıp bana baktığında uykudan uyanır gibiydi. Gerindi. Resmen gerindi ve, selam Kit, dedi. Sonra gözyaşlarına boğulmak üzere olduğumu görmüş olmalı ki, sorun nedir, diye sordu. Ben de, sensin, dedim. Kısmetlerimi kaçırıyorsun. Ne dedi, biliyor musun, ne kısmeti, dedi. O an anladım ki eğer başarıyla–

–ona nasıl da bakmıştı öyle–

–cam kutusunun içinde sarsılan mirket. Büyükbabam yakalamıştı galiba. Babaannemiz çok severdi. Çok mağdur bir ifadesi vardı, babaannemiz öyle derdi, mağdur. Şaşmamak lazım, derdi, o piyanoyu çalarken mirkete bakıp, bir kutunun içine kapatılmayı kim–

–DAA-DAM, da-da-da-da-da-dam. Hatırlıyorum da–

Esme'yle Iris yürüyor; Esme kızın, Iris'in arkasında, kırmızı ayakkabılarının topuklarına, Kuzey Berwick'teki kaldırımda ilerlerken bir kaybolup bir belirişlerine, sonra tekrar kaybolduşlarına arkadan bakıyor. Iris arabaya gittiklerini söylemiş ve Esme bunun için, koltuğa gömülmek için sabırsızlanıyor; belki kız yine radyoyu açar da dönerken müzik dinleyebilirler.

Yürürken de, Kitty, annesi ve babaannesi elişi dedikleri şeylerle uğraşırken, annesi ona verdiği goblen parçasının nerede

olduğunu sormuşken, ateşin sönmeye yüz tuttuğu o gece yatağa gitmeden hemen önce babasıyla arasında geçen o tartışmayı düşünüyor. Esme o şeyi sakladığını, odasındaki koltuğun minderinin altına tıkıştırdığını söyleyememiş.

"Bırak şu kitabı, Esme," demiş annesi. "Bu gece yeterince okudun."

Ama o bırakamamış çünkü sayfadaki insanlar ve içinde bulundukları oda onu sımsıkı tutarak bırakmıyormuş ama sonra babası önünde belirmiş, kitabı elinden kapıp sayfa ucunu kıvırmadan kapamış ve birdenbire geriye yalnızca içinde bulunduğu gerçek oda kalmış. "Tanrı aşkına," demiş babası, "annenin sözünü dinle."

Esme içinde patlayan öfkeyle yerinde doğrulmuş ve, lütfen kitabımı geri ver, demek yerine, ben okula devam etmek istiyorum, demiş.

Bunu planlayarak yapmamış. Bu konuyu açmanın zamanı olmadığını, bir işe yaramayacağını biliyormuş ama o kadar uzun zamandır içini kemiriyormuş ki bu tutku, kendini tutamamış. Sözcükler içinde gizlendikleri yerlerden kurtulup çıkıvermişler. Kitap olmayınca elleri tuhaf, işe yaramaz şeyler gibi gelmeye başlamış ve okula devam etme ihtiyacı içinden kabarıp farkına bile varmadan ağzından çıkıvermiş.

Odada bir sessizlik olmuş. Babaannesi gözlerini kaldırıp şöyle bir oğluna bakmış. Kitty annesine bir bakış attıktan sonra gözlerini tekrar elişine indirmiş. Yine ne yapıyormuş o öyle? Esme'nin çığlık atmak istemesine neden olan o yapmacıklı Fransız aksanıyla "trousseau" dediği çeyizi için, dantelli ve kurdeleli saçma sapan bir şey. Hizmetçi geçen gün, evvela kendine bir koca bulman lazım canım, deyince, Kitty o kadar üzülmüş ki koşarak odadan kaçmış, bu yüzden Esme dolaplarında gün geçtikçe yükselen o dantel ve ipek yığını hakkında yorum yapmaması gerektiğini biliyormuş artık.

"Olmaz," demiş babası.

"Lütfen." Esme ayağa kalkmış. Titremelerini önlemek için, ellerini birbirine kenetlemiş. "Bayan Murray burs

kazanabileceğimi söylüyor, ondan sonra belki de üniversite ve..."

"Bunun bir faydası olmaz," demiş babası tekrar koltuğuna yerleşirken. "Benim kızlarım para kazanmak için çalışamaz."

Esme ayağını yere vurmuş –çat– ve bunun bir işe yaramayacağını, bunu yaptığı için işlerin daha da kötüye gideceğini bilmesine rağmen kendini biraz daha iyi hissetmiş.

"Neden olmasın ki?" diye haykırmış çünkü son zamanlarda hayatında bir şeylerin tıkandığını hissediyormuş. Birkaç ay içinde dışarı çıkmak için hiçbir nedeni olmaksızın o evde kapalı kalacağını, bütün gün annesiyle babaannesi tarafından izleneceğini düşünmeye katlanamıyormuş. Kitty çok yakında dantelleriyle ipeklerini toplayıp gidecekmiş. Evleninceye kadar o duvarlardan, o odadan, ailesinden hiçbir kaçış yolu, hiçbir kurtuluş ümidi olmayacağını düşünmek bile korkunç hatta o evde yaşamaktan daha da korkunç bir şeymiş onun için.

Arabaya doğru geliyorlar. Iris kilitleri açınca, Esme yanlarda turuncu ışıkların yandığını görüyor. Kapıyı açıp arabaya biniyor.

Olayın üstünden bir ya da iki gün geçtikten sonra Kitty ile odalarında oturuyorlar. Kitty yine bir şeyin bir yerlerini dikiyor; bir gece elbisesi ya da bir kombinezon, kimbilir. Esme pencerede durmuş nefesinin camın üstünde büyüyüp küçülmesini izliyor ve sonra da parmaklarını buğunun üstünden geçirip çıkan gıcırtıyı dinliyor.

Babaanneleri odaya dalıyor. "Kitty," diyor yüzünde alışılmadık bir tebessümle, "hadi toparlan. Ziyaretçin var."

Kitty iğnesini bırakıyor. "Kimmiş?"

Babaannelerinin arkasından anneleri beliriyor. "Kitty," diyor, "bırak o elindekini hemen. O geldi, aşağıda..."

"O kim?" diye soruyor Kitty.

"Dalziel'lerin oğlu. James. Gazete okuyor ama çok gecikmememiz lazım."

Annesi Kitty'nin saçlarıyla uğraşır, saçları kulaklarının arkasına atıp sonra tekrar düşürürken, Esme cumbada oturarak onları izliyor.

"Seni çağıracağımı söyledim," diyor Ishbel keyiften çatlak çıkan bir sesle, "o da 'Harika,' dedi. Düşünebiliyor musun? 'Harika.' O yüzden, çabuk, hadi. Çok hoş görünüyorsun ve biz de olacağız, o yüzden endişe etmene..." Ishbel dönüp Esme'yi pencere önünde görünce, "Sen de," diyor, "hadi, hemen."

Esme ağır ağır merdivenden iniyor. Kitty'nin taliplerinden biriyle daha tanışmaya hiç meraklı değil. Onun için hepsi aynı: uzun uzun saçlarını taramış, tırnaklarını fırçalamış, ütülü gömlek giymiş tedirgin adamlar. Gelip çay içiyorlar ve annesi karşılarındaki koltukta yargıç gibi otururken Kitty'yle ikisinin onlarla sohbet etmesi gerekiyor. Bütün bunlar Esme'nin samimiyet krizi geçirerek, bu zırvalığa boş versenize, evlenmek istiyor musunuz, istemiyor musunuz, diye sormak istemesine neden oluyor.

Sahanlıkta oyalanarak Fife sahilinin o vahşi, gri suluboya rengindeki gökyüzüne bakıyor. Derken babaannesi aşağıdaki holde beliriyor. "Esme!" diye tıslıyor ve Esme de tıngır mıngır geriye kalan basamakları iniyor.

Salona girince, yüksek kolçaklı koltuklardan birine pat diye oturuyor. Bileklerini koltuğun cilalı ayaklarına geçirip talibi inceliyor. Her zamanki gibi. Belki bazılarından birazcık daha yakışıklı. Sarışın, kibirli bir alnı var, gömleğinin manşetleri çok düzgün. Ishbel'e masanın üstündeki vazoda duran güllere dair bir şey sormakla meşgul. Esme gözlerini devirmemek için kendini zor tutuyor. Kitty divanda dimdik oturmuş, boynunda yükselen bir kızarıklık, fincana çay koyuyor.

Böyle zamanlarda kendi kendine oynadığı oyunu oynamaya, etrafa bakınarak yere hiç dokunmadan salonda nasıl dolaşabileceğini düşünmeye başlıyor Esme. Divandan sehpaya, oradan da uzun taburenin üstüne atlayabilir. Taburenin öteki ucuna yürür ve...

Annesinin ona bakarak bir şeyler söylediğini fark ediyor.

"Efendim?" diyor Esme.

"James sana söyledi," diyor annesi ve Esme o burun deliklerinin hafif titreşmesinden, dikkatli davransa iyi olacağını, yoksa fena olacağını anlıyor.

James denen çocuk koltuğunda öne eğilip dirseklerini dizlerine dayayarak, "Diyordum ki," diye söze girerken, birden Esme'ye tanıdık gelmeye başlıyor. Daha önce tanışmışlar mı? Emin değil. "Annenin bahçesi çok güzel."

Bir sessizlik olunca, Esme konuşma sırasının onda olduğunu anlıyor. "Hım," diyor. Başka ne diyebileceğini bilemiyor.

"Beni biraz bahçede gezdirmek istemez miydin?"

Esme oturduğu yerde gözlerini kırpıştırıyor. "Ben mi?" diye soruyor.

Birden herkes ona bakmaya başlıyor. Annesi, babaannesi, Kitty, James. Annesinin yüz ifadesi öyle şaşkın, öyle afallamış ki Esme bir an kahkahayı patlatacağını zannediyor. Babaannesinin başı James'ten Esme'ye, sonra Kitty'ye, oradan tekrar James'e dönüp duruyor. Bir şeyleri anlar gibi olduğu ortada. Babaanne hızla yutkunup çay fincanına yapışmak zorunda kalıyor.

"Dolaştıramam," diyor Esme.

James gülümsüyor. "Nedenmiş o?"

"Ben..." Esme bir an düşünüyor. "... bacağımı incittim."

"Öyle mi?" James arkasına yaslanıp Esme'yi incelerken gözleri ayak bileklerinde, dizlerinde dolaşıyor. "Bunu duyduğuma üzüldüm. Nasıl oldu?"

Esme, "Düştüm," diye mırıldanıp dişlerinin arasına bir parça meyveli kek sıkıştırarak konuşmanın bittiğini ilan ediyor ve neyse ki annesiyle babaannesi de imdadına yetişip James'i laf kalabalığına boğarak ablasının konukseverliğini öneriyorlar.

"Kitty sana bahçenin..."

"Neden Kitty ile gitmiyorsun, o..."

"... ilerisindeki ilginç bitkileri memnuniyetle gösterir..."

"... bahçeyi çok iyi bilir, bahçede bana sık sık yardım eder, cidden..."

James ayağa kalkıyor. "Pekâlâ," deyip Kitty'ye kolunu uzatıyor. "Gidelim mi, öyleyse?"

Onlar çıkarken, Esme bileklerini koltuğun ayaklarından çözüp artık gözlerini deviriyor, yalnızca bir kez, tavana ve tekrar yere bakıyor. Ama James'e yakalandığını zannediyor çünkü çocuğun Kitty'yle birlikte kapıdan çıkarken dönüp ona baktığını geç de olsa fark ediyor.

Ağaçların altından yürüdüğü o güne kadar kaç gün geçtiğini hatırlamıyor Esme. Akşamüstüydü, bunu hatırlıyor. Ödevini bitirmek için okuldan geç çıkmış. Şehrin üstüne kendini evlerin, sokakların, lambaların, tepesindeki karanlık dalların üstüne zamklayarak her şeyin bulanık ve silik görünmesine neden olan bir sis çökmüş. Okul beresinin altındaki saçları nemli ve ayakkabılarının içindeki ayakları buz gibi.

Çantasını öbür omzuna geçiriyor ve bunu yaparken Meadows'taki ağaçların arasında süzülen karanlık bir şekil olduğunu fark ediyor. Arkasına bakmamaya çalışarak hızını artırıyor. Gri ve ıslak sis yoğunlaşmaya devam ediyor.

Tam donmuş parmaklarına hohlarken, karanlığın içinden, arkasından ansızın atılan dev gibi bir şey koluna yapışıyor. Esme çığlık atıp çantasının sapına yapışarak kitaplarını başının yanından var gücüyle arkasındaki adama geçiriyor. Hayalet homurdanıp bir küfür savurarak geriye doğru sendeliyor. Esme geride kalan adamın adını seslendiğini duyuncaya kadar kaldırıma ulaşmış bile.

Durup gözlerini sisin içine dikerek bekliyor. Griliğin içinde bedenlenen şekil, bu kez elini başına bastırmış vaziyette, yeniden beliriyor.

"Bunu neden yaptın ki?" diye inliyor.

Esme hayretler içinde çocuğa bakakalıyor. Karanlığın içinden çıkan hayaletin o olduğuna inanamıyor. Açık renk saçları,

sakalsız bir yüzü, iyi bir paltosu ve iyi eğitimli bir Grange aksanı var. "Tanışıyor muyuz?" diyor Esme.

Çocuk cebinden çıkardığı mendili şakaklarına bastırıyor. "Baksana," diye haykırıyor, "kan oldu. Kanattın işte." Esme pamuklu beyaz kumaşa bakınca üç tane kırmızı damla görüyor. Sonra çocuk sorusunu yeni duymuş gibi davranıyor. "Tanışmak mı?" diyor şaşkın şaşkın. "Hatırlamıyor musun?"

Esme bir kez daha çocuğa bakıyor. Ona bakmanın içinde bir kısıtlanmışlık, durağanlık ve sıkıntı hissi yarattığını fark ediyor. Beyninde çakan şimşekle hatırlıyor. James. Bahçeyi beğenen damat adayı.

"Size gelmiştim ya," diyor çocuk. "Sen vardın, kardeşin Katy ve..."

"Kitty."

"Doğru. Kitty. Daha geçen gün. Hatırlamadığına inanamıyorum."

"Sisten," diyor Esme, öylece yürüyüp gidebilecekken, çocuğun hâlâ ne istediğini merak ederek. Ayakları donmuş gibi.

"Ama ilk şurada karşılaşmıştık." Çocuk arkasındaki bir yeri gösteriyor. "Hatırlıyor musun?"

Esme gülmemeye çalışarak başını sallıyor. "Ha-ha. Bay Büyücü."

Çocuk şakacıktan bir reverans yapıp öpmek ister gibi Esme'nin elini tutuyor. "Ta kendisi."

Esme elini çekiyor. "Şey. Gitmem gerek. Hoşça kal."

Ama çocuk Esme'nin kolunu kendi koluna geçirip kaldırımda onunla birlikte yürümeye başlıyor. "Neyse," diyor, konuşma hâlâ bitmemiş, Esme daha demin hoşça kal dememiş gibi, "bunların hiçbiri mühim değil çünkü önemli olan, elbette ki, benimle ne zaman sinemaya geleceğin."

"Gelmeyeceğim."

"Geleceksin," diyor çocuk yüzünde bir tebessümle, "inan bana."

Esme kaşlarını çatıyor. Adımları tutuklaşıyor. Parmaklarını

çocuğun elinden kurtarmaya çalışıyor ama çocuk bırakmıyor. "İnan bana, gelmeyeceğim. En iyi ben bilirim herhalde."

"Neden?"

"Çünkü kararı ben veririm."

"Öyle mi?"

"Elbette."

"Peki ya," diyor çocuk elinin üstündeki baskıyı artırarak, "annenlere sorarsam? Nasıl olur?"

Esme birden elini çekip kurtarıyor. "Seninle sinemaya gelip gelemeyeceğimi annemlere soramazsın."

"Öyle mi?"

"Evet," diyor Esme. "Hem izin verseler bile ben yine de gelmem. Hatta..." diyerek abartılı, çocuğun yanından gitmesini sağlayacak bir şeyler düşünmeye çalışıyor, "... gözlerime iğne sokmayı tercih ederim." Bu yeterli olur herhalde.

Ama çocuk gururunu fazlasıyla okşayan bir şey söylenmiş gibi gülümsüyor. Bu çocuğun nesi var böyle? Üstüne bir de eldivenini düzeltip koluna bir fiske atıyor ve yiyip yememeyi düşünürmüş gibi tepeden tırnağa Esme'yi süzüyor.

"İğne, ha? O okulda size pek terbiye vermiyorlar herhalde? Ama zoru severim. Sana bir kez daha soracağım. Benimle ne zaman sinemaya geleceksin?"

"Hiçbir zaman," diyor Esme ters ters. Bir kez daha, çocuğun gülümsediğini görerek şaşırıyor. Daha önce hiç kimseye bu kadar kaba davranmadığı halde.

Çocuk bir adım yaklaşınca, Esme ona yer açmamak için elinden geleni yapıyor. "Sen öteki kızlara benzemiyorsun, ha?" diye mırıldanıyor.

Bu yorum her şeye rağmen Esme'nin ilgisini çekiyor. "Öyle mi?"

"Evet. Süzüm süzüm süzülen bir salon gülü değilsin. Bu hoşuma gidiyor. Biraz sertliği severim. Onsuz hayat çok sıkıcı olurdu, değil mi?" Çocuğun beyaz dişleri karanlıkta pırıl pırıl parlarken, nefesini yüzünde hissedebiliyor Esme. "Ama şimdi

ciddi olalım," dediğinde, kendinden emin ve oturaklı ses tonu, atlarıyla da böyle konuşuyor olabileceğini düşündürüyor Esme'ye. Bunu düşününce kıkır kıkır gülmek istiyor. Dalziel ailesi binicilikteki başarılarıyla ünlü değil miydi? "Sana güzel sözler söyleyerek ikna etmeye çalışmayacağım. Bunlara ihtiyacın olmadığını biliyorum. Seninle çıkmak istiyorum, ne zaman olacak bu?"

"Söyledim ya," diyor Esme gözlerini kaçırmadan. "Hiçbir zaman."

Esme, çocuğun bileğinden yakaladığını hissediyor ve güçlü tutuşundaki ısrar onu şaşırtıyor. "Bırak," diyor bir adım geri çekilerek. Ama çocuk çabucak tekrar yakalıyor. Esme kurtulmaya çalışıyor. "Bırak!" diyor. "Sana tekrar vurmamı ister misin?"

Çocuk bırakıyor. "Fark etmez," diyor ağzının yaya yaya. Esme uzaklaşmaya başlarken, çocuğun arkadan bağırdığını duyuyor: "Seni çaya davet edeceğim."

Omzunun üzerinden, "Gelmeyeceğim," diyerek laf yetiştiriyor.

"Bal gibi geleceksin. Anneme anneni davet etmesini söyleyeceğim. O zaman gelmek zorunda kalacaksın."

"Kalmayacağım!"

"Piyanomuzu çalmak hoşuna gider. Steinway."

Adımları yavaşlayan Esme hafifçe arkasına dönüyor. "Steinway mi?"

"Evet."

"Piyano çaldığımı nereden bildin?"

Çocuğun bir kahkaha attığını, kahkaha sesinin ıslak kaldırımdan ona doğru sekerek yaklaştığını duyuyor Esme. "Hakkında biraz araştırma yaptım. Çok zor olmadı. Oldukça ünlü biriymişsin. Her şeyini öğrendim. Fazla detay veremem. Şimdi, çaya geliyor musun?"

Esme tekrar eve doğru dönüyor. "Sanmam."

* * *

Esme yandaki koltukta otururken sahil yolundan Edinburg'a giden yan geçide doğru sapan Iris, Luke'u bir arasa iyi olacağına karar veriyor. Kontrol etmek için. Aptalca bir şey yapmadığından emin olmak için.

Yan geçide giden yolda hızlanarak gözünü yoldan, ayağını pedaldan ayırmadan, cebindeki telefonu çıkarıyor. Luke'a hafta sonları aramayacağına söz vermiş. Kuralları biliyor. Ama ya karısına söylediyse? Söylemiş olamaz. Söylememeli. Asla.

İç çekerek telefonu ön panele atıyor. Artık Luke'u hayatımdan çıkarma zamanı geldi sanırım, diye düşünüyor.

Esme koltuğunda kıpırdanıyor. Kahverengi kalın bir kumaşla kaplı koltuğun kolçakları aşınmak üzere. Kuştüylerinin sivri uçları minderden çıkıp kalçasına batıyor. Tekrar kıpırdanınca, annesi bir bakış atıyor. Dilini çıkarmamak için kendini zor tutuyor Esme. Neden onu da zorla yanında götürdü ki?

Çok yaklaşan partiden, Edinburg'da davetleri yollamanın zorluğundan, en iyi taze kremayı yapan mandıranın hangisi olduğundan söz ediliyor. Esme de dinlemeye çalışıyor. Belki de bir şeyler söylemesi gerek. Henüz hiç konuşmamış ve artık ağzını açma zamanının geldiğini hissediyor. Annesiyle birlikte divanda oturan Kitty birkaç yorum yapmayı beceriyor ama hangi kremanın alınacağı konusunda söylenecek ne bulduğunu ancak Tanrı bilir. Bayan Dalziel, Jamie'nin yüzündeki çizik iziyle ve siste yürürken alçak dallardan birine çarptığıyla ilgili bir şey anlatıyor. Sohbete girme olasılıkları olduğu gibi boğazında düğümlenen Esme donakalıyor.

"Çok canın yanmıştır, James," diyor Esme'nin annesi.

"Acımadı," diyor Jamie, "inanın bana. Daha kötülerini de gördüm."

"Umarım partiye kadar iyileşir. Hangi ağaç olduğunu hatırlayabilecek misin? Belki de birinin yetkilileri uyarması gerek. Tehlikeli olabilir."

Jamie boğazını temizliyor. "Cidden tehlikeli. Yetkilileri bizzat ben uyarmalıyım sanırım. İyi fikir."

Esme al al olmuş bir yüzle çay fincanını koyabileceği bir yer aranıyor. Yakınında uygun bir sehpa ya da yüzey yok. Yere koysa? Koltuk kolçağının üstünden parkeye bakıyor. Çok uzun mesafe var gibi ve tabağı uygun açıda dengeleyebileceğinden emin değil. Bayan Dalziel'in fincanlarından birini kırdığını aklına bile getirmek istemiyor. Kitty'yle annesi kendi fincanlarını önlerindeki alçak sehpaya bırakmış. Esme umutsuzluğa kapılıyor. Koca koltuğun öteki yanında sehpa var mı diye dönünce, Jamie bir anda yanında belirip elini uzatıyor. "Fincanını alabilir miyim?" diye soruyor.

Esme fincanı çocuğa veriyor. "Ah," diyor, "teşekkürler."

Jamie fincanı alırken ona göz kırpıyor ve Esme, Bayan Dalziel'in bıçak keskinliğindeki bakışlarla onlara baktığını görüyor.

"Anlatsanıza, Bayan Lennox," diyor Bayan Dalziel, sesini biraz yükselterek, "okulu bıraktıktan sonra Esme'yle ilgili ne gibi planlarınız var?"

Annesi, "Şey," diyerek söze başlarken, Esme yüzünün öfkeyle kızardığını hissediyor. Neden doğrudan ona sorulmuyor ki? Kendi dili yok mu?

Ne diyeceğine dair en ufak bir fikri olmadan ağzını açıyor ve kendini şöyle derken buluyor: "Dünyayı dolaşacağım." Bu fikir oldukça hoşuna gidiyor.

Karşısındaki koltukta oturan Jamie burnundan bir ses çıkarıp mendilinin içine öksürerek kahkahasını bastırıyor. Kitty şaşkın gözlerle onu incelerken, Bayan Dalziel bir gözlük çıkarıyor ve camların ardından tepeden tırnağa, uzun uzun Esme'yi süzüyor.

"Öyle mi? diyor Bayan Dalziel. "Eh, oldukça meşgul olacaksın, öyleyse."

Esme'nin annesi çay kaşığını tabağa çarparak bırakıyor. "Esme..." diye söze başlıyor, "... daha çok küçük... Biraz... mübalağa ediyor..."

"Anlıyorum." Bayan Dalziel'in başını Esme'ye doğru çeviren oğluna bir bakış fırlattığı anda, Esme ablasını görüyor. Gözlerini yerde olan Kitty kısacık bir an için Jamie'ye bakıp gözlerini tekrar düşürüyor. Esme ablasının anında değiştiğini, boynunun kızardığını ve dudaklarını birbirine yapıştırdığını görüyor. Şok içinde kıpırdamadan öylece otururken birden koltukta öne doğru eğilip ayağa kalkıyor.

Odadaki bütün yüzler ona dönüyor. Bayan Dalziel kaşlarını çatarak tekrar gözlüğüne uzanıyor. Esme halının ortasında duruyor. "Piyanonuzu çalabilir miyim?" diyor.

Bayan Dalziel iki parmağını dudaklarına bastırıp başını yana eğiyor. Oğluna bir bakış daha atıyor. "Elbette," diyerek başını öne eğiyor.

Jamie ayağa fırlıyor. "Yerini göstereyim," diyerek Esme'yi koridora sürüklüyor. "Senden hoşlandı," diyor kapıyı arkalarından kaparken.

"Hoşlanmadı. Şeytanın ta kendisi olduğumu düşünüyor."

"Saçmalama. O benim annem. Anlarım. Hoşlandı." Esme'yi kolundan tutuyor. "Bu taraftan," diyerek evin arkasındaki bir odaya götürüyor; pencerelere dayanmış yaprakların duvarlarına ayrıksı, yeşil bir ışıltı kattığı odaya.

Esme tabureye yerleşip ellerini siyaha boyalı ahşap kapağın, altın harfli "Steinway" yazısının üstünde dolaştırıyor.

"Ne fark eder ki zaten," diyor kapağı kaldırırken.

"Fark etmez," diyor Jamie piyanoya doğru eğilerek, "haklısın. Kiminle istersem onunla çıkarım."

Esme bir bakış fırlatıyor. James gözlerini ona dikmiş, dudakları bir tebessümle kıvrılmış, saçları gözlerine düşmüş ve Esme bir an için onunla evli olmanın nasıl bir şey olacağını merak ediyor. Kendini o koyu renk duvarlı, pencerelerine bitkilerin dayandığı, döner merdivenli evin içinde hayal etmeye çalışıyor; üst kattaki odalardan biri ona, yanındaki de Jamie'ye ait olacak. Buna sahip olabileceğini şaşkınlıkla fark ediyor. Bunlar onun olabilir. Esme Dalziel olabilir.

Parmaklarını hafif bir armoniye doğru uzatıyor. "Fark etmez," diyor Jamie'ye bakmadan, "çünkü ben evlenmeyeceğim. Hiç kimseyle."

Jamie kahkaha atıyor. "Öyle mi?" Birkaç adım atıp o da tabureye, Esme'nin dibine oturuyor. Jamie kulağının içine doğru, "Sana bir şey söyleyeyim," derken, Esme gözlerini nota konulan yerin perçinine, "Steinway" yazısının kıvrımlı y harfine, Jamie'nin pantolonunun paçasındaki jilet gibi dubleye dikiyor. Daha önce bir erkeğe hiç bu kadar yakın olmamış. Jamie elini beline bastırmış. Keskin, kolonya ve taze deri karışımına benzeyen bir kokusu var. Hiç fena değil. "Bence tanıdığım bütün kızlar içinde evliliğe en uygun olan sensin."

Esme şaşkına dönüyor. Hiç beklemediği bir söz bu. Ona dönüyor. "Öyle mi?" Ama Jamie'nin yüzü yüzüne çok yakın, bulanık görecek kadar yakın ve Esme çocuğun onu öpmeye kalkışabileceği düşüncesiyle sarsılarak başını çeviriyor.

"Evet," diye fısıldıyor Jamie kulağına, "sende o ateş var. Bir erkekle dişe diş baş edebilirsin. Gözünü korkutmaz."

"Evlilik mi?"

"Çoğu kadın değişir. Hep görürüz. Güzel genç kızlar parmaklarına yüzük takıldığı anda anaçlaşıp sıkıcı tiplere dönüşürler. Sen bunu yapmazdın. Hiç değişmezdin. Seni hiçbir şeyin değiştirebileceğini sanmıyorum. Benim istediğim de bu işte. Seni bu yüzden istiyorum."

Jamie beline daha sıkı bastırarak onu kendine doğru çekiyor ve Esme çocuğun dudaklarını teninde, bluzunun bitip boynunun başladığı yerde hissediyor. Yaşadığı şok tüyler ürpertici. Şimdiye kadar birinin ona yaptığı en mahrem şey bu. Hayretle dönüp ona bakınca, Jamie gülmeye başlayıp göğsünü omzuna bastırıyor ve Esme sormak istiyor: Bu mu, böyle bir şey mi, böyle mi olacak, bu kadarcık mı yani? Ama salon kapısının açıldığını ve Jamie'nin annesinin konuştuğunu duyuyor: "Kitty, neden sen de gidip onlara katılmıyorsun, hayatım?"

Esme gözlerini Jamie'den ayırdığı anda Kitty'nin odaya girdiğini görüyor. Kitty kapıdan girip başını kaldırıyor. Esme onun ağır ağır gözlerini kırpıştırdığını, sonra başını çevirdiğini görüyor. Esme piyano taburesine dayadığı avuçlarından güç alarak oturma pozisyonuna geçiyor. Ablasının yanına gidip koluna giriyor ama Kitty'nin yüzü hâlâ başka tarafa dönük, kolu ağır ve cansız gibi.

Şimdiki zamandaysa, Esme deniz kenarından Edinburg'a geri götürüldüğü arabanın içinde. Uyuyor gibi yapmaya karar vermiş. Yorgun olduğu için değil. Düşünmeye ihtiyacı olduğu için. Başını arkaya atıp gözlerini yumuyor. Birkaç saniye sonra da kız, Iris uzanıp radyoyu kapıyor. Aslında Esme'nin çok hoşuna giden o orkestra müziği susuyor.

Esme'nin uzun zamandır tanık olduğu en tatlı hareket bu. Neredeyse ağlayacak ve bu da artık hiç olmayan bir şey. Gözlerini açıp kızın elini tutma isteğine kapılıyor. Ama yapmıyor. Kız ondan pek emin değil, orada olmamasını isterdi, bunu biliyor Esme. Ama bir düşün. Yine de radyodaki müziğin onu rahatsız edebileceğinden endişeli. Düşünsene.

Ağlamamak için, düşünüyor. Düşüncelerine yoğunlaşıyor.

Yılbaşı günü öğleden sonra, Kitty'yle annesi elbiseleri almak için ufak tefek ve topuzlu bir kadın olan terziye gidiyorlar. Onlar evde değilken, Esme annesinin odasına süzülüyor. Mücevher kutusunun içini inceliyor, makyaj masasındaki kutuları açıyor, keçeden yapılmış bir şapkayı deniyor. On altı yaşında.

Sokağa bir göz atıyor. Bomboş. Kapıdan başını çıkarıp eve kulak kabartıyor. Bomboş. Saçlarını halat gibi kıvırıp başının tepesine tokalıyor. Annesinin gardırobunu açıyor. Tüvit, kürk, yünlü, ekose, kaşmir. Neyi aradığını biliyor. Oraya geldiğinden beri, sokak kapısının dışarıdan kapandığını duyduğundan beri biliyor. Geceleri, annesi babasının odasıyla kendi odasının arasında, koridorda süzülürken onlarca kez gördüğü bir şey. Turkuaz rengi ipek bir gecelik. Geceliğin eteklerinin bileklerinde hışırdayıp hışırdamayacağını görmek istiyor. İnce askıların

omuzlarına tam oturup oturmayacağını görmek istiyor. O deniz rengi dantellerin altında nasıl biri olacağını anlamak istiyor. On altı yaşında.

İpeğin serin temasını daha görmeden hissediyor. Tam arkada, annesinin ikinci en iyi döpiyesinin ardında. Esme askıdan kaydırarak çekince, gecelik elinden kurtulmaya çalışarak yere doğru kıvrılıyor. Ama Esme belinden yakalayıp yatağa fırlatıyor. Gözlerini bu ipek havuzundan ayırmadan, süveterini çıkartıyor. İçine dalmak üzere. Cesaret edebilecek mi?

Derken başını arabanın penceresine çeviriyor. Gözlerini açıyor. Bunu düşünmek istemiyor. İstemiyor. Niye düşünsün ki? Güneş parlıyorken? Yanında iyi uyuyup uyumayacağından endişe eden bir kız varken? Hiç hatırlamadığı bir yolda arabayla giderken? Şehri, binaları, sıra sıra çatıları biliyor ama o kadar. Bu yolu, dizi dizi turuncu ışıkları, mağaza vitrinlerini hatırlamıyor. Neden bunu düşünsün ki?

–nasıl bir utançtı, anlatamam. Ailemizde böyle bir şey hiç ama hiç olmamıştı. Bir de bunu benim oğlumun yaşatmış olması. Zaman değişti, demişti bana, ben de, bir evlilikte emek vermek gerekir, Tanrı biliyor ya, babanla ben çok emek verdik, dedim, ah bir bilse, diye düşünerek. Ama. Boşanmanız çok mu gerekli, acaba siz, dediğimde sözümü kesti. Evli değiliz ki, dedi, o yüzden teknik olarak boşanıyor sayılmayız. Eh. Elbette bunu etrafa pek duyurmamıştım. Çocuğun hatırına. Karısı ya da her neyi oluyorsa işte, o kızı hiç sevmemiştim. Biçimsiz elbiseler ve hırpani saçlardan ibaretti. Dostça ayrıldıklarını söylüyor. Çocukla iletişimini hiç kesmediğini de söylemem gerek. Çok tatlı bir ufaklık, annemi andırıyor ama karakter olarak sanırım daha çok–

–yoğurt sevdiğimden emin değilim. Kadının teki bunu soruyor ama cevabını bilemiyorum. Ne desem ki? Hayır diyeceğim. Yoğurdu alıp götürecek, ben de rahat edeceğim. Ama cevap vermemi beklemedi, yoğurdu tabağın yanına bıraktı.

Onunla birlikte bıraktığı uzun parlak şeyi de alacağım, gümüşten, ucunda bir yuvarlak var, adı–

–verdiğimiz her akşam yemeği davetinden sonra onları sayardı. Islak desteler halinde kurulama bezlerine sarar, uçlarını parlatır ve tekrar sayarak içi kadife kaplı çatal kaşık kutusuna koyardı. Beni deli ederdi. Odadan çıkıp giderdim. Sayıları kendi kendine mırıldanmasına, onları boşaltılmış masanın üstüne onluk kümeler halinde dizmesine dayanamazdım. İnsanı bundan daha fazla çileden çıkaracak bir şey–

–çakıltaşları. Ona sayı saymasını Hindistan'daki bahçeden topladığım çakıltaşlarıyla öğretmiştim. Bulduğum on tane güzel, birbirine eş, pürüzsüz çakıltaşını onun için bahçe yoluna dizmiştim. Bak, dedim, bir, iki, üç, gördün mü? Yalınayaktı, saçlarını kurdeleyle bağlamıştı. O da bana, *birkiüç*, deyip gülümsedi. Hayır, dedim, bak, bir, iki, üç. Çakıltaşlarını avuçladı, dördünü bir eline, altısını ötekine aldı. Durdurmaya fırsat kalmadan, hepsini birden havaya fırlattı. Taşlar aşağı yağarken, ben başımı ellerimle örtüp yere çömeldim. Bir yerine gelmemiş olması cidden mucize gibiydi, düşünecek olursan–

–annesi çocuğu ziyaretime getiriyor. Konuşacak pek bir şeyimiz yok ama o küçük kıza sevgi duymaya başladığımı görerek kendimi bile şaşırttığımı itiraf etmeliyim. Babaanne, dedi bana geçen gün, havada kollarıyla daireler çiziyor, bunu yaparken kendini izliyordu, ben bir şey yaptığım zaman iskeletim de yapıyor, dedi. Ben de dedim ki, çok haklısın, hayatım. Oğlumun başka çocukları da olur belki, kimbilir, hâlâ genç. Başka birine, iyi birine, daha uygun birine rastlarsa. Bu hoşuma giderdi. Tek çocuk olmamak Iris için daha iyi olur ve ben bunu gayet iyi bilirim çünkü–

–ve onları bulduğumda, ikisinin piyano taburesinde o şekilde yan yana oturduğunu ve sanki nadir bulunur, değerli ve arzulanan bir şeye bakarcasına ona baktığını gördüğümde, ayağımı yere vurup bağırmak istedim, ona ne diyorlar biliyor musun, Tuhafiye diyorlar, diye, insanlar onun arkasından

gülüyor, bilmiyor musun sen? Bunun olamayacağını, olmaması gerektiğini, benim–

–yoğurt sevmiyorum. Soğuk, fazla tatlı ve içinde şişmiş, kaygan meyve parçacıkları gizli. Sevmiyorum. Kaşığı yere bırakıyorum, yoğurt halıda yelpazeye benzer enteresan bir şekil alıyor ve–

Şimşek çakışı gibi şiddetli bir sesle birlikte aniden geriye doğru savruluyor. Çıplak kolunda aynanın soğuğunu hissediyor. Yüzü alev alev, acı içinde ve Esme babasından tokat yediğini anlıyor.

"Çıkar şunu üstünden!" diye bağırıyor babası. "Çıkar şunu hemen!"

Esme'nin parmakları şoktan uyuşmuş. Geceliğin yakasındaki düğmelerle uğraşıyor ama hepsi de minicik, ipek kaplı ve elleri tir tir titriyor. Babası üstüne çullanıp geceliği başının üstünden çekerek çıkarmaya çalışıyor. Esme ipekten bir okyanusa dalıyor, nefesi kesiliyor, boğulacak gibi oluyor. Ağzına ipekle birlikte saçlar da dolunca öğürüyor, bir şey göremiyor, dengesini kaybedip sendeleyerek bir mobilyanın sert köşesine çarpıyor ve bu arada babası bağırarak korkunç, daha önce hiç duymadığı şeyler söylüyor.

Birden odada annesinin keskin sesi duyuluyor: "Yeter!"

Annesinin yaklaşan topuk seslerini duyuyor Esme. Başına takılan ipek yaka ilmeği gevşetilip aşağı çekiliyor. Annesi önünde durmuş. Yüzüne bakmıyor. Geceliğin düğmelerini çözüp tek bir hareketle üstünden çıkarınca, Esme tavşan derisi yüzerken gördüğü bir adamı hatırlıyor.

Gözlerini kırpıştırarak etrafa bakınıyor. Birkaç saniye önce aynanın önündeydi, tek başına, geceliğin eteğini tek eliyle kaldırmış, arkadan nasıl göründüğünü görmek için bir sağa bir sola dönüyordu. Şimdiyse iç çamaşırlarıyla, saçları çözülüp omuzlarından aşağı düşmüş, kollarını kendine sarmış öylece duruyor. Kitty hâlâ paltosunu çıkarmamış, kapıda dikilmiş

eldivenleriyle oynayıp duruyor. Babası pencereye gitmiş, sırtı onlara dönük. Kimse konuşmuyor.

Annesi geceliği silkeliyor, dikiş yerlerini birleştirip buruşan yerleri düzelterek hiç acele etmeden katlıyor. Yatağın üstüne bırakıyor.

"Kitty," diyor annesi kimseye bakmadan, "kardeşinin elbisesini getirir misin lütfen?"

Kitty'nin koridorda uzaklaşan ayak seslerini dinliyorlar.

"Ishbel, bu olaydan sonra partiye gidemez," diyor babası. "Bence cidden..."

Annesi sözünü kesiyor. "Gidecek. Mutlaka gidecek."

"Ama ne anlamı var ki?" diyor babası, mendilini bulmak için cebini karıştırırken. "Böyle bir kızı o türden bir toplantıya yollamak neye yarar ki?"

"Çok işe yarayacak." Annesi alçak ve kararlı bir ses tonuyla konuşuyor. Esme'yi kolundan tutup makyaj masasına doğru çekiştiriyor. "Otur," emrini vererek taburenin üstüne oturtuyor. "Onu hazırlayacağız," diyerek eline bir saç fırçası alıyor. "Güzelleştirip baloya yollayacağız ve sonra da," diyerek fırçayı kaldırıp feci bir darbeyle Esme'nin saçlarından aşağı indiriyor, "Dalziel'lerin oğluyla evlendireceğiz."

"Anne," diyor Esme titrek bir sesle, "ben evlenmek..."

Annesi yüzünü yüzüne yaklaştırıyor. "Senin ne istediğinin," diye mırıldanıyor Esme'nin kulağına, neredeyse sevecen bir sesle, "konumuzla alakası yok. Çocuk seni istiyor. Nedenini Tanrı bilir ama istiyor. Seninki gibi bir davranış tarzı bu evde asla hoş görülmemiştir ve görülmeyecek. O yüzden, bakalım James Dalziel'in eşi olarak geçireceğin birkaç ay seni yola getirecek mi. Şimdi, ayağa kalk da üstünü giyin. Ablan elbiseni getirdi."

Hayatta garip dönüm noktaları olabilir. Rastlantı demiyor Esme, o sözcükten nefret ediyor. Ama bazen görünmeyen bir şey, bir çeşit itki, bir çeşit güç çatışması, olayların sıralamasında bir kayma olması gerektiğini düşünüyor.

İşte tam bunları düşünürken, kızın arabayla tam da o evin önünden geçtiğini görüyor. Tesadüf mü bu? Yoksa başka bir şey mi?

Esme eve bakmak için arkaya dönüyor. Taş duvarları kirli, üstünde koyu lekeler var; bahçe duvarında yırtık pırtık bir afiş. Bahçe yolunu kahverengi büyük çöp kutuları tıkamış. Pencerelerdeki boyalar çatlayarak soyulmuş.

O yoldan yürümüşler, parti ayakkabılarıyla. Kitty kendi elbisesine o kadar âşıkmış ki çobanpüskülünden çelengi taşımak istemeyip Esme'ye taşıtmış. O da Esme için payetlerle işlediği çantayı taşımış. Eve girip holde durarak paltolarını çıkarırlarken, Esme çantayı almak için elini uzatmış, Kitty de almasına izin vermiş: Parmaklarını açıp serbest bırakarak. Ama Esme'nin yüzüne bakmamış. Belki de Esme o anda anlamalı, çevresinde örülmekte olan görünmez ağı görmeli, ilmeklerin sıkılaştığını işitmeliydi. Acaba, diye düşünüyor hep. Hayatını acabalarla yarı cendere altında geçirmiş. Ama o an anlamış, olayların sıralamasında bir kayma olduğunu ve yaşanacakları görmüş olsaydı? Ne yapacaktı? Arkasını dönüp gerisingeri eve mi gidecekti?

Sonuçta anlamamış ve gitmemiş. Paltosunu vermiş, Kitty'den payetli çantasını almış ve ablası aynada saçını düzeltir, tanıdıkları bir kızla selamlaşırken onu beklemiş. Sonra Kitty yanına gelmiş ve merdivenden ışıklara, müziğe, uğultu halinde duyulan konuşmalara doğru üst kata çıkmışlar.

Dansa giden iki kız, öyleyse. Biri oturmuş, biri ayakta. Saat geç, neredeyse gece yarısı. Küçük olan kızın elbisesi göğüs kafesini fazla sıkıyor. Fazla derin nefes aldığında gerilen dikişler patlama tehdidi altında. Sırtını kavis haline getirmeye çalışması boşuna: Elbise sarkmış deri gibi boynunun etrafında toplanıyor. Söz dinlemiyor, cidden ona aitmiş gibi davranmıyor. O elbisenin içinde olmak sevmediğin biriyle üç bacak yarışına katılmak gibi bir şey.

Dansı izlemek için ayağa kalkmış. Kızların erkekten erkeğe geçip sonra tekrar kavalyelerine döndüğü, adımlarını bilmediği karmaşık bir döngü. Ablasına dönüyor. "Gece yarısına ne kadar var?"

Kitty kucağında bir dans kartıyla yanındaki koltukta oturuyor. Kalemi tutan eldivenli parmakları kartın üzerinde. "Bir saat falan mı?" diyor Kitty, isimleri okumayı bırakmadan. "Bilmem. Gidip holdeki saate baksana."

Ama Esme gitmiyor. Dans dönerek durana, müzik susana, dansçıların oluşturduğu simetrik düzen bozulup sohbet ederek yerlerine dönen bir kalabalığa dönüşene kadar o döngüyü izliyor. Evin sarışın yakışıklısının ona yaklaştığını görünce hemen arkasını dönüyor. Ama artık çok geç.

"Bu dansı bana lütfeder misin?" diyor Jamie parmaklarından tutarak.

Esme elini çekiyor. "Neden ablama sormuyorsun?" diye fısıldıyor.

James kaşlarını çatıp yüksek sesle, Kitty'nin duyup Esme'nin de duyduğunu görebileceği kadar yüksek bir sesle konuşuyor. "Çünkü ablanla dans etmek istemiyorum, seninle dans etmek istiyorum."

Esme topluca yapılacak Söğüt Soyma dansı için Jamie'nin karşısında yerini alıyor. İlk çift onlar olduğu için, Jamie müzik başladığında ona doğru bir adım atıp ellerinden tutarak döndürmeye başlıyor. Elbisesinin kabardığını, salonun çevresinde dönmeye başladığını hissediyor Esme. Müzik canlanıp hızlanırken, Jamie elinden tutup onu sıra halinde duran erkeklerin önünden geçiriyor ve dönerek yapılan her figürün ardından yine orada, Esme'yi tekrar almaya hazır kolunu uzatmış bekliyor. Kendi dönüşlerinin son anında, ellerini birleştirip alkışlar içinde sıranın sonuna gitmeleri gerekirken, Jamie o kadar hızlı dans edip o kadar uzağa gidiyor ki salondan dışarı fırlayıp sahanlığa dalıyorlar ve bu Esme'yi güldürüyor ve Jamie onu döndürmeye devam ettikçe başı dönüyor, dengesini sağlamak

için onun koluna yapışmak zorunda kalıyor ve gülmeye devam ediyor, Jamie de gülüyor ve Esme'yi kendine bastırıp avizenin altında vals yapar gibi daha yavaş döndürmeye başladığında, Esme de başını arkaya atıp tepelerinde kaleydoskop gibi dönen ışıktan noktacıkları izliyor.

El ne zaman bilek olmuştu? Omuz ne zaman boyun olmuştu? Esme sonraları sık sık, olacakları sezdirenin o an olduğunu, olayları değiştirebileceği bir an yaşanmışsa işte orada, yılbaşı gecesi o avizenin altında dönüp dururken yaşanmış olduğunu düşünecek.

Jamie hâlâ ona sımsıkı sarılmış, pervane gibi döndürüp duruyor. Esme sırtının bir duvara sürtündüğünü hissediyor ve bu duvar açılarak onları karanlığa çekiyor sanki, odaya benzer küçük bir yere giriyorlar, birden müzik uzaklaşıyor. Esme tepelerinde yükselen mobilyaların siluetini, yığınla paltoyu, şapkaları görüyor. Jamie kollarını beline sarmış ismini fısıldıyor. Esme çocuğun onu öpmek üzere olduğunu, tek eliyle saçına dokunduğunu hissediyor ve bunun nasıl bir şey olduğunu merak ettiğini fark ediyor, bir erkekle öpüşmenin denenmesi gereken bir şey olduğunu, ikisine de bir zararı olmayacağını düşünüyor ve Jamie'nin yüzü yüzüne yaklaşırken hiç kıpırdamadan bekliyor.

Tuhaf bir his. Ağzına değen ve bastıran bir ağız, sımsıkı saran kollar. Dudakları kaygan, hafif etli bir tadı var ve Esme birden durumun gülünçlüğünü fark ediyor. Bir yüklüğe girip dudaklarını birbirine bastırmış iki insan. Esme kıkırdayarak başını öteki yana çeviriyor. Fakat çocuk da kulağına bir şeyler fısıldamakla meşgul. Efendim, diyor Esme. Sonra çocuk onu azar azar, yavaşça arkaya doğru itiyor ve Esme devrildiğini, ayaklarının yerden kesildiğini hissederken yumuşak ve esnek, giysi yığınına benzer bir şeyin üstüne düşüyorlar. Çocuk usulca gülüyor ve Esme kalkarken onu geri çekip, beni seviyorsun, diyor, değil mi? Bu noktada ikisi de hâlâ gülüyor, öyle hatırlıyor Esme. Ama sonra bir şeyler değişiyor ve Esme gerçekten

kalkmak istiyor, gerçekten kalkması gerektiğini düşünüyor ama çocuk buna izin vermiyor. Esme onu iterek, Jamie, lütfen, diyor, dansa geri dönelim hadi. Çocuğun elleri boynunda, sonra da eteklerinden çekerek bacaklarına yapışıyor.

Esme bir kez daha itiyor, bu kez var gücüyle. Hayır, diyor. Dur, diyor. Sonra, çocuk elbisesinin yakasına yapışıp göğüslerini okşamaya başladığında, içinde bir öfke, aynı zamanda korku patlıyor ve tekmeleyerek vurmaya başlıyor. Çocuk elini ağzına götürüp, seni küçük sürtük, çok acıdı, diyor ve Esme, yırtıldığını, çocuğun onu yaktığını, ortadan ikiye ayırdığını zannederek şaşkına dönüyor. Olan şey inanılmaz. Mümkün olduğunu bile bilmediği bir şey. Çocuğun eli ağzının üzerinde, başı sertçe çenesine çarpıp durmakta. Esme belki de artık saçlarını kestirebileceğini, kauçuk ağaçlarının sesini, yalnızca nefes almaya devam etmesi gerektiğini, Kitty'yle ikisinin yatağın altındaki bir kutuda sakladıkları film programlarını, fa minörden kaç aralık eksiltildiğini düşünüyor.

Herhalde uzun süre sonra, yine holdeler. Jamie bileğinden tutmuş, onu tekrar müziğe doğru sürüklüyor. İnanılmaz ama Söğüt Soyma dansı hâlâ devam ediyor. Tekrar dansa katılacaklarını düşünüyor olabilir mi? Esme ona bakıyor. Kendi havuzları içinde eriyen mumlara, çemberler oluşturarak hoplayan insanlara, dansa yoğunlaşmış, keyifli yüz ifadelerine.

Bileğini çevirerek Jamie'nin elinden kurtarıyor. Teni yansa da, artık özgür. Elini havada tutarak parmaklarını geriyor. Kapıya doğru iki, üç adım atıyor ve orada durmak zorunda kalıyor. Alnını ahşaba dayaması gerekiyor. Görüşünün yan tarafları dalgalı, sıcak bir gündeki ufuk çizgisi gibi. Bir yüz ona doğru süzülüp bir şeyler diyor ama müziğin sesi kulaklarını tıkamış. Konuşan kişi onu kolundan tutup sarsarak bir çekişte elbisesini düzeltiyor. Esme konuşanın Bayan Dalziel olduğunu görüyor. Ablamı görebilir miyim, lütfen, demek için dudaklarını aralıyor ama duyduğu şey durduramadığı, iradesi dışında çıkan tiz bir ses.

Derken Esme, Bayan Dalziel'in kullandığı bir arabanın arkasında ve eve vardıklarında, Bayan Dalziel annesine Esme'nin içkiyi biraz fazla kaçırdığını, kendini gülünç duruma düşürdüğünü ve sabahleyin kendini daha iyi hissedeceğini söylüyor.

Fakat sabah olduğunda, Esme kendini daha iyi hissetmiyor. Hiç iyi hissetmiyor. Annesi kapıdan girip, dün gece tam olarak ne oldu, küçükhanım, dediğinde Esme yatakta doğruluyor ve ağzından yine aynı ses çıkıyor. Ağzını açıp bir çığlık, sonra bir çığlık daha, bir çığlık daha atıyor.

Iris merdiveni Esme'nin arkasından çıkarken, onun ne kadar ağır ilerlediğini, attığı her adımda ağırlığını tırabzanlara verdiğini fark ediyor. Belki de dışarı çıkmak ona biraz fazla geldi.

Son merdiveni de dönerlerken Iris duruyor. Kapının altında boylu boyunca, parlak bir ışık çizgisi gördüğü için. Evinde biri var.

Esme'yi itip öne geçiyor ve yalnızca bir anlık bir tereddüdün ardından kapı kolunu çeviriyor. "Selam?" diye sesleniyor hole doğru. "Kim var orada?"

Köpek bacağına sürtünüyor. Iris elini tasmasına geçiriyor. Köpeğin gerildiğini hissediyor. Sonra köpek başını kaldırıp derin derin havlıyor.

Iris bir kez daha, "Selam?" derken, sözcüğün yarısında sesi gidiyor. Mutfak kapısında biri beliriyor. Bir adam.

"Sen bu eve yiyecek bir şey almıyor musun?" diye soruyor Alex.

Iris köpeğin tasmasını bırakıp kardeşine doğru atılıyor ama tam karşısına gelince duruyor. "Korkuttun beni," diyor, Alex'in koluna şaplak atarak.

"Pardon." Alex sırıtıyor. "Gelsem iyi olur dedim, böyle bir..." Susup Iris'in omzu üstünden ileriye bakıyor.

Iris dönüp Esme'ye doğru yürüyor. "Bu kardeşim," diyor.

Esme kaşlarını çatıyor. "Senin kardeşin de mi var?"

"Üvey kardeş," diyor Alex bir adım atarak. "'Üveyi' hep unutur. Sen de Euphemia olmalısın."

Iris ve Esme aynı anda nefes alarak, "Esme," diyorlar.

–susmayınca da–

–bütün ailenin tek çocuklardan oluşması çok zor bir şeydi. Benim hiç kuzenim yoktu ve evlendiğim adam da tek çocuk olduğu için görümcem falan olmayacaktı. Çiçeklerimi, mütevazı bir uzunlukta olsa da gelinliğimin kuyruğunu tutacak, törenden önceki anlarda yanımda olacak birine ihtiyacım vardı. Nedime olmadan evlenilmez ki, demişti annem, birini düşünmen lazım. Sorabileceğim birkaç arkadaşım vardı ama onca şeyden sonra sanki biraz tuhaf–

–çığlıkları kesilmeyince, annem beni odadan çıkardı ve–

–Duncan Lockhart ziyaretimize geldiğinde daha on beş gün geçmişti. Yanımıza yaklaşan olmamıştı. Ne yeni yılın ilk ziyaretçileri, ne bir telefon. Hiçbir şey. O olmayınca, eve ölüm sessizliği çökmüştü. Tek bir ses duyulmadan saatler geçebiliyordu. Her nasılsa, artık bir aile değil ayrı odalarda yaşayan bir grup insandık sanki. Duncan güya babamı görmeye gelmişti ama ona partide de rastlamıştım: Birlikte dans etmiştik. Beyazlı Şık Çavuş'ta, yanlış hatırlamıyorsam. Elleri çok kuruydu. Beni o gün Meadows'ta gördüğünden söz etmişti. Bense onun orada olduğunu bile unutmuştum tabii. Geldiği gün, ocak ayının o soğuk öğleden sonrasında, sabah uyanıp pencerelerin içeriden buz tuttuğunu görmüş ve tekrar gözlerimi kapamıştım çünkü odada hâlâ onun eşyaları, elbiseleri, kitapları vardı. Annem henüz hiçbir şeyi–

–gecenin bir vakti kucağımda bebekle dolanıp durduğumu hatırlıyorum. Bebekler hakkında hiçbir şey bilmiyordum. İlk bebekte bilmiyorsun tabii, o yüzden içgüdülerine güveniyorsun. Benimkiler bana, durma, hareket et, diyordu. Bir şey yemeyen, ufacık, kırmızı yumruklarıyla havayı dövüp duran bir şeydi. Süte batırdığım bir tülbentle beslemek zorundaydım

onu. Dördüncü gün alıştı ve önce çekinerek, sonra şapır şupur emmeye başladı. Sonra da ocakta sürekli su ısıtmaya başladık, biberonlar kaynatılıyordu, günün her saati, ateşin yanına bezler asılıyordu, havada buhardan donuk–

–ve çığlıkları kesilmeyince, annem doktoru çağırdı. Bana dışarı çıkmam söylendi ama kulağımı anahtar deliğinin serin pirincine dayayıp dışarıdan onları dinledim. Bir tek doktorun Esme'ye söylediklerini duyabiliyordum; sanırım onunla konuşurken sesini yükseltiyordu, kulağı az işitiyormuş ya da budalaymış gibi. Annemle birkaç dakika fısıldaştıktan sonra Esme'ye dedi ki, biraz istirahat etmen için seni bir yere götüreceğiz, hoşuna gider mi bu? Esme de, elbette, ondan bekleneceği gibi hiç hoşuna gitmeyeceğini söyledi ve doktor katı bir ses tonuyla, başka seçeneğin yok, dedi, o yüzden–

–sonunda Duncan'ın kuzenlerinden birine, yani sadece iki kez görüştüğüm bir kıza sordum. Yaşı benden küçüktü ve buna memnun olmuş gibiydi. Hiç olmazsa, demişti babaannem acımasızca, gelini gölgede bırakacağından endişe etmemiz gerekmeyecek. Onu prova için Bayan Mac'e götürdüm. Prova yapılırken orada kalmadım, kalamadım–

–blazeri anlatmış mıydım? Anlattım. Galiba anlatmıştım. Sırf sordular diye, açık açık. Zaten her zaman için elimden geldiğince dürüst olmaya çalışmışımdır. Sana Canty Körfezi'nden de söz etmiş miydim? Ama ne değişirdi ki zaten? Her zaman için elimden geldiğince dürüst olmaya çalışmışımdır. O zamanlar kıskançlığın pençesine düşmüştüm yalnızca. Onun sonsuza kadar gitmesini hiç istemedim, yalnızca ben işleri toparlayıncaya–

–odadan çıkmam söylendi ve ben de çıktım tabii ama aslında kapının önünde durup onları dinledim. Annem doktorla fısıldaşırken pek bir şey duyamıyor, babaannemin merdivenden çıkıp beni yakalayacağından korkuyordum. Kulak misafiri olmak çok kötü bir şeydi, biliyordum. Dediğim gibi, pek bir şey duyamıyordum ama annem bütün bu krizlerden,

bağırmalardan ve öfke nöbetlerinden nasıl da burasına kadar geldiğine dair bir şeyler söylüyordu. Doktor da isteri ve genç kızlar hakkında bir şeyler homurdandı, buna hafiften bozuldum çünkü ben asla o şekilde davranmazdım. *Tedavi*, *yer* ve *nasıl davranılacağını öğrenmek* sözcüklerini kullandı. Bunu duyduğumda iyi bir fikir olabileceğini, onun için iyi bir plan olabileceğini düşündüm çünkü her zaman için öylesine–

–onları ne kadar çok sevebileceğim, beni her şeyden daha çok şaşırttı. Seveceğinizi biliyorsunuz ve sonunda onları gördüğünüzde, minik bedenlerine sarıldığınızda hissettiğiniz sevgi sanki sürekli havayla dolan bir balon gibi. Duncan'ın annesinin tutmamıza ısrarcı olduğu hemşire, beslenme çizelgeleri ve kolalı önlüğüyle korkunç bir yaratıktı ve birden günlerim bomboş geçmeye başladı. Robert'ı özlüyordum. Onu görmek için çocuk odasına gidiyordum ama daha beşiğin yanına gidemeden, hemşire başımda bitiyordu. Uyuyoruz, diyordu ve ben de her seferinde, hep birlikte mi, diye sormak istiyordum. Ama hiç sormadım tabii. Kayınvalidem hemşirenin ağırlığınca altın değerinde olduğunu ve onu kaybetmemek için özen göstermemiz gerektiğini söylüyordu. Ne yapmam gerektiğinden pek emin olamıyordum o günlerde. Evi aşçıyla kâhya döndürüyordu, Duncan babamla birlikte ofisteydi ve Robert'a hemşire bakıyordu. Bazen gün ortasında evde dolanıp durur, yapmam gerekenin belki de–

–dementia praecox olduğu söylendi. Bir soruşumda babam böyle demişti. Benim için kâğıda yazmasını istemiştim. Ne hoş sözcükler, her nedense hak ettiklerinden çok daha hoş sözcükler. Elbette artık kullanılmıyorlar. Bir makalede okumuştum. "Eskimiş deyim" yazıyordu. Bugünse, diyordu makalede, yerine "şizofreni" kullanılıyor, çirkin, berbat ama yine de görkemli bir sözcük, bilhassa sonuçta bu denli–

–gelinlik olarak diktiği elbise aslında benim için o zamana kadar diktiği her şeyden daha güzeldi. Anneminkini giyiyordum tabii ama benim için bollaştırarak üzerime oturtmuştu.

Çok kişiden iltifat aldım. Ama gelinliğin üstünde şifona işlenmiş payetler vardı, boydan boya–

–onun sonsuza kadar gitmesini hiç istemedim, bunu hiç istememiştim. Ben yalnızca–

–debelenerek tekmeler savuruyordu; babam doktora yardım etmek zorunda kaldı ve o işi birlikte becerdiler ama merdivenin en altında tırabzana yapışıverdi. Yapışıp bırakmadı ve durmadan haykırdığı isim, benim ismimdi. Ellerimle kulaklarımı örttüm, babaannem de ellerini benimkilerin üstüne koydu ama hâlâ duyabiliyordum. KITTY! KITTY! KITTY! KITTY! İşte şu an bile hâlâ duyabiliyorum. Sonradan bir ayakkabı buldum: Holdeki çekişme esnasında çıkmış olsa gerek çünkü portmantonun altına sıkışmıştı, elime alıp oturdum, başımı tırabzanlara dayadım–

–babamla el sıkışırlarken tırabzanlardan onları izledim. Babam onu çalışma odasına doğru götürdü ve Duncan arkasına döndüğünde, gergin anlarında hep yaptığını sonradan öğreneceğim o hareketi yaptığını görmüştüm. Tek elini başının üstüne koyup öteki taraftan saçını düzeltmişti. O kadar tuhaf görünüyordu ki beni gülümsetmişti. Etrafındaki kapılara, evin içine doğru uzanan koridora bakınınca, acaba beni mi arıyor, diye düşünmüştüm. Ama ben asla–

Babası arabada hiç konuşmuyor. Esme onun adını söylüyor, baba deyip omzuna dokunuyor, kendi yüzünü silip, lütfen, demek istiyor. Ama babası doktorun yanında, ön camdan dosdoğru ileriye bakıyor. Arabadan inerken de, doktorla ikisi Esme'yi aralarında sıkıştırıp çakılların üstünde yürütürken de, bir tepenin en üstündeki büyük binanın merdivenlerini çıkarlarken de hiç konuşmuyor.

Kapıların ardında yoğun bir sessizlik var. Yerdeki mermer karolar, siyah beyaz siyah beyaz siyah beyaz. Babasıyla doktor birtakım kâğıtlarla cebelleşiyor. Şapkalarını çıkarmıyorlar. Sonra hiç tanımadığı, hemşire gibi giyinmiş bir kadın Esme'nin kolundan tutuyor.

"Baba!" diye haykırıyor o zaman. "Baba, lütfen!" Kolunu çekip hemşireden kurtarınca, kadın dişlerinin arasından küçük bir *cık* sesi çıkarıyor. Esme babasının birazcık çeşmeye eğildiğini, mendiliyle ağzını silip mermer satranç karelerinin üstünden kapıya doğru yürüdüğünü görüyor. "Beni burada bırakma!" diye bağırıyor. "Lütfen! Lütfen bırakma. Uslu duracağım, söz veriyorum."

Hemşire tekrar koluna yapışmadan, başka bir hemşire belirip öteki kolundan tutmadan, onu havaya kaldırıp taşımaları gerekmeden önce babasının camlı kapılardan geçtiğini görüyor Esme. Merdiveni iniyor, paltosunu ilikliyor, şapkasını takıp yağmuru kontrol eder gibi havaya bakıyor ve gözden kayboluyor.

Esme bir dizi merdivenden aşağı ve bir koridor boyunca geri geri sürükleniyor, iki yanında kollarını kanca gibi kollarına geçirmiş birer hemşire, topuklarıyla yerleri kazıyor. O kadar sıkı tutmuşlar ki kıpırdayamıyor. Hastaneyi, tersten gösterilen bir film şeridi gibi izliyor. Birkaç kapının önünden geçiyorlar ve yüksek bir tavan, dizi dizi ışıklar, sıra sıra yataklar, battaniyelerin altına kıvrılmış bedenler görüyor. Öksürükler, inlemeler, bir yerde kendi kendine mırıldanan birinin sesini duyuyor. Onu bir yatağa doğru çeken hemşireler harcadıkları çabayla nefes nefese. Esme dönüp pencerelere bakınca, tepeden aşağı, boylu boyunca uzanan parmaklıklar görüyor.

Aman Tanrım, diyor o ekşi kokulu havanın içinde. Elini başına bastırıyor. Aman Tanrım. Yaşadığı şok yine gözyaşlarına dönüşüyor. Olamaz bu, olamaz. Uzanıp çektiği perdeyi düşürüyor, dolabı tekmeleyerek deviriyor, bağırıyor, bir yanlışlık oldu, büyük bir hata bu, lütfen beni dinleyin. Ellerinde kalın deri kayışlarla koşarak gelen hemşireler onu yatağa bağladıktan sonra başlarını sallayıp keplerini düzelterek uzaklaşıyorlar.

Bir gün, iki gece boyunca deri kayışlarla bağlı halde bırakılıyor. Biri gelip elbiselerini alıyor. Akşam vakti gelen bir kadın kocaman gümüş bir makasla saçlarını kesiyor. Esme inleyerek

ağlarken, gözyaşları şakaklarından yastığa süzülüyor. Saçlarını tek elinde bir kırbaç gibi tutarak uzaklaşan kadını izliyor.

Havada dezenfektanla parke cilasının kokusu var ve köşedeki yatakta yatan hasta bütün gece homurdanıp duruyor. Tavandaki ışıklardan teki cızırdayarak titreşiyor. Ağlıyor Esme. Kayışları zorluyor, sımsıkı bağlanmış, kıvranarak kurtulmaya çabalıyor, sesi kısılıncaya kadar bağırıyor, lütfen, lütfen yardım edin. Ona biraz su vermeye çalışan bir hemşireyi ısırıyor.

Terk ettiği, içinden çekilip alındığı hayatın onu ele geçirdiğini hissediyor. Akşam vakti güneş odadan çekilirken, babaannesinin yemek hazırlıkları nasıl gidiyor diye bakmak için sarsak merdiveni indiğini, annesinin öndeki salona çay götürüyor olması gerektiğini, pençeli şeker maşasıyla küp şekerleri saydığını, okuldaki kızların eve gitmek için bir tramvayı yakaladığını düşünüyor. Bu olaylarda bir yeri olmadığını düşünemiyor. Bütün bunlar o yokken nasıl olabilir?

İkinci sabahın mavi ışığında, yatağının tepesinde bir şekil beliriyor. Belirsiz, bulanık, beyaz bir şeyler giymiş. Esme gözlerini ona dikiyor. Gözlerinin önünde saatlerdir bir saç tutamı var ve onu oradan çekmek için elini kaldıramıyor.

"Ortalığı ayağa kaldırma sakın," diye fısıldıyor şekil. Esme gölgeler yüzünden, gözünün içindeki saçlar yüzünden yüzünü göremiyor. "Kendini Dördüncü Koğuş'ta bulmayı hiç istemezsin."

"Ama bir hata oldu," diye inliyor Esme. "Burada olmamam gerekirdi ve..."

"Dikkatli olmalısın," diyor kadın. "Tehlikeli sulardasın. Böyle devam edersen..."

Yere çarpan ayak sesleri duyuluyor ve Esme'nin saçlarını kesen hemşire çıkageliyor. "Sen!" diye haykırıyor hemşire. "Hemen yatağına dön."

Şekil koğuşta gölge gibi uzaklaşarak kayboluyor.

* * *

Bir kâsenin kenarında yumurta kıran Iris, yumurta sarısının kâseye düşmesini izliyor. Alex buzdolabına dayanmış, ağzına üzüm atmakla meşgul.

"Ee?" diyen Alex'in söze nasıl devam edeceğini anlayan Iris tüylerinin diken diken olduğunu hissediyor, "nasıl gidiyor bakalım? Şu adamla hâlâ görüşüyor musun?"

"Hangi adam?" diyor Iris tavana doğru.

"Kim olduğunu biliyorsun," diyor Alex, sır verir gibi. "Avukat olan."

Iris yumurta kabuğunun yarısını öteki yarının içine sokuyor. "Evli adam" demediği için öyle minnettar ki samimiyet krizine giriyor. "Evet," diyerek ellerini kurulama bezine siliyor.

"Aptal şey," diye homurdanıyor Alex.

Iris ona dönüyor. "Hah, sana ne demeli?"

"Ne olmuş bana?"

"Evlenmemen gerektiğine karar verdiğin biriyle evli değil misin hâlâ?"

Alex omuz silkiyor. "Galiba öyle."

"Sensin aptal," diye lafını oturtuyor Iris.

Kısa bir sessizlik oluyor. Bir çatal alan Iris, akıyla sarısı karışıp köpürünceye kadar yumurtayı kâsenin kenarında çırpıyor. Alex bir sandalye çekip masaya oturuyor. "Konuyu dağıtmayalım," diyor. "Sen kendi hayatını yaşıyorsun, ben de benimkini."

Iris yumurtanın içine karabiber öğütüyor. "İyi."

"İyi, Bay Avukat'la aranızda neler oluyor?"

Iris başını iki yana sallıyor. "Bilmem."

"Bilmiyor musun?"

"Hayır. Biliyorum. Yalnızca bu konudan söz etmek istemiyorum." Iris gözlerine düşen saçları savurup masada oturan kardeşini inceliyor. Alex de uzun bir an boyunca ona baktıktan sonra gülümsüyorlar.

"Burada ne işin var, hâlâ anlayamadım," diyor Iris. "Yemeğe kalacak mısın, bu arada, yoksa şöyle bir uğradın mı?"

"Ne işim olduğunu anlamadın mı?" diye tekrarlıyor Alex. "Sen delirdin mi? Yoksa hafıza kaybına mı uğradın? Dün senden telefon aldım, bir kaçıkla birlikte kısılıp kaldığını söylüyordun, burada ne işim olabilir sence? Hafta sonunu evde keyif yaparak mı geçirseydim yoksa seni deli kadından kurtarmaya mı gelseydim? İkinizin deniz kenarında gezip tozacağınızı akıl edememişim."

Iris çatalı bırakıyor. "Ciddi misin sen?" diyor usulca. "Benim için mi geldin?"

Alex bacaklarını çözüp tekrar bacak bacak üstüne atıyor. "Tabii ki senin için geldim," diyor utangaç bir sesle. "Başka ne işim olacak ki burada?"

Iris, Alex'in yanına gidip diz çökerek ona sarılıyor. İncecik bedenini, penye tişörtünün yumuşaklığını hissediyor. Çok geçmeden, Alex tek kolunu omuzlarına sarıp onu ileri geri sallamaya başladığında, ikisinin de dönmeyi hiç istemedikleri bir zamanı düşündüklerini biliyor Iris.

"Saçını kesmişsin," diyor Alex, Iris'in saçlarını çekiştirerek.

"Evet. Beğendin mi?"

"Hayır."

Gülüyorlar. Iris geri çekilirken, Alex başıyla boş odayı işaret ediyor. "Çok da deli görünmüyor," diyor.

"Aslında," diyor Iris ellerini beline koyarak, "öyle olduğundan pek emin değilim."

Alex birden şüpheli davranmaya başlıyor. "Ama uzun zamandır tımarhanedeydi... Ne kadar demiştin?"

"Bu deli olduğunu göstermez."

"Hım, büyük olasılıkla gösterir bence."

"Niçin?"

"Bir dakika, bir dakika." Alex hayvan sakinleştirir gibi ellerini kaldırıyor. "Biz neden bahsediyoruz burada?"

"Burada," diyor Iris birden alevlenerek, "yalnızca bir elbise denedi diye kilit altına alınan on altı yaşındaki bir kızdan bahsediyoruz, bütün hayatı boyunca hapsedilmiş bir kadından

bahsediyoruz, şimdiyse cezası biraz ertelendi ve... ve benim yapmam gereken şey... bilmiyorum ki."

Alex kollarını kavuşturup bir an onu inceliyor. "Aman Tanrım," diyor.

"Ne? Ne demek, 'Aman Tanrım'?"

"Buna da o şeylerinden biri gibi yaklaşıyorsun, değil mi?"

"Şeylerimden biri mi?"

"Büyük keşiflerinden biri gibi."

"Neden söz ettiğini anlamadım," diye haykırıyor Iris. "Bence böyle bir şey fazlasıyla..."

"O senin keşfettiğin ikinci el az bulunur elbiselerden biri değil, biliyorsun." Alex bunu söylerken havaya görünmez tırnak işaretleri çiziyor.

Iris'in bir an dili tutuluyor. Sonra yumurta kâsesini kapıyor. "Bununla neyi kastettiğini anlamıyorum," diye patlıyor, "ama cehennemin dibine kadar yolun var."

"Bak," diyor Alex daha yumuşak bir sesle, "ben bir tek..." İç çekerek duruyor. "Bir tek aptalca bir şey yapmayacağını duymak istiyorum."

"Ne gibi?"

"Demek istediğim... yani, onu göndereceksin, kalacak bir yer bulacaksın, değil mi? Değil mi?"

Iris tavayı ocağın üstüne çarpıp içine yağ döküyor.

"Iris?" diyor Alex arkasından. "Kalacağı bir yer bulacağını söyle bana."

Iris elinde tavayla ona dönüyor. "Biliyor musun, aslında düşünürsek, bu ev ona ait."

Alex yüzünü ellerine gömüyor. "Of, Tanrım," diyor.

Esme duvarın ardından seslerini duyuyor. Aslında daha çok, reçel kavanozunun içindeki arıların çıkardığına benzer bir vızıltı. Kızınki değişken sesi en tizlere tırmanıp tekrar alçalırken, oğlanınki monotona yakın. Tartışıyor olabilirler. Kız, Iris,

tartışır gibi konuşuyor ama eğer öyleyse de fazlasıyla tek taraflı bir tartışma bu.

Kardeşim, demişti. Esme onu ilk gördüğünde, kapıda dururken, bir an için sevgilisi mi diye düşünmüş. Ama sonra Iris'e bakmış ve öyle olmadığını anlamış. Tam kardeş de değil ama, gerçek kardeşi değil. Gereğinden fazla ilgili bir kardeş.

Esme dizlerini kırıp göldeki adacıklar misali küvetteki suyun üstüne çıkarıyor. Suyu o kadar sıcak açmış ki teni pespembe, ateş gibi. İstediğin kadar kal, demiş Iris, o da öyle yapıyor. Duvarları, aynayı, pencere camlarını, raftaki şişelerin yanlarını buhar kaplamış. Esme bu odayı hiç hatırlamıyor. Onun zamanında ne olarak kullanılıyordu acaba? Öteki odaları zihninde bir yere koyabiliyor, üstlerine bir fotoğraf plağı oturtup eskiden oldukları gibi görebiliyor: Kendi odasını hizmetçinin odası olarak, salonu yazlık giysilerin sedir ağacından konsollarda saklandığı, sayvanlar altındaki bir yer olarak. Eskiden, Iris'in odasındaki bir duvar boydan boya reçel kavanozlarıyla kaplıymış. Ama bu odayı hiç hatırlamıyor. Bütün evi feci loş ve alçak tavanlı bir yer olarak hatırlasa da, aslında tavanlar yeterince yüksek ve ev oldukça havadar. Hafızanın ne kadar yanıltıcı olduğu bir kez daha kanıtlanıyor.

Sabunluktan sabunu alıp Alaattin'in lambası gibi ellerinin arasında ovuşturuyor. Yüzüne yaklaştırıp çıkan o güzelim tatlı kokuyu içine çekiyor. Bunun altmış yıldan fazla zamandır tek başına yaptığı ilk banyo olduğunu söylese, yan odadaki ikilinin ne yapacağını merak ediyor. Küvetin yanındaki jilete bakıp gülümsüyor. Kız orada öylesine bırakıvermiş. Esme ondan kuşkulanmayan insanlarla birlikte olmanın nasıl bir şey olduğunu çoktan unutmuş. Jileti alıp parmağını serin kenarına bastırıyor ve bunu yaparken, eskiden odada neler olduğunu hatırlıyor birden.

Bebek şeyleri. Hayvan iskeletine benzer parmaklıklarıyla ahşap bir beşik. Tepsisine bir dizi renkli boncuk asılmış bir

mama iskemlesi. Bir de minik geceliklerle, başlıklarla, patiklerle dolu kutular ve naftalin toplarının keskin kokusu.

Bu evdeki son bebek kimdi acaba? O ceketler kimin için örülmüş, gecelikler kimin için dikilmişti? İskemleye boncukları kim asmıştı? Babaannesinin babası için yaptığını tahmin etse de, bunu hayal dahi edemiyor. Düşüncesi bile kıkır kıkır gülmek istemesine neden oluyor. Sonra bir nefes alıyor ve nefesini tutup suya dalınca saçları yosunlar gibi suyun üstünde kalıyor.

Esme kayışların altında yatıyor. Bir sineğin hastane yeşili duvarı santim santim ilerleyerek tırmanışını izlemiş. İşitebildiği sesleri saymış: dışarıdaki bir arabanın homurtusu, sığırcıkların cıvıltısı, bir pencere kepengini takırdatan rüzgâr, köşedeki kadının mırıl mırıl konuşması, koridordan gelen tekerlek gıcırtıları, çarşafların hışırtısı, öteki kadınların inleyiş ve homurtuları. Midesinin başkaldırmasına, ağzını her doldurduğunda kendini kapatacak gibi davranmasına rağmen bir hemşirenin kaşık kaşık verdiği yapışkan ve ılık yulaf peltesini kabul etmiş, hepsini yutmuş.

Sabahın köründe, iki kadın tartışmaya başlamış.

"Benim o."

"Sen öyle san."

"Benim. Ver onu bana."

"Çek elini, benim o."

Esme bakmak için başını kaldırınca, ellerindeki bir şeyi çekiştirip durduklarını görmüş. Derken uzun boylu, kır saçlarını ensesinde darmadağın topuz yapmış olan kadın uzanıp ötekine tokat atmış. Öteki hemen ciyaklayıp almak için çekiştikleri şeyi elinden bırakmış ve arka bacaklarından güç alan bir hayvan gibi geriye çekilerek uzun boylu kadının üstüne atılmış. Sonra yere devrilmişler, sekiz bacaklı garip bir yaratık gibi çığlık çığlığa debelenerek bir masayı, giysi dolu bir sepeti devirmişler. Birden dört bir yanda bağırarak birbirlerine seslenen, düdükler öttüren hemşireler belirmiş.

"Kesin şunu!" diye bağırmış koğuş hemşiresi. "Kesin diyorum size!"

Hemşireler iki kadını ayırmış. Kır saçlı kadın topallayarak gidip süklüm püklüm yatağına oturmuş. Öteki bağıra çağıra karşı koymaya sürdürerek koğuş hemşiresinin yüzünü tırmalamış. Geceliği yukarı kalkınca, Esme kadının solgun ve mantar gibi yuvarlak kalçalarını, göbeğinin kıvrımlarını görmüş. Koğuş hemşiresi bileğinden yakalayıp kadına çığlık attırıncaya kadar bükmüş.

"Sana deli gömleği giydiririm," diye tehdit etmiş hemşire. "Yaparım. Biliyorsun, yaparım."

Esme kadının şöyle bir düşündüğünü ve bir an sakinleşir gibi olduğunu görmüş. Ama sonra at gibi fırlayarak tekmeler atmaya başlamış ve koğuş hemşiresini dizinden yakalayıp bir dizi küfür savurmuş. Hemşire şöyle bir poflamış ve sonra, onun verdiği bir işaretle, bütün hemşireler kadını ablukaya almış, koğuşta sürükleyip bir kapıdan çıkarmış ve Esme gitgide uzaklaşan sesleri dinlemiş.

"Dördüncü Koğuş," diye fısıldadığını duymuş birinin. "Onu Dördüncü Koğuş'a alacaklar." Esme konuşanın kim olduğunu görmek için başını çevirmiş ama herkesin başlar önde, yataklarında dimdik oturduklarını görmüş.

Kayışları çözdüklerinde, Esme hiç kıpırdamıyor. Ellerini arkasında tutarak yatakta oturuyor. Saatlerce hareketsiz kalabilen, bir yere sinip bir şeyleri bekleyen hayvanlar geliyor aklına. Partilerde oynanan, ölü aslan taklidi yapılan oyun geliyor.

Bir hizmetli gelip her yatağa bez ve keskin kokulu cila kovaları bırakıyor. Esme kendininkini ittirip ne yapacağını bilemeden ayağa kalkarken, öteki kadınlar dua eder gibi dizlerinin üstüne çöküyor ve yere cila sürerek geri geri kapıya doğru gitmeye başlıyorlar. Kayışlardan sonra bacakları uyuşuk ve donmuş gibi hareketsiz. Tam kendi yatağındaki bezle cilaya uzanacakken, hemşirelerden birinin onu gösterdiğini görüyor. "Hanımefendiye de bakın hele," diyor kadın kıs kıs gülerek.

"Euphemia!" diye bağırıyor Hemşire Stewart. "Diz çök."

Esme bu sesle yerinden sıçrıyor. Neden herkesin ona baktığını merak ediyor bir an. Sonra hemşirenin onu kastettiğini anlıyor. "Aslında," diye başlıyor, "benim adım..."

"Diz çök ve işe başla!" diye bağırıyor Hemşire Stewart avazı çıktığı kadar. "Kimseden üstün değilsin, anlaşıldı mı?"

Esme titreyerek diz çöküp bezi yumruğuna sararak yeri cilalamaya başlıyor.

Sonradan, öteki kadınlar onunla konuşmak için yanına geliyor. Hector'la evliyken önce Donald'la, sonra da Archibald'la evlenen, aslında gerçek aşkı Frankie olan, o da Flanders'ta öldürülen Maudie var. İyi zamanlarında, düğün hikâyeleriyle herkesi eğlendiriyor, kötü zamanlarındaysa, çenesinin altına bir jüpon bağlıyor ve Hemşire Stewart jüponu çekip alarak uslu bir kız gibi oturmasını yoksa günahın ondan gideceğini söyleyene kadar koğuşta ileri geri yürüyor... Yanındaki yataklarda, çocuğunun yük arabası altında ezildiğini gören Elizabeth'le arada bir bütün giysilerini çıkarıp atan Dorothy var. En uçtaysa hemşirelerin Agnes dediği ama her seferinde, "Bayan Dalgleish derseniz memnun olurum," diyerek onları düzelten yaşlı bir kadın var. Maudie'nin Esme'ye söylediğine göre kadının çocuğu olmamış ve zaman zaman Elizabeth'le tartışırmış.

Ne olduğu belirsiz gri bir çorbanın içildiği öğle yemeğinden sonra Dr. Naysmith denen adam geliyor. İki adım arkasından gelen Hemşire Stewart'la birlikte yatakların arasından yürüyerek herkese başıyla selam veriyor ve arada, "Bugün nasılsınız?" diye soruyor adam. Kadınlar, bilhassa Elizabeth, fazlasıyla heyecanlanıp ya anlamsız monologlara başlıyor ya da gözyaşlarına boğuluyorlar. İki kişi soğuk banyo için koğuştan çıkarılıyor.

Doktor, Esme'nin yatağında durup duvardaki isim levhasına bakıyor. Esme yatakta doğrulup dilini dudaklarından geçiriyor. Söyleyecek, bir hata olduğunu, orada olmaması gerektiğini söyleyecek. Fakat Hemşire Stewart parmak ucunda yükselip doktorun kulağına bir şeyler fısıldıyor.

Doktor da, "Çok iyi," diyerek yürümeye devam ediyor.

–bana teklif ettiğinde, teklif etti diyorum ama orada asıl dediği, evlenmemizin müthiş bir fikir olduğuydu. Lothian Caddesi'nde kaldırımda dururken söylemişti bunu. Sinemaya gitmiştik ve elimi tutmasını bekleyip durmuştum. Elimi koltuğun kolundan sarkıtmıştım, eldivenlerimi çıkarmıştım ama farkında bile değildi sanki. Sanırım bunu bir işaret–

–kırmızı kumlu bir kum saati, şeyin üstünde duran–

–bazen ufaklığı da sinemaya götürüyorum. Çok akıllı bir çocuk. Ellerini kucağında üst üste koyup kaşlarını hafif çatarak minik değneklerini omuzlarına atmış cücelerin birer birer mağaraya girişini dikkatle izler. Son gidişimizde, resimleri çok hızlı göstererek yapmışlar bunu, dedi, ben evet deyince, kim diye sordu, ben de, çok zeki bir adam, canım, dedim. Adam olduğunu nereden biliyorsun, diyerek beni güldürdü çünkü elbette bilmiyordum ama bir şekilde anlıyorsun işte–

–kırmızı kumların tane tane düşüşünü izlerken dedi ki, yani delik tam olarak bir kum tanesi büyüklüğünde mi? Hiçbir fikrim yoktu. Hiç bu şekilde düşünmemiştim. Annem derdi ki–

–yanlarındaki o oğlan, ne bileyim. Besleme, diyorum ona ama elbette yalnızca ben ve hizmetçi varken. Onun da babaannesi olsan ne hoş olurdu, dedi kadın. Hah! Onu katiyen akrabalarımdan biri olarak göremem. Güvenilmez bakışları olan, asık suratlı, mendebur bir çocuk. Benim kanımdan değil. Ama ufaklık onu çok seviyor, ayrıca zor bir hayatı olmuş, anlattıklarına göre. Annesi onları terk edip gitmiş. Bir kadın bunu nasıl yapabilir, anlamıyorum. Doğaya aykırı. Bir ya da iki yaş büyük olmasına rağmen, kız onun elinden tutuyor, o da kızın yanından hiç ayrılmıyor. Onu yanından çekip almak, o yapış yapış erkek ellerinden kurtarmak istiyorum hep ama elbette bir yetişkin gibi davranmak gerekir bu gibi–

–korkunç bir şey, bunu istemek–

–Lothian Caddesi'nde, çantamın klipsini çat diye kapattım ve bir an gözlerimi yummak istedim. Otomobil ve tramvayların ışıkları çok yorucuydu, bilhassa sinemadan çıktıktan sonra. Yanımda durmuş bekliyordu ve ona baktığımda yakasının çok sıkı iliklendiğini, taktığı atkıda atlanmış bir ilmek olduğunu görerek atkıyı kimin ördüğünü, onu bu kadar seven kişinin kim olduğunu merak ettim. Annesiydi herhalde ama yine de sormak istedim. Onu seven kadının kim olduğunu öğrenmek istedim. Evet, dedim elbette. Fısıldayarak söylenmesi gerektiği gibi söyledim ve söylerken de, sanki her şey mükemmelmiş, bir elinde güller ötekine pırlanta yüzükle önümde diz çökmüş gibi utangaç utangaç gülümsedim. O odada onsuz geçen gecelere artık dayanamıyordum–

–gitmiş, diyordu herkes. Paris'e, demişti kızın teki. Bir başkasıysa, Güney Amerika'ya, dedi. Bir rivayete göre de Bayan Dalziel onu İngiltere'deki dayısının yanına göndermişti. Zaten çok sık göremiyordum ama artık ona rastlayamayacağım, şehrin sokaklarında dolaşmayacağı fikri bana fazlasıyla–

–bir tomar mektup buldum, bir şapka kutusunun dibinde. Herhalde aylar sonraydı. Artık evliydim ve vaftiz töreninde giyilebilecek bir şapka arıyordum. Annemle babam düğünümden hemen önceki gecelerden birinde onun isminin artık anılmayacağını ve buna saygı gösterirsem memnun olacaklarını söylemişlerdi. Ben de öyle yaptım, saygı gösterdim yani, yine de onu zannettiklerinden çok daha fazla düşünüyordum. O yüzden mektupları aldım ve–

–sonsuza kadar gitmesini hiç istemedim. Bunun iyice anlaşılmasını istiyorum. Yalnızca bir süreliğine. Annem beni çağırınca salona gittim ve doktor oradaydı. O üst katta çığlıklar atmaya devam ediyordu. Aralarında fısıldaşırlarken, "götürmek" sözcüğünü yakaladım. Annem, onu en iyi Kitty tanır, deyince hastaneden gelen doktor bana bakıp dedi ki, hiç kardeşin için endişelendiğin bir durum oldu mu? Sana sır olarak verdiği ve bize söylemen gerektiğini düşündüğün bir şey var mı?

Düşündüm, düşündüm ve başımı kaldırıp biraz üzgün, biraz kararsız bir yüz ifadesiyle, şey, bir seferinde kendini kumsalda gördüğünü sanmıştı, dedim, gerçekte denizin içindeyken. Doktorun yüz ifadesinden doğru bir şey söylediğimi anladım ve–

–öyle çat diye kapanması çantanın. Çok hoşuma gidiyordu. Onu hep bileğimin biraz üstünde taşırdım, hiçbir zaman fazla–

Iris salatayı masaya götürüp Esme'yle Alex'in ortasına koyuyor. Servis kaşığıyla çatalını Esme'ye doğru yatırıyor. Birbirinden bu kadar farklı iki yemek arkadaşı bulmanın neredeyse imkânsız olduğunu düşünerek hafifçe, gizlice gülümsüyor.

"Nerede oturuyorsun?" diye soruyor Esme.

"Stockbridge'de," diyor Alex. "Ondan önce de, New York'ta yaşıyordum."

"Amerika Birleşik Devletleri'nde mi?" diye soruyor Esme, tabağının üstüne eğilerek.

Alex gülümsüyor. "Aynen öyle."

"Oraya nasıl gittin?"

"Uçakla."

Esme, "Uçakla," derken sözcüğü anlamaya çalışırmış gibi görünüyor. Sonra diyor ki: "Ben de çok uçak gördüm."

Alex uzanıp bardağının altını Esme'nin bardağına vuruyor. "Biliyor musun, ablana hiç benzemiyorsun."

Kâseyi evirip çevirerek salatayı incelemekte olan Esme duruyor. "Ablamı tanıyor musun sen?"

Alex ellerini havada tahterevalli gibi indirip kaldırıyor. "Pek tanıdığım söylenemez. Ama gördüm. Çok kereler. Benden hiç hoşlanmadı."

"Bu doğru değil," diyerek karşı çıkıyor Iris. "O yalnızca..."

Alex suç ortağı gibi Esme'ye doğru eğiliyor. "Hoşlanmadı. Babamla Sadie, yani Iris'in annesi birlikteyken, Sadie babaanne ziyaretlerine benim de Iris'le birlikte gitmem gerektiğini düşünmüştü. Tanrı bilir, neden. Babaanneyse benim orada ne işim olduğunu anlamıyordu. Bana istenmeyen misafir gözüyle

bakıyordu. Değerli torununun kardeşi olmamdan hiç hoşlanmıyordu. Aslında Sadie'ye de o kadar bayıldığı söylenemezdi, bana sorarsan."

Esme uzun uzun Alex'i inceliyor. "Ama ben senden hoşlandım," diyor sonunda. "Komik birisin bence."

"Onu son ne zaman görmüştün sahi?"

"Kimi?"

"Ablanı." Alex koca bir lokma ekmekle tabağını sıyırmakla meşgul olduğu için, Esme'nin yüzündeki ifadeyi bir tek Iris görebiliyor.

"Altmış bir yıl," diyor Esme, "beş ay ve altın gün önce."

Ekmeği ağzına götüren Alex'in eli havada kalıyor. "Yani..."

"Hiç ziyaretine gelmedi mi?" diyor Iris.

Esme tabağına bakarak başını iki yana sallıyor. "İçeri girdikten bir süre sonra bir kez gördüm ama..."

"Ama ne?" diye üsteliyor Alex. Iris onu susturmak istese de, cevabı çok merak ediyor.

"O görüşümde de..." diyen Esme'nin sesi, ezberinin üstünden geçen bir oyuncunun sesi gibi duygusuz, "... konuşmadık. Ben başka odadaydım. Kapı kapalıydı. İçeri girmedi."

Alex, Iris'e, Iris de bir şey diyemeden Alex'e bakıyor. Alex şarap kadehine uzanırken fikrini değiştirir gibi oluyor. Elini masaya koyduktan sonra başını kaşıyor. "Gördün mü?" diye mırıldanıyor. "Onun bir kaltak olduğunu söylemiştim sana."

"Alex," diyor Iris, "lütfen." Kalkıp masadaki tabakları toplamaya başlıyor.

Esme ayaklarını sandalyenin bacaklarına takmış, gündüz salonundaki bir masada oturuyor. Ağlamaması lazım, ağlayamaz. Burada asla başkalarının önünde ağlanmaz. Sizi tedaviyle tehdit eder ya da karman çorman, bölük pörçük düşüncelerle uyanmanıza neden olan iğneler yaparlar.

Gözyaşlarını engellemek için birbirine geçirdiği parmaklarını iyice sıkarak önündeki kâğıda bakıyor. Sevgili Kitty, diye yazmış. Arkasında, Agnes'la Elizabeth birbirine sataşıyor.

"Hah, hiç olmazsa benim çocuğum oldu. Bazılarının asla..."

"Hiç olmazsa ben çocuğumu ihmal yüzünden öldürmedim. Kendi kanından, canından birini yük arabasının altında bırakmak nasıl bir his acaba?"

Esme sesleri kesmek için kalemini eline alıyor. *Lütfen gel*, diye yazıyor. *Çarşamba günleri ziyaretçilere izin var. Lütfen*, diye yazıyor tekrar, *lütfen lütfen*. Alnını eline dayıyor. Neden hiç gelmiyor ki? Hemşirelerin mektupları postaya verdiğine inanmıyor Esme. Yoksa neden gelmesin ki? Başka ne açıklaması olabilir? İyi değilsin, diyor hemşireler. Doktor da iyi olmadığını söylüyor ve Esme artık buna inanmaya başladığını düşünüyor. Birden üstüne bir ürkeklik çökmüş. Maudie'nin kolunu çimdiklemesine, Dorothy'nin öğleden sonra verilen kurabiyesini çalmasına, her şeye ağlayabiliyor. Bazı anlar oluyor ki pencereden aşağı bakıp atlamanın onu nasıl da rahatlatacağını, düşerken havanın ne kadar serin olacağını düşünüyor. Vücudunda bir kırıklık, sızı var ve zihni sersem gibi, bulanık. Koku alma duyusu onu rahatsız edecek düzeye keskinleşmiş. Salonun öbür ucunda oturan birinin okuduğu dergiden gelen mürekkep kokusu içini daraltabiliyor. Havayı koklayarak öğle yemeğinde tabaklarına ne konacağını anlayabiliyor. O hafta kimlerin banyo yapıp kimlerin yapmadığını anlaması için koğuşun ortasında şöyle bir yürümesi yetiyor.

Zihnini açmak, ötekilerle arasına biraz mesafe koymak için ayağa kalkıp pencereye gidiyor. Dışarıda durgun bir gün var. Garip bir durgunluk bu. Ağaçlardaki tek bir yaprak kıpırdamıyor ve tarhlardaki çiçeklerin hepsi dimdik, hareketsiz. Dördüncü Koğuş'taki hastaların çimenlerin üstünde egzersiz yaptığını görüyor. Esme alnını cama dayayarak onları izliyor. Gecelikler, rengi atmış geceliklerin içinde, birer bulut gibi oradan oraya süzülüyorlar. Gecelikleri bol, saçları kısacık kesilmiş olduğu için, kadın mı erkek mi olduklarını anlayabilmek kolay değil. Bazıları gözlerini ileriye dikmiş, kıpırdamadan duruyor. Bir tanesi avuçlarının içine hıçkırıyor. Bir diğerinin attığı keskin ve boğuk çığlık tükenerek bir homurtuya dönüşüyor.

Esme dönüp gündüz salonuna bakıyor. Onlar hiç olmazsa kendi giysilerini giyiyor, hiç olmazsa her sabah saçlarını fırçalıyorlar. O hasta değil. Hasta olmadığını biliyor. Koşmak, kapılardan koridora dalmak, koridor boyunca son hızla koşmak ve bir daha geri dönmemek istiyor. Bırakın beni, ne cüretle burada tutarsınız, diye haykırmak istiyor. Bir şeyleri, pencereyi, şu çerçeveli karda yürüyen sığır sürüsü resmini, ne olursa, kırmak istiyor. Bütün bunları hatta daha fazlasını istediği halde kendini yeniden masaya oturmaya zorluyor. Salonda yürümeye, bacaklarını kıvırıp bir sandalyeye oturmaya zorluyor kendini. Normal insanlar gibi. Harcadığı çabayla kolları ve bacakları titriyor. Esme derin bir nefes alıyor ve birileri görebilir korkusuyla, ellerini masanın üstüne bastırıyor. Oradan çıkması, çıkmasına izin vermelerini sağlaması lazım. Yazdıklarını gözden geçirir gibi yapıyor.

Sonradan, ne zamandır beklediği randevuda, doktora kendini daha iyi hissettiğini söylüyor. Kullanmaya karar verdiği sözcükler bunlar. Hasta olduğuna inandığını görmelerini sağlamak zorunda, her şeye rağmen haklı olduklarını teslim etmek zorunda. Bir şeyler ters gitmiş ama artık iyileşmiş. Kendine sürekli söylediği şey bu ve artık neredeyse inanmaya başlayacak, benim hiçbir şeyim yok, hiçbir zaman da olmadı, diyen o çığlıkları bastırabilecek sanki.

"Hangi bakımdan daha iyisin?" diye soruyor Dr. Naysmith, defterinin üstünde tuttuğu kalemi masasına düşen güneş ışığında parlarken. Esme'nin tek isteğiyse o sıcaklığa doğru uzanmak, başını kâğıtların üzerine koyup o yakıcılığı yüzünde hissetmek.

"Daha iyiyim işte," diyor bir şeyler düşünmeye çalışarak. "Ben... bugünlerde hiç ağlamıyorum. Uykum düzenli. Bir şeyler yapmayı dört gözle bekliyorum." Başka, başka? "İştahım yerinde. Hım... okula dönmeyi çok istiyorum."

Dr. Naysmith'in kaşlarını çattığını görüyor.

"Ya da... ya da..." diyerek dirseklerini bacaklarına dayıyor

"... ya da belki bir süreliğine... anneme yardım etmek isterdim. Ev işlerinde."

"Erkeklerle ilgili düşünüyor musun hiç?"

Esme yutkunuyor. "Hayır."

"Peki, aklının karıştığı o isteri anlarını hiç yaşıyor musun?"

"Ne demek istiyorsunuz?"

Dr. Naysmith gözünü notlarındaki bir şeye dikiyor. "Senin olan giysilerin sana ait olmadığını iddia etmişsin, daha doğrusu bir okul ceketinin," diye okuyor monoton bir sesle, "kendini ailenle birlikte bir örtünün üstünde otururken gördüğünü öne sürmüşsün, gerçekteyse, onlardan uzak bir yerdeymişsin."

Esme doktorun dudaklarına bakıyor. Hareket etmeyi kesip dişlerinin üzerinde birleşiyorlar. Doktorun önündeki dosyaya bakıyor. Odada çok az hava var sanki: Ciğerlerini sonuna kadar doldurması gerekiyor ama yine de yeteri kadar hava alamıyor. Kafatası daralmış, büzüşmüş gibi ve kollarıyla bacaklarına yine o titreme geliyor. Doktor derisini yüzüp içini incelemiş sanki. Bunları nasıl bilebilir ki, Esme yalnızca tek bir kişiye anlatmışken...

"Bunu nereden biliyorsunuz?" Sesinin dalgalandığını, cümlenin sonunda yükseldiğini hissediyor ve, sakin ol, diyor kendi kendine, dikkat et, dikkatli ol. "Bunları nereden öğrendiniz?"

"Sorun bu değil. Esas sorun, bu halüsinasyonları hâlâ görüp görmediğin."

Esme tırnaklarını bacaklarına geçiriyor, düşüncelerini toparlamak için gözlerini kırpıştırıyor. "Hayır, doktor," diyor.

Dr. Naysmith harıl harıl bir şeyler karalıyor ve Esme'nin söylediklerinden bir şeyler çıkarmış olmalı ki randevunun sonunda arkasına yaslanıp parmak uçlarını kafes halinde bitiştiriyor. "Çok güzel, küçükhanım," diye şakıyor. "Yakında eve gitmeyi ne kadar istiyorsun?"

Esme bir hıçkırığı bastırmak zorunda kalıyor. "Çok." Bunu düşünceli bir ses tonuyla, fazla istekli, fazla histerik görünmeden söylemeyi başarıyor. "Çok istiyorum."

Koridora çıkar çıkmaz, hafif ilkbahar güneşiyle aydınlanan pencereye doğru koşuyor. Koğuşun kapısına gelmeden önce hızını düşürüp normal yürümeye başlıyor. Normal, normal, diye tekrarlıyor içinden, koğuşa girip yatağına giderek uslu bir kız gibi üstüne otururken.

–korkunç bir istekti–

–gece çantasının üstüne payetleri ben işledim. Kendisi yapamadı. Aslında, yapmak için çok da uğraşmadı. İki payet diktikten sonra iğneyi parmağına batırıp ipliği kördüğüm yaptı ve payet kutusunu yere düşürdü. Öfkeyle her şeyi bir kenara fırlatıp, insan bu sıkıntıya nasıl katlanır, diye söylendi. Yapılması gerektiği için çantayı ben alıp ateşin yanına oturdum, o da pencereden masaya, oradan piyanoya ve tekrar pencereye gidip durarak can sıkıntısı ve iç baygınlığından, buna nasıl tahammül edebileceğinden dem vurmaya devam etti. Halıya kan damlatıyorsun, deyince, parmağını ağzına sokup emdi. Payetleri işlemem bütün gecemi aldı ve ona, anneme kendi başına yaptığını söyleyebilirsin, dedim ama annem daha ilk görüşte–

–kürsüye doğru giderken çiçekleri yere düşürdüm. Neden bilmem. Gergin değildim, zihnim her nasılsa fazlasıyla açıktı ve üstümdeki ince elbise, annemin gelinliği vücudumu serin tutuyordu. Çiçekler düşünce herkes şöyle bir yutkundu ve nedimeliğimi yapan kız yanımdan fırlayıp buketi hemen yerden alırken, birilerinin kötü şans dediğini duydum. Ben buna inanmıyorum, demek istedim, batıl inançlı değilim, evleniyorum, evleniyorum ve–

–korkunç bir şeydi bunu istemek–

–onu ilk görüşümü çok net hatırlıyorum. Adını hep unuttuğum *ayah* gelip elini boynuma koydu ve küçük bir kız kardeşim olduğunu söyledi. Onunla el ele avlunun etrafından dolaşıp yatak odasına gittik, annem yan yatmıştı ve babam, hişt, uyuyor diyerek beşiğin içini görmem için beni kucağına aldı. Bebek uyanıktı ve küçük yorganıyla güreşir gibiydi, teninin

açık, suyla dolmuş gibi bir rengi vardı, sanki başka bir dünyaya aitti. Kahve çekirdeği kadar koyu renkli gözleriyle başımızın hemen üstündeki bir yere bakıyordu. Babam, ne diyorsun, deyince, dünyada gördüğüm en güzel şey, dedim ve öyleydi, cidden öyleydi–

–pembe ipek bir gecelikti ve bana, dünyada gördüğüm en güzel şeysin, dediğini hayal ediyordum. Gül yaprağı rengindeki geceliğimle yatakta hazır yatarken, o banyodan çıktığında hiç gergin değildim. Yalnızca olup bitmesini istiyordum, bitsin ki başlayabilelim, yeni hayatım başlasın ve bütün her şeyi geride bırakabileyim istiyordum. Trendeyken, yeni ismimi yazma alıştırmaları yapmıştım: Bayan Duncan Lockhart, Bayan K. E. Lockhart, Bayan D. A. Lockhart. Biraz eğlence olsun diye ona da göstermiştim. Adımdan pek hoşlanmadığını söyledi. Kitty, dedi, ev hayvanlarına göre bir isim, kedi ismi gibi, Kathleen'in daha makul bir seçenek olduğunu düşünmüyor muymuşum ben de, artık evli olduğuma–

–korkunç bir şeydi, korkunç–

–öylece yatarken, zaman geçmek bilmedi. Ne akan suyun sesi, ne bir hareket, hiçbir şey duymuyordum. Hiçbir şey. Gidip kulağımı banyonun kapısına dayamak için, hâlâ orada olduğundan emin olabilmek için dayanılmaz bir istek duyuyordum ve bir an aklımdan korkunç bir fikir geçti: Ya pencereden kaçıp gecenin içinde kaybolduysa? Derken kapı açıldı ve odanın içine sarı ışık doldu, ışığı kapadı, pijamalı siluetinin odada yürüdüğünü gördüm ve yatağın onun ağırlığıyla çöktüğünü hissettim. Boğazını temizledi. Çok yorgunsundur, dedi. Sırtı bana dönüktü. Yo, pek sayılmaz, dedim. Sevgilim diye de eklemek istedim ama yarım yamalak çıktı. Sonra cidden korkunç bir şey oldu. Kendimi Jamie'yi, gülerken yüzünün nasıl yukarı doğru kalktığını, alnında ibik gibi görünen saçlarını düşünürken buldum ve sanırım başımı çevirdiğimi gördü çünkü o sırada yatağa uzanmıştı. Tekrar ona bakıp, yüzümü senden kaçırmadım, demek istedim ama diyemedim çünkü uzanıp yanağımdan öptü. Elini

koluma koyup yanağımdan öptü ve bir an öyle kalınca nefesimi tutup, işte, diye düşündüm, şimdi olacak, ama o, iyi geceler, dedi. Hiç anlamadım ne–

–elimde mektuplarla annemin odasında duruyordum ve zarfların üstünde kendi adımla o el yazısını gördüm, hiç açılmadıklarını görüp bir tanesine alttan parmağımı sokunca zamk hemen açıldı ve mektubu açtığımda tek gördüğüm, lütfen, lütfen, hemen gel, oldu, bunu görünce ben de–

–sesimi yükselttiğimi fark ediyorum. Korkunç bir şey, diyorum, çocuk isteyip sahip olamamak. Gözlerini duvardaki bir şeye dikmiş masanın yanında dikilen bir hemşire garip garip bana bakıyor. Çok genç. O nereden bilecek ki? Sen nereden bileceksin ki, diyorum ona–

Iris salon kapısının eşiğinde duruyor. Alex divanın bir köşesine yığılıp kolunu uzatmış, uzaktan kumandayı almaya çalışıyor. Televizyon cızırdayarak hayata dönüyor ve stüdyodan onlara kaş çatan bir adam, ülkenin başka bir bölümüne yaklaşan eşmerkezli fırtına dairelerini gösteriyor.

Iris gidip Alex'in yanına oturarak bacaklarını altına kıvırıp başını omzuna yaslıyor ve birlikte hava durumu haritasına bakıyorlar.

Alex kolunu kaşıyıp yerinde kıpırdanıyor. "Fran'e büyük ihtimalle kalacağımı söyledim."

"Kalacağını mı söyledin?"

"Bir geceliğine."

"Ha." Iris şaşkın ama öyle görünmemeye çabalıyor. "Olur. Nasıl istersen."

"Hayır." Alex başını iki yana sallıyor. "Sen nasıl istersen."

"Ne?"

"Sen istersen kalacağım."

Iris doğruluyor. "Alex, ne demek istiyorsun sen? İstediğin zaman burada kalabileceğini biliyorsun ama..."

Alex onu delirtmeyi her seferinde başaran o sakin ve mantıklı ses tonuyla Iris'in sözünü kesiyor. "Yardım etmeye

çalıştığımı neden anlamıyorsun? Gergin olabileceğin için burada kalırım diye düşünmüştüm. Biliyorsun. Esme'yle yalnız kalma konusunda."

"Saçmalama," diyor Iris alaycı bir sesle. "O gayet..."

Alex, Iris'in yüzünü iki elinin arasına kıstırıp kendi yüzüne doğru çekiyor. Iris öyle hazırlıksız yakalanıyor ki bir an kıpırdayamıyor. Sonra o ellerin arasında hırsla kıvranmaya başlıyor. Alex bırakmıyor. "Iris, beni dinle," diyor yakın menzilli yeni konuşma mesafelerinden, "sana yardım etmek için kalmayı teklif ediyorum. Farkında mısın bilmem ama bu gibi durumlarda, 'evet' ve 'teşekkür ederim' denir. Gece burada kalmamı ister misin?" Başını zorla öne arkaya doğru sallatıyor. "Güzel. Anlaştık o zaman. 'Teşekkür ederim, Alex,' de lütfen."

"Teşekkür ederim, Alex, lütfen."

"Ne önemi var canım." Iris'in yüzü hâlâ Alex'in avuçlarının arasında. Bir an bakışıyorlar. Alex boğazını temizliyor. "Tabii ki divanda," diyor çabucak.

"Ne?"

"Ben divanda uyurum."

Iris geri çekiliyor. Saçını düzeltiyor. "Tabii," diyor.

Dikkatini tekrar televizyona veriyor. Ekrandan yarısı çökmüş bir bina, taşan bir nehir, dümdüz olmuş bir araba, fırtınada savrulan ağaç görüntüleri geçiyor.

"En son," diyor Alex birden, "ne zaman aynı çatı altında uyumuştuk hatırlıyor musun?"

Iris gözlerini fırtına görüntülerinden ayırmadan kafasını sallıyor.

"On bir yıl önce. Düğünümden önceki gece."

Iris kıpırdamıyor. Bakışlarını Alex'in yıpranmış yakasına, oradaki mürekkebe benzer lekeye, iplik dokusunun çözülmeye başladığı yere odaklıyor.

"Ama o gece divanda yatan sendin. Ben değil."

Manhattan'ın Aşağı Doğu Yakası'ndaki küçük dairenin koridorundaki bozuk bir ampulün hafif cızırdadığını, jet yorgunluğuyla dolu uykusuz ve uzun saatleri, divandaki döşemelik kumaşın

hemen altında neredeyse boylu boyunca uzanan çelik çubuğu hatırlıyor Iris. Şehrin açık duran pencereye kadar yükselen gürültüsünü, uğultusunu hatırlıyor. Bir de Alex'in gecenin bir yarısında yanında bitiverdiğini hatırlıyor. Hayır, demiş, hayır. Kesinlikle olmaz. Alex'i iterek uzaklaşmış. Neden, diye sormuş Alex, sorun nedir? Yaklaşık dokuz aydır görüşmüyorlarmış, daha önce hiç bu kadar uzun zaman ayrı kalmamışlar. Iris stajını tamamlamak için Moskova'ya giderek somurtkan Rus gençlerine İngilizcedeki mişli geçmiş zamanın inceliklerini öğretmeye çalışmış.

Evleniyorsun, Alex, diye bağırmış, yarın. Unuttun mu? Alex'se, umurumda değil, onunla evlenmek istemiyorum, demiş. O zaman evlenme, diye karşılık vermiş Iris. Evlenmek zorundayım, demiş Alex, artık her şey ayarlandı. Ayarlar bozulabilir, demiş Iris de, eğer istersen. O zaman Alex bağırmaya başlamış: Rusya'ya neden gittin, ne demeye gittin, nasıl öyle çekip gidebildin? Gitmek zorundaydım, diye bağırmış Iris de, gitmem gerekti, senin de New York'a gelmen gerekmezdi, burada kalmaz zorunda değilsin, Fran'le evlenmeye mecbur değilsin. Mecburum, demiş Alex, mecburum.

Iris toparlanıp bacaklarını gererek ayaklarını yere basıyor. Bir şey söylemiyor.

"Peki, bu Lucas denen adamla ne yapacaksın bakalım?" diye soruyor Alex, uzaktan kumandayla oynayarak.

Iris kısa bir sessizlik olmasına izin vererek, "Luke," diyor.

"Luke, Lucas," diyor Alex elini şöyle bir sallayarak, "ne fark eder. Ne yapacaksın?"

"Ne konuda?"

Alex içini çekiyor. "Kalın kafalılık etme. Dene. Bir kerecik olsun dene. Bak bakalım, nasıl bir his."

"Hiç," diyor Iris, gözünü televizyondan ayırmadan. Bu konudan söz etmeyi en fazla Alex'in düğününden önceki gece olanlardan söz etmeyi istediği kadar istiyor ama yine de hiç olmazsa şimdiki zamana dönmüş göründükleri için memnun. "Ne demek istediğini anlamıyorum. Bir şey yapacağım yok."

"Ne? Adamın metresi olmaya devam mı edeceksin yani? Tanrım, Iris." Alex uzaktan kumandayı divanın koluna fırlatıyor. "Kendini ucuza sattığını düşünmüyor musun hiç?"

Iris elektrik çarpmış gibi, dimdik doğruluyor. "Kendimi satıyor falan değilim. Ayrıca metres de değilim. Ne iğrenç bir laf. Sen benim..."

"Iris, seni yargılıyor falan değilim. Yalnızca merak ediyorum, acaba..." Alex cümleyi yarıda kesiyor.

"Ne? Neyi merak ediyorsun?"

"Bilmiyorum." Alex omzunu silkiyor. "Yani, acaba o... ne bileyim." Yastıktan çıkmış bir iplikle oynuyor. "İstediğin adam o mu?"

Iris iç çekiyor. Kendini geriye atıp yastıkların üstüne yayılıyor. Gözlerini sımsıkı kapayıp parmaklarını üstlerine bastırdıktan sonra tekrar açtığında salonda vahşi renkler dolaşıyor. "Onu terk edecekmiş." Iris bunu tepesindeki abajura söylüyor.

"Öyle mi?" Iris, Alex'in ona baktığının farkında ama bakışlarına karşılık vermiyor. Alex, "Hımm," diye mırıldanarak tekrar uzaktan kumandayı alıyor. "Eminim ki etmeyecek. Ama etseydi ne yapardın?"

Iris yayıldığı yerden, Esme'nin salona girip onlara doğru süzüldüğünü görüyor. Kendini görünmez yapabilme yeteneğine sahip sanki. Iris bunu nasıl becerdiğini bilmiyor. Esme'yi izlerken, onlardan tarafa hiç bakmadığını, sanki onlar da kendisi için görünmezmiş gibi, salondaki varlıklarının farkında olmadığını görüyor.

"Ne?" diyor Iris, Esme'yi izlerken. "Ha, sinir olurdum. Dehşete düşerdim. Bunu biliyorsun."

Gördüğü bir şey Esme'nin görünmezlik numarasını kesintiye uğratıyor. Olduğu yerde durup Iris'in duvara dayadığı bir yazı masasına yaklaşıyor. İlgisini çeken şey masa mı? Hayır. Üzerinde asılı duran, Iris'in üstünde kartpostal ve fotoğraflardan bir kolaj oluşturduğu mantarlı pano. Esme'nin eğilip panoya

baktığını görüyor. Iris gözlerini tekrar televizyona, şiddetli rüzgâr ve yağmur tahminini bildiren hava durumuna çeviriyor.

Sonra dönüyor. Esme'nin tuhaf ve yüksek bir ses tonuyla söylediği şey yüzünden.

"Ne oldu?" diyor Iris.

Esme panodaki bir şeyi işaret ediyor. "Bu benim," diyor.

"Sen misin?"

"Hı hı." Esme panoyu gösteriyor. "Benim fotoğrafım."

Iris divandan kaçarcasına kalkıyor. Hem divandan hem de Alex'le yaptıkları konuşmadan kurtulabildiği için fazlasıyla memnun. Gidip Esme'nin yanında duruyor. "Emin misin?" diyor. Biraz kuşkulu. Duvarında bunca yıldır Esme'nin fotoğrafı varken bunu fark etmemiş olması mümkün değil.

Esme, Iris'in babaannesinin evrakları arasında bulduğu kenarları kıvrılmış kahverengi bir fotoğrafı gösteriyor. Beğenip kendine sakladığı ve öteki fotoğrafların yanına raptiyelediği bir fotoğraf. İki kız ve bir kadın kocaman beyaz bir arabanın yanında. Kadının üstünde beyaz bir elbise, başında gözlerinin üstüne kadar çektiği bir şapka var. Omuzlarına attığı tilkinin kuyruğu ağzına kopçalanmış. Büyük olan kızın başı, yanında durduğu kadının koluna değmiş. Saçında bir kurdele var, çorapları diz boyu, ayakları dışa bakıyor ve gözlerini objektifin ötesindeki bir şeye dikmiş olan küçük kızla el ele tutuşmuşlar. Küçük kızın silueti bulanık, objektif kapağı kapanırken hareket etmiş olsa gerek. Iris'in gözüne hayalet gibi, gerçekte orada değilmiş gibi görünüyor. Öteki kızla birörnek giyinmişler ama onun kurdelesi gevşemiş ve tek ucu sarkıp omzuna değmiş. Boş kalan elinde bebek çıngırağı ya da sapana benzeyen, küçük ve sivri köşeli bir şey var.

"Hindistan'daki bahçe yolunda çekilmişti," diyor Esme. "Piknikten dönüyorduk. Kitty'yi güneş çarpmıştı."

"Bunun sen olduğuna inanamıyorum," diyor Iris, ezbere bildiği ama bir anda hiç tanıdık gelmemeye başlayan o görüntüye bakarak. "Orada olduğuna inanamıyorum. Tam burada. Onca

yıldır gözümün önündeymişsin ve benim haberim bile yokmuş. Bu fotoğraf ne zamandır yazı masamın karşısında ama ben bu küçük kızın kim olduğunu merak bile etmemişim. Ne aptallık. Ne kadar aptalmışım. Yani, elbiseleriniz bile aynı." Iris kaşlarını çatıyor. "Bunu fark etmem lazımdı. Merak etmem lazımdı. Kardeş olduğunuz o kadar belli ki."

"Öyle mi?" diyor Esme ona dönerek.

"Yani, çok da benzemiyorsunuz. Ama daha önce görmediğime inanamıyorum. Ona kim olduğunu sormadığıma inanamıyorum. Bu fotoğrafı o iyice kötüleştikten ve bakımevine götürülmesi gerektikten sonra bulmuştum."

Esme'nin gözleri hâlâ Iris'te. "Ne kadar hasta?" diye soruyor.

Iris parmağındaki bir şeytantırnağını ısırıp dudaklarını sarkıtıyor. "Ölçebilmek çok zor. Fiziksel olarak iyi durumda olduğunu söylüyorlar. Ama akli durumu tam bir muamma. Bazı şeyleri çok net hatırlıyor, bazılarını hiç hatırlamıyor. Genel olarak, otuz yıl öncesinde takılmış durumda. Beni hiç tanımıyor. Kim olduğuma dair hiçbir fikri yok. Ona sorarsan, torunu Iris hâlâ cici elbiseler giyen küçük bir kız."

"Peki, eskiyi hatırlıyor mu? Otuz yıl öncesindeki şeyleri?"

"Hem evet hem de hayır. İyi günleri oluyor, kötü günleri oluyor. Onu ne durumda yakalayıp neler söylediğine bağlı." Iris bu konuyu açıp açmamakta kararsız ama şöyle bir durup düşünmeden, kendini konuşurken buluyor: "Ona seni de sordum aslında. Özellikle bunun için ziyaretine gittim. Önce bir şey demedi, sonra da... sonra da çok garip bir şey söyledi."

Esme o kadar uzun bir süre konuşmadan ona bakıyor ki Iris onu duyup duymadığından emin olamıyor.

"Kitty'yi," diye açıklama yapıyor. "Seni sormak için Kitty'yi görmeye gittim."

"Evet." Esme başını yana eğiyor. "Onu anladım."

"Ne dediğini öğrenmek ister misin? Yoksa istemez misin? Söylemem gerekmiyor yani, tamamen sana..."

"İstiyorum."

"Dedi ki, 'Esme bebeği bırakmıyordu.'"

Esme sırtını dönüyor, birdenbire, kurulmuş bir oyuncak gibi. Elini havada tutarak Iris'in masasının, kâğıtların, zarfların, kalemlerin, cevaplanmamış mektupların üstünden geçiriyor. "Annen mi bu?" diye soruyor Iris'e, köpekle annesinin plajda çekilmiş bir fotoğrafını göstererek.

Iris'in cevap vermesi biraz zaman alıyor. Hâlâ bebeği, kimin bebeği olabileceğini düşünerek hafiyelik yolunda hızla ilerlediği için, frenlere asılması birkaç saniye sürüyor. "Evet," diyor dikkatini fotoğrafa vermeye çalışarak. Demek duymazlıktan geliyorsun, demek istiyor aslında. Yandaki fotoğraflardan birine dokunarak Esme'ye kaçamak bir bakış atıyor. "Bu kuzenim, kuzenimin bebeği. Yine annem ve Alex, Empire State'in en üstündeyiz. Bunlar arkadaşlarım. Tayland'da tatildeyken. Bu benim vaftiz kızım. İsa'nın doğuşunu anlatan oyunda melek kılığına girmişti. Bu Alex'le ben çocukken, bu evin bahçesinde çekilmişti. Bu birkaç ay önce evlenen arkadaşımın düğününde."

Esme sonradan sınava girecekmiş gibi, her bir fotoğrafı dikkatle inceliyor. "Hayatında ne kadar çok insan varmış," diye mırıldanıyor. "Peki ya baban?" diyor, sırtını dikleştirip o delici bakışlarını Iris'e dikerek.

"Babam mı?"

"Onun fotoğrafı da var mı?"

"Evet." Iris fotoğrafı gösteriyor. "Şuradaki o."

Esme bakmak için eğiliyor. Raptiyeyi çıkarıp fotoğrafı yüzüne yaklaştırıyor.

"Ölmeden hemen önce çekilmişti," diyor Iris.

–ben de annemle Duncan'dan gizli taksi tuttum. Onlara şehre gittiğimi söyledim ama aslında tam aksi yöne gidecektim. Yolda giderken nasıl bir yer olacağını düşündüm ve oldukça hoş bir odada geceliğiyle oturuşu geldi gözümün önüne, bir koltuğa oturup dizlerine battaniye örtmüş, dışarıdaki bahçeye

bakıyordu belki de. Beni gördüğünde yüzünün aydınlandığını ve ona biraz yardım ettiğimi hayal ettim, ufak ufak, battaniyesini düzeltişimi, istediği takdirde belki de bir kitaptan birkaç satır okuyuşumu. Elimi tutup minnetle sıkışını hayal ettim. Şoför geldiğimizi söylediğinde çok şaşırmıştım. O kadar yakındı ki! Bizim evden on dakika bile sürmüyordu. Onca zaman çok uzaklarda, şehir dışında olduğunu zannetmiştim. Oysa iki kilometreden biraz fazla, en fazla üç kilometre uzaktaydı. Kapıya doğru yürürken başka hastalar var mı diye etrafa bakındım ama kimsecikler yoktu. Kapıda beni karşılayan hemşire yolu gösterdi, onun odasına değil, dolmakalemiyle oynayan bir doktorun ofisine gittik ve adam bana, tanıştığımıza sevindim, Bayan Lennox, deyince, Bayan Lockhart, diye düzelttim. Özür dileyip başını salladı ve öğrenmek istedi. Öğrenmek istedi. Anneniz ve babanızla temas kurmaya çalıştım ama, dedi. Dedi ki–

–ve evliliğimin altıncı gecesinde, yatağa girdiğinde, karanlıkta ona doğru uzandım. Elini elime alıp sımsıkı tuttum. Duncan, dediğimde sesimin o kadar otoriter çıkması beni şaşırtmıştı, her şey yolunda mı? Bütün gün, kimbilir kaç gündür bunu prova etmiştim, neler söyleyeceğime karar vermiştim. Sorun ben miyim? dedim. Yaptığım ya da yapmadığım bir şey mi? Ne yapmam gerekiyor? Bana söylemen gerek. Parmaklarını avucumdan çekti. Pat pat elime vurdu. Hayatım, dedi, yorgun olmalısın. On dokuzuncu gecede, yatakta birden üstüme çıktı. Tam uykuya dalmak üzereydim. Şoke olmuş ve nefessiz kalmıştım ama hiç kıpırdamadan yatıp tenis topunu kontrol eden bir adam gibi tek eliyle omzumu kavradığını, ayaklarının ayaklarıma sürtündüğünü hissettim, sonra öteki eliyle geceliğimin eteğini yukarı kaldırıp aşağıda bir yerlerde harala gürele, zar zor bir şeyler yaparak omzumdaki elini göğsüme indirirken düşünebildiğim tek şey, aman Tanrım, oldu ve sonra durdu. Ölü gibi kaldı. Üzerimden aşağı yuvarlanıp kendi yattığı tarafa gitti. Vay, dedi dehşet dolu bir sesle, vay, diye düşündüm ben de... sonra, ne var, dedim, ne düşündün? Ama o hiç–

–doktor bana Bayan Lockhart diye hitap ederek dedi ki, aileniz eve dönüşü için ne gibi hazırlıklar yaptı? Bebekle onun için?

Hemşire Stewart bir sabah erken saatte Esme'nin yatağına geliyor. "Kalk da eşyalarını toparla."

Esme yorganını yırtarcasına açıyor. "Eve gidiyorum," diyor. "Eve gidiyorum. Değil mi?"

Hemşire Stewart neredeyse burnunu burnuna dayayacak. "Evet de demiyorum, hayır da. Hadi artık. Biraz acele et."

Esme elbisesini başından geçirip eşyalarını ceplerine tıkıştırıyor. "Ben eve gidiyorum," diye sesleniyor Maudi'ye, Hemşire Stewart'ın peşinden sekerek koğuşta ilerlerken.

"Sevindim, tatlım," diye yanıtlıyor Maudie. "Bizi görmeye gel."

Hemşire Stewart iki sıra merdiven iniyor, uzun bir koridordan, bir dizi pencerenin önünden geçerlerken, Esme kare kare gökyüzü, ağaç, sokakta yürüyen insan manzaraları görüyor. Dışarı çıkıyor. Orada onu bekleyen bir dünya var. Hemşire Stewart'ı itip koşmaya başlamamak için kendini zor tutuyor. Almaya kimin gelmiş olabileceğini merak ediyor. Kitty mi? Yoksa yalnızca annesiyle babası mı? Kitty mutlaka gelmiş olmalı, bunca zaman sonra. Siyah beyaz karolu girişte onu bekliyor olmalı, belki bir sandalyeye oturmuştur, çantası kucağındadır, eldivenleri de ve Esme merdivenlerden inerken başını çevirecek, başını ona çevirip gülümseyecek.

Esme tam zemin kata ve Kitty'ye giden merdivenlere yönelecekken, Hemşire Stewart'ın bir kapıyı açık tutarak girmesini beklediğini fark ediyor. Esme kapıdan içeri giriyor. Sonra Hemşire Stewart başka bir hemşireyle konuşarak, işte senin Euphemia, diyor ve öteki hemşire de, gel, bu taraftan, diyor, yatağın şurada.

Esme gözlerini yatağa dikiyor. Çelikten yapılmış ve üstünde pamukludan kaba bir yorgan, ayak ucunda katlanmış bir battaniye var. Tek pencereli bomboş bir odada ama pencere

o kadar yüksekte ki gri bulutlardan başka bir şey göremiyor. Dönüyor. "Ama ben eve gidiyorum," diyor.

"Hayır, gitmiyorsun," diye karşılık veren hemşire, Esme'nin elindeki bohçayı almak için uzanıyor.

Esme bohçayı geri çekiyor. Ağlamak üzere olduğunu hissediyor. Ağlamak üzere ve bu kez gözyaşlarını bastırabileceğini hiç zannetmiyor. Ayağını yere vuruyor. "Gidiyorum. Doktor Naysmith dedi ki..."

"Bebek gelinceye kadar burada kalıyorsun."

Duvara dayanmış duran Hemşire Stewart'ın yüzünde tuhaf bir tebessümle ona baktığını görüyor Esme. "Ne bebeği?" diye soruyor.

Yüzü yatağın başına öyle yakın ki metalin üstündeki izleri görebiliyor. Emayenin üstündeki çiziklerle çentikleri. Kıvrılıp yatmış, başını geriye atıp yatağa bastırmış, sırtı bir kavis oluşturmuş ve ellerini izlerin üstünde döndürerek parmaklarının beyazlaşmasını izliyor. Çok derinden gelen bir acı onu yutup yok edecek gibi, başının içinde fırtınalar estiriyor. Hayal edilemeyecek bir acı. Durmayacak. Onu yok olmayan, gücü hiç tükenmeyen bir yumruğun içinde tutmuş ve Esme yaşamaya devam edeceğini hiç zannetmiyor. Zamanı gelmiş. Artık çok yakın. Böyle bir acı çekerken, ölmemek mümkün değil.

İzleri tutan parmaklarını iyice sıkarken birinin defalarca çığlık attığını duyuyor ve bunların diş izi olduğunu ancak o zaman anlıyor. Bu koğuşta, tam o yatağın üstünde, birileri yatak başını dişleyecek raddeye gelmiş. Diş, diş, diye bağırırken buluyor kendini.

"Ne diyor?" diye soruyor hemşirelerden biri ama cevabı duyamıyor. Yanında biri yaşlıca, biri daha genç, iki hemşire var. Genç olan tatlı. Yaşlı hemşire gibi, o da Esme'yi yatağa bastırıyor ama fazla sert değil ve bu iş başlamak üzereyken, öteki hemşirenin bakmadığı bir anda Esme'nin yüzüne biraz ıslak bez bastırmış.

Esme'nin kollarıyla bacaklarında his kalmamış. Sanki hasta bir hayvandan çıkan tiz bir çığlığın ardından solumalar duyuyor ve, tamam, tamam, diyor hemşire, devam et. Bu sesleri daha önce de bir yerlerde duyduğunu düşünüyor, her nasılsa, uzun zaman önce –Hugo ve diğer bebekler gelirken– annesinin doğum sancısı çektiğini duymuş olabilir mi? Parmak uçlarında bir kapıya, Hindistan'daki evde annesiyle babasının kaldığı odanın kapısına gidişini ve aynı solumaları, aynı çığlık çığlığa haykırışları, aynı, devam et, haykırışlarını duyduğunu görür gibi oluyor. Bir de o koku. O sıcak, ıslak ve tuzlu koku da önceden bildiği bir şey. Esme kendini o kapıda görüyor, kapıyı iterek açtığını ve aralıktan bir an için tabloya benzer bir görüntü yakaladığını görüyor. Loş oda ve çarşafın üstündeki ürkünç kırmızılık, yakarırcasına iki büklüm olmuş kadının terden koyulaşmış saçları, doğumu yaptıranlar etrafında, bir leğenden yükselen buhar. Bunu görmüş olması mümkün mü? Esme başını eğip üç kez kısa kısa solurken çıkan o minik, kaygan, fok gibi şey, çoktan olup bitmiş bir şeyin gerçekdışılığına sahip.

Esme yan dönüp dizlerini göğsüne çekiyor. Sahile vurmuş bir kazazede. Yüzünün önünde kıvrılan ellerini incelerken buluyor kendini. Aynı görünüyorlar. Bu kadar değişmemiş olmaları, her zamanki gibi görünmeleri ona inanılmaz geliyor. Hemşire kıvrım kıvrım, halata benzer bir şeyle uğraşır, Esme o minicik mavi bedenin kıpkırmızı oluşunu izlerken, kadın poposuna şaplak attığı bebeği düz çeviriyor.

Esme dirseğinin üstünde doğruluyor. Bunu yapmak müthiş bir çaba gerektiriyor. Bebeğin gözleri sımsıkı kapalı, yumruklarını yanaklarında tutmuş ve yüz ifadesi kararsız, tedirgin. Bak, diyor hemşire, oğlan oldu, sağlıklı bir oğlan. Esme başını sallıyor. Hemşire bebeği yeşil bir battaniyeye sarıyor. "Tutabilir miyim?" diyor Esme. Hemşire, yani genç olan, kapıya bir göz atıp tekrar Esme'ye bakıyor. "Peki," diyor, kucağında bebekle. "Ama çok çabuk."

Yatağa gelip bebeği Esme'nin kollarına bıraktığında, hissettiği o ağırlık, bebeğin kucağındaki duruşu her nedense tanıdık geliyor. Açılıp ona bakan gözleri ağırbaşlı ve sakin, Esme'yi görmek beklediği bir şeymiş gibi. Esme yanağına dokunuyor, alnına dokunuyor ve eline dokunduğunda, bebeğin eli açılıp parmağını kavrıyor.

Yaşlıca olan hemşire odaya dönmüş bazı kâğıtlardan söz ediyor ama Esme kadını dinlemiyor. Hemşire bebeğe doğru uzanıyor, kucağına almaya çalışıyor.

"Beş dakikacık zaman veremez miyiz?" Genç hemşirenin sesi yumuşak, yalvarır gibi.

Yaşlı hemşire azarlarcasına, "Hayır, veremeyiz," diyerek bebeği Esme'nin kollarından almaya kalkışıyor.

Esme neler döndüğünü o an anlıyor. Bebeği hemşirenin elinden kapıyor. Hayır, diyor, hayır. Bebekle birlikte yataktan aşağı kayıyor ve dizleri tutmayınca sürünmeye başlıyor, yerde, bebeği göğsüne bastırmış vaziyette. Hadi ama, Euphemia, dediğini duyuyor arkasındaki hemşirenin, huysuzluk etme, bebeği bana ver. Vermem, diyor Esme, vermem, gidin başımdan. Hemşire koluna yapışıyor. Şimdi beni dinle, diye söze başlıyor ama Esme dönüp tam gözünün ortasına bir yumruk geçiriyor. Hemşire, seni küçük, diye homurdanarak arkaya doğru sendelerken, Esme de bir anda bulduğu güçle ayaklarının üstünde doğruluyor. Dengesini bulmakta bir an zorlanıyor, geçen ayların ardından tuhaf bir hafiflik hissettiği için. Ama bir koşu tutturmayı başarıyor ve yatağı aşıyor, öteki kadınla birlikte ona doğru koşmaya başladığını gördüğü genç hemşireyi geçerek kapıya doğru gidiyor.

Başardı, başardı, çıkıyor, kapıdan geçiyor, artık koridorda, omzundaki sıcak ve ıslak bebekle merdivenlere doğru koşarken artık özgür olabileceğini, bebeği alıp eve gideceğini, onu geri çevirmeyeceklerini, sonsuza kadar böyle koşabileceğini düşünüyor ama arkasından ayak sesleri duyuyor ve biri Esme'yi belinden yakalıyor.

Euphemia, diyorlar, kes şunu, yeter artık. Hemşire yine orada, yaşlı sürtük, yüzü öfkeden mosmor. Kadın Esme'nin bebeği yasladığı omzuna atlıyor ama Esme birden geri çekiliyor. Ötüp duran bir alarm var. Genç hemşirenin elleri bebeğin, Esme'nin bebeğinin üstünde ve çekmeye çalıştığı bebek ağlamaya başlıyor. Esme'nin kulağının dibinde minik bir ühü, ühü, ühü sesi. O onun bebeği ve bırakmayacak, onu elinden alamayacaklar ama bu kez öteki hemşireye yakalanıyor, kadın bileğinden tutup kolunu arkadan kıvırıyor ve Esme geri gelen acıya dayanabileceğini, bebeğini elinden alamayacaklarını düşünürken, hemşire öteki kolunu boynuna dolayıp bastırınca nefes almak zorlaşıyor ve kurtulmaya çalışırken bebeğin kayıp gittiğini gittiğini gittiğini hissediyor. Hayır, demek istiyor, hayır, hayır, lütfen. Hemşire bebeği alıyor, alıyor, bebek gidiyor. Gitti.

Hemşire bir telaş bebeği kaçırırken, Esme başının tepesindeki sarmal saçları, denizyıldızına benzeyen sıkılmış yumruğunu görüp ühü ühü diye ağlayan sesini duyuyor oğlunun. İnsanlar, adamlar, koca koca adamlar, ellerinde kayışlar, iğneler ve ceketlerle ona doğru koşuyor. Esme'yi ipsiz bir kukla gibi yüzüstü yere seriyorlar; elinde kalan tek şeyin battaniye, o yeşil battaniye olduğunu görüyor, ellerinde açılmış, bomboş kalmış, Esme karşı koyuyor, çığlıklar atıyor, başını kaldırıp bebeği alan hemşirenin ayaklarını görüyor, yürüyerek giden hemşirenin ayakkabılarıyla bacaklarını görüyor ama bebeğini göremiyor. Başını biraz daha kaldırıp onu görmek, son bir kez görmek istiyor ama biri yüzünü karolara bastırınca, o bağırış çağırışın ve alarm seslerinin arasında, koridorda uzaklaşan ve sonunda kesilen ayak seslerini dinlemekle yetinmek zorunda kalıyor.

–elbette bilmiyordum. Bilen de yoktu sanırım. O işi bilmelerini ve kontrolü ele almalarını erkeklerden bekliyorduk galiba. Anneme hiç sormadım, o da bir şey anlatmadı. Daha önceleri bu konuda endişeli olduğumu hatırlıyorum ama o zamanlar başka korkularım vardı. Onun da bilmeyeceği aklıma bile–

–ve bazı zamanlar ona bakıp, onda ne var acaba, diye düşünürdüm. Saçları kıvır kıvırdı, güneşte hiç şapka takmadığı için çilleri vardı, elleri bakımsızdı, giysileri kırış kırış, üstüne öylesine geçiriverdiği şeylerdi. Sonra da kendimi suçlu hissederdim tabii çünkü o benim kardeşimdi ve onun hakkında nasıl böyle acımasızca eyler düşünebilirdim? Ama yine de düşünürdüm işte. Neden o? Neden ben değil de o? Ben daha hoştum, bu sık sık söylenirdi, ondan büyüktüm, yaş olarak Jamie'ye daha denktim yani. Onun asla üstesinden gelemeyeceği şeyleri ben becerirdim. Hâlâ düşünürüm, zaman zaman, Jamie gitmemiş olsa, belki benimle de–

–duydum. Her şeyi duydum. Koridorun ilerisindeki bir odadaydım, bekliyordum. Bir hemşire geldi, sonra bir tane daha, kapıyı bam diye kapadılar. Telaşlı görünüyorlardı ve ikisi de nefes nefeseydi. O küçük, dedi biri, sonra beni görünce sustu ve hep birlikte o çığlıkları dinledik. Kapının üstünde biraz boşluk vardı, o yüzden sesler çok netti. Dedim ki–

–ve doktor alt tarafımdaki bütün giysileri çıkarmamı söylediğinde, kusacağımı zannettim ama yine de yaptım. Orayı açıp çekiştirirken tavana bakmak zorunda kaldım ve doğrulduğunda neredeyse çığlık atmak üzereydim. O da tedirgin görünüyordu. Hayatım, dedi, sen, şey, hâlâ el değmemişsin. Anlatabildim mi? Evet, dedim ama aslında anlamamıştım. Henüz, dedi sırtını bana dönüp telaşla bir şeyler yaparak ellerini yıkarken, eşinle ilişkiye girmediniz mi? Tabii, dedim. Girdik, dedim. Girdik sanırım, dedim. Girmemiş miyiz? Doktor notlarına bakıp, hayatım, dedi, hayır. O gece yatağın ucunda oturup ağlamamaya çalışarak, cidden çok çaba harcayarak doktorun kullandığı terimleri Duncan'a tekrarladım ve ben–

–bisküvi zamanı gelmiş, kadına sorarsanız. Keşke başımdan çekip gitse. Keşke hepsi çekip gitse. Etrafında sürekli birileri varken insan nasıl yalnız kalabilir anlamıyorum. Nasıl var olabilirim bu–

–bir şeyler öğrenmeye çalıştım, kızlar öyle yapardı ama hepsi de çok belirsiz şeylerdi. Yatakta yapıldığını, geceleri

yapıldığını ve acı verebileceğini bilirdiniz ama bunun dışındaki her şeyin üstünde bir sis perdesi vardı. Babaanneme sormayı düşündüm ama–

–hayır, kremalı bisküvi falan istemiyorum. İstediğim en son şey. Bu insanlar hiç–

–ve çığlıklar bir anda kesildi. Sonradan öyle bir sessizlik oldu ki. Neler oldu, dedim. Hiç, dedi yanımdaki hemşire. Sakinleştirici verdiler. Merak etmeyin, dedi, güzel bir uyku çekecek ve uyandığında her şeyi unutmuş olacak. Sonra bebeği gördüm. O âna kadar fark etmemiştim. Hemşire ona baktığımı görünce, getirip kucağıma verdi. Kucağıma alıp ona bakarken, birden bir his geldi. O an fikrimi değiştirmeye, hayır, onu istemiyorum artık demeye çok yaklaştım. Üstünde onun kokusu vardı.

Üstünde onun kokusu vardı.

Bunu hiçbir zaman sindiremedim.

Ama sonra–

–onun anlayabileceği sözcükler olduğunu düşünmüştüm. Duhul etme, dedim, akan sıvı, dedim. Bunları da uzun zaman önce öğrendiğim Fransızca fiiller gibi öğrenmiştim. Yardımı olacağını düşündüm. Sorunu çözeceğini düşündüm. Pembe geceliğimi giymiştim. Ama o uzanıp yastığını aldı ve kapıya doğru yürümeye başladı. Kapıya varıncaya kadar cidden gideceğine inanamamıştım sanırım. Belki de yalnızca biraz dolaşacak, diye düşündüm, belki gidip bir şey alacak. Ama hayır. Kapıya uzandı, açtı, dışarı çıkıp arkasından kapadı. O an benim içimde de bir şey kapandı. Ailemden ve ondan gizli hastaneye gidişim, bana bilgi veren doktorla karşılaşmam da bu olayın ertesi günüydü–

–o bisküvinin tadı mide bulandırıcı. Alıp şu minderin altına ittiririm ve böylece burnuma kokusu gelmez–

–bebeğe öylece bakakaldım çünkü yapamayacağımı, onu geri vermem gerektiğini düşünüyordum ve sonra kime benzediğini gördüm. Gördüm. Sanırım o âna kadar neler olduğunu, onun ne yaptığını tam olarak idrak edememiştim. O işi onunla

yapmıştı. İçimden bir öfke kabardı. O nasıl bilirdi de, ben bilemezdim? Benden küçüktü, benim kadar güzel değildi, o kadar becerikli olmadığı ortadaydı, evli bile değildi ama yine de bunu başarmıştı–

–oraya gittim çünkü, işin aslı, başka nereye gidebileceğimi bilmiyordum. Annem yardımcı olamazdı ve ona anlatamazdım, bu türden şeyleri hiç konuşmazdık, uzman doktora gidişim işe yaramamış hatta durumu daha da zorlaştırmıştı ama bebeğim olmasını öyle çok istiyordum ki. Başımdaki bir ağrı, pabucumdaki bir taş gibiydi bu istek. Yapamayacağın bir şeyi istemek korkunç. Seni ele geçiriyor. Bu yüzden doğru düzgün düşünemiyordum bile. Bunu anlatabileceğim hiç kimse olmadığını fark etmiş ve onu özlemiştim. Onu çok özlemiştim. Gideli aylar olmuştu ve ben de taksiyi tutuverdim işte. Yolda giderken heyecanlıydım, çok heyecanlıydım. Bunu daha önce neden yapmadığımı anlayamıyordum. Odaya girdiğimde yüzünün alacağı şekli düşünüp duruyordum. Ama ona ulaşamadan, doktor benimle görüşmek isteyince, onunla ve bebekle ilgili sözler edince, ben de–

–yatak odamıza bir daha hiç gelmedi. Koridorun öteki ucunda uyudu ve annemin ölümünden sonra bana miras kalan eve taşındığımızda, o eskiden babaannemin olan odayı aldı, ben de eskiden Esme'yle paylaştığımız odayı–

Fotoğrafı tutuyor. İki eliyle tutuyor. Bakıyor ve anlıyor. Yine o sayıları, ikilerle sekizleri, birlikte seksen iki ve yirmi sekiz yapan rakamları düşünüyor. Yaz sonundaki ayın yirmi sekizinde başına gelen şeyi düşünüyor. Daha doğrusu, düşünmüyor. Düşünmesi bile gerekmiyor. Aklında hiç durmadan, sürekli dönüp duran bir şey zaten. Her daim onunla birlikte, Esme onu duyuyor. Ona dönüşmüş.

O adamın kim olduğunu biliyor. Eskiden kim olduğunu. Artık her şeyi görebiliyor. Yazlık giysilerini sedir ağacından konsollarda sakladıkları odaya göz gezdiriyor; Edinburg ikliminde

giymeye pek fırsat bulamadıkları, hafifçe katlanmış pamuklu ve müslin elbiseler. Güneşli ağustos günlerinde, arada bir silkeleyip havalandırarak düğmelerini iliklediklerini. Bunun ne sıklıkta olduğunu hatırlamıyor. Ama annesinin baskılı bluzlarıyla hafif şallarını koymak için çok uygun bulduğu bir sürü ince çekmecesi olan yüksek konsolun yerinde, şimdi televizyon var. Salona titrek, mavimsi bir tül yayılıyor.

Adamın fotoğrafına tekrar bakıyor. Omuzlarında bir çocuk var. Açık havadalar. Yukarıdan sarkan ağaç dalları da kareye girmiş. Çocuğa bir şey demek için başını hafif yukarı kaldırmış. Çocuğun parmakları saçlarına geçmiş, onunkiler çocuğun bileklerinde kıvrılmış, bırakırsa bulutlara doğru süzüleceğinden korkar gibi, sımsıkı tutuyor.

Esme adamın yüzünü inceliyor ve o yüz hatlarında, başını tutuşunda, o âna kadar bilmek istediği her şeyi görüveriyor. Gördüğü, anladığı şey şu: O benimdi. Kollarını açarak kucaklıyor bu bilgiyi sanki. Eski bir palto gibi üstüne giyiyor. O benimdi.

Yanında duran kıza dönüyor ve o kız Esme'nin annesine öyle benziyor ki, öyle çok benziyor ki sanki ta kendisi. Fakat o garip, kat kat giysileri ve arkadan kısacık kesilmiş, alnına yanlamasına düşen saç modeliyle, annesine o kadar aykırı bir tip ki Esme bunu düşünürken kahkahalarla gülecek gibi oluyor. Kızın da ondan olduğunu görüyor. Bu nasıl bir düşünce. Nasıl bir şey. Kızın elini tutmak, kendi etinden olan o ete dokunmak istiyor. Uçurtma ya da balon gibi bulutlara doğru süzüleceğinden korkarcasına, sımsıkı tutmak istiyor onu. Ama yapmıyor. Onun yerine iki adım atıp bir koltuğa oturarak fotoğrafı dizlerinin üstüne koyuyor.

Mutlak bilinçsizlik sizi tamamen yutmadan önce, sakinleştiricinin etkisiyle gerçek çevrenizin, sizi ele geçiren o imgelerle dolu, uçuşan zihin bulanıklığına bir iz bıraktığı bir an var. Kısa süreliğine iki dünyada birden yaşıyor, aralarında asılı kalıyorsunuz. Esme bir an bunu doktorların da bilip bilmediğini merak ediyor.

İşte, her neyse, onu koridorda düştüğü yerden kaldırdıklarında, Esme bezden yapılmış hantal, dev bir bebek gibi. Tepesindeki tavana çoktan binlerce karınca üşüşmüş ve göz ucuyla, burnu yerde, koridor duvarı boyunca koşan gri bir köpek görüyor.

İki adam onu aralarında taşıyor, bundan oldukça emin. Birer koluyla birer bacağından tutmuşlar, başı boynundan geriye savrulmuş sallanıyor, başına buz gibi kan yürümüş, saçlarından geriye kalanlar yere değdi değecek. Nereye gittiğini biliyor. Cauldstone'da bunu bilecek kadar uzun zaman kalmış. Gri köpek de onu takip eder gibi, onunla gider gibi ama bir saniye sonra koridordan sessizce sıvışıp bir pencereden dışarı atlıyor. O pencere açık olabilir mi? Mümkün mü bu? Herhalde değil. Ama teninden bir esintinin, sıcak bir esintinin geçtiğini gerçekten hissediyor ve kapıdan çıkan birini görüyor. Ama bu da gerçek olamaz çünkü çıkan kişi ablası ve kapıdan tepetaklak çıkıp tavanda yürüyor. Bir de Esme'nin ceketini giymiş. Ya da eskiden Esme'nin olan ceketi. Ablasının pek beğendiği, kaliteli yünlü kumaştan kırmızı bir ceket. Sırtı Esme'ye dönük ve yürüyerek uzaklaşıyor. Esme'yse özlemle onu izliyor. Ablası. İnanılmaz bir şey. Orada. Konuşmaya, adını söylemeye çalışıyor ama dudakları ona itaat etmiyor, dili oynamıyor ve her neyse, gerçek olamaz zaten. Oraya hiç gelmedi. Az sonra gri köpek gibi o da pencereden dışarı uçacak, tıpkı kanatlarını açıp minik, kancalı ayaklarıyla yüzüne üşüşen bütün o karıncalar gibi.

–her şey yerli yerine oturuyor gibiydi. O kadar. Gerçek olamayacak kadar güzel bir şeydi. Bebeğim olmasını çok istiyordum, öyle çok istiyordum ki. Gökten bir melek inip, o senin olabilir, demişti sanki. Ben de babama gittim çünkü o olmadan hiçbir şey yapılamazdı tabii. Onunla çalışma odasında konuşmak istemiştim ve masasında oturup sümenine bakarak beni dinlemişti. Konuşmam bittiğinde bir yanıt vermedi. Bekledim, en iyi elbiselerimin içinde öylece durup bekledim çünkü her nedense

bu istekte bulunurken doğru düzgün giyinmenin uygun olacağını, daha inandırıcı görüneceğini düşünmüştüm. Bu azabı dindirecek başka bir çıkar yol, başka çare göremiyordum cidden. Sanırım bunu ona da söyledim ve söylerken sesim titriyordu. Bana sert bir bakış attı çünkü gözü yaşlı kadınlardan ölesiye nefret ederdi. Bunu sık sık söylerdi. İç çekti. Sen nasıl uygun görüyorsan, canım, dedi ve odadan çıkmamı işaret etti. Benim için müthiş bir andı o an, hole çıkarken bunun olabileceğini, gerçekleşebileceğini görmüştüm artık. Ama şunu tüm kalbimle söyleyebilirim ki niyetim asla–

–öyle kolay oldu ki. Birkaç aylığına güneye gidiyorum, dedim herkese. Evet, hava değişikliği için gidiyorum. Doktorlar sıcak havanın sağlığıma iyi geleceğini söyledi. Evet, bebeğim olacak. Evet, harika bir şey. Hayır, Duncan benimle gelmiyor. İşleri var, biliyorsunuz. Her şey çok kolay oldu. Yalan söylemenin tek sakıncası, kime ne dediğini hatırlamak zorunda kalman. Benim işimse çok kolaydı çünkü herkese aynı şeyi söylüyordum. Kusursuzdu. İnanamayacağın, anlatamayacağım kadar kusursuzdu. Bu kadar zekice bir plan olamazdı. Duncan'a dedim ki: Bir bebeğim olacak, gidiyorum. Tepkisini görmek için yüzüne dahi bakmadım. Bazen annemin anladığını düşünüyorum. Ama emin olamıyorum. Bilinmemesinin herkes için daha iyi olacağını düşünse de, belki babam bir şeyler çıtlatmış olabilir. Fark ettiyse bile, hiçbir zaman–

–Jamie ara sıra Fransız karısıyla Edinburg'a gelirdi, sonra ufak tefek bir İngilizle, en sonunda da, çok yıllar sonra, yarı yaşında sersem bir kızla gelmeye başladı. Bir seferinde bebeği kucağına aldı. Bize habersiz uğradığında, salondaki kilimin üstünde Robert'la birlikte oturuyorduk. Daha emekliyordu, hatırlıyorum. Salona girdi, her nasılsa yalnızdı, Duncan dışarıda, bebek kilimin üstünde, ikimizin arasında duruyordu ve, ah-ha, işte büyük varis, dediğinde hiçbir şey diyemedim. Eğilip bebeği kaparak havalara kaldırdı ve ben bir şey diyemeden, tosuna bak, tam bir tosuncuk, deyince, bebek de ona baktı. Çok

sert baktı, hani bebekler öyle bakar ya, sonra altdudağı gerilip kare şeklini aldı ve bağırmaya başladı. Yaygarayı bastı. Kıvranıp debelenmeye başlayınca, elinden almak zorunda kaldım. Yukarı çıkarmak, ondan uzaklaştırmak zorunda kaldım ve bu çok hoşuma gitti. Onu göğsüme bastırdım ve merdivenlerden çıkarken kulağına fısıldadım: Gerçeği fısıldadım. İlk söyleyişimdi. İlk ve son. Dedim ki–

–zorlandığım zamanlar da oldu. Bir sırrı saklayamayıp nehre fısıldamak zorunda kalan kimdi? Hatırlayamadım. Çok zor geçen günler de oldu. Bu konuda konuşabileceğim, içimi dökebileceğim tek bir kişi daha olsaydı, her şey çok daha iyi olacaktı. Oraya tekrar gittim, bir kez, gitmenin iyi olacağını düşündüm. Sonra beni zindana benzeyen o berbat yere indirip çelik kilitleri olan bir kapıdaki minicik delikten içeri bakmamı söylediler ve o karanlık odada bir yaratık gördüm. Bir varlık. Aynı mumya gibi bir şeylere sarınmıştı ama açıktaki yüzü çiziklerle doluydu ve kan ağlıyordu. Omzunu sıvaları dökülen duvara yaslamış sürtüp duruyor, kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu. Yo, bu o olamaz, dedim, evet, o, dediler. Tekrar bakınca belki de o olabileceğini düşündüm ve–

–ve ben de doktora dedim ki, evet, evlat edinme, çok iyi olur. Ben kendim alırım. Takdir edilecek bir davranış, Bayan Lockhart, dedi. Daha sonra Euphemia bir süre bizimle kalır, nasıl gelişme göstereceğine bir bakarız, sonra da belki... Ben de evet dedim. Bu kadar basitti. Ama onun sonsuza kadar–

Iris bilinç merdiveninden yalpalayarak çıkıp bir an öylece kalıyor; şaşkın şaşkın tavana bakıyor. Bir şey onu uyandırmış. Bir ses, evdeki alışılmadık bir devinim belki? Saat hâlâ erken, şafak sökmemiş, perdelerin ardındaki ışık gri ve bulanık, odanın çoğu gölgeli.

Yan kıvrılıp yastığın rahat, ezilmemiş bir yerini bulmaya çalışıyor ve yorganı yukarı çekip başının altına sıkıştırıyor. Yan odadaki tek kişilik yatağında yatan Esme'yi ve divanda yatan

Alex'i düşünüyor. Evinin gün geçtikçe dolmaya başladığını düşünürken, birden onu uyandıran şeyin ne olduğunu hatırlıyor.

Rüyadan çok geçmişe yolculuk denebilecek bir şey. Iris alt katlarda dolaşıyormuş, ev babaannesinin zamanında olduğu gibiymiş. Salonun ağır meşe kapısından çıkıp holü, gün ışığının kırmızı üçgenler ve mavi kareler halinde uzayarak içeri düşmesini sağlayan, renkli camdan desenleri olan ön kapıyı geçmiş ve çıplak bacaklarına sürtünen etekliğinin hışırtısını duyarak merdiveni çıkıp sahanlığa gelmiş. Tam cumbayı geçerken–

Iris yastığı çekiştirip yumruklayarak hırsla öbür yanına dönüyor. Kitap okuması lazım. Tekrar uykuya dalmasına yardımcı olur. Tuvalete gitmesi lazım. Ya da mutfağa gidip bir şeyler içmesi. Ama odadan çıkmak istemiyor. Sabahın köründe ortalarda dolaşmak istemiyor, olur da–

Bir şeyle daha sarsılıp neredeyse yatakta doğrulacak gibi oluyor. Rüyada o gün giydiği elbiseyi, ince çay daveti elbisesini giyiyormuş... Kendini sırtüstü atıyor Iris, deliler gibi kafasını kaşıyor, sıcak, çok sıcak, neden bu kadar sıcak ki, bu yatak neden böyle rahatsız? Gözlerini sımsıkı kapıyor ve ağlamak üzere olduğunu fark ederek hayrete düşüyor. Bunu düşünmeyi kesinlikle ama kesinlikle istemiyor.

Babaannesine yakalandıkları gün giydiği elbisenin aynısı. Iris ellerini yüzüne örtüyor. Öyle büyük bir başarıyla en derinlere gömdüğü, uzun zamandır hiç düşünmemeyi öyle iyi başardığı bir şey ki bu, sanki hiç yaşanmamış gibi. Kendi tarihini sil baştan yazmayı başardığı söylenebilir. Kitty'nin onları yakaladığı günden itibaren.

Iris kendi odasıyla salonu ayıran duvara bir bakış atıyor. Duvara tükürmek, bir şeyler fırlatmak, ne cüretle, diye haykırmak istiyor. Onun orada olmasının uykudaki düşüncelerinin üstünde zararlı bir etki yarattığından emin.

Kitty'nin onları yakaladığı gün. Iris bir süredir evde değilmiş, üniversitedeki ilk yılı daha yeni bitmiş. Onu istasyondan Sadie'yle Alex almış ve Sadie çay için babaannesine

uğrayacaklarını söylemiş. Asırlardır görüşmemiş gibi hisseden Iris'le Alex, babaannesinin salon dediği o loş, brokarlarla dolu odada, minik sandviçler, tereyağı ve çörekler, porselen çay fincanlarıyla dolu bir tepsinin karşısında dip dibe oturmak zorunda kalmışlar. Babaannesi komşularından, Edinburg'un tek yönlü yol sistemindeki değişikliklerden söz edip Iris'e derslerini sormuş ve biraz bakımsız göründüğü yorumunu yapmış.

Iris onu dinlemeye çalışıyormuş. Ağzını olabildiğince çok çörekle doldurmaya çalışıyormuş ama yay kadar gerginmiş. Yanında oturan Alex, Kitty'nin her dediğini can kulağıyla dinler gibi görünse de, eli sürekli Iris'in bacağına sürtünüp duruyor, eklemleri elbisesinin ince kumaşını sıyırıp geçiyor, ceketi çıplak koluna değiyor, ayağı ayağına çarpıyormuş. Iris salondan çıkmak zorunda kalmış. Kendini sakinleştirmek, banyonun mahremiyetinde birkaç derin nefes almak için merdiven çıkmak zorunda kalmış. Fakat dışarı çıkıp ışığı kapadıktan sonra sahanlıktan yürüyerek tam merdivenlere geldiğinde, biri arkasından uzanıp elbisesinden tutmuş ve onu uzun saatin durduğu cumbaya doğru sürüklemiş. Alex'le birbirlerine sarılmışlar, sertçe, çabucak, kolları bedenlerinde dolaşıp birbirine takılarak tatmin edici, yeterince yakın bir kucaklaşma pozisyonu aramış. Alex kulağının dibinde hızla solurken, Iris onun omzundaki düzgün kası ısırmış ve birinden biri, olmaz, demiş, dönmemiz lazım. Iris bunu söyleyenin kendisi olduğunu zannediyor. Alex hafifçe, çaresizce inleyerek onu duvara dayamış, elleriyle elbisesini çekiştirirken atan dikişlerden gelen bir sökülme sesi duyulmuş ve Iris tam o sırada bir şey daha duymuş. Merdivenden çıkan birinin gitgide yaklaşan ayak seslerini. Tam babaannesi sahanlığa girerken, Alex'i itip kendinden uzaklaştırmış. Görmüş onları, ikisine birden bakmış, elini ağzına götürüp sonra gözlerini kapamış. Bir an üçü de hiç kıpırdamadan durmuş. Sonra Kitty gözlerini açmış ve önünde tuttuğu elleriyle oynamaya başlamış. Alex konuşmak ister gibi boğazını temizlemiş ama bir şey dememiş. Kitty, Iris'e bakmış.

Sert sert, uzun uzun bakmış. Öylesine rahatsız edici, öylesine delici bakışlarmış ki bunlar Iris haykırmamak, lütfen babaanne, diye bağırmamak için dudaklarını ısırmak zorunda kalmış, lütfen bizi ele verme.

Kitty sırtını dönmüş. Her adımına özel bir dikkat göstererek merdiveni geri inmiş. Iris'le Alex topuk seslerinin hol boyunca tak tak ilerlediğini, ardından salon kapısının açılıp kapandığını duymuş ve sahanlığın yarı aydınlığında bir sonraki sesin, tutulan bir nefesin, çığlığın duyulmasını, Sadie'nin paldır küldür merdivenden çıkmasını beklemişler. Birbirlerinden uzak durarak, hiç bakışmadan, uzun zaman beklemişler. Ama hiçbir şey olmamış. Sonraki uzun günler boyunca da, bir telefon gelmesini, birinin ziyarete gelmesini, Sadie'nin, ikinizle de konuşmam gerek, demesini beklemişler. Ama yine bir şey olmamış. Iris kimseye söylemeden Rusça dersleri de almaya başlamış ve bu kararı çok geçmeden bir yıllığına Moskova'ya gitmesinin yolunu açmış. Oradayken, Alex'in iş için New York'a gittiği ve Fran diye bir kızla nişanlandığı haberini almış. Şu veya bu şekilde, Iris bir daha Alex'e hiç dokunmamış.

Iris dişlerini sıkmış, tepesindeki tavanı kaplayan sinir bozucu çatlaklara bakıyor. Yorganı tutup hızla çektikten sonra üzerinden tekrar atıyor. Gözlerinden ateş saçarak aradaki duvara bakıyor. Bok herif, diye haykırmak istiyor, defol git evimden. Tekrar uyuyamayacağı ortada.

Ama uyumuş olsa gerek. Çünkü galiba birkaç saniye sonra, yeni bir rüyaya benzeyen görüntüler –köpeğin bir istasyonda kaybolmasıyla ilgili panik dolu, ağır çekim bir sahne– aniden dağılıveriyor. Iris başını yastığına gömüp sızlanarak uykusuna geri dönmeye çalışıyor. Derken yorganın yarattığı ufuk çizgisinin üstünde, bir hırkanın alt kısmıyla birlikte üç tane de düğme görüyor.

Esme yatağın yanında durmuş, kollarını kavuşturmuş ona bakıyor. Odaya sapsarı bir ışık dolmuş. Iris başını kaldırıp gözlerinin önündeki saçları yana çekiyor. Bir an konuşamıyor.

Sert sert, uzun uzun bakmış. Öylesine rahatsız edici, öylesine delici bakışlarmış ki bunlar Iris haykırmamak, lütfen babaanne, diye bağırmamak için dudaklarını ısırmak zorunda kalmış, lütfen bizi ele verme.

Kitty sırtını dönmüş. Her adımına özel bir dikkat göstererek merdiveni geri inmiş. Iris'le Alex topuk seslerinin hol boyunca tak tak ilerlediğini, ardından salon kapısının açılıp kapandığını duymuş ve sahanlığın yarı aydınlığında bir sonraki sesin, tutulan bir nefesin, çığlığın duyulmasını, Sadie'nin paldır küldür merdivenden çıkmasını beklemişler. Birbirlerinden uzak durarak, hiç bakışmadan, uzun zaman beklemişler. Ama hiçbir şey olmamış. Sonraki uzun günler boyunca da, bir telefon gelmesini, birinin ziyarete gelmesini, Sadie'nin, ikinizle de konuşmam gerek, demesini beklemişler. Ama yine bir şey olmamış. Iris kimseye söylemeden Rusça dersleri de almaya başlamış ve bu kararı çok geçmeden bir yıllığına Moskova'ya gitmesinin yolunu açmış. Oradayken, Alex'in iş için New York'a gittiği ve Fran diye bir kızla nişanlandığı haberini almış. Şu veya bu şekilde, Iris bir daha Alex'e hiç dokunmamış.

Iris dişlerini sıkmış, tepesindeki tavanı kaplayan sinir bozucu çatlaklara bakıyor. Yorganı tutup hızla çektikten sonra üzerinden tekrar atıyor. Gözlerinden ateş saçarak aradaki duvara bakıyor. Bok herif, diye haykırmak istiyor, defol git evimden. Tekrar uyuyamayacağı ortada.

Ama uyumuş olsa gerek. Çünkü galiba birkaç saniye sonra, yeni bir rüyaya benzeyen görüntüler –köpeğin bir istasyonda kaybolmasıyla ilgili panik dolu, ağır çekim bir sahne– aniden dağılıveriyor. Iris başını yastığına gömüp sızlanarak uykusuna geri dönmeye çalışıyor. Derken yorganın yarattığı ufuk çizgisinin üstünde, bir hırkanın alt kısmıyla birlikte üç tane de düğme görüyor.

Esme yatağın yanında durmuş, kollarını kavuşturmuş ona bakıyor. Odaya sapsarı bir ışık dolmuş. Iris başını kaldırıp gözlerinin önündeki saçları yana çekiyor. Bir an konuşamıyor.

Makyaj masasına bir göz atıp üstünü boş görünce rahatlıyor. Bıçakların yerini dün gece değiştirmiş.

"Esme," diyor boğuk bir sesle, "sen..."

Ama Esme sözünü kesiyor. "Bugün Kitty'yi görmeye gidebilir miyiz?"

"Hım." Iris oturmaya çalışıyor. Saat kaç ki acaba? Üstünde bir şey var mı? Aşağı bakıyor. En azından üst kısmı çıplak değil, üstünde yeşil bir şey var. Sabahın o saatinde, neler olduğunu tam anlayamıyor Iris. "Tabii ki," diyor. Yastığın altında el yordamıyla saatini arıyor. "Eğer... eğer öyle istiyorsan."

Esme başını sallayıp dönerek odadan çıkıyor. Iris kendini tekrar yastıklarının üzerine bırakıp yorganı boynuna kadar çekiyor. Gözlerini kapadığında, gözkapaklarının ardında kıpkırmızı parlayan canlı bir sabah güneşi var. Bir pazar sabahı uyanık olmak için fazlasıyla erken bir saat.

Kalktığında, Alex'le Esme'yi mutfakta buluyor. Bir Birleşik Devletler haritasının üstüne eğilmişler ve Alex on beş yıl önce Iris'le birlikte yaptıkları araba yolculuğunu anlatıyor.

Iris lavaboya gitmek için yanından geçerken, "Sen iyi misin?" diyor Alex, başını kaldırmadan.

Iris çaydanlığın altını açarken evet anlamına gelen hafif bir ses çıkarıyor. Ocağa yaslanıyor. Alex kaktüsleriyle ünlü bir milli parkın yerini göstermekle meşgul.

"Erkencisin," diyor Alex'e.

"Uyuyamadım. Divanın feci rahatsız cidden." Alex gerinince yukarı kalkan tişörtünün altından göbeği ve düşük belli kot pantolonunun içinde kaybolan o kıllı çizgi görünüyor. Iris bu kadarının ona için biraz fazla gelebileceğinden endişelenerek başını çevirip Esme'ye bakıyor. Ama Esme'nin dikkati hâlâ haritada.

"Jet yorgunluğuna acayip benziyor," diye söze devam ediyor Alex. "Ama olamaz tabii. Ne denir bilmem ki. Bir çeşit yorgunluk işte. Hayat yorgunluğu belki. Divan yorgunluğu."

Iris kaşlarını çatıyor. Bu türden konuşmalar için daha çok erken.

Kitty'nin bakımevindeki ziyaret saatinden önce öldürülecek biraz daha zaman olduğu için, Iris de Alex'le Esme'yi Blackford Hill'e götürüyor. Iris yürürken başını çevirip uzaktaki cam gibi denizin grisine, tepeyle sahilin arasına yayılmış şehre, oraya buraya dağılmış katırtırnaklarına bakarken, parmaklarını açarak yanından yürüyen Esme'nin elbisesi rüzgârda perde gibi uçuşuyor; Alex biraz uzaklarında köpeğe sopasını atıp duruyor; rüzgârda savrulup duran kırmızı bir uçurtma, otopark, birkaç araba, bebek arabası iten bir kadın, arabasından inen bir adam ve Iris adamın çekici, yakışıklı bir tip olduğunu düşünürken, o adamın saçı, ensesini kaşıması, kadının elinden tutuşu bir şekilde tanıdık gelmeye başlıyor.

Iris donup kalıyor. Sonra arkasına dönüyor. Koşabilir. Onu görmez, görmezler, çaktırmadan yanlarından geçip arabasına kadar gider ve karşılaşmaları bile gerekmez belki. Ama adam kolunu karısının omzuna atmak için dönüyor ve dönerken de, Iris'le göz göze geliyor. Iris tuzdan bir sütuna dönüşmüş gibi hiç kıpırdamadan bekliyor.* Adam Iris'i görür görmez kolunu karısının omzundan çekiyor. Sonra ne yapacağını şaşırmış, karısıyla birlikte arabaya binse, kapıları kapayarak çekip gitse daha mı iyi olacağına karar verememiş gibi duraksıyor.

Ama karısı onu görmüş. Artık çok geç. Kadın adama bir şey der, sanki bir şey sorarken, Iris onları izliyor. Kapılarını binmeye hazır durumda açık bırakarak uzaklaştıkları arabadan onlara doğru geliyorlar. Adamın başka seçeneği yok, Iris bunu görebiliyor ama içinde karşı konulmaz bir tabanları yağlama, kaçma isteği var. Hemen kaçtığı takdirde bunun yaşanması gerekmeyecek. Ama Esme yanında, Alex az ötelerinde. Onları nasıl bırakacak ki?

"Iris," diyor Luke.

Iris kötü bir "o anda hatırlama" taklidi yapıyor. "Ha, selam."

* Lût'un karısının dönüştüğü rivayet edilen tuzdan sütuna gönderme. (*ç.n.*)

Luke'la karısı gelip önlerinde duruyor. Luke kolunu omzundan çekmiş olsa da, karısı onun elini bırakmamış. Akıllı kadın, diye düşünüyor Iris. Bir sessizlik oluyor. Yönlendirmesi için Luke'a bakıyor. Bunu nasıl halledecek? Hangi yöne sıçrayacak? Ama Luke'un dikkati başka yerde ve Iris, Alex'in elinde köpeğin sopasıyla dirseğinin dibinde bitiverdiğini fark ediyor.

"Selam, Luke," diyor Alex, sopayı çok yükseğe fırlatıp köpeğin bir viraj almasını sağlayarak. "Ne zamandır görüşmemiştik. Nasılsın?"

Iris, Luke'un hafifçe irkildiğini görüyor. "Alexander," diyor Luke, öksürerek.

"Alex," diye düzeltiyor Alex.

Luke başını sallamayı beceriyor. "Seni gördüğüme sevindim."

Alex başını hafifçe yana eğerek hem seni hatırlıyorum hem de senden hoşlanmıyorum mesajlarını her nasılsa aynı anda verebilen bir hareket yapıyor. "Ben de," diyor.

Luke parmak uçlarında yükselip başını sallamaya başlıyor. Iris de kendini başını sallarken buluyor. Bir an karşılıklı baş sallıyorlar. Gözlerine bakamayan Luke'un yüzü alev alev ve Iris o yüzün kızardığını hiç görmemiş. Iris de kendisinin, Luke'un karısına bakamadığını fark ediyor. Evet, gözlerini o tarafa çevirmeyi deniyor ama ne zaman bakmaya çok yaklaşsa garip bir şey oluyor ve kadın onun için fazla güçlü negatif bir kalkan yaratmış gibi, gözleri geri çark ediyor. Sessizlik büyüyüp aralarındaki boşluğu bulutlandırır, Iris söyleyecek bir şeyler, bahaneler, neden hemen gitmeleri gerektiğine dair nedenler bulmak için zihnini tararken, Alex'in konuşmaya başladığını fark ederek dehşete düşüyor: "Bu hanım da," diyor Alex, laklak etmeye hevesli ve tehlike çanlarını çaldıran bir ses tonuyla, "eşin herhalde, Luke. Bizi tanıştırmayacak mısın?"

Luke onu tamamen unutmuş gibi, karısına bakıyor.

"Gina," diyor, ortalarında kalan yeşilliğe hitap ederek, "Bu... Iris. O... Biz, yani, biz..." diyerek bocalıyor. Herkesi

afallatan bir sessizlik olurken, Iris onun şimdi ne diyeceğini merakla bekliyor. Ne diyebilir ki? Her fırsatta sikişiyoruz? Sen nezleden yatarken gittiğim bir düğünde tanıştık? Bana numarasını vermeyince, ben de nerede çalıştığını öğrenip benimle çıkmayı kabul edinceye kadar her gün oraya gittim? Uğruna seni terk etmeyi planladığım kadın o? Luke, "O... onun dükkânı var," diyerek cümleyi bitiriyor ve Iris bastırılmış, boğuk bir ses duyarak Alex'in gülmemeye çalıştığını anlayınca, onu buna pişman etmesi gerektiğini zihninin bir köşesine not ediyor; hayatında hiç olmadığı kadar pişman edecek.

Ama Gina gülümseyerek elini uzatırken yüzünde hinlikten, kıskançlıktan eser yok. Iris onun elini sıkarken, senin hayatını mahvedebilirim, diye düşünüyor. "Memnun oldum," diye mırıldanırken kadına bakamıyor, aldattığı kadının, evini, yatağını, yaşamını paylaştığı o kadının nasıl göründüğünü bile bilmiyor. Bakmayı çok istese de, yapamıyor.

Fakat sonunda bakıyor Iris, kendini zorlayarak bakıyor ve Gina'nın sarı saçlarına bant takmış, ufak tefek bir kadın olduğunu görüyor. Elinde bir dürbün var ve Iris gözlerini dürbüne indirirken bir şey daha görüyor. Gina hamile. Hamile olmaması mümkün değil, karnı siyah yünden bir kazağı davul gibi şişirmiş.

Iris bunu sindirebilmek için uzun uzun bakıyor. Kazağın dokusundaki iç içe geçmiş örgüleri, dürbün kutusundaki gümüş rengi klipsi, Luke'un karısının daha yeni manikür yaptırdığını ve tırnaklarının Fransız tarzı boyandığını görüyor.

Nabzı şakaklarında atarken kendini düşer gibi hissediyor ve artık cidden gitmek istiyor, nereye olursa olsun; derken Gina, Luke'a bir şey diyor ve havanın ne kadar soğuk olduğuna, tepenin zirvesine kadar çıkıp çıkmayacaklarına dair kısa bir sohbet ediliyor ve bütün bunlar olurken, Esme ansızın dönüp Iris'e bakıyor. Kaşlarını çatıyor. Sonra Iris'in bileğinden tutuyor.

"Gitmemiz gerek," diyor. "Hoşça kalın." Iris'i kolundan çekip yoldan aşağı götürürken de, gözlerinden ateş saçarak Luke'a bakıyor Esme.

* * *

Arabayı bakımevinin önünde durdurduğunda, Iris ellerindeki titremenin hâlâ geçmediğini, kalp atışlarının hâlâ düzensiz ve fazla hızlı olduğunu fark ediyor. Alex arabadan inip Esme'nin de inmesine yardım ederken, Iris torpido gözünü açıp kapıyor. Aynayı indirip kendine şöyle bir baktıktan sonra deli gibi göründüğüne karar verip alnındaki saçları yana itiyor ve kapıyı açıp o da iniyor.

Araba parkından yürüyüp cam kapılardan içeri girerlerken, Alex'le göz göze gelmemeye çalışıyor. Alex'se elleri ceplerinde, uzun ve esnek adımlarla yanlarından yürüyor. Iris, Esme'nin koluna girip resepsiyona kadar giderek ziyaretçi defterine isimlerini yazdırıyor.

"Sen de gelmek ister misin," diyor Alex'in omzuna doğru, "yoksa burada mı beklersin? Benim için fark etmez, sana..."

"Geliyorum," diyor Alex.

Kitty'nin kapısına vardıklarında, Iris, "Geldik," diyor ve Esme duruyor. Soluna, koridor duvarının tavanla birleştiği noktaya bakıyor. Başının üstünden geçen bir kuş görmüş ya da rüzgâr çıkacağını hissetmiş gibi. Sonra tekrar yere bakıyor. Ellerini üst üste koyup sonra yanlara bırakıyor.

"Burası mı?" diyor.

Oda aydınlık, Fransız pencerelerinden içeri güneş parlıyor. Kitty koltuğa oturtulmuş, sırtı manzaraya dönük. İkisi takım koyu bej bir hırkayla kazak, tüvit etek, cilalı bir çift *brogue* ayakkabı giymiş, ayağa kalkıp kırlarda yapılacak sağlam bir yürüyüşün hakkından gelebilecekmiş gibi görünüyor. Iris kuaförün yakın zamanda uğradığını görüyor, babaannesinin saçları gümüş-mavi dalgalarla geriye doğru taranmış.

"Babaanne," diyerek odada ilerliyor, "benim, Iris."

Kitty ona bakmak için başını çeviriyor. "Yalnızca akşamları," diye yanıtlıyor, "gündüzleri çok nadir."

Bu sözle bir an için duraksayan Iris hemen kendini toparlıyor. "Ben senin torunun Iris'im ve..."

"Tamam, tamam," diye azarlıyor Kitty, "ne istiyorsun?"

Iris babaannesinin yanındaki tabureye oturuyor. Birden sinirlendiğini hissediyor. "Sana birilerini daha getirdim. Şey, daha doğrusu, birini. Öteki, şuradaki adam, Alex. Hatırlar mısın bilmem..." diyerek derin bir nefes alıyor. "Bu da Esme."

Iris dönüp Esme'ye bakıyor. Kapının yanında durmuş, başını yana eğmiş, kıpırdamadan duran Esme'ye.

Kitty, "Saçını ne yaptın öyle?" diye bir çığlık atarak Iris'i yerinden sıçratıyor. Dönüp baktığında Kitty'nin kendisiyle konuştuğunu görüyor.

"Hiç," diyor. Hazırlıksız yakalanmış. "Kestirdim... Babaanne, bu Esme. Kardeşin Esme. Kardeşini hatırlıyor musun? Seni ziyarete geldi."

Kitty başını kaldırmıyor. Israrla parmaklarının arasında yuvarlayıp durduğu saatinin zincirine bakıyor ve Iris onun bazen dışarı yansıttığından çok daha fazlasını anladığını düşünüyor. Odada bir şey gerilerek dönüyor ve Kitty saatinin zincirini, altın halkalardan yapılmış o zinciri parmaklarının arasında çevirip duruyor. Bir yerlerden piyano sesi geliyor ve çalınan melodinin üzerinde ince bir ses süzülüyor.

"Selam, Kit," diyor Esme.

Kitty'nin başı ansızın dönüyor ve duraksayıp düşünmeden, ezberlemiş gibi sıraladığı sözcükler ağzından dökülmeye başlıyor: "–o koltuğa oturup bacaklarını kolçaklardan sarkıtıp öylece otururken? Okuduğun şey her neydiyse artık. Ya ne yapmam gerekiyordu? Bütün kısmetlerimi kaçırıyordun. Hiç değişmemişsin, hiç. Ben yapmadım, biliyorsun. Ben yapmadım. Onu ben almadım. Bunu neden isteyeyim ki? Saçmalık. Yine de en iyisi buydu. Bunu sen de biliyorsun. Babam da böyle düşünmüştü, doktor da. Buraya neden geldin bilmem, neden orada durup bana öyle bakıyorsun? O benimdi, başından beri benimdi. Kime istersen sor." Kitty zinciri bırakıyor. "Onu ben almadım," diyor gayet net bir ses tonuyla. "Ben almadım."

"Neyi?" diyor Iris, merakla öne eğilerek.

Odanın öteki ucunda duran Esme ellerini birbirinden ayırıyor. Kalçasına koyuyor. "Ben senin aldığını biliyorum," diyor.

Kitty gözlerini yere indiriyor. Üstüne yapışan bir şeyi görmüş gibi, eteğinin kumaşını yolmaya başlıyor. Iris bir ona bir Esme'ye, sonra Esme'nin yanında duran Alex'e bakıyor. Alex omuz silkip dudaklarını sarkıtıyor.

Esme odanın içinde ilerliyor. Yatağa, yama işi yatak örtüsüne dokunuyor, pencereden dışarı, uzanıp giden bahçeye, şehrin damlarına bakıyor. Sonra ablasının koltuğuna doğru yürüyor. Bir an Kitty'ye bakıp elini uzatarak düzeltmek ister gibi saçlarına dokunuyor. Elini Kitty'nin şakaklarındaki gümüş-mavi dalgalara koyup orada tutuyor. Bu garip hareket sadece bir an sürüyor. Sonra elini çekip kimseye bakmadan, "Ablamla yalnız kalmak istiyorum lütfen," diyor.

Alex'le Iris koridorda yürüyor. Hızlı adımlarla yürüyorlar. Bir ara, ikisinden biri uzanıp ötekinin elini tutuyor, Iris bunu kimin yaptığını tam anlayamıyor. Yine de ele ele tutuşup parmaklarını birbirine geçiriyor ve köşeleri birer birer dönerek gün ışığına çıkıyorlar. Arabaya kadar yürüyüp orada duruyorlar.

Alex, "Tanrım," diyerek ta oraya kadar tutmuş gibi nefesini bırakıyor. "O neydi öyle? Sen biliyor musun?"

Iris ona bakmak için başını yana eğiyor. Güneş arkasında kaldığı için, Alex ışığın önündeki bulanık bir leke, kara bir siluet yalnızca. Elini Alex'in elinden çekip arabaya yaslanarak avuçlarını ısınmış metale bastırıyor. "Bilmiyorum," diyor, "ama galiba..."

"Galiba ne?" Alex de yanına gelip arabaya yaslanıyor.

Iris ellerinden güç alarak arabadan ayrılıyor. Kolları uzun zamandır hareket etmemiş gibi ağrıyor. Düşüncelerini toparlamaya çalışıyor. Kitty ve Esme. Esme ve Kitty. Kaçan kısmetler. Bebeği bırakmıyordu. Başından beri benimdi ama ben senin yaptığını biliyorum. "Galiba bilmiyorum."

"Ha?"

Iris cevap vermiyor. Kilidi açıp arabaya, direksiyon tarafına oturuyor ve çok geçmeden Alex de yanındaki koltuğa geçiyor. Arabada oturup çim biçme makinesiyle çimenleri eşit şeritlere bölen bir adamı, bakımevinde kalan yaşlı bir adamın patikadan yürüyüşünü izliyorlar. Iris'in aklında Esme'yle Kitty var ama Alex'e söylemesi gereken şeyin yarattığı baskının da farkında.

"Bilmiyordum," diyor dalgın dalgın. "Karısından haberim yoktu. Hamile olduğundan. Bilsem asla..."

Alex başını koltuğa dayayıp yana çevirmiş ona bakıyor. Uzun bir an boyunca bakıyor. "Ah, bebeğim," diyor, "biliyorum."

Arabada birlikte oturuyorlar. Alex eline, sol eline uzanınca, Iris elini tutmasına izin veriyor. Alex elini kendine çekip kucağında tutuyor. Birer birer parmaklarını açtıktan sonra tekrar kıvrılmalarına izin veriyor. "Hiç düşünüyor musun," diyor alçak sesle, "ne halt ettiğimizi?"

Iris ona bakıyor. Söylenenleri zihninde tekrarlayıp duruyor hâlâ. Ben almadım. Ama ben senin aldığını biliyorum. "Efendim?" diyor.

"Diyorum ki," diyor Alex, Iris duyabilmek için ona doğru eğilsin diye, yine yumuşak bir ses tonuyla, "ne halt ettiğimizi hiç düşünüyor musun? Seninle benim?"

Iris geriliyor. Yerinde kıpırdanarak elini direksiyona koyuyor. İhtiyar adam bir ağacın gölgesinde durmuş, dalların arasındaki bir şeye bakıyor. Kuş mu acaba? Iris elini hafifçe çekse de, Alex bırakmıyor.

"Benim için her zaman bir tek sen vardın," diyor Alex. "Bunu biliyorsun."

Elini hızla çekip kurtaran Iris kapının kolunu çekip öyle sert açıyor ki kapı, menteşelerinde kulak tırmalayan bir gıcırtıyla sonuna kadar açılıyor. Dışarı fırlıyor ve sırtı arabaya dönük, elleri kulaklarında, öylece duruyor.

Arkasında, öteki kapının da açıldığını, Alex'in çakıllara bastığını duyuyor. Hırsla dönüyor. Alex arabanın tavanına

dayanmış tek eliyle paketinden sigara çıkarmakla meşgul. "Seni bu kadar korkutan şey nedir, Iris?" Çakmağına basarken, Iris'e bir gülücük yolluyor.

Esme minderi iki elinde tutmuş. Kılıfı –koyu bordo renkte dokumalı bir damasko– içindeki köpük dolguyla iyice gerilmiş bir minder. Kenarlarında altın rengi fitiller var. Minderin arkasını, sonra tekrar önünü çeviriyor. Ablasının odasında ilerleyerek minderi tekrar divana yerleştiriyor. Özenle, takımı tamamlayan öteki mindere dayayarak, aynı oradan almadan önceki gibi görünmesine dikkat ederek yapıyor bunu.

Bir odadaki iki kadın. Biri oturmuş, biri ayakta.

Esme bir an durup pencereden dışarı bakıyor. Ağaçlar ona baş sallıyor. Güneş bir bulutun ardında kalmış ve her şeyin altında uzun gölgeler var: ağaçların, güneş saatinin, fıskiyeyi çevreleyen kayaların, kızın, çocukla birlikte arabasının yanında duran Iris'in. Yine tartışıyorlar ve kız çok öfkeli, oraya buraya dönüp el kol hareketleri yapıyor. Gölgesi de onunla birlikte dönüp duruyor.

Gözünü kızla çocuktan ayırmadan, pencereden geri çekiliyor Esme. O tarafa bakmıyor. Çok dikkatli olduğu takdirde şimdilik bunu düşünmesi gerekmeyecek. Başını aynı bu şekilde tutarsa, odada yalnız olduğunu, hiçbir şey olmadığını bile hayal edebilir. Seslerin kesilmiş, her şeyin durağanlaşmış olması çok rahatlatıcı. Esme bundan çok memnun. Biri oturmuş, biri ayakta. Minderi bıraktıktan sonra ellerini boş hissettiği için parmaklarını birbirine geçirip sıkıyor. Oturuyor. Toplayabildiği bütün güçle parmaklarını sıkmaya devam ediyor. Ellerine bakıyor. Eklemleri beyazlaşmış, tırnakları pespembe, tendonlar dışarı fırlamış. O tarafa bakmıyor.

Arkasında, yatağın yanında, tavandan sarkan kırmızı bir kordon var. Odaya girdiğinde görmüş. O şeyin ne olduğunu biliyor. Çektiği anda, bir yerlerdeki bir zilin çalacağını. Az sonra, ayağa kalkacak. Odada yürüyecek. Görmek zorunda kalmamak

için o tarafa hiç bakmadan halının üstünde yürüyecek çünkü tekrar görmeyi, zihnine bundan daha fazla kazınmasını istemiyor; o kadarla kalsın istiyor ve kordonu çekecek. İyice asılarak. Ama şimdilik oturuyor. Birkaç dakika ayırmak istiyor. Güneşin tekrar ortaya çıkışını, güneş saatindeki gölgenin kayboluşunu, bahçenin yumuşak gölgelere gömülüşünü izlemek istiyor.

"Bir şeyden korktuğum yok!" diye bağırıyor Iris. "Senden korkmadığım kesin, demek istediğin buysa."

Alex sigarasından uzun bir nefes alırken bunu düşünüyormuş gibi görünüyor. "Ben onu kastetmedim." Omuz silkiyor. "Yalnızca hayatına burnumu sokmayı kendime vazife edinmiş bulunuyorum. Özellikle de hayatının benim hayatımı etkilediği zamanlarda."

Iris deliler gibi etrafa bakınıyor. Koşup kaçmayı, arabaya atlayıp gitmeyi, ayağının altındaki taşlardan bir avuç alıp Alex'e fırlatmayı düşünüyor. "Kes şunu," diyor onun yerine, başka ne diyeceğini bilemeden, "kes artık. Bu... bu uzun zaman önceydi, daha çocuktuk ve de..."

"Hayır, değildik."

"Evet, öyleydik."

"Değildik. Ama bu konuda seninle aşık atmayacağım. Şu anda çocuk değiliz, değil mi?" Alex bir duman bulutunu havaya bırakarak Iris'e gülümsüyor. "Sorun şu ki, aslında sen de biliyorsun. Benim için bir tek sen vardın, senin için de bir tek ben varım, bunu biliyorsun."

Iris gözlerini ona dikiyor. Nasıl tepki vereceğini bilemiyor. Kafası bomboş, durgun, seçeneksiz. Ansızın, arkadan bir yerden çakıltaşlarını sıçratan ayak sesleri geliyor ve Iris irkilerek o tarafa dönüyor. Binaya doğru koşan beyaz üniformalı iki hastabakıcı var. Tekinin elinde çağrı cihazı var. Iris, Kitty'nin kaldığı binanın önünü gözden geçiriyor. Pencerelerden birinde gördüğü hafif bir hareketlenme, Iris oraya bakar bakmaz kayboluyor.

"Sorun şu ki," diyor Alex arkasından, "bence sen..."

"Hişt," diyerek Alex'i dürtüyor Iris, gözlerini binadan ayırmadan. "Esme..."

"Ne?"

"Esme," diye tekrarlıyor Iris, binayı göstererek.

"Ne olmuş ona?"

"Benim..."

"Senin ne?"

Iris tekrar, "Benim," derken, zihninin sınırlarında süzülüp duran bir şey halatından kopmuş başıboş bir tekne gibi açığa çıkar gibi oluyor. Başından beri benimdi. Bırakmıyordu. Peki, babanın fotoğrafı yok mu? Iris elini dudaklarına götürüyor. "Of," diyor. "Of, Tanrım."

Iris binaya doğru, önce yavaş yavaş, sonra çok hızlı yürümeye başlıyor. Alex hemen peşinde, ona sesleniyor. Ama Iris durmuyor. Bakımevinin kapısına vardığında, kapıyı hışımla açıp koridorda bütün hızıyla koşmaya başlıyor ve köşelerden o kadar hızlı dönüyor ki omzu duvarları sıyırıyor. Oraya ilk o gitmeli, Esme'ye ilk o ulaşmalı, herkesten önce, demeli ki, demeli ki, lütfen. Lütfen yapmadığını söyle bana.

Ama Kitty'nin odasına geldiğinde, koridor insanlarla dolu, bakımevinde kalanlar terlikleri ve sabahlıklarıyla, kapıdan dışarı üniformalı insanlar akın ediyor ve el izi kadar solgun yüzler ona doğru dönüyor.

"Bırakın geçeyim," diyerek ittiriyor Iris o yüzleri, insanları, "lütfen."

Odada daha da fazla insan, daha fazla kol ve bacak, bedenler ve sesler var. Feryat figan bağrışan bir dolu ses. Biri herkese çıkmalarını, lütfen hemen odalarına dönmelerini söylüyor. Biri elindeki telefona bağırıyor ama Iris neler dediğini anlamıyor. İki kişi koltuktaki birinin ya da bir şeyin üzerine eğilmiş çırpınırcasına hareketler yapıyor. Bir çift ayakkabı, iki bacak görüyor aradan. Kaliteli deriden *brogue*'lar ve kalın yünlü çoraplar. Iris başını çevirip gözlerini kapıyor ve tekrar açtığında, Esme'yi

görüyor. Pencerenin önünde oturmuş, parmaklarını birbirine geçirip ellerini dizlerine koymuş. Dosdoğru Iris'e bakıyor.

Iris gidip Esme'nin yanına oturuyor. Elini tutuyor. Öteki elinden sökerek ayırmak zorunda kaldığı el buz gibi. Söylemeyi tasarladıklarını hatırlamıyor. Şimdi Alex de yanlarında, Iris omzuna konan elin kısa süreli baskısını hissederken, Alex'in birilerine, hayır, birkaç şey soramayacaklarını, lütfen geri çekilmelerini söyleyen sesini duyuyor. Bir an için uzanıp ona dokunmayı istiyor. O tanıdık yoğunluğunu hissetmeyi, cidden o olduğundan, cidden orada olduğundan emin olmayı istiyor. Ama Esme'yi bırakamıyor.

"Güneş girmedi," diyor Esme.

"Efendim?" Iris duyabilmek için Esme'ye doğru eğilmek zorunda kalıyor.

"Güneş. Bir daha içeri girmedi. Ben de çekiverdim."

"Peki." Iris iki eliyle birden Esme'nin eline yapışıyor. "Esme," diye fısıldıyor, "dinle bak..."

Ama üniformalılar söylene söylene, bağıra çağıra üstlerine doğru gelerek onları kocaman beyaz bir bulutun içine alıyor. Iris kolalanmış beyaz pamukludan başka şey göremiyor. Bulut omuzlarına, saçlarına basınç yapıyor, ağzını örtüyor. Esme'yi almaya, divandan çekip kaldırmaya, elini Iris'in elinden kurtarmaya çalışıyorlar. Ama bırakmıyor Iris. Esme'nin elini daha da sıkı tutuyor. Onunla gidecek, onu takip edecek, beyazların, kalabalığın içinden geçip odadan dışarı, koridora çıkacak ve hiç bırakmayacak.

Teşekkür

William Sutcliffe, Victoria Hobbs, Mary-Anne Harrington, Ruth Metzstein, Caroline Goldblatt, Catherine Towle, Alma Neradin, Daisy Donovan, Susan O'Farrell, Catherine O'Farrel, Bridget O'Farrell, Fen Boomer ve Margaret Ridyard.

Bu romanın yazılmasında bir dizi kitap paha biçilmezdi, özellikle Elain Showlater'ın yazdığı *The* Female *Malady: Women, Madness and English Culture, 1830-1980* (Virago, Londra, 1985) ve R.D. Laing'in yazdığı *Sanity, Madness and the* Family (Penguin, Londra, 1964).

1930'lar, Edinburg... Lennox Ailesi'nin, kızları Esme'yle yaşadığı sorunların sonu gelmiyor. Açık sözlü, kalıplara sığmayan bu genç kadın ailesi için bir utanç kaynağı. Ve ailesinin bunu kabullenmesi mümkün değil.

Yıllar sonra, Iris Lockhart adında bir başka genç kadın, akıl hastanesinden gelen bir mektupla o güne kadar varlığından bile haberdar olmadığı büyük teyzesi Esme Lennox'un taburcu edilmek üzere olduğunu öğreniyor.

Iris geçmişin perdesini aralamaya, ona bu konuda yardım edebilecek tek kişi olan babaannesi Kitty ise konuşmamaya kararlı. Peki kim bu Esme? Ömrünü tımarhanede geçirmesine neden olacak ne yapmış olabilir? Bir insan aile tarihinden nasıl silinebilir?

Unutturulmaya çalışılan bir kadının, Esme Lennox'un hikâyesi *Hamnet* ve *Evlilik Portresi* kitaplarının yazarı, Women's Prize sahibi Maggie O'Farrell'ın nefes kesici anlatımıyla hayat buluyor.

"Ailelerin sadece kitaplarda böyle davrandığını düşünmek isterdim ama yazık ki ihanet, kıskançlık ve sırlar gerçek hayatta kaçınılmaz. Müthiş bir kitaptı, uzun süre aklımdan çıkmayacak."

AUDREY NIFFENEGGER

978-605-198-356-1

domingo
www.domingo.com.tr